HERKESE "PARDON" FİLMİNİN BÜYÜK BOY AFİŞİ

sinema

SAYI: 2005 - 03 5 YTL (5.000.000 TL.)

MERKEZ
ISSN 1304-5695

Ayın yeni DVD'leri

"Closer"

"Steve Zissou ile Suda Yaşam"

"House of Flying Daggers"

Tolga Örnek'in "Gelibolu" macerası

Ferhan Şensoy yazdı ve oynadı

PARDON

Teoman Yakupoğlu "Balans ve Manevra"yı anlattı

DOSYA: En iyi 25 siyasi gerilim

CLUB BEYMEN

içindekiler

sinema

MERKEZ

Sahibi
Merkez Gazete Dergi Basım Yayıncılık San. ve Tic. A.Ş. adına
Turgay Ciner

Genel Müdür
Mehmet E. Demirel

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Müdür
Mehmet Açar

Görsel Yönetmen
Murat Bayar

Yazı İşleri
Senem Erdine
Engin Ertan
Burçin S. Yalçın

Yönetim
Genel Müdür Yardımcıları:
Tülay Tosun (Satış Pazarlama)
Güray Çakır (Mali İşler)

Üretim: **Gamze Cin Demir**
Tanıtım Tasarım: **Naci Yavuz**
Teknik: **Engin Altuntaş**
Ofset Hazırlık: **Ercan Karaaslan**

REKLAM SATIŞ PAZARLAMA

Genel Müdür
Rana Karlıdağ
Genel Müdür Yardımcıları
Erhan Özdemir
(Finans ve Operasyon)
Serap Yakın *(Satış)*
Yonca Ertürk
(Pazarlama ve Arastırma)
Reklam Gurup Koordinatörü
Hakan Yonsul
Rezervasyon
Tel: (0212) 354 33 61/63/65
Fax: (0212) 354 33 75
Ankara Bölge Reklam Müdürü
Elif Tetikbas
Tel: (0312) 292 51 53
Fax: (0312) 292 51 43

Yazı ve fotoğrafların tüm hakları SİNEMA MERKEZ Dergisine, yayınlanan ilanların sorumluluğu ilan sahiplerine aittir.

Merkez Dergi Tel: (0212) 426 64 94
Fax: (0212) 354 47 85
Yazışma: Merkez Dergi Grubu Tevfik Bey Mahallesi, 20 Temmuz Caddesi, No: 24, 34295 - Sefaköy / İstanbul
Yönetim Yeri: Barbaros Bulvarı, Cam Han, No: 125, 80700 Besiktas İstanbul
Yayının Türü: Yerel Süreli
Basıldığı Tarih: Mart 2005
Dağıtım
Merkez Dağıtım Pazarlama Sanayi ve Ticaret A.S.
(0216) 585 91 00 (PBX)
Basımcı: Merkez Gazete Dergi Basım Yayıncılık Ve ticaret Sanayi Anonim Şirketi
Adres:Barbaros Bulvarı, Cam Han, No: 125, 80700 Besiktas İstanbul
Basıldığı Yer:
Printcity, Fatih Mah. Hasan Basri Cad. Samandıra/Kartal/İstanbul
İşletme Müdürü: Kemal Erginsoy
İşletme Koordinatörü: Kazım Varol

Bu dergi basın meslek ilkelerine uymaya söz vermiştir.

gündem

46 Steve Zissou ve su arkadaşları
Wes Anderson yine kafasına göre bir dünya kurmus

52 "Pardon" diyip geçmeyin
Mert Baykal ilk filmini anlatıyor

56 Zamane askları
Mike Nichols iliskilerin ruhuna bu kez "Daha Yaklas" ile sızıyor

60 Paranoya kente döndü
"Makinist" Christian Bale'in performansıyla anılacak

62 Politik polisiye
İlerici John Sayles'den sistem elestirisi: "Gümüs Şehir"

66 Ankara kapıdan baktırır
16. Ankara Uluslararası Film Festivali

68 Konuşuyoruz ama anlasamıyoruz!
Teoman Yakupoğlu ile ilk filmi "Balans ve Manevra" üzerine...

72 İtalyan hikayesi
Fatih Akın'ın ikinci uzun filmi "Solino" sinemalarda.

74 Romantik bir dövüş filmi
Zhang Yimou'dan yeni bir wuxia: "House of Flying Daggers"

78 Öbür dünyadan ziyaretçi var!
Fransızlar zombi filmi çekerse böyle oluyor: "Geri Döndüler"

80 "Dünyayı keşfetmek gibiydi"
Tolga Örnek yeni belgeseli "Gelibolu"yla karsımızda

84 Führer'i nasıl bilirsiniz
Hitler'in son günleri: "Çöküs"

dosya

88 Paranoid düsler

ayın filmleri

Kayıp Nisanlı, Anka'nın Uyanısı, Halka 2, Çöküs, İpler, Daha Yaklas, Makinist, Steve Zissou ile Suda Yasam, Solino, Geri Döndüler, Constantine, Kinsey, Balans ve Manevra, Hitch, Robotlar, Gelibolu, Bolluk Ülkesi, Pardon, Vodtka Limon, Sideways.

18 Box office
ve elestirmenlerin yıldız tablosu

20 Elestiriler
"Milyonluk Bebek", "Sideways", "İpler"

28 Özel seans
Yeni filmler, kitaplar, festivaller, gösteriler, portre, denemeler ve haberler...

44 Işık ve Gölge
Atilla Dorsay'dan "Büyük İskender"

100 Ev eğlencesi
Kült filmler, filmografi, klasik sahne ve DVD...

114 Sinema çıkısı
Asuman Dabak

Armağanlar

Koleksiyon kartı: The Ring
Afisetler: "Zor Baba ve Dünür", "Silver City", "Lemony Snicket's...", "Meleğin Düsüsü"
Büyük boy afis: Pardon

Dimes Extra Kuşburnu* İçeceği'nin besin değerleri; **Kieslowski** ve **Bertolucci** filmlerini hatırlatırken, damakta bıraktığı lezzet **Bruckheimer** ve **Spielberg** sinemasını andırıyor.

Avrupa sineması kadar **besleyici,** Hollywood sineması kadar **lezzetli!**

*100 gr. Kuşburnu'nda; limondan daha fazla C vitamini, P, B1, B2, E ve K vitaminleri ile kalsiyum, sodyum ve magnezyum mineralleri bulunuyor. Ayrıca içerdiği antioksidanlar sayesinde yaşlanmayı geciktirici rol oynuyor.

DİMES Extra®

% 100 yaşa!

ayın filmleri mart

KAYIP NİŞANLI
UN LONG DIMANCHE DE FIANÇAILLES

Yönetmen: Jean-Pierre Jeunet. Oyuncular: Audrey Tautou, Gaspard Ulliel, Jean-Pierre Becker, Dominique Bettenfeld, Marion Cotillard, Jean-Pierre Darroussin, Julie Depardieu, Jean-Claude Dreyfus, Chantal Neuwirt, Dominic Pinon, André Dussollier, Tchéky Karyo, Senaryo: Guillaume Laurant, Jean-Pierre Jeunet (Sébastien Japrisot'nun aynı adlı romanından). Görüntü Yönetmeni: Bruno Delbonnel. Müzik: Angelo Badalamenti. Kurgu: Herve Schneid. Yapım Tasarımcısı: Aline Bonetto. Süre: 134 dk. Yapım: Fransa-ABD. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 25 Mart.

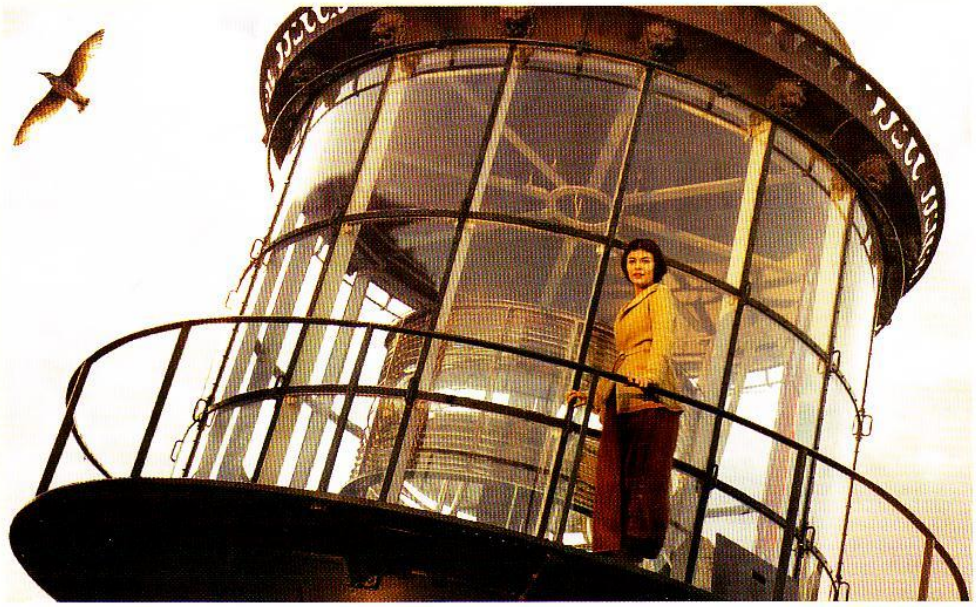

Birinci Dünya Savaşı sona ermek üzereyken, genç bir Fransız kadının da en büyük savaşı başlamak üzeredir. Nişanlısı Manech'in (Gaspard Ulliel) savaş mahkemesinde hüküm giydiğini öğrendiğinde genç Mathilde'in (Audrey Tautou) dünyası yıkılır. Manech, Fransa ile Almanya ordularının arasında kalan tarafsız bölgeye gönderilen beş adamdan biridir ve bu neredeyse ölümle eş anlamlıdır. Genç kız bunu anlamıştır. Manech'ini sonsuza dek kaybettiğini kabullenmek istemeyen Mathilde, sevgilisinin yazgısını öğrenmek için olağanüstü bir yolculuğa koyulur. Her dönemeçte, Manech'in bu son günleri, bu son anları nasıl geçirdiğine dair farklı yorumlar duyar. Yine de, asla yılmaz. İnatla sürdürdüğü neşeli tavırları ve umudunun güçlendirdiği şaşmaz bir inançla, soruşturmasını sonuna kadar götürürken kendisine yardım edenleri ikna, etmeyenleri de gözardı eder. Beş talihsiz asker ve aldıkları vahşet dolu ceza hakkındaki gerçeğe yaklaşırken, savaşın dehşetine ve hayatlarını etkilediği insanlarda bıraktığı izlere çok yakından tanık olur.

NOTLAR "Amélie"yle yürekleri ısıtan Jean-Pierre Jeunet "Birbirimizi çok iyi tamamlıyoruz" dediği Audrey Tautou'yla bir kez daha biraraya geliyor. Warner Bros.'tan aldığı destekle çektiği yeni filmiyle yine iyi eleştiriler almasına karşın Jeunet'ye bir kez daha ülkesindeki sinema çevrelerinden "fazlasıyla Amerikan" etiketi yapıştırıldı. Tuhaf olan, filmin ABD gişelerinde beklenen oranda patlama yapmaması, fakat o cenahtaki eleştirmenlerden tam not almasıydı.

ANKA'NIN UYANIŞI
FLIGHT OF THE PHOENIX

Yönetmen: John Moore. Oyuncular: Dennis Quaid, Tyrese Gibson, Giovanni Ribisi, Miranda Otto, Tony Curran, Kirk Jones, Jacob Vargas, Hugh Laurie, Scott Michael Campbell, Kevork Malikyan. Senaryo: Scott Frank, Edward Burns (Lukas Heller'ın 1965 tarihli senaryosundan). Görüntü Yönetmeni: Brendan Galvin, Donal Caulfield. Müzik: Marco Beltrami. Kurgu: Dom Zimmerman. Yapım Tasarımcısı: Patrick Lumb. Yapımcı: John Davis, Alex Blum, Wyck Godfrey, William Aldrich. Süre: 113 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 4 Mart.

"Anka'nın Uyanışı"

Kargo uçağı pilotu Frank Towns (Dennis Quaid) ve yardımcı pilot A.J. (Tyrese Gibson) Moğolistan'da kapanmış olan bir petrol araştırma merkezine gönderildiklerinde, bu rutin operasyonun bir ölüm-kalım savaşına dönüşeceğine dair en ufak bir fikirleri dahi yoktu. Havalandıktan kısa bir süre sonra Gobi Çölü'nü geçerken uçak yoğun bir kum fırtınasına girer ve telsiz bağlantısı ile motorlarından biri arızalanır. Yoğun fırtınayla havalanan kum ve çakıl taşları uçağın gövdesini sarstığında Towns, uçağı dünyanın en tehlikeli çölünün ortasına indirmek zorunda kalır. Uçak onarılamaz şekilde tahrip olmuştur; mürettebat ve sağ kalan 11 yolcu çok az yiyecek ve suyla çölün ortasında kalakalmışlardır. Birbirlerini suçlayarak tansiyonu yükselten kazazedelerin durumu gün geçtikçe daha çaresiz bir hal almaktadır. Yolcu listesine son anda eklenen, tuhaf ve gizemli bir adam olan Elliott (Giovanni Ribisi) parçalanmış C-119 kargo uçağının parçalarından yepyeni bir uçak inşa etmeyi teklif eder. Uçağın ismini efsanelerde küllerinden yeniden doğan kuş olan Anka koyacaklardır. Towns ve diğerleri Elliott'un planlarının pratik olmadığını düşünerek başlangıçta uzak dururlar. Bunun da ötesinde zaten ellerindeki yaşam kaynakları da gün geçtikçe azalmaktadır. Üstelik sadece yaşam kaynakları değil, sayıları da azalmakta ve kaçış için tek yöntemlerinin yeni bir uçak inşa etmek olduğunu kabullenmektedirler. Buradan tek çıkış yolları geldikleri gibi gitmektir. Yani uçarak...

NOTLAR Neredeyse tamamı Afrika ülkesi Namibya'da çekilen 45 milyon dolarlık bir felaket filmiyle karşı karşıyayız. Üç yıl önce seyrettiğimiz "Behind Enemy Lines / Düşman Hattı"yla uçaklara olan sempatisini açık eden reklam kökenli John Moore yönetmenlik koltuğunda. Robert Aldrich'in aynı adlı filmi için de kaynak olarak alınan Trevor Dudley Smith'in kitabından yapılan bu ikinci uyarlama ne yazık ki hiçbir yerde büyük bir ilgi görmedi.

HALKA 2
THE RING TWO

Yönetmen: Hideo Nakata. Oyuncular: Naomi Watts, Simon Baker, David Dorfman, Emily VanCamp, Sissy Spacek, Ryan Merriman, Shannon Cochran, Elizabeth Perkins, Kelly Stables. Senaryo: Ehren Kruger (Hiroshi Takahashi'nin 1998 tarihli senaryosundan). Görüntü Yönetmeni: Gabriel Beristain. Müzik: Hans Zimmer, Martin Tillman, Henning Lohner. Kurgu: Michael N. Knue. Yapım Tasarımcısı: James D. Bissell. Yapımcı: Walter F. Parkes, Mark Sourian, Laurie MacDonald. Yapım: ABD. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 18 Mart.

Rachel Keller'ın (Naomi Watts), oğlu Aidan'la (David Dorfman) birlikte atlattığı badirenin üzerinden altı ay geçmiştir. Her şeyi unutmak ve taptaze bir başlangıç yapabilmek için Rachel oğlunu da alarak Seattle'dan Oregon'un küçük ve sakin kentlerinden Astoria'ya taşınır. Yerel gazetede bir iş bulur ve bu sırada muhabirlerden David Rourke'la (Simon Baker) da arkadaşlık kurar. Bölgedeki gençlerden birinin tam da Aidan'la beraber atlattıkları dehşete benzer bir şekilde cinayete kurban gittiğini öğrenen Rachel olayı biraz deşmeye başlar. Çok geçmeden, gizemli video kasetin izine bir kez daha rastlar. Hatta, kasetle ilgili gerçeklere o kadar dalar ki, oğlu Aidan'ı da ihmal eder. Yine böyle işe daldığı bir gün, Aidan'ın hastaneye kaldırıldığını öğrenince Rachel bunun Samara Morgan'ın (Kelly Stables) işi olduğundan şüphelenmeye başlar. Çocuğunu dövmekle de suçlanınca çaresiz bir şekilde Seattle'a dönüp kasetin saçtığı dehşetle bir kez daha yüzleşmeye karar verir.

NOTLAR Ülkesinde çektiği "Halka", "Kaos" ve "Karanlık Sular" gibi korku filmleriyle hayatımıza sinsice sızan Hideo Nakata, 1999'da çektiği "Halka 2"nin Amerikan versiyonunu çekmek üzere ABD'nin yolunu tuttu. Filmi Amerika'yla aynı anda seyredeceğiz.

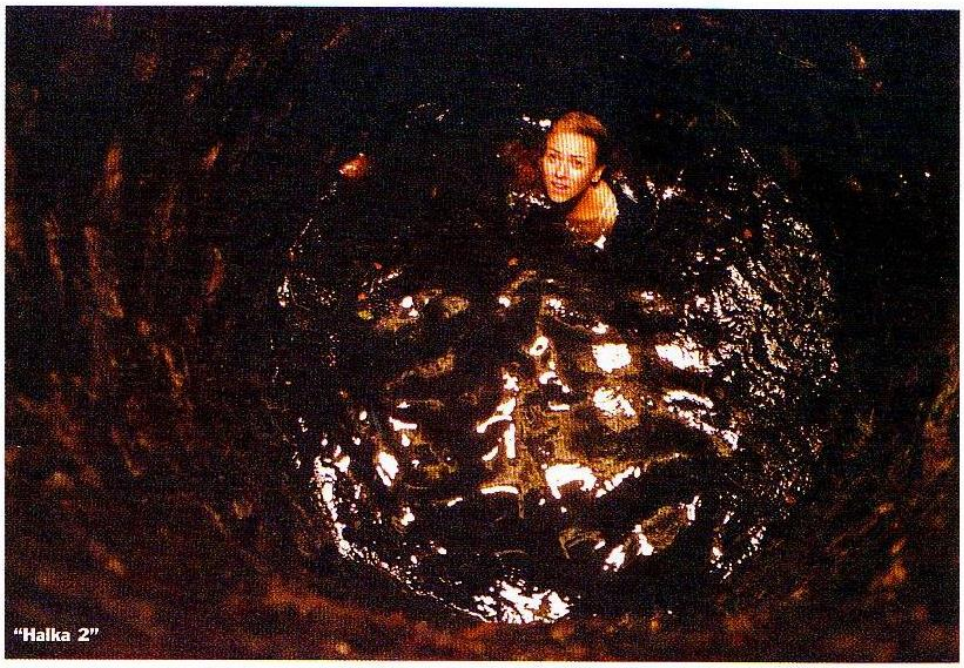

"Halka 2"

ÇÖKÜŞ
DER UNTERGANG

Yönetmen: Oliver Hirschbiegel. Oyuncular: Bruno Ganz, Alexandra Maria Lara, Corinna Harfouch, Ulrich Matthes, Juliane Köhler, Heino Ferch, Christian Berkel, Matthias Habich, Thomas Kretschmann, Michael Mendl. Senaryo: Bernd Eichinger (Traudl Junge ve Melissa Müller'in Bis zur letzten Stunde adlı kitaplarından). Görüntü Yönetmeni: Rainer Klausmann. Müzik: Stephan Zacharias. Kurgu: Hans Funck. Yapım Tasarımcısı: Bernd Lepel. Yapımcı: Bernd Eichinger. Süre: 150 dk. Yapım: Almanya-italya. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 25 Mart.

Berlin, Nisan 1945. Alman ulusu yıkılışını beklemektedir. Başkent sokaklarında insanlar öfke ve şiddetle çarpışmaktadırlar. Adolf Hitler (Bruno Ganz) ve yakın arkadaşları kendilerini barikatların ardında güvene almışlardır. Aralarında Führer'in özel sekreteri Traudl Junge (Alexandra Maria Lara) de vardır. Sokaklarda ise savaş çığlıkları yankılanmaktadır. Berlin artık düşmüş bir kaledir; fakat Hitler şehirden çıkmayı kabul etmemektedir. Halkının son neferleri dışarıdaki son çatışmalarla yok edilirken, o, son yolculuğuna hazırlanmaktadır. Birlikte intihar etmeden birkaç saat önce Eva Braun'la (Juliane Köhler) evlenirler. Cesetleri öldükten sonra yakılır ve böylece düşman eline geçmez... Onlar gibi birçokları da intihar etmeyi seçmişlerdir. Magda Goebbels (Corinna Harfouch) durum gittikçe ümitsizleştiğinde kendisi ve kocası intihar etmeden altı çocuğunu da zehirleyerek öldürür. Bu olaydan çok kısa bir süre sonra Traudl Junge ve birkaç kişi kaçmayı başarırlar.

NOTLAR 2001 yapımı "Deney"le insanoğlunun otorite ve şiddete düşkünlüğü konusunda hepimize ders veren Alman yönetmen Oliver Hirschbiegel, 13 buçuk milyon euro'luk maliyetle kotardığı bu son derece iddialı projede Adolf Hitler ve çevresindekilerin son dönemlerine eğiliyor. Hitler rolündeki Bruno Ganz'ın, aksanından Parkinson hastalığına kadar diktatörün birçok yönüne titizlikle çalıştığı söyleniyor. Bu satırlar yazılırken film, en iyi yabancı film dalında Oscar adayıydı.

"Çöküş"

aym filmleri mart

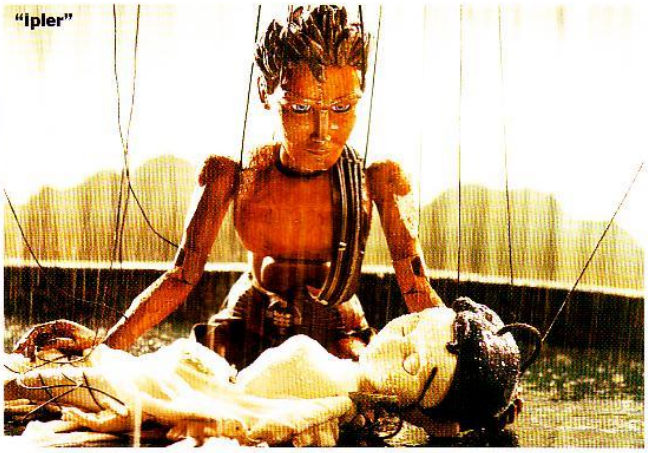
"İpler"

İPLER
STRINGS

Yönetmen: Anders Rønnow Klarlund. Seslendirenler: Jens Arentzen, Samantha Bond, Marina Bouras, Derek Jacobi, Catherine McCormack, Julian Glover, David Harewood, Ian Hart, Iben Hjejle, James McAvoy. Senaryo: Naja Marie Aidt, Anders Rønnow Klarlund. Görüntü Yönetmeni: Jan Weincke, Kim Hattesen. Müzik: Jørgen Lauritsen. Kurgu: Leif Axel Kjeldsen. Yapım Tasarımcısı: Sven Wichmann. Yapımcı: Mike Downey, Niels Bald, Sam Taylor. Süre: 88 dk. Yapım: Danimarka-İsveç-Norveç-İngiltere. Dağıtımcı: 1Film. Gösterim Tarihi: 4 Mart.

Kral olan babasının cinayete kurban gitmesiyle yıkılan prens Hal Tara, babasının en güvendiği komutanı Erito'yu da yanına alarak intikam için yola düşer. Cinayeti yıllardır ezeli düşmanlık beslediklerini bir kavimin işlediğini düşünmektedirler. Oysa ihanet bizzat içlerinden, krala en sadık görünen Ghrak'tan gelmiştir. Şimdi Ghrak, Hal Tara'yı saraydan uzaklaştırmayı ve ölüme göndermeyi başardığını sanmaktadır. Dolayısıyla sarayı yavaş yavaş içeriden ele geçirmeye başlar. Öbür yanda binbir engeli aşarak düşmanlarıyla yüzleşen Hal Tara ve Erito gerçeği sonunda anlayacaklardır. Fakat bunun için çok büyük bedeller ödemek zorunda kalacaklardır.

NOTLAR Her gün rastlayamayacağınız türde bir kukla animasyonu. Kuzey Avrupa'dan gelen film, sunduğu Shakespeare'vari metin ve insanlık durumlarıyla son derece ilgi çekici bir yapıt.

DAHA YAKLAŞ
CLOSER

Yönetmen: Mike Nichols. Oyuncular: Natalie Portman, Jude Law, Julia Roberts, Clive Owen, Nick Hobbs, Colin Stinton. Senaryo: Patrick Marber (Aynı adlı kendi oyunundan). Görüntü Yönetmeni: Stephen Goldblatt. Kurgu: John Bloom, Antonia Van Drimmelen. Yapım Tasarımcısı: Tim Hatley. Yapımcı: Scott Rudin, Mike Nichols, Robert Fox, John Calley, Cary Brokaw. Süre: 98 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 4 Mart.

Londra'da yaşayan Dan (Jude Law) başarısız bir yazardır. Bir gün kaldırımda yürürken caddede kızıl saçlı genç bir kadına araba çarptığını görür. Kazayı küçük sıyrıklarla atlatan kadının adı Alice'tir (Natalie Portman). Dan hemen onu hastaneye götürür. Kıza tam manasıyla ilk gördüğü andan itibaren vurulmuşsa da işe gitmek zorunda olduğu için, isteksizce hemen ayrılır. Sonradan bu genç kadınla unutulmaz bir ilişki yaşayacaktır. Hatta Alice hakkında bir roman yazar. Romanda kullanmak üzere fotoğrafını çekmesi için Anna'yla (Julia Roberts) tanıştığında ona da hemencecik tutulur. Fakat Anna'nın hayatta fotoğraf makinesinden başka tutkuyla bağlandığı başka birşeyi yoktur. Anna genç adamın yakınlaşma girişimlerine olumlu yanıt vermez. Fakat Dan'in bu iki kadınla yolu tekrar kesişecektir. Özellikle de internette erotik bir sohbetin ardından istemeden de olsa Anna'ya yeni bir erkek arkadaş tedarik ettikten sonra...

NOTLAR "Who's Afraid of Virginia Woolf?" (1966), "The Graduate" (1967), "Working Girl", (1988) gibi Amerikan sineması içerisinde önemli filmlere imza atmış Mike Nichols neredeyse son 15 yılda çektiği en iyi filmle karşımızda. Zamanında; kara mizahı, durum komedisini, cinselliği, cinsiyetleri, ilişkileri son derece öncü bir şekilde ele almış yönetmen bu temaları bu kez "Daha Yaklaş"ta biraz daha genişletiyor. Dörtlü oyuncu kadrosunda Natalie Portman ile Clive Owen'ın performansları şu ana kadar defalarca ödüllendirildi. İkili en son Oscar'ları bekliyorlardı ve bir hayli iddialı adaylardı. Oyuncuları arasındaki kimya kadar filmin ses kuşağındaki nağmeler de gözden kaçırılmaması gereken bir başka unsur. ABD'de yere göğe sığdırılamayan filmin gişesi de tatminkar olmuştu.

"Daha Yaklaş"

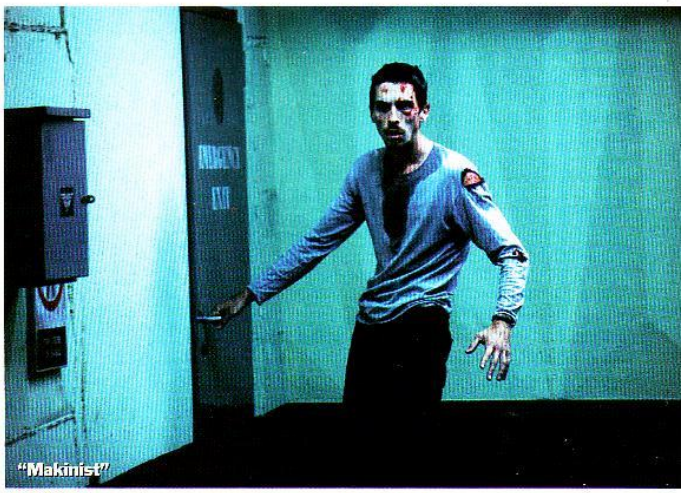
"Makinist"

MAKİNİST
EL MAQUINISTA

Yönetmen: Brad Anderson. Oyuncular: Christian Bale, Jennifer Jason Leigh, Aitana Sánchez-Gijón, John Sharian, Michael Ironside, Larry Gilliard, Reg E. Cathey, Anna Masey, Matthew Romero. Senaryo: Scott Kosar. Görüntü Yönetmeni: Xavi Giménez, Charlie Jiminez. Müzik: Roque Baños. Kurgu: Luis De La Madrid. Sanat Yönetmeni: Alain Bainée. Yapımcı: Julio Fernández. Süre: 102 dk. Yapım: Ispanya. Dağıtımcı: Pinema Film. Gösterim Tarihi: 4 Mart.

Bir atölyede makine operatörlüğü yapan Trevor Reznik (Christian Bale) bir süredir uykusuzluk çekmektedir. Fakat bu sıradan bir uykusuzluk sendromu değildir. Aşırı yorgunluk ve uykusuzluk yüzünden fiziksel sağlığı ve akli dengesi bozulmaya başlamıştır. Çalışma arkadaşları en başta görünüşündeki tuhaflıktan ötürü ondan ürkmeye başlamışlardır; hele atölyede onun da karıştığı bir kaza sonucu adamlardan biri kolunu kaybedince herkesi karşısına almış olur. Kaza yüzünden Trevor'ı suçlarlar. Artık herkes onun gitmesini istemektedir. Çalışanların onun işten atılması için komplo kurmaya başladıklarını anlayınca Trevor'ın suçluluk duygusu zamanla şüphe ve paranoyaya dönüşür. Önce evinde gizli notlar bulur. Tüm bu gizemler, Trevor'ı delirtmek için kurulmuş bir entrikanın parçaları mıdır? Yoksa her şeyin sebebi aşırı uykusuzluk ve yorgunluk mudur?

NOTLAR Yabancılaşma üzerinden ilerleyen hikayesiyle Kafka'vari bir atmosferi olan ve Christian Bale'in "insan üstü" performansıyla akılları başlardan alan "Makinist" şimdiden yılın en iyi filmlerinden biri olarak anılmaya başladı. İspanyol yapımcılarla İspanya'da çekilen filmin yönetmeni Brad Anderson'u "Next Stop Wonderland"den hatırlayabilirsiniz. Film Bale'in önce verip sonra aldığı kilolarla da adından çok söz ettirmişti.

STEVE ZISSOU İLE SUDA YAŞAM
THE LIFE AQUATIC WITH STEVE ZISSOU

Yönetmen: Wes Anderson. Oyuncular: Bill Murray, Owen Wilson, Cate Blanchett, Anjelica Huston, Willem Dafoe, Jeff Goldblum, Michael Gambon, Noah Taylor, Bud Cort, Robyn Cohen, Seymour Cassel. Senaryo: Noah Baumbach, Wes Anderson. Görüntü Yönetmeni: Robert D. Yeoman. Müzik: Mark Mothersbaugh. Kurgu: David Moritz, Daniel R. Padgett. Yapım Tasarımcısı: Mark Friedberg. Yapımcı: Scott Rudin, Barry Mendel, Wes Anderson. Süre: 118 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: UIP. Gösterim Tarihi: 11 Mart.

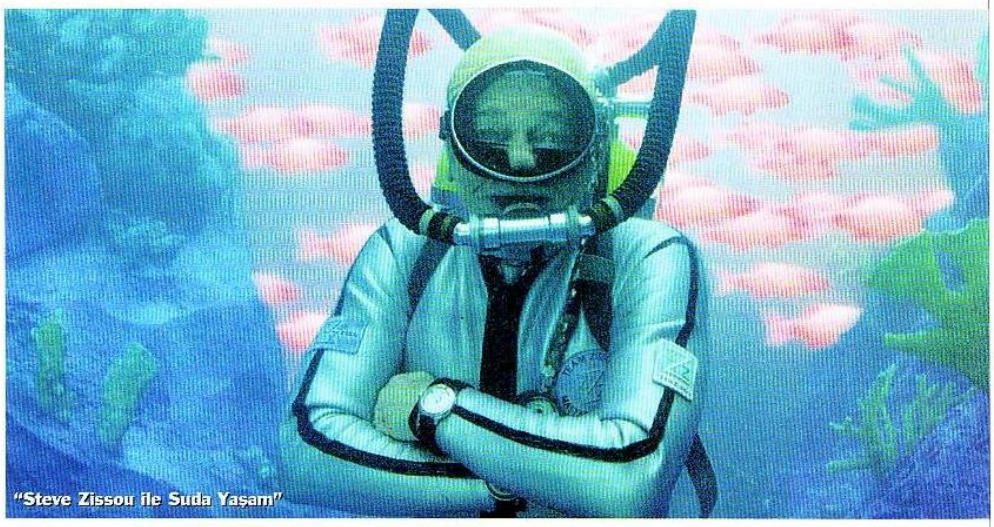
"Steve Zissou ile Suda Yaşam"

Steve Zissou (Bill Murray), denizlerin altında süregelen yaşam konusunda belgeseller yapmak için dünyayı dolaşan efsanevi bir sualtı kaşifidir. Ancak şu sıralar yaşamı hiç de kolay gitmemektedir. En iyi arkadaşı ve ortağı Esteban (Seymour Cassel) yırtıcı bir köpekbalığı tarafından öldürülmüştür. Öte yandan yeteneğini artık kaybetmekte olduğu dedikoduları ayyuka çıkmıştır. Bunlar yetmezmiş gibi Ned Plimpton (Owen Wilson) adlı bir gencin çıkagelmesiyle kafası daha da karışır. Çünkü Air Kentucky Havayolları'nda yardımcı pilot olduğunu söyleyen bu genç, Steve'in uzun yıllardır kayıp olan oğlu olabileceğini iddia etmektedir. Karşısındakine söz hakkı tanımayan egoist ve cesur bir kişiliğe sahip olan Steve Zissou artık hayatının en epik belgesel filmini yapmaya hazırdır. Çıktığı bu yolculukta en yakın dostunu öldüren köpekbalığından intikam alacak, daha önce hiç aklına getirmediği baba olma kavramıyla tanışacak, uzun yıllardır kaybettiği özgüvenini yeniden kazanmaya çalışacaktır.

NOTLAR "Rushmore" ve "Tenenbaum Ailesi" gibi kara komediden beslenen iki filmle genç kuşak Amerikalı yönetmenler arasında bir anda sivrilmeyi beceren Wes Anderson yine bildiği sularda yüzüyor. Jacques Cousteau'ya adadığı yeni filminde Bill Murray'nin canlandırdığı Steve Zissou karakteri üzerinden denizdeki yaşama büyük bir saygı duruşunda bulunuyor. Her ne kadar kalabalık bir oyuncu kadrosundan müteşekkil film Anderson'ın önceki filmleri kadar ilgi görmese de, Steve Zissou'nun maceraları özellikle Murray'nin performansı hatırına izlemeye değer görünüyor.

"Solino"

SOLINO

Yönetmen: Fatih Akın. Oyuncular: Moritz Bleibtreu, Antonella Attili, Tiziano Lodato, Barnaby Metschurat, Gigi Savoia, Franco Javarone, Patrycia Ziolkowska, Christian Tasche. Senaryo: Ruth Toma. Görüntü Yönetmeni: Rainer Klausmann. Müzik: Jannos Eolou. Kurgu: Andrew Bird. Yapım Tasarımcısı: Bettina Schmidt. Yapımcı: Ralph Schwingel, Stefan Schubert, Hejo Emons. Süre: 124 dk. Yapım: Almanya. Dağıtımcı: Sır Film. Gösterim Tarihi: 4 Mart.

1960'larda, İtalya'nın Solino kasabasında yaşayan Amato ailesi Almanya'ya taşınma kararı almıştır. Çünkü artık kendi küçük kasabalarında iş bulmak çok zorlaşmıştır. Ayrıca Almanya'ya taşınmış olan akrabaları, oradaki hayat ve çalışma şartlarının ne kadar iyi olduğunu söyleyip durmaktadırlar. Baba Romano Amato (Gigi Savoia), Almanya'da bir iş bulup ailesine daha iyi bir hayat yaşatabileceğini düşünür. Kasabalarında her gün ötekinin aynı, olanaklar kısıtlı, yaşam sakin ve sürprizsizdir. Ancak, oğulları Gigi (Barnaby Metschurat) ve Giancarlo'yla (Moritz Bleibtreu) Almanya'ya vardıklarında, Amato ailesi hayal ettikleri manzarayla karşılaşmaz. Evleri küçük ve bakımsız, Romano'nun bulduğu iş çekilmezdir. Üstüne üstlük dilini bilmedikleri bu yabancı ülkede kendilerini dışlanmış hissederler. Çaresizlik içinde kıvranırken, bir çıkış yolu bulurlar: bir pizzacı açacaklardır. Böylece, hem kendilerini evlerinde hissetmelerini sağlayacak bir restoranları olacak hem de en iyi bildikleri işi yapacaklardır. "Solino" adını koydukları bu pizzacı, yaşadıkları Ruhr bölgesindeki ilk İtalyan lokantasıdır. Lezzetli yemekleri, bol porsiyonları, kareli masa örtüleriyle sıcak atmosferi sayesinde restoran kısa sürede popüler olur. Fakat restoranın tutulması ile işini büyüten Romano'nun değerlerini birer birer yitirmesi, aile bağlarının yavaş yavaş çözülmesine yol açacaktır.

NOTLAR Ülkemizde Fatih Akın'ın önce ikinci uzun metrajı "Temmuz'da", sonra ilk filmi "Kısa ve Acısız" gösterime girdi. Bunu Altın Ayı'lı dördüncü filmi "Duvara Karşı" izledi. Şimdi de, Almanya'da beklediği ilgiyi görmeyen, hatta pek yaygın dağıtım şansı bile bulamayan üçüncü filmi "Solino" gösterimde.

GERİ DÖNDÜLER
LES REVENANTS

Yönetmen: Robin Campillo. Oyuncular: Géraldine Pailhas, Jonathan Zaccaï, Frédéric Pierrot, Victor Garrivier, Catherine Samie, Djemel Barek, Marie Matheron, Saady Delas. Senaryo: Brigitte Tijou, Robin Campillo. Görüntü Yönetmeni: Jeanne Lopoirie. Müzik: Martin Wheeler, Jocelyn

"Geri Dönüler"

Pook. Kurgu: Stephanie Leger, Robin Campillo. Yapım Tasarımcısı: Mathieu Menut. Yapımcı: Caroline Benjo, Carole Scotta. Süre: 105 dk. Yapım: Fransa. Dağıtımcı: 1Film. Gösterim Tarihi: 18 Mart.
Bir gün son 10 yılda ölmüş tüm ölüler hayata dönerler. Fakat bu ölüler öyle vahşi yaşayan ölülerden değillerdir. Aksine, hayata karışır karışmaz hemen sorunlar yaşamaya başlarlar. Bir kere onları kim besleyecektir? Kim onlarla ilgilenecektir? Günlük hayatın hayhuyu içerisindeki bu ekonomik şartlarda iş bulabilecekler midir? Çalışmadan nasıl yaşayacaklardır? Toplumla bütünleşmeleri hangi sancılara gebe olacaktır? Peki yaşama dönmek onları da bunalıma sürüklemiş midir? Yaşayan insanlar tarafından bir tehdit olarak mı algılanmaktadırlar? Daha ziyade, arasına karıştıkları toplum tarafından mülteci muamelesine tâbi tutulurlar. Kimileri eski aileleri tarafından kabul edilirler; ama kimi aileler bunun getireceği sıkıntılı sonuçları göğüslemek istemezler. Sebebi de bellidir. Ölülerin bu yeni alemde ne gibi işlerinin olacağını kimse bilememektedir. Ölüler dahil...
NOTLAR Zombi filmlerine böylesi bir toplumcu yaklaşım ancak Fransızlar'dan gelebilirdi! Kurguculuk kökenli Robin Campillo'nun yönettiği film ülkesi Fransa dışında yalnızca festivallerde gösterilmişti.

"Constantine"

CONSTANTINE
Yönetmen: Frances Lawrence. Oyuncular: Keanu Reeves, Rachel Weisz, Shia LaBeouf, Djimon Hounsou, Max Baker, Pruitt Taylor Vince, Gavin Rossdale, Tilda Swinton, Peter Stormare, Jesse Ramirez. Senaryo: Kevin Brodbin, Frank Cappello (Jamie Delano ve Garth Ennis'in Hellblazer adlı çizgi romanlarından). Görüntü Yönetmeni: Philippe Rousselot. Müzik: Brian Tyler. Kurgu: Wayne Wahrman. Yapım Tasarımcısı: Naomi Shohan. Yapımcı: Akiva Goldsman, Lorenzo DiBonaventura, Benjamin Melniker, Lauren Shuler Donner, Erwin Stoff, Michael E. Uslan. Süre: 121 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 11 Mart.
John Constantine (Keanu Reeves) cehenneme gitmiş ve dönmüştür. Çünkü hiç istemediği bir yeteneği vardır: dünya üzerinde insan görünümünde dolaşan tüm melek ve iblisleri hemen tanıma becerisiyle doğmuştur. Zaten intihara başvurmasının nedeni de bu işkenceden kurtulabilmektir. Ama başarısız olur. İstemi dışında hayata geri dönen genç adam kendini yeniden dünyada bulur. İntihar girişiminde bulunmuş ve yaşamdan kısa bir süre kopmuş biri olarak, cennet ile cehennem arasındaki sınırlarda gezinmiş, şeytanın emir erleriyle temasa geçmiştir. Ama Constantine bir aziz değildir. Gerek içinde bulunduğu dünya, gerek öbür dünyada hayalkırıklığına uğratıldığı için, çok içki içen, çok hızlı yaşayan ve kahramanlık fikrinden nefret eden buruk bir adamdır. Constantine insanların ruhunu kurtarmak için savaşacak, ama hayranlıklarını kesinlikle istemeyecektir. Onun tek istediği cezasının ertelenmesidir. Çaresiz, ama şüpheci bir kadın dedektif olan Angela Dodson (Rachel Weisz) ise çok sevdiği ikiz kızkardeşinin esrarengiz ölümünün üzerindeki sır perdesini kaldırmak için Constantine'in yardımını istediğinde, soruşturma, ikiliyi günümüz Los Angeles'ının topraklarının altında varolan iblisler ve melekler alemine sürükler. Felaketi andıran bir dizi "doğaüstü" olay yaşayan ikili, ister istemez kenetlenir ve ne pahasına olursa olsun kendi iç huzurlarını bulmaya çalışır.
NOTLAR Video klip kökenli Francis Lawrence'ın bu ilk uzun metrajı son yılların popüler mecrası çizgi romanlardan yapılan bir uyarlama. ABD sinemalarında beklenen oranda ilgi görmeyen filmin, kaynağından aldığı birçok öğeyi değiştirdiği söyleniyor.

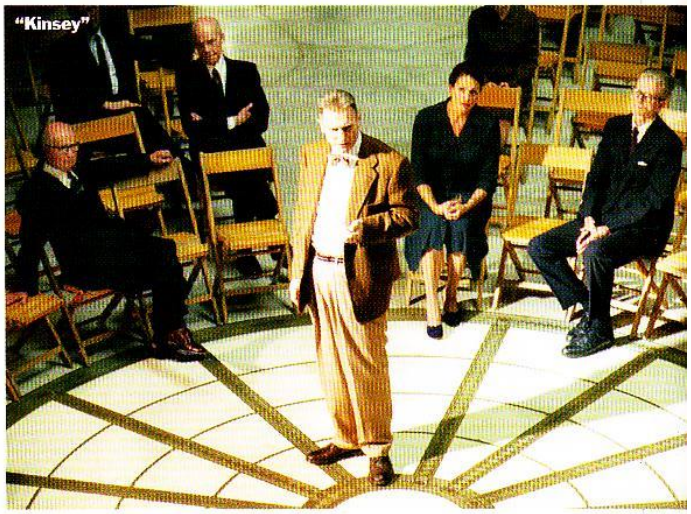
"Kinsey"

KINSEY
Yönetmen: Bill Condon. Oyuncular: Liam Neeson, Laura Linney, Chris O'Donnell, Peter Sarsgaard, Timothy Hutton, John Lithgow, Tim Curry, Oliver Platt, Dylan Baker, Julianne Nicholson, William Sadler, John McMartin, Veronica Cartwright. Senaryo: Bill Condon. Görüntü Yönetmeni: Frederick Elmes. Müzik: Carter Burwell. Kurgu: Virginia Katz. Yapım Tasarımcısı: Richard Sherman. Yapımcı: Gail Mutrux. Süre: 118 dk. Yapım: ABD-Almanya. Dağıtımcı: Umut Sanat. Gösterim Tarihi: 18 Mart.
1948'de yazdığı "Erkeklerin Cinsel Davranışları" adlı kitabıyla Amerikan kültürünü derinden sarsan ve kamuoyunun dikkatini üzerine çeken bilimadamı Albert Kinsey (Liam Neeson), kariyerine Harvard'da zooloji konusunda uzmanlaşarak başlamıştır. Sonra Indiana Üniversitesi'nde biyoloji öğretmenliği yapmaya başlamış, hatta orada sonradan evleneceği, öğrencilerinden Clara McMillen'la (Laura Linney) tanışmıştır. Zaman geçtikçe öğrencilerinin cinsel konulardaki sorunlarını dinleyerek farkeder ki, kimse cinsel davranışları üzerine bugüne dek kafa yormamış, hatta bu konuda hiçbir klinik araştırmaya katılmamıştır. Bunun üzerine bir araştırma grubu kurar. Bu grup zamanla geliştireceği özel bir röportaj tekniğiyle insanlara cinsel geçmişleri hakkında utanmadan, sıkılmadan, suçlu hissettirmeden, özgürce konuşabilme fırsatı tanır. 1948'de meşhur kitabını yayımladığında basın, bunun en azından atom bombası kadar etkili bir kitap olduğunu iddia eder. Fakat yavaş yavaş 1950'lerin paranoyak atmosferine yaklaşıldıkça, otorite, Kinsey'nin kadınlar üzerindeki çalışmalarını Amerikan değerlerine karşı bir tehdit olarak görecektir.
NOTLAR Senaryo yazarı ve yönetmen Bill Condon bundan üç yıl önce "Chicago" için kaleme aldığı senaryoyla dikkatleri çekmişti. Halbuki yıllardır televizyon için birçok filme imza atmış, tecrübeli bir yönetmen aslında. Dr. Kinsey'nin hikayesini yazmadan önce onun birçok meslektaşıyla da görüşmüş. Film en çok başrol oyuncularının performanslarıyla öne çıkıyor.

İnsan aynı anda kaç kişiye bağlanabilir?

İnsan aynı anda cepten birçok kişiye bağlanabilir. Çünkü bunun adı **TurkcellMessenger.**
Hemen yükle cebine, ekle kızları listene. İster birine bağlan, ister hepsine.
Sokakta, dolmuşta, kantinde, tıpkı internetteymiş gibi başla mesajla sohbete.

- **TurkcellMessenger**'a hemen kaydolmak için kısa mesajla KAYIT yaz, boşluk bırak, telefonunun modelini yaz (örnek: KAYIT 6600) **2150**'ye gönder, ayarların kısa mesajla cebine gelsin.
(Kayıt için gönderilen mesaj 1SMS/2 kontör olarak ücretlendirilir.)
- Sonra PIN kodu olarak 1234 gir ve kaydet.
- Son olarak **http://wap.turkcell.com.tr/tmsg/tmsg1.wml** linkinden telefon modeline uygun yazılımı cebine indir.

Servis ve kullanımla ilgili tüm bilgiler **www.turkcell.com.tr**'de ve TurkcellExtra'larda.

TurkcellMessenger servisi şimdilik NOKIA 5140, 6230, 7610, 6600 modelleri (sadece 5.27 versiyonu* ile) tarafından desteklenmektedir.
* KVK, Genpa ve Teleservis yetkili servislerinden yüklenebilir.

yeni

15 MART 2005'E KADAR ücretsiz 15 MART 2005'E KADAR

TurkcellMessenger

HAZIR KART TURKCELL

"Balans ve Manevra"

BALANS VE MANEVRA

Yönetmen: Teoman Yakupoğlu. Oyuncular: Teoman Yakupoğlu, Bülent Kayabaş, Burak Sergen, Bülent Polat, Seda Akman, Müslüm Gürses, Erol Demiröz, Berna Öztürk, Emre Altuğ, Yusuf Akgün, Ayşe Tunaboylu, Saydam Yeniay, Didem Erol, Orbay Sayü, Selma Merter. Senaryo: Teoman Yakupoğlu. Görüntü Yönetmeni: Gökhan Atılmış. Müzik: Teoman Yakupoğlu. Sanat Yönetmeni: Yasemin Kalaba. Süre: 100 dk. Yapım: Türkiye. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 11 Mart.

Anne ve babasının bir iş gezisine gitmesini fırsat bilen Ruhi (Yusuf Akgün) gizlice Bodrum otobüsüne bindiğinde, yanına kendisi gibi içine kapanık Nihat (Erol Demiröz) düşer. Yolculuk boyunca birbirleriyle konuşmayan bu ikili, cüzdan ve cep telefonlarının çalınması dolayısıyla, kendilerini Bodrum karakolunda bulurlar. İki yıl önce eşini kaybetmiş ve hayattan elini eteğini çekmiş olan Nihat'ın Bodrum'a gelme nedeni kardeşi Ümit'le (Bülent Kayabaş) buluşmaktır. İçine kapanık bu iki insan bir zorunluluk nedeniyle birlikte Ümit'i aramaya başlarlar. Ümit teknecidir ve Nihat teknecilere kardeşini sormaktan vazgeçtiği anda, Kamyoncu Ali (Burak Sergen) onlara Ümit'in nerede olduğunu bilmediğini, ama oğlu Timur'un (Teoman Yakupoğlu) da burada, Zagor'un pansiyonunda kaldığını söyler. Kamyoncu Ali, etrafındaki insanların yalanlarını ciddiye alan ve sürekli hayal dünyasında yaşayan yarı deli bir adamdır. Nihat ve Ruhi, Zagor'un (Bülent Polat) pansiyonuna yerleşirler. Pansiyon sahibi Zagor aklı fikri eğlencede olan bir gençtir.

Ümit Kaptan'ın küçük bir çocukken terkettiği oğlu ve sevgilisi Zeynep (Seda Akman) sorunlu bir ilişki yaşamaktadır. Timur kişilik problemlerini babasının onu terk etmesine bağlayan ve bu problemlerinin acısını, kendisini çok seven Zeynep'ten çıkaran biridir. Sürekli başka ve bilinmez bir hayat yaşayan Timur'un yalnız bıraktığı Zeynep, Ruhi ile arkadaşça bir ilişkiye girer.

NOTLAR Bir süredir yoğun bir biçimde ilk sinema filmiyle uğraşan Teoman sonunda hayranlarını daha fazla bekletmiyor ve "Balans ve Manevra"yı gösterime sokuyor. Haliyle filmin ilk önce çıkan yanı müzikleri olacak gibi görünüyor.

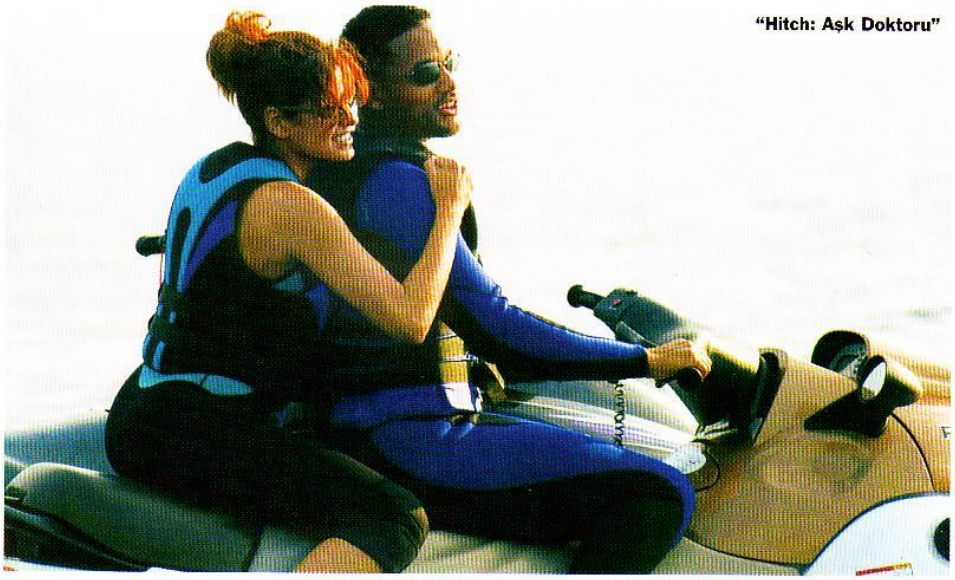
"Hitch: Aşk Doktoru"

HITCH
HITCH: AŞK DOKTORU

Yönetmen: Andy Tennant. Oyuncular: Will Smith, Eva Mendes, Kevin James, Amber Valletta, Julie Ann Emery, Robinne Lee, Nathan Lee Graham, Adam Arkin, Michael Rapaport, Jeffrey Donovan. Senaryo: Kevin Bisch. Görüntü Yönetmeni: Andrew Dunn. Müzik: George Fenton. Kurgu: Tracey Wadmore-Smith, Troy Takaki. Yapım Tasarımcısı: Jane Musky. Yapımcı: Will Smith, James Lassiter, Teddy Zee. Süre: 115 dk. Yapım: ABD. Dağıtımcı: Warner Bros. Gösterim Tarihi: 18 Mart.

Manhattan'da bir nevi "çöpçatan doktorlukla" meşgul olan Alex Hitchens (Will Smith) kadınların nasıl cezbedileceği ve tavlanacağı konusunda erkeklere yol göstererek hayatını kazanmaktadır. Sıradaki görevi biraz umutsuz bir vakadır. Muhasebecilik yapan Albert (Kevin James) sosyetik güzellerden Allegra Cole'u (Amber Valletta) tavlamak üzere ona başvurmuştur. Bununla birlikte, önemli magazin haberleri peşinde koşan gazeteci Sara Melas (Eva Mendes) da bu sıralar Allegra Cole'un peşindedir. Bu vesileyle yolu Sara'yla kesişen Alex kadından hoşlanır. Fakat Sara'nın işi hem onların hem de Albert'ın yoluna engeller koyacak nitelikte-dir.

NOTLAR Will Smith üzerinden akan bir romantik komedi. Yönetmenlik koltuğunda bu türdeki filmlerle, özellikle "Ever After" ve "Sweet Home Alabama"yla hatırlayabileceğiniz Andy Tennant oturuyor. Film şubat ayında gösterime girdiği ABD sinemalarının gişelerinden gayet iyi rakamlar topladı.

ROBOTLAR
ROBOTS

Yönetmen: Chris Wedge, Carlos Saldanha. Seslendirenler: Ewan McGregor, Halle Berry, Greg Kinnear, Mel Brooks, Drew Carey, Amanda Bynes, Robin Williams, Jim Broadbent, Jennifer Coolidge, Paul Giamatti, Dan Hedaya, Stanley Tucci, Dianne Wiest, Chris Wedge. Senaryo: Lowell Ganz, Babaloo Mandel, Jim McClain, Ron Mita. Müzik: John Powell. Kurgu: John Carnochan. Yapım Tasarımcısı: William Joyce. Yapım: ABD. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 25 Mart.

Rodney Dibibakır bir küçük şehir robotudur. Hayatı boyunca idolü olan muhteşem mucit Koca Kaynak'la tanışmayı hayal etmiştir. Rodney'nin doğuştan sahip olduğu icat etme yeteneği

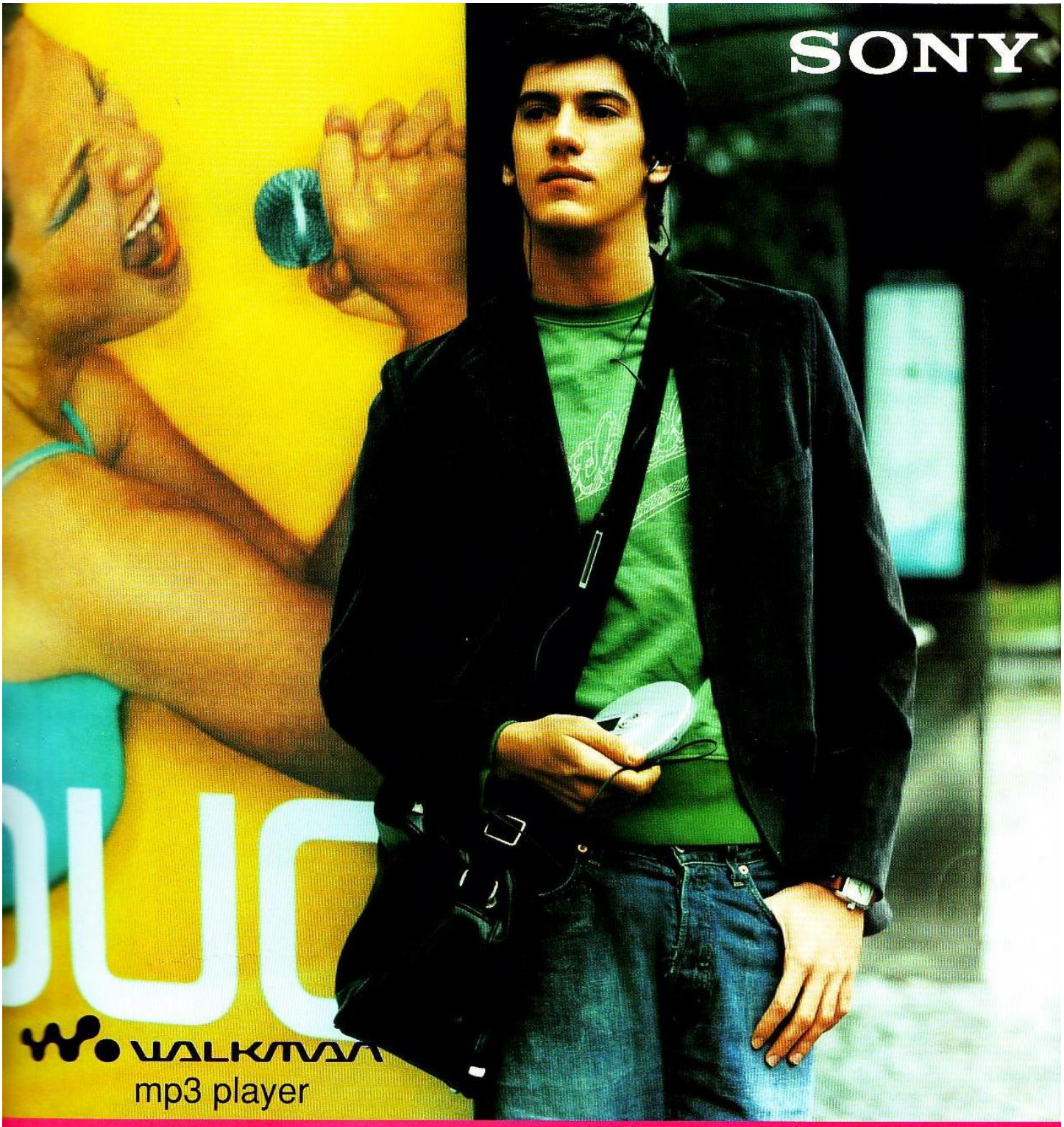

Sony MP3 Player'la müzik her yerde. İstediğin kadar.

CD Walkman MP3 Player NW-HD3
Dahili Hard Disk Drive
- 20 GB kapasite
- 900 CD dolusu müzik*
- 30 saat pil

Flash Walkman MP3 Player NW-E99
Dahili Flash Hafıza
- 1GB kapasite
- 45 CD dolusu müzik*
- 70 saat pil

Hi-MD Walkman MP3 Player MZ-NH900
Hi-MD Çalar
- 1GB Hi-MD
- 45 CD dolusu müzik*
- 36 saat pil

CD Walkman MP3 Player D-NE700
CD Çalar
- CD-Audio R/RW
- 30 CD dolusu müzik*
- 130 saat pil

*ATRAC formatında sıkıştırma verileridir.

Müşteri Bilgi Merkezi (0216) 531 96 50 www.sony.com.tr

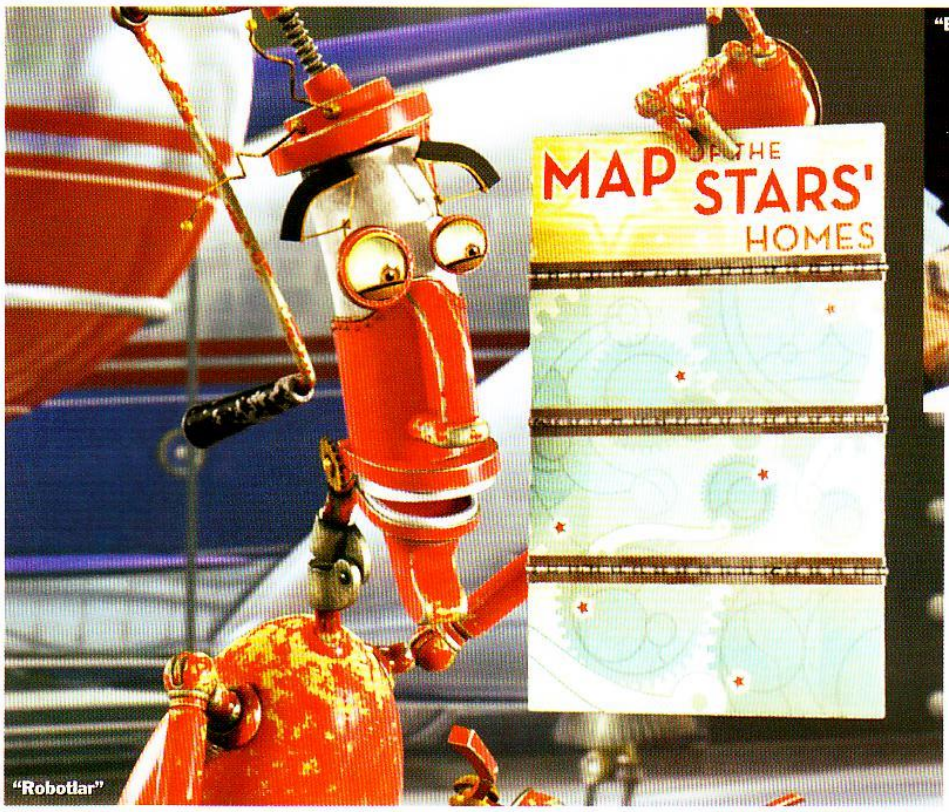

"Robotlar"

"Bolluk Ülkesi"

18 yaşına girdiği gün onu Robot Şehri'ne doğru yola çıkmaya zorlar. Tek hayali Koca Kaynak'la birlikte çalışıp yepyeni ve robotların hayatlarını kolaylaştıracak icatlar yapmaktır. Kente vardığında gördükleri Rodney'nin beklentilerinden çok farklıdır. Ve amacına varması tahmin ettiğinden biraz daha zor olacaktır. Şehirde yolunu bulmaya çalışırken ayaktakımından bir grup robotla tanışır. Bunların içinde Çamurluk adındaki sevimli ve paslı robot ve onun küçük kız kardeşi Piper'le tanışır tanışmaz iyi arkadaş olur. Rodney zorba bir hükümdar olan Dişli'nin şeytani bir plan yaptığını farkeder ve hem idolünü hem de robotların geleceğini korumaya karar verir. Vücutları paslı ve yürekleri ışıl ışıl arkadaşlarıyla birlikte Rodney robotların hangi maddeden yapılmış olurlarsa olsunlar yine de pırıl pırıl bir cesarete sahip olabileceklerini kanıtlamaya karar verir.

NOTLAR "Buz Devri"yle 20th Century Fox'u da animasyon piyasasındaki acımasız rekabet ortamına sokmayı başaran yönetmenler Chris Wedge ve Carlos Saldanha'nın yönettiği bu yeni Fox animasyonu ABD'de de martta gösterime giriyor. Film bizde dünyanın geri kalanıyla aynı anda gösterime girecek.

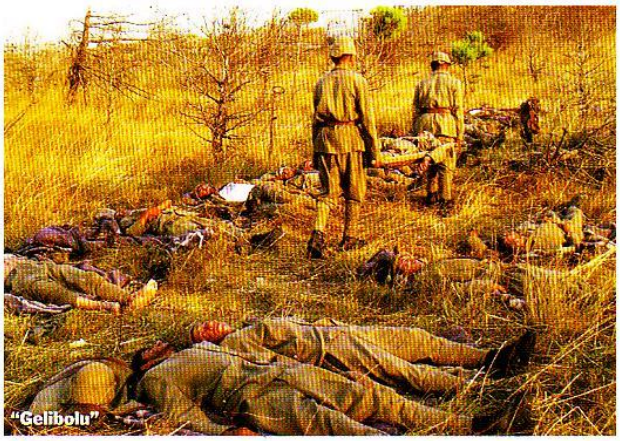
"Gelibolu"

GELİBOLU

Yönetmen: Tolga Örnek. Seslendirenler: Jeremy Irons, Sam Neill. Görüntü Yönetmeni: Volker Tittel. Araştırma Sorumlusu: Feza Toker. Süre: 90 dk. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 18 Mart.

Çanakkale Savaşı, hem Türkiye hem dünya tarihi için özel önem taşır. Avustralya ve Yeni Zelanda'nın ulus olmalarını sağlamış, Sovyet devrimine zemin hazırlamıştır. Mustafa Kemal gibi bir lideri tarih sahnesine taşırken Winston Churchill'i de II. Dünya Savaşı'na kadar tarih sahnesinden silmiştir. Tarihin en büyük ikinci kara çıkarma harekatı yapılmış, ilk kez kara, deniz, hava koordinasyonu yoğun olarak kullanılmıştır. Savaşan tarafların her yıl biraraya gelerek andığı bu savaş, insanoğlunun en kanlı çatışmalarının yanısıra insanlığın en fazla yüceldiği anlara sahne olmuştur.

NOTLAR 1998'de "Atatürk" belgeseliyle sesini duyuran, ardından "Tanrıların Tahtı Nemrut Dağı" ve "Hititler" gibi uzun metraj belgeselleriyle uluslararası arenada iyiden iyiye tanınır hale gelen Tolga Örnek bu kez işi tam anlamıyla büyütmüş görünüyor. Örnek "Gelibolu"nun prodüksiyonuna araştırmaları sonucunda elde ettiği bulguları ince eleyip sık dokuyarak giriştiğini belirtiyor.

BOLLUK ÜLKESİ
LAND OF PLENTY

Yönetmen: Wim Wenders. Oyuncular: Michelle Williams, John Diehl, Shaun Toub, Wendell Price, Richard Edson, Burt Young, Yuri Elvin, Jeris Poindexter, Rhonda Stubbins White, Bernard White. Senaryo: Michael Meredith, Wim Wenders. Görüntü Yönetmeni: Franz Lustig. Müzik: Nackt, Thom. Kurgu: Moritz Laube. Yapım Tasarımcısı: Nathan Amondson. Yapımcı: Gary Winick, Samson Mucke, Lee In-Ah, Jake Abraham. Süre: 123 dk. Yapım: ABD-Almanya. Dağıtımcı: R Film. Gösterim Tarihi: 11 Mart.

Bir zamanların Yeşil Bereli askeri Paul (John Dichl) artık emekli olmuş, vaktinin çoğunu Los Angeles'ı karavanıyla dolaşarak geçirmekte, dahası şüpheli gördüğü herkesi videoya kaydetmektedir. ABD hükümetinin aldığı tüm önlemlerin hiçbirine güvenmemekte, yeni bir saldırıya karşı kendince çeşitli hazırlıklar yapmaktadır. Hatta bu konuda kanıtlar toplamaya başlamıştır bile. 10 yıldır ailesiyle birlikte yurtdışında yaşayan Lana (Michelle Williams) ise artık üniversiteye başlayacak olmanın heyecanıyla ülkesine dönmüştür. Babasının da desteğiyle, eski bir aile dostları olan Henry'nin (Wendell Pierce) evinde kalmaya başlar ve bir yandan da evsizler barınağında kendisine iş bulur. Kente dönmüşken amcası olan Paul'ü de bulup görüşmeye başlamak istemektedir.

NOTLAR Usta yönetmen Wim Wenders'in bu sene Venedik'te Altın Aslan için yarışan filmi sonunda bize kadar ulaştı. 11 Eylül sonrasında Amerikan halkının yaşadığı paranoyayı peliküle kaydetmek istediğini söyleyen Wenders'in, her zamanki sinemasal atmosferini bir kez daha itinayla inşa ettiği söyleniyor.

Asla kopamazsın!
JACOBS
3 in 1
JACOBS
2 in 1
COFFEE
with MILK flavour
JACOBS
Jacobs'tan benzersiz iki lezzet.
İster Jacobs 3'ü 1 arada ile kahve, krema ve şeker...
İster Jacobs 2'si 1 arada ile ne kadar şeker koyacağına kendin karar ver!

ayın filmleri mart

PARDON

Yönetmen: Mert Baykal. Oyuncular: Ferhan Şensoy, Zeki Alasya, Bülent Kayabaş, Rasim Öztekin, Erol Günaydın, Şahnaz Çakıralp, Ali Çatalbaş, Levent Ünsal, Celal Belgil, Hakan Bilgin, Sermiyan Midyat, Parkan Öztu-ran. Senaryo: Ferhan Şensoy. Yapımcı: Sinan Çetin. Dağıtımcı: Kenda. Gösterim Tarihi: 4 Mart.

İbrahim (Ferhan Şensoy), Muzo (Rasim Öztekin) ve Aydın (Ali Çatalbaş) kendi basit dünyalarında yaşayan üç arkadaştır. Fakat İbrahim'in askere çok geç gitmesinden dolayı resmi üniforma görünce korkuya kapılıp kaçma huyu, onların hayatını dönüşü olmayan biçimde değiştirir. Ziyaret için gittiği arkadaşı Muzo'nun evinde İbrahim'i gözaltına alan polis, yasadışı bir örgütle ilgili ipucu ele geçirdiğini sanır. Sorgulamayı yapan polisin (Bülent Kayabaş) onlara isnat edilen suçlara uygun olarak üçüncü bir isim daha verdikleri taktirde hemen tamamlanacak dosyayla çıkarılacakları mahkemede suçla-maları reddederek serbest kala-bileceklerini söylemesi üzerine İbrahim'in rastgele bir arkadaşını daha olaya dahil etmesiyle felaketler zinciri başlar. İbrahim, Muzo ve Aydın, derhal tutukla-narak Sinop Cezaevi'ne gönderilir. Aylar süren mahkemelerden, hiç de üç arkadaşın umduğu gibi bir sonuç çıkmaz. Dışarıdan alınan haberler de pek iç açıcı değildir. İbrahim'in yaşadığı mahallede tanıyıp tutkuyla sevdiği Asuman başka biriyle evlenmek üzeredir... Başları tam anlamıyla beladadır.

NOTLAR Mert Baykal'ın ilk yönetmenlik denemesi Sinan Çetin'in kanatları altında hayata geçti. Bir süredir film yapımcılığına ağırlık vermiş olan Çetin'in ismini, "Şans Kapıyı Kırınca"dan hemen sonra bir kez daha Ferhan Şensoy'un yanında görüyoruz.

VODTKA LIMON

Yönetmen: Hiner Saleem. Oyuncular: Romen Avinian, Lala Sarkissian, Ivan Franek, Ruzan Mesropyan, Zahal Karielachvili, Armen Marutyan, Astrik Avaguian. Senaryo: Pauline Gouzenne, Lei Dinety. Görüntü Yönetmeni: Christophe Pollock. Müzik: Michel Korb, Roustam Sadoyan. Kurgu: Dora Mantzoros. Yapım Tasarımcısı: Kamal Hamarash. Süre: 84 dk. Yapım: Ermenistan-Fransa-İtalya-İsviçre. Dağıtımcı: Kenda. Gösterim Tarihi: 18 Mart.

Ermenistan'ın uzak ve tecrit edilmiş bir köyünde acınacak haldeki bir pansiyonu hiçbir işe yaramayan üç oğluyla işletmeye çalışan Hamo (Romen Avinian) her gün karısının mezarını ziyaret etmektedir. Bu gidiş-gelişlerin birinde kocasıyla bir-likte, mezarlığı komün hayatı

"Vodtka Limon"

sürmek üzere mesken edinmiş Nina'yla (Lala Sarkissian) karşılaşır. Nina kasabanın sinek avlayan barında çalışmasına karşın kocasıyla beraber peş parasız bir hayat sürmelerine engel olamamaktadır. Yolları kesişen bu insanların hepsi açıkça çok umutsuz durumdadırlar. Yine de, birbirlerinin hayatlarına dahil oldukları andan itibaren bir-takım değişiklikler yaşayacaklardır.

NOTLAR Katıldığı festivallerde olumlu eleştiriler toplayan, 2003 yapımı bu ödüllü film sinemalarımıza Ermenistan'dan geliyor.

ŞUBAT SÜRPRİZİ

SIDEWAYS

Yönetmen: Alexander Payne. Oyuncular: Paul Giamatti, Thomas Haden Church, Virginia Madsen, Sandra Oh, Marylouise Burke, Jessica Hecht, Missy Doty, M.C. Gainey, Alysia Reiner. Senaryo: Jim Taylor, Alexander Payne (Rex Pickett'in aynı adlı romanından). Görüntü Yönetmeni: Phedon Papamichael. Müzik: Rolfe Kent. Kurgu: Kevin Tent. Yapım Tasarımcısı: Jane Ann Stewart. Yapımcı: Michael London. Süre: 123 dk. Yapım: ABD-Macaristan. Dağıtımcı: Özen Film. Gösterim Tarihi: 18 Şubat.

Miles Raymond (Paul Giamatti) San Diego'da aynı zamanda İngilizce öğretmenliği de yapan bir yazardır. Yeni yazdığı kitabın kaderi yayıncısının ağzından dökülecek sözcüklere bağlıdır ve bu yüzden Miles sürekli olarak nerede hata yaptığını sorgulamak-ta, dolayısıyla son derece bunalımlı bir dönemden geçmek-tedir. Televizyonda edindiği küçük roller sayesinde geçinip gitmeye çalışan aktör arkadaşı Jack (Thomas Haden Church) de ondan farklı bir ruh halinde

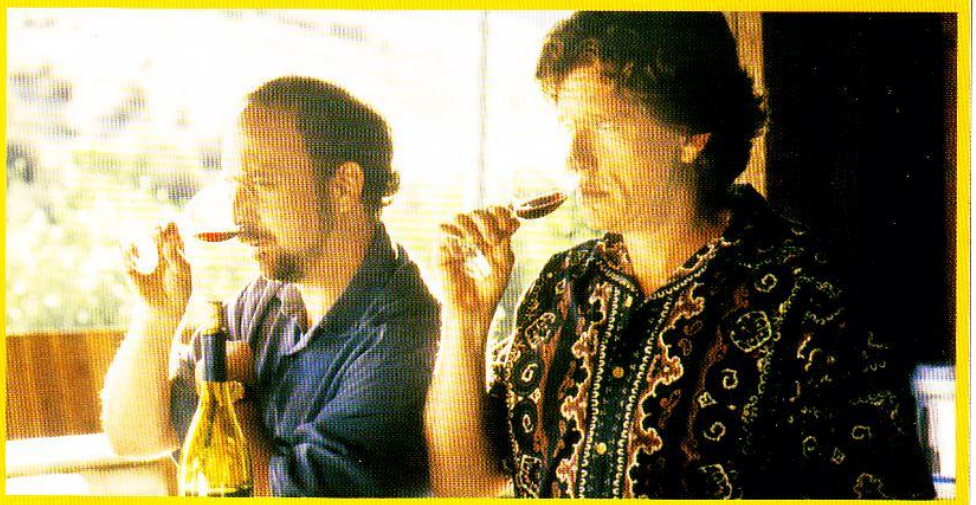

değildir. Dostu Miles'ı da yanına alarak arabasını Kaliforniya'nın şarap bölgesine doğru süren Jack onları orada neyin beklediğini tam olarak bilememektedir. Vardıkları andan itibaren, bir yandan hayatta onları başarısızlığa neyin ittiğini sorgularlarken diğer yandan da arkadaşlıklarını gözden geçirirler. Pek yakında evlenecek olan Jack orada hemen bir kadınla ilişkiye girer. Miles ise kadının garsonluk yapan en yakın arkadaşıyla beraber olma konusunda ne yap-ması gerektiğini kestirememekte-dir.

NOTLAR Beş dalda Oscar adayı olan bu filmin yönetmeni iki sene önceki "Schmidt Hakkında"yı çeken Alexander Payne. Övgülere boğulan filmin başrolünde son yılların giderek saygınlık kazanan ismi Paul Giamatti'yi görüyoruz. Bununla birlikte, Thomas Haden Church ve Virginia Madsen'ın Oscar'a aday gösterilmesine karşın Giamatti'nin es geçilmesi yadırgandı. Sonuçta yılın en iyi filmlerinden biriyle karşı karşıyayız.

Estetik. Teknolojik.

Beko, LCD ekranın hayatınızda kapladığı yeri büyüttü.

30 inch, yani 76 ekran büyüklüğünde yeni Beko LCD TV'de estetik ve teknoloji, uzun ömürlü kullanım ve düşük enerji tüketimi bir arada. 15, 17, 20 ve 30 inch'lik seçeneklerle Beko LCD televizyon keyfi istediğiniz her yerde.

BEKO 3 YIL GARANTİ

merkezi (elektronik) 444 1 414 0212 873 3 636 www.beko.com.tr

box office

Hazırlayan: Tolga Akıncı
tolgaakinci@superonline.com

TÜRKİYE box office — 14 Ocak - 10 Şubat 2005

Filmin Adı	Hafta Sayısı	Dönem Seyirci	Toplam Seyirci
1. Hababam Sınıfı Askerde Özen Film	4	2.310.909	2.310.909
2. Hırsız Var UIP	3	825.277	825.277
3. Gönül Yarası Warner Bros.	5	541.555	190.560
4. İnanılmaz Aile UIP	4	392.007	392.007
5. Sans Kapıyı Kırınca Warner Bros.	2	281.888	281.888
6. Ocean's Twelve Warner Bros.	1	236.533	236.533
7. Kutup Ekspresi Warner Bros.	4	197.399	197.399
8. Talihsiz Serüvenler Dizisi UIP	2	135.146	135.146
9. Kahraman Medyavizyon	6	64.852	112.059
10. Aska Davet Warner Bros.	6	51.426	80.506

ABD box office — 14 Ocak - 10 Şubat 2005

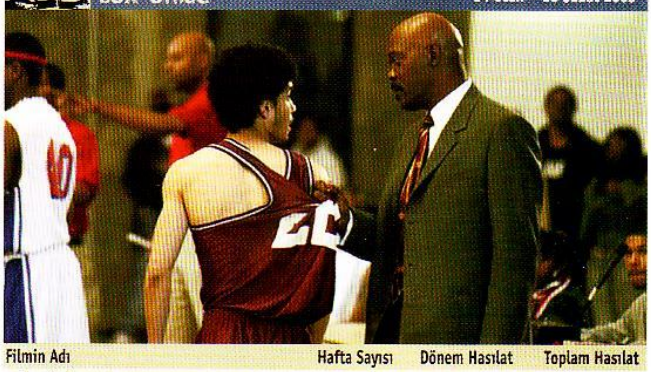

Filmin Adı	Hafta Sayısı	Dönem Hasılat	Toplam Hasılat
1. Coach Carter Paramount	4	60.3	60.3
2. Zor Baba ve Dünür Universal	7	54.6	266.4
3. Are We There Yet? Sony	3	53.1	53.1
4. In Good Company Universal	6	41.1	41.6
5. Racing Stripes Warner Bros.	4	41.1	41.1
6. Hide and Seek 20th Century Fox	2	38.1	38.1
7. Million Dollar Baby Warner Bros.	8	33.6	37.5
8. The Aviator Miramax	8	32.4	77.6
9. Hayalet Sesler Universal	5	26.3	55.3
10. Elektra 20th Century Fox	4	23.9	23.9

Rakamlar Milyon Dolardır.

...1 Yıl Önce — 2004

09 Ocak - 12 Şubat
1. Vizontele Tuuba
2. Hababam Sınıfı Merhaba
3. Okul
4. Kayıp Balık
5. Son Samuray

...2 Yıl Önce — 2003

07 - 27 Şubat
1. Rus Gelin
2. Sıkıysa Yakala
3. Hayalet Gemi
4. 8 Mil
5. Buz Devri

...3 Yıl Önce — 2002

01 - 28 Şubat
1. Harry Potter ve Felsefe Taşı
2. Ocean's Eleven
3. Yüzük Kardeşliği
4. Vanilla Sky
5. Son

2. Haftasında büyük düşüş yaşayan filmler

2004 verilerini hazırlarken aklıma ilginç birkaç istatistiksel bilgi geldi. Bunlardan biri aşağıda görmüş olduğunuz tablo. Tabloyu biraz açıklayalım; 2004 yılında vizyona girmiş, 10 veya daha fazla kopya olarak dağıtıma çıkmış filmlerin 1. haftaları ile 2. haftaları arasındaki düşüş oranı en yüksek olan ilk 20 film. Düşüşte akla gelen ilk etken şüphesiz filmin kötü olması ama aşağıda bazı filmler var ki kötü demek imkansız. Yorumu sizlere bırakıyorum.

Film	Dağıtım	Vizyon Tarihi	Kopya	1. Hafta	2. Hafta	Düşüş
800 Damla Yaş	Özen Film	01.10.04	10	261	26	-90,04%
İki Fıstık	Warner Bros.	10.12.04	28	7.606	1.508	-80,17%
Angela	Özen Film	05.03.04	20	5.211	1.396	-73,21%
Papatya ile Karabiber	Warner Bros.	03.09.04	28	1.764	475	-73,07%
Zaman Tükeniyor!	New Films	30.01.04	20	9.377	2.721	-70,98%
Hoş Geldin Hayat	Özen Film	03.12.04	40	3.135	1.022	-67,40%
Hidalgo	UIP	30.04.04	79	39.114	12.785	-67,31%
Takıldım Sana	Özen Film	26.03.04	30	8.411	2.813	-66,56%
Karanlıklar Ülkesi	Özen Film	30.01.04	40	58.444	20.924	-64,20%
Babasının Kızı	Avşar Film	26.03.04	25	7.127	2.609	-63,39%
Machuca	Chantier	22.10.04	11	2.830	1.050	-62,90%
Vegas'ta Son Şans	Warner Bros.	27.02.04	17	2.749	1.058	-61,51%
Yanlış Hesap	Kenda	29.10.04	20	4.953	1.919	-61,26%
Öfke	New Films	06.08.04	11	967	377	-61,01%
Hellboy	Warner Bros.	03.09.04	91	59.249	23.337	-60,61%
Van Helsing	UIP	07.05.04	135	180.068	71.337	-60,38%
Ruhların Kaçışı	Özen Film	18.06.04	15	3.997	1.597	-60,05%
Mançuryalı Aday	UIP	17.12.04	40	20.617	8.259	-59,94%
İnsan Lekesi	Özen Film	02.04.04	40	48.532	20.023	-58,74%
Peter Pan	Warner Bros.	23.04.04	83	45.211	18.690	-58,66%

HAYVAN box office — 10 Ocak - 13 Şubat 2005

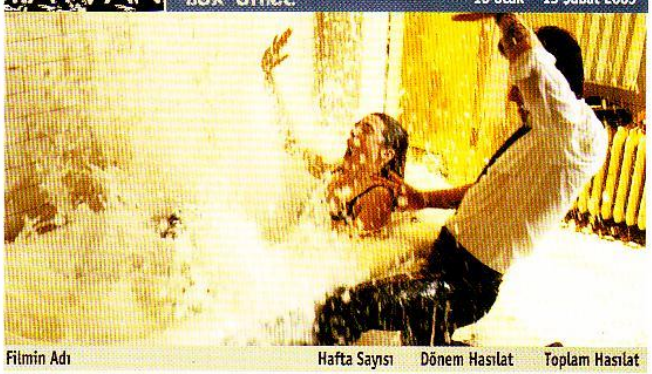

Filmin Adı	Hafta Sayısı	Dönem Hasılat	Toplam Hasılat
1. Constantine	1	1.5	1.5
2. The Phantom of the Opera	6	1.1	1.4
3. Zor Baba ve Dünür	2	1.0	1.0
4. Howl'un Yürüyen Şatosu	2	1.0	1.0
5. Talihsiz Serüvenler Dizisi	4	0.7	0.7
6. The Aviator	1	0.5	0.5
7. Kung Fu Hustle	8	0.5	4.6
8. Closer	3	0.4	0.4
9. Kutup Ekspresi	10	0.3	1.4
10. Elektra	3	0.2	0.2

Rakamlar Milyon Dolardır.

Dennis Quaid
Anka'nın Uyanışı

2004 Yarından Sonra	653.848
2004 Kabus	88.617
2003 Cennetten Çok Uzakta	33.036
2001 Trafik	260.202
2000 Frekans	98.271

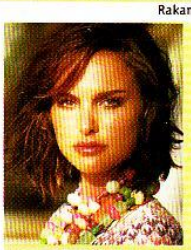

Natalie Portman
Daha Yaklaş

2004 Soğuk Dağ	307.259
2002 Star Wars Bölüm 2	324.485
2000 Buradan Çok Uzakta	39.287
1999 Star WarsBölüm 1: Gizli Tehlike	488.395
1997 Herkes Seni Seviyorum Der	43.548

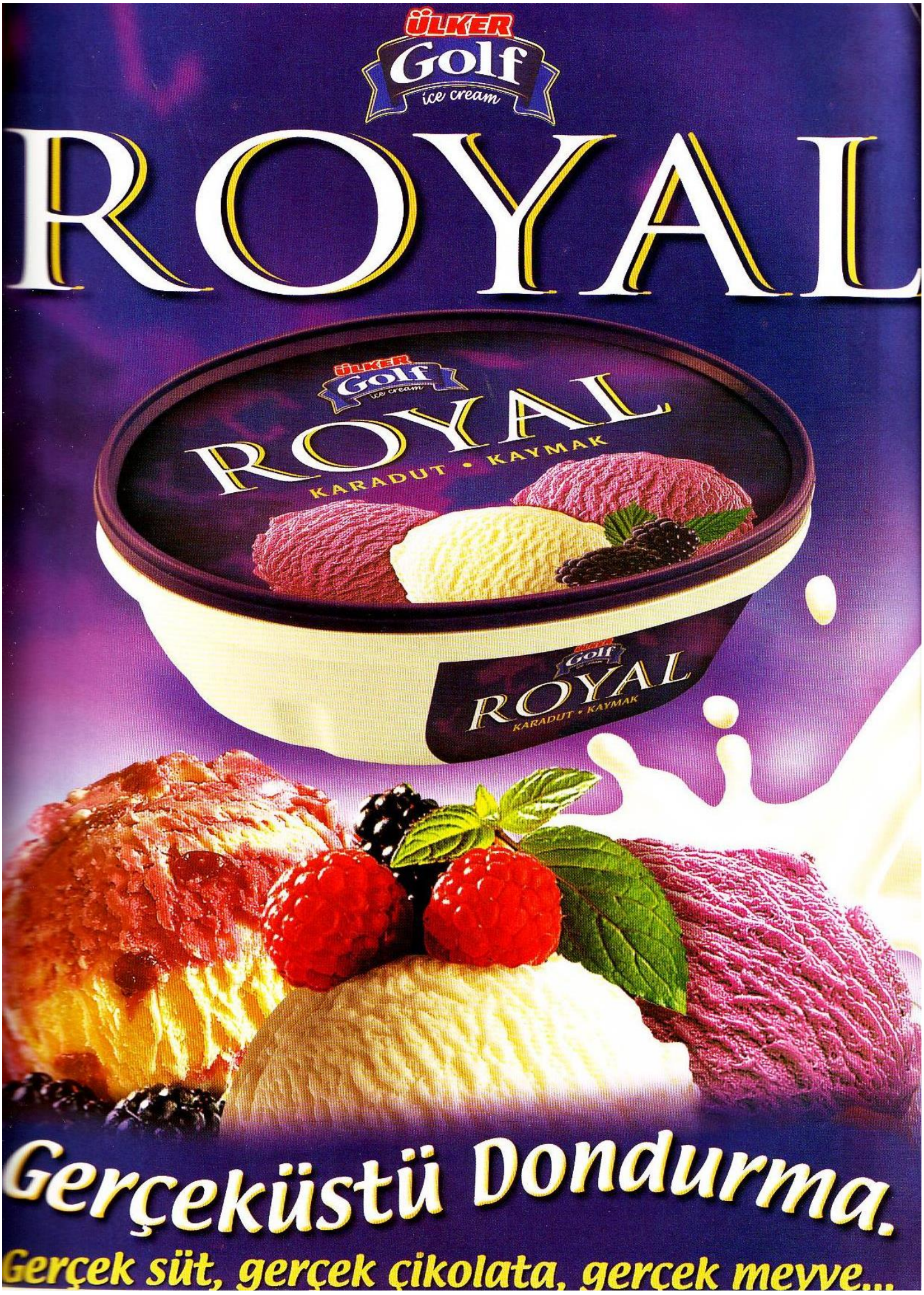
ÜLKER
Golf
ice cream
ROYAL
ÜLKER
Golf
ice cream
ROYAL
KARADUT • KAYMAK
Golf
ROYAL
KARADUT • KAYMAK
Gerçeküstü Dondurma.
Gerçek süt, gerçek çikolata, gerçek meyve...

ELEŞTİRMENLERİN YILDIZ TABLOSU

Koyu renkte olan bantlar en yüksek yıldız ortalamasına sahip olan filmleri gösterir.

	Mehmet Açar	Tunca Arslan	Burcu Aykar	Cumhur Canbazoğlu	Atilla Dorsay	Engin Ertan	Murat Özer	Murat Erşahin	Uygar Şirin	Yeşim Tabak	Alin Taşçıyan	Ali Ulvi Uyanık	Uğur Vardan	Burçin Yalçın	Fırat Yücel
Bebek				★★★★			★★	★★★			★	★★	★★★★		
Daha Yaklaş	★★★★			★★★★	★★★★	★★★		★★★★				★★★★	★★★★	★★★★	
Dönüş		★★★		★★★★★	★★★★	★★★★	★★★★	★★★★★	★★★★	★★★★	★★★★★	★★★★★	★★★★★		★★★★★
Düşler Ülkesi	★★★			★★★★	★★★		★★★★	★★★★	★★★		★★★★	★★★★★	★★★★	★★★★	★★★
Eğreti Gelin	★★★	★★	★★★	★★★	★★★			★★★	★★★		★★★	★★	★★★	★★★	
Ekip 49	★★★	★★		★★				★★			★	★★★		★★★	★★
Göklerin Hakimi	★★★★	★★★		★★★	★★★★★	★★★	★★★	★★★★		★★★	★★★	★★★★	★★★	★★★★	★★★★
Gönül Yarası	★★★★	★★★	★★★★★	★★★	★★★★	★★★	★★★★	★★	★★★★★	★★★	★★★	★★★	★★★★	★★★	★★★★
Gümüş Şehir	★★★			★★	★★★	★★★★		★★	★★★		★★★	★★	★★★	★★★	★★★★
Hababam Sınıfı Askerde		★	★★	★★★	★★★			★★	★★★		★★★	★★			
Hayalet Sesler				★★				★★			★★	★★★			
İçimdeki Deniz	★★★	★★★		★★★★	★★★★	★★★★	★★★★	★★★★	★★★	★★★	★★★	★★★★	★★★★	★★★★	★★★★
İpler	★★★		★★★★★	★★★★		★★★	★★★★	★★★★	★★★★★			★★★★	★★★★	★★★★	★★★★
Kayıp Nişanlı	★★★★			★★★★	★★★★	★★★★	★★★	★★★★	★★★★★		★★★★	★★★★★	★★★	★★★★	
Meleğin Düşüşü	★★★★	★★★	★★★★	★	★★	★★★★★	★★★★	★★★	★★★	★★★★	★★★★★	★★★★	★★★	★★★	
Milyonluk Bebek	★★★★	★★★		★★★	★★★★★	★★★	★★★	★★★★★			★★★★	★★★★★	★★★★	★★★★	
Ocean's Twelve	★★★★	★★		★★	★★★		★★★	★★	★★		★★★	★★★★	★★★	★★★★	★
Ray		★★★		★★★★	★★★★		★★★★	★★★★			★★★★★	★★★★	★★★★	★★★★	
Sideways	★★★★		★★★★	★★★★	★★★★	★★★★		★★★★	★★★★	★★★★	★★★★★	★★★	★★★★		
Şans Kapıyı Kırınca		★★	★★	★★	★★		★★	★★	★★	★	★★	★★★	★★★		
Talihsiz Serüvenler Dizisi	★★★	★★	★★★	★★★★	★★★★		★★★★	★★★★	★★★	★★★	★★★	★★★★	★★★	★★★	
Travma				★★★★			★★★	★★★			★★★	★★★	★★★		
Zor Baba ve Dünür				★★	★★★			★★	★★		★★★	★★★		★★★	

Hazırlayan: Burçin S. Yalçın

V.I.P. 12 Salon
Vizyondaki
Tüm Filmler
WC
12 SALON
Prestige Sinema Dünyası
Rezervasyon: (0212) 560 72 66
galleria - Ataköy

Sideways

Bir şarap güzellemesi

Burcu Aykar

Hayatın yan yollarına sapmış olan ya da çoğunluk gibi ileri değil de yan yan ilerleyen (yerinde sayan?) iki adamın, Miles ve Jack'in, bir haftalık yolculuğunu anlatıyor "Sideways." Üniversite yıllarında aynı odayı paylaşmanın dışında ortak noktası bulunmayan bu orta yaşlı iki adamı yakınlaştıran tek şey, bu yaşlarında olmayı hayal ettikleri yerden çok uzak düşmeleri. Miles'ın isteği 750 sayfalık romanını yayınlatmak ve ünlü bir yazar olmak. Ancak lisede edebiyat dersi vermekten ileri gidememiş. Boşandığı karısıyla yeniden biraraya gelmeyi hayal ediyor. Halbuki eski karısı yeni biriyle, yeni bir hayata çoktan başlamış bile. Jack ise birkaç televizyon dizisindeki yan rolden sonra unutulup gitmiş. Faiz oranları ve ilaçların yan etkilerini duyurmak için seslendirmeler yapıyor. Evlenip kayınpederinin emlak işine girecekse de, oyunculuğu da bir yandan yürütmenin boş hayalini kuruyor. İkisinin de hayatı bekledikleri gibi gelişmemiş, hayalleri gerçekleşmemiş, kendilerinden beklenen yerine getirememişler. Hayatlarının öyle bir noktasındalar ki, durup baktıklarında tüm görebildikleri kaçan fırsatlar ve uğradıkları başarısızlıklar. Üstelik bu gerçeği kabullenip, sonuçlarını hazmetme zamanı da gelmiş. Jack, maddi durumunu kurtaracak, toplum içinde aradığı saygınlığı ona kazandıracak bir evlilik yapmaya hazırlanıyor. Tek tesellisi, bekarlığının son haftasında Miles ile geçireceği tatil. Artık kaybolmaya başlayan yakışıklılığını son kez kullanma kaygısı içinde, mümkün olduğu kadar çok kadınla birlikte olmak istiyor. İçinde bulunduğu durumla başedebilmesinin tek yolu bu belki de. Çok düşünen bir insan olmadığı için durumuna pek kafa yormuyor ama içinde bir yerlerde benliğinin hayal kırıklıkları ve tatminsizlikle dolu olduğunu hissediyor.

İki yıldan fazla zamandır bunalımda olan Miles ise, nevrotik, kendine güvensiz ve huysuz. Yargılarında da kendine karşı acımasız ve alaycı, başkalarına karşı ise önyargılı ve elitist. Jack ile birlikte iyi şaraplar içip, güzel yemekler yiyecekleri, golf sahasında dostluklarını yenileyecekleri bir hafta geçirmeyi umuyor. Arkadaşının aksine, kadınlardan mümkün olduğunca uzak durmayı hedefliyor. Zaten "Sideways"i, karakterlerinin talihsiz durumuna rağmen komik yapan da, Miles ve Jack'in tamamen zıt kişiliklere ve tatillerine dair farklı beklentilere sahip olmaları. Bu defa seyircileri daha çok eğlendirecek bir film yapmayı hedefleyen ve kendine 1950'lerin İtalyan komedilerini örnek alan yönetmen Payne, diyaloğa dayalı ironik ve zekice bir mizahtan, slapstick'e varan unsurlarla, karakterlerinin trajik durumunu hafifletmiş. Hayatlarını anlamsız bulma, kendilerini değersiz ve yalnız hissetme trajedisini yaşayan iki adamın durumlarıyla seyirci arasına mizah sayesinde mesafe koyarak, acıları daha katlanılır, hatta eğlenceli hale getiriyor. Sıcacık Kaliforniya güneşinde uzayıp giden üzüm bağları ve insanı sakinleştiren caz melodileri eşliğinde bu mahzun varoluş hafifliyor. Yönetmen önceki filmleri "About Schmidt" ve "Election"dan farklı olarak, karakterlerine anlayış ve hoşgörüyle yaklaşıyor. Böylece, Miles'ın annesinin çekmecesinden para çalması, Jack'in karısını aldatmadan hemen önce ona sevgi sözcükleri sarf etmesi gibi sevimsiz görünebilecek davranışlarına rağmen onları seviyoruz; kusurlarını görmek insan olduklarını hatırlatıyor sadece.

Şarap, hem filmin belkemiğini oluşturuyor, hem de karakterlere ayna tutma işlevini üstleniyor. Herkesin şarapla olan ilişkisi, kendisine ve hayata bakışının bir yansıması. Miles bir şarap uzmanı olduğu için arkadaşını Kaliforniya'da bol bol şarap tadacakları bir tatile götürüyor. Şarap merakı seçkinci kişiliğini doyururken, şarap zevki de kendine bakışını ele veriyor. Favori üzümü Pinot Noir'ı sevme nedenleri, narin, ince kabuklu, az yetiştirilen, özel bakım ve sabır isteyen bir üzüm olması; yani kendisi gibi değeri zor keşfedilen bir cevher olması. Snobluğundan, önce yaklaşmayı istemediği ancak tanıdıkça etkilendiği garson Maya ise, "Bir şarabın hayatı hakkında düşünmeyi severim," diyor. Bir şarabı o şarap yapan tüm ayrıntılara hayran. Ama şarap sevgisindeki en büyük etken, yalnızca tadının çok güzel olması. Maya için hayat bu denli hayran olunacak ve bu denli basit ilişki kurulacak bir şey. Miles'ın romanının adının "Dünden Sonraki Gün" olduğunu duyduğunda, "yani 'Bugün'?" demesi de bu bakışının bir parçası.

Jack ise şarapların özelliklerinden, şarap tatma seremonisinin inceliklerinden bihaber. Daha ziyade sarhoş olmak için içiyor, hatta içerken ağzından sakızını çıkarmaya bile gerek görmüyor. Düşünmeden yaşadığı gibi, düşünmeden içiyor. Miles da Jack de, şarabın aksine, yaşlandıkça değerlerini kaybettiklerini düşünüyorlar. Hikayesini şaraba dayandırması, karakterlerini şarapla ilişkilendirmesi, şarap içimini detaylı ve yakın plan çekimlerle sunması, Kaliforniya bağlarını çekici sarı ve yeşillerle düşsel hale getirmesiyle film aslında bir şarap güzellemesi. Payne, önceki filmlerindeki gibi, hayatında hiçbir anlam göremeyen, değersiz ve kayıp bir geçmişe sahip orta sınıf Amerikalılar'ı anlatıyor yine.

Diğerlerinden farklı olarak, "Sideways"in sonu umut verici. Diyalogların doğallığı çok etkileyici; oyuncu seçimi ve yönetimi mükemmel. Ayrıntılara önem veren, gözlemci bir sinema yapıyor Payne. Film, insanın gözünü korkutacak kadar çok ödül aldı. A.B.D.'nin her yerinden eleştirmenler, sözbirliği etmişçesine filmin senaryosunu ödüllendirdiler. En İyi Uyarlama Senaryo dalında Oscar'ı kapması da pek uzak bir ihtimal değil. Tüm bu alkışlara rağmen, şahsen ben, daha acımasız, yumruk gibi sert ve daha derine işleyen Payne filmlerini tercih ederim.

✪✪✪◡

Yönetmen: Alexander Payne. **Oyuncular:** Paul Giamatti, Thomas Haden Church, Virginia Madsen, Sandra Oh, Marylouise Burke, Jessica Hecht, Missy Doty, M.C. Gainey, Alysia Reiner. **Senaryo:** Jim Taylor, Alexander Payne (Rex Pickett'in aynı adlı romanından). **Görüntü Yönetmeni:** Phedon Papamichael. **Müzik:** Rolfe Kent. **Kurgu:** Kevin Tent. **Yapım Tasarımcısı:** Jane Ann Stewart. **Yapımcı:** Michael London. **Süre:** 123 dk. **Yapım:** ABD-Macaristan. **Dağıtımcı:** Özen Film. **Gösterim Tarihi:** 18 Şubat.

aykarburcu@hotmail.com

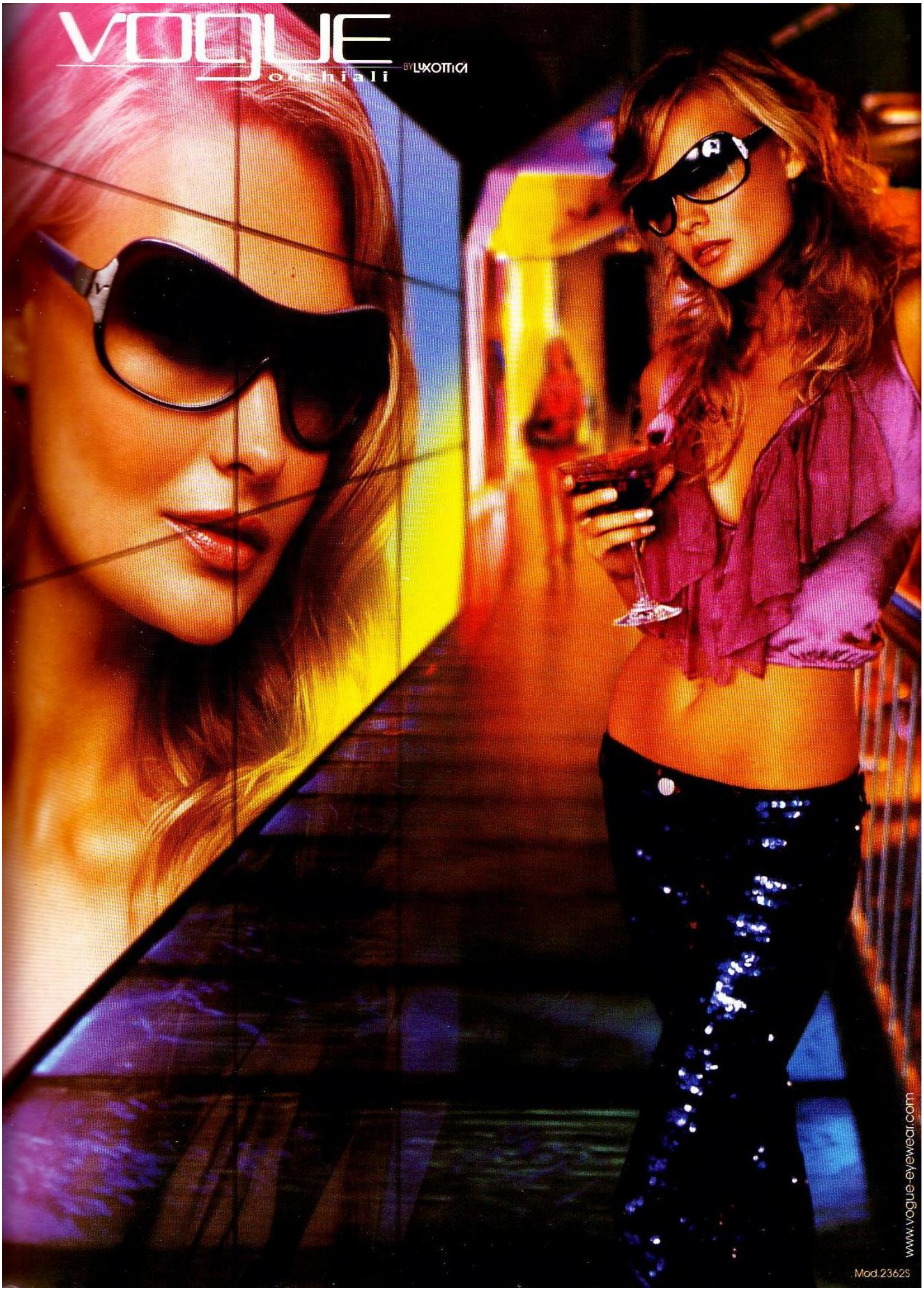
VOGUE
occhiali
BY LUXOTTICA
www.vogue-eyewear.com
Mod.2362S

İpler

Eski bir hikaye ipler sayesinde ayakta duruyor...

Uygar Şirin

İpler" dünyanın en eski ve en çok anlatılmış hikayesini ("insan"ın hikayesini) bir kez daha, bu defa kuklalar aracılığıyla anlatıyor. Peki senarist/yönetmen Anders Rønnow Klarlund'un bu kadar kullanılmış bir hikayeden bu kadar iyi bir film çıkarması nasıl açıklanabilir?

İki açıklamamız var.

Birincisi, sorunun içinde. Bu hikaye insan yaşamının anlamını ve düzenini sorguladığından, değerini hiç yitirmedi ve yitirmeyecek, bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da birçok kez anlatılacak. Kaldı ki görsel, yazılı ya da sözlü kültürde bu hikayeye veya türevlerine birçok yerde rastlıyoruz. Örneğin sinemayı ele alıp zamanda geri gidersek "İpler"i bir ucundan "Matrix"e, bir ucundan "The Truman Show"a, bir ucundan "Yıldız Savaşları"na, bir başka ucundan da "Oz Büyücüsü"ne bağlayabiliriz. Sinemanın dışına çıktığımızda, "İpler"in dramatik yapısı ve karakterleriyle Shakespeare'i örnek aldığını da söyleyebiliriz (iki paragraf aşağıda saydığımız karakterlere bakın, Othello'dan Lear'e birçok oyundan tanıdık gelecekler). Tabii bu yolculuğun ucu kimi kutsal kitaplara, mitlere ve kadim metinlere dayanıyor. Shakespeare'i bir yana koyarsak, "İpler"in bütün bu kaynaklardan beslendiğini söylemek yanlış; doğrusu, belli bir hikaye (ve her birimizin bilinçdışında önemli bir yer tutan mitler ve arketipler) herkese kaynaklık ediyor.

"İpler" Hebalon kralı Kahro'nun kendi "baş ipini" (kuklaları ayakta tutan iplerin en önemlisi, onlara can veren ip) keserek intihar etmesi ve oğlu Hal'a, yıllardır Zeritlerle aralarında devam eden savaşı sona erdirmesini öğütleyen bir mektup bırakmasıyla başlıyor. Kahro'nun kardeşi Nezo, savaşı sürdürmek ve iktidarı bırakmamak için bu mektubu gizliyor ve Hal'a babasını Zeritlerin öldürdüğünü söylüyor. İntikam amacıyla Zerit ülkesine doğru yola çıkan Hal'i, genç bir Zerit kadını olan Zita'ya aşık olacağı ve babası, ülkesi ve hayatın doğasıyla ilgili gerçekleri öğreneceği bir yolculuk bekliyor.

"İpler" her ne kadar bu hattı izliyorsa da, asıl olarak insanın hikayesini en geniş biçimde (dolayısıyla ana hatlarıyla) anlatmak konusunda o kadar kararlı ki, hayatın en temel evrelerine (doğum, cinsel birleşme, ölüm), insanın en temel duygu ve davranışlarına (sadakat/ihanet, cesaret/korkaklık, sevgi/nefret) ve insanlığın en temel meselelerine (savaş, barış, iktidar, özgürlük) birer birer dokunuyor. Kahramanlar, hainler, krallar, köleler, yalancılar, katiller, aşıklar, anneler, bebekler, zorbalar, sürgünler gibi sayısız karakteri derli toplu ve anlamlı bir şekilde perdeye getiriyor.

"İpler"in başarısının ikinci nedeni ise filmin biçiminin ta kendisi, yani hikayenin kuklalar aracılığıyla anlatılması. Yönetmen Klarlund (tabii ki kukla ustası Bernd Ogodnik'in yardımıyla) kuklaların "yaşadıkları" bir dünya kurarken, kukla kullanımını ilginç bir teknik olmaktan öteye taşıyıp hikayenin ayrılmaz bir parçası ve hatta tamamlayıcısı haline getiriyor. Öyle ki, "İpler"in insana ve insan hayatına dair kurduğu cümleler, kuklalar ve ipleri sayesinde belki hiçbir zaman olmadığı kadar net ve sade duruyor. Sonuçta, çelişkili gibi görünen doğal bir süreç işliyor ve metafor, gerçeği gerçekliğin kendisinden daha iyi tarif eder hale geliyor.

Peki nedir bu biçimin/metaforun bize söyledikleri?

Birincisi, herkes iplerle yukarda bir yerlere bağlı.

İkincisi, herkes birbirine bağlı. Bu bilgi Zita ve Hal arasında geçen çok önemli bir diyalog sırasında dile getiriliyor. Yüzyüze durdukları bir an Zita Hal'a "Yukarı bak" diyor. Hal başını kaldırıyor, bağlı oldukları iplerin gökyüzünün derinliklerine doğru uzayıp gittiğini görüyor. Zita "Nerede bittiklerini görüyor musun?" diye soruyor. Hal "Hayır" diyor. Ve Zita diyor ki: "Senin başladığın yerde ben bitiyorum ve senin bittiğin yerde ben başlıyorum. Bu şekilde hepimiz birbirimize bağlıyız."

Üçüncüsü, sevginin rehberliğini kullanan herkes yaşamın içinde yatan gücü kullanabilir ve yine Zita'nın sözleriyle "rüzgar gibi" hareket edebilir. (Hal hayatın derininde yatan, o güne kadar bilmediği bu işleyişi öğrendiğinde iplerin hükümranlığını yeniyor ve havaya yükseliyor. Tıpkı "Matrix"de hayatın işleyişini öğrendiğinde yükselen Neo gibi.)

Dördüncüsü, ipler insana yaşam verir ama onları yönetmez, herkes kendi kaderini belirler, kendi seçimini yapar.

Beşincisi, yeryüzünde olmak, insan olmak her şeye rağmen bir yerlere bağlı olmak ve kısıtlanmak anlamına gelir, gerçek özgürlük ölümden sonra ortaya çıkar.

Yani "İpler" hayatın mekanizmasını temele koyuyor, onun üstüne insanlığın belli başlı niteliklerini, duygularını ve meselelerini inşa ediyor. Ayrıca akılcı, zengin, sömürgeci Hebalon'la doğal, "ilkel" ve mazlum Zeritler üzerinden Batı-Doğu ve erillik-dişilik karşıtlığına da el atıyor.

Filmin yaratıcılarının filmin biçimine duyduğu aşk birçok yerde kendini gösteriyor. Yönetmen Klarlund doğum, sevişme, ölüm, intihar, tutsaklık gibi çeşitli insanlık hallerinin kuklalar dünyasındaki karşılığını birer birer sergiliyor. Kimi zaman bir punduna getirip bunları filme sokmak için fazlasıyla uğraştığı izlenimini veriyorsa da, hikayenin sınırlarının genişliği hem onun işini kolaylaştırıyor, hem de seyircinin rahatsızlığını azaltıyor.

Çocukların gökyüzünden inen ipler sayesinde doğdukları, sevişen bir kadın ve erkeğin iplerinin içiçe geçip tek bir insanın ipleri gibi göründüğü, kölelerin organlarının sökülerek iktidardakilere takıldığı bu tanıdık ama hayali dünya, sinemalarımıza gelen filmlerin çoğundan daha yeni ve gerçek bir hikaye anlatıyor.

Strings

★★★★½

Yönetmen: Anders Rønnow Klarlund. **Seslendirenler:** Jens Arentzen, Samantha Bond, Marina Bouras, Derek Jacobi, Catherine McCormack, Julian Glover, David Harewood, Ian Hart, Iben Hjejle, James McAvoy. **Senaryo:** Naja Marie Aidt, Anders Rønnow Klarlund. **Görüntü Yönetmeni:** Jan Weincke, Kim Hattesen. **Müzik:** Jørgen Lauritsen. **Kurgu:** Leif Axel Kjeldsen. **Yapım Tasarımcısı:** Sven Wichmann. **Yapımcı:** Mike Downey, Niels Bald, Sam Taylor. **Süre:** 88 dk. **Yapım:** Danimarka-İsveç-Norveç-İngiltere. **Dağıtımcı:** 1Film. **Gösterim Tarihi:** 4 Mart.

YILIN EN İYİ GERİLİMİNİ KOLEKSİYONUNUZA KATIN!

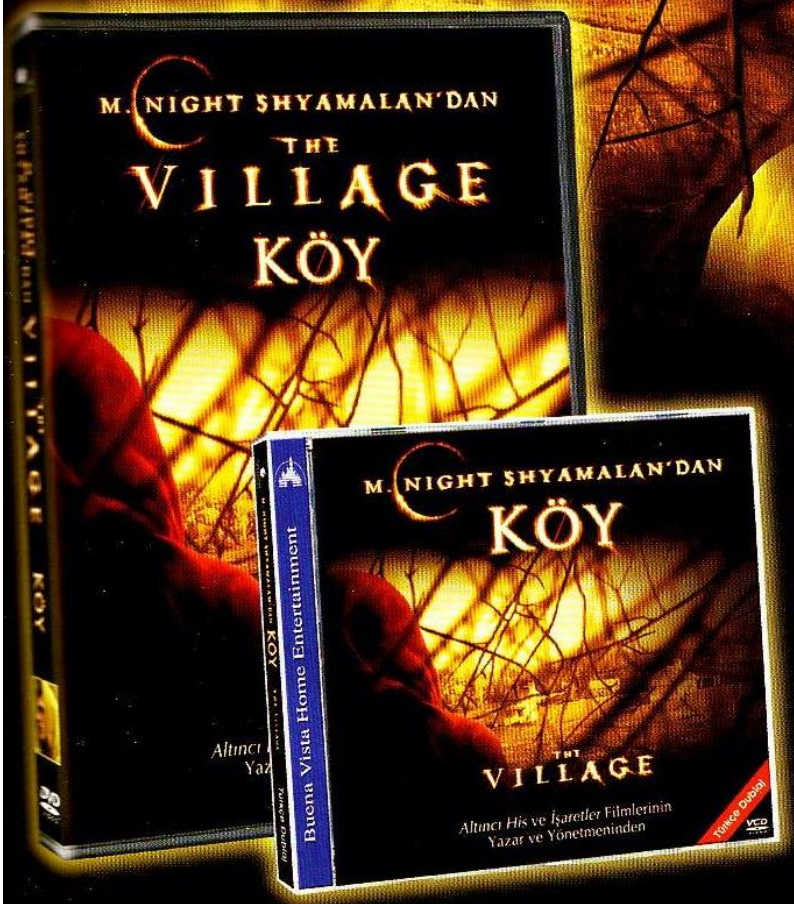

Yönetmen, Yapımcı ve Yazar M. Night Shyamalan'ın Yorumlarıyla, Çıkarılmış Sahneleri de İçeren Özel Seçenekler - Filmin Çekim Aşamalarına Ait Tüm Sırları Keşfedin.

- *Köy*'ün Yapım Aşamaları
- Fotoğraf Galerisi
- M. Night Shyamalan'ın Ev Sineması
- Bryce'in Günlüğü

ŞİMDİ DVD VIDEO VE VCD VIDEO'DE!

M. NIGHT SHYAMALAN'IN GERİLİM BAŞYAPITLARI DVD VE VCD'DE!

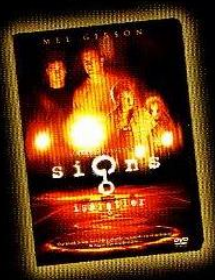

HOLLYWOOD RECORDS

TOUCHSTONE HOME ENTERTAINMENT

Milyonluk Bebek

Eastwood usulü yaşam mücadelesi

Burçin S. Yalçın

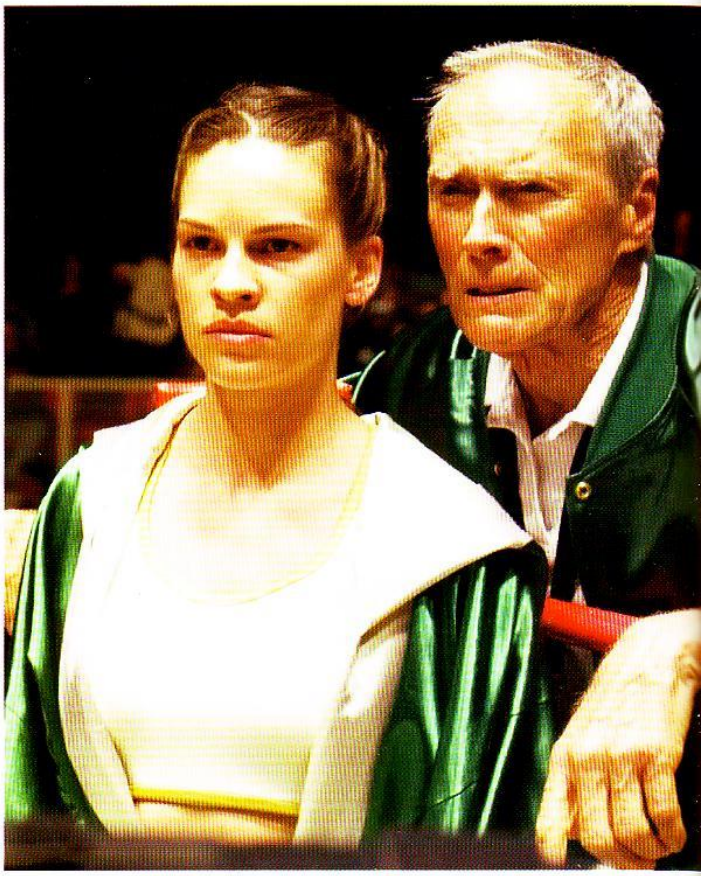

David Lynch 1999'da çektiği "The Straight Story"de tüm filmi üzerine kurduğu Alvin Straight karakterini canlandıracak 79 yaşındaki Richard Farnsworth hakkında "Öyle bir yüzü var ki her duyguyu anlatıyor" demişti. "Milyonluk Bebek"te 74 yaşındaki Clint Eastwood'un yüzünü dikkatle inceleyin; kare kare... Film boyunca öylece dursa ve hiçbir şey yapmasa bile o yüz Frankie Dunn'ın iç dünyasını tasvir etmeye yetebilir. Fakat Eastwood bununla yetinmiyor. Evet, yönetmenlikte fersah fersah yol katetmiş olabilir ama aynı sıçramayı oyunculukta da yaptığı kesin! Frankie Dunn kesinlikle yıl(lan)mış bir karakter. Geride ne bıraktığını bilmiyoruz; ama biriktirdiği acıları kolayca hissedebiliyoruz. Kaldı ki, Eastwood'un geçmiş yıllarda hayat verdiği karakter ve performanslar da onun bugündeki oyunculuğuna katkıda bulunuyor. Başında kovboy şapkasıyla kendisine horozlanan J.D.'yi (Marcus Chait) süzdüğü planda olduğu gibi, o şapkanın bir zamanlar onun kafasında olduğunu hemen hatırlıyoruz. Oynadığı westernlerin veya Kirli Harry'lerin bugünün Frankie'sine aktardığı çok şey var aslına bakarsanız. Zaten şu an dünya üzerinde, karakterlerinin içinden geçenleri seyirciye böylesine yetkinlikle aktarmayı becerebilen, Eastwood'tan gayrı pek az yönetmen vardır. Bunlar yıllar içinde biriktirdiği deneyimlerin tortuları kuşkusuz. Nerede ne yapacağını ezbere biliyor gibi. "Milyonluk Bebek"te olduğu gibi, eline geçen zengin bir senaryoya kendi imzasını nasıl atacağını çok iyi biliyor. Bir yandan da sinemasını temasal olarak zenginleştirirken, diğer yandan biçimsel olarak da yeniliyor.

Temalarını zenginleştirirken şundan da kaçınmıyor: eğer geçmişte takıldığı bazı ahlaki kavramlar varsa, bugün onları yeniden gözden geçiriyor. Yıllarca adaletin bir şekilde tecelli ettiği filmlerini düşünürsek, "Gizemli Nehir"in finali insanoğlunun her daim sahiplendiği o adalet duygusunun üzerine tam manasıyla sünger çekiyordu. "Milyonluk Bebek"te rahiple aralarında geçen sohbetler Katolik inanca, özellikle de onunla gelen ahlaki değerlere dair bir tazeleme gerektirdiğine işaret ediyor. Eğer toplumsal değer ve normların zamanla yaşadığı dönüşüm köklüyse, ahlaki yapı da kendini yenilemek zorunda ona göre. "Milyonluk Bebek"in kilisede geçen sahnelerinden Frankie'nin kızıyla ilişkisine, hatta filmin finaline dek birçok öğe doğrudan buna bağlanıyor. Film insanlarla birlikte ahlaki yapının da kaçınılmaz bir şekilde değişmesi gerektiğini imliyor. Sürekli "muhafazakar" etiketi yiyen bir yönetmene göre kabul edelim ki hiç de alıştığımız şeyler yapmıyor film birçok bakımdan.

Dramatik yapıyı kurarken de izleyicisine büyük bir görev yüklüyor. En azından son birkaç filmdir yapıyor bunu. Böylece bir yerden sonra "Milyonluk Bebek" finale doğru arka arkaya çözülen leitmotiflerle donanıyor. Mo Cruishle'nin ne olduğunu son anda öğreniyoruz. Filmin başında Maggie'ye (Hilary Swank) sarfettiği "Tough ain't enough / Güçlü olmak yetmez" lafının ofisinde duvara asılı bir düstur olarak belirmesi son karelere denk düşüyor. Filmde bunun gibi onlarca motif bulmak mümkün; bunların izini sürme görevi ister istemez seyirciye düşüyor. Seyirci bu izleri ne kadar dikkatle toplarsa, karakterlerin ruh hallerinin ne durumda olduğuna da o denli vâkıf oluyor.

Ama sonuçta büyük payeler verirken, insan ister istemez kendisini cimriliğe prim tanımak zorunda da hissediyor. Sinemada haksız yumruklar atan bir boksörü ilk defa görmüyoruz. Ya da şöhrete kavuşan evladından faydalanmaya çalışan bir anneyi... Ama işte Eastwood'un sineması klasik sinemanın kalıplarına çok şey borçlu diye boşuna söylenmiyor bunca zamandır. Yaptığı tam olarak bunları çağdaş bir sinemasal anlayışla yoğurmak. Filmin ana iskeletini meydana getiren varolma, ayakta kalma ve "tek vuruşluk" o fırsatı ne pahasına olursa olsun eline geçirme duygusu her yanı kaplıyor.

Bir yandan da dramatik anlamda klasik çatışma veya kötülüklere Eastwood'un sinemasında hep yer var. Kötü yine kötü, iyi yine iyi! Ama o "kötü" ya da "iyi" kavramlarının arkasında nasıl bir motivasyonun yattığını bu denli ayrıntılı tasvir etmek, işte esas maharet burada!

Nitekim Scrap'in (Morgan Freeman) ve onun bize rehberlik eden babacan dışsesinin hikayenin vicdanı işlevi görmesi bu iyi ile kötü arasında tam anlamıyla bir dengeleyici unsur. Özellikle de Frankie'nin vicdani muhasebesini Scrap'in dışsesi üzerinden yapıyoruz.

Eğer Eastwood karakterlerin ruh halleriyle böylesine ilgili bir sinema yapmasa tipik bir başarı öyküsünü rahatça allayıp pullayabilir. Hollywood'daki yapımcılara da bu sayede sırtını çok daha rahat sıvazlatabilirdi. Ama o ısrarla kahramanlarının yaralarının üzerine gidiyor, sarılabilecek durumdaysa sarıyor, tıpkı Maggie'nin dağılan burnunu düzelttiği sahnede olduğu gibi... Fakat genelde bu yara hikaye aktıkça daha da fenalaşıyor ve finalde kangrene dönüşünce kaçınılmaz son geliyor.

Lakin, Clint Eastwood'un karakterleri bu acılarla yüzleşmek zorunda. Çünkü yaşamla kurdukları ilişkide bu acıları göğüslemek önemli bir alanı kaplıyor.

Frankie'nin yüzündeki acıları Eastwood'un yüzü üzerinden çok iyi anladığımızı söylerken Maggie'de Hilary Swank'in, Scrap'te de Morgan Freeman'in hakkını yemeyelim! Clint Eastwood'un oyuncularına her daim geniş alan açan, devamlı onların yüzlerine odaklanan sineması içinde ağızlara layık bir iş çıkarıyorlar!

Million Dollar Baby

✪✪✪✪

Yönetmen: Clint Eastwood. **Oyuncular:** Clint Eastwood, Hilary Swank, Morgan Freeman, Jay Baruchel, Mike Colter, Lucia Rijker, Brian O'Byrne, Anthony Mackie, Margo Martindale, Michael Peña, Marcus Chait. **Senaryo:** Paul Haggis (F.X. Tool'un Rope Burns adlı hikayelerinden). **Görüntü Yönetmeni:** Tom Stern. **Müzik:** Clint Eastwood. **Kurgu:** Joel Cox. **Yapım Tasarımcısı:** Henry Bumstead. **Yapımcı:** Tom Rosenberg, Albert S. Ruddy, Clint Eastwood, Paul Haggis. **Süre:** 137 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** Özen Film. **Gösterim Tarihi:** 25 Şubat.

Sizin için AKTÜALİTE

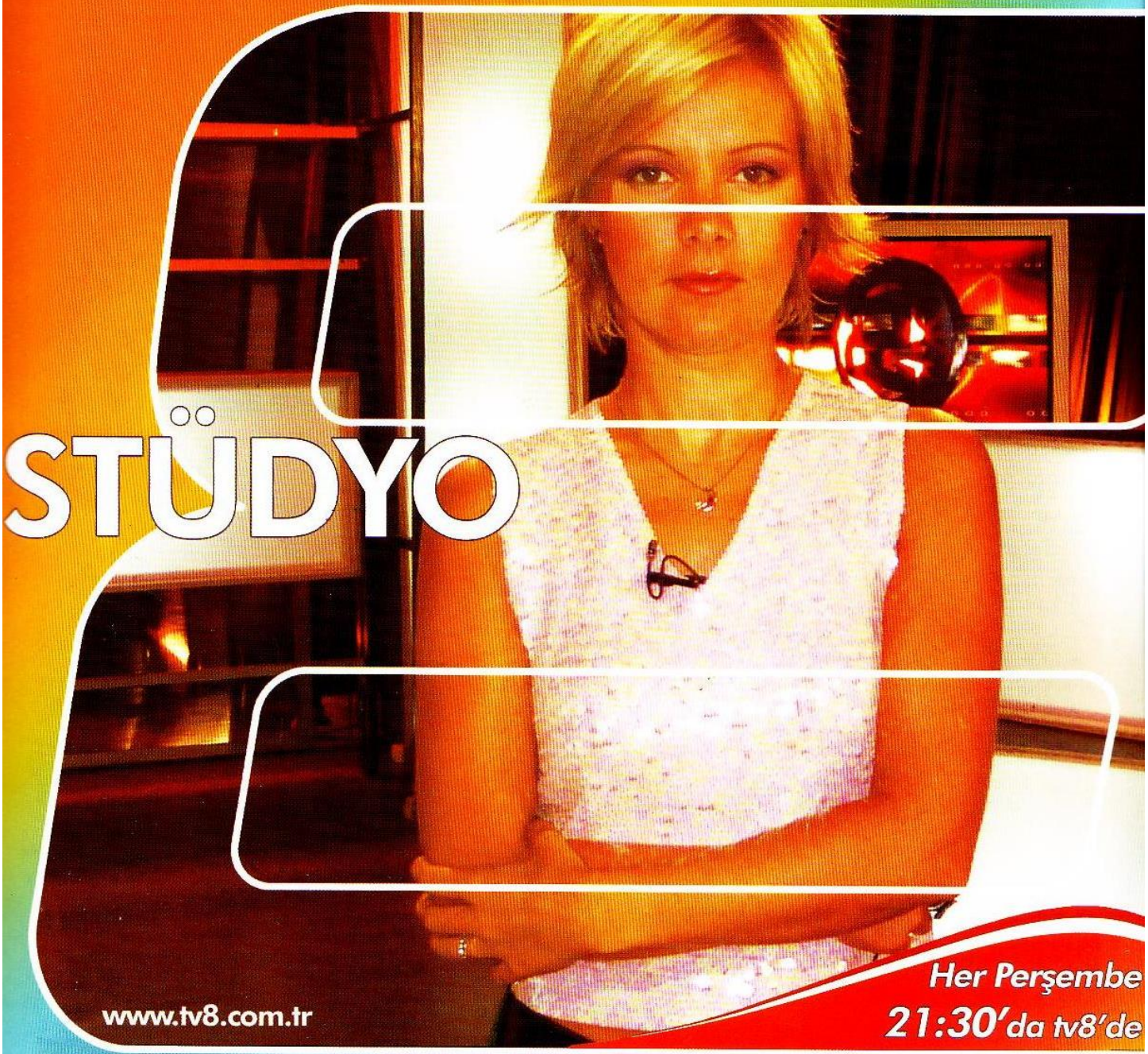

Ömür Gedik ile 7. sanatın tüm yönleri

MNG

tv8 Sizin için...

özel seans

haber

Hislere tercüman

Amerikan sinemasının usta yönetmenlerinden Sydney Pollack son filmi "Random Hearts"tan altı yıl sonra yeni bir projeyle kamera arkasına dönüyor. Hem de en iyi becerdiği tür olan politik gerilimle...

1950'lerin sonunda çekmeye giristiği "North by Northwest"in mesakkatli çekimleri sırasında Hitchcock'un uğraşmak zorunda kaldığı şeylerden biri de Birleşmiş Milletler'in New York'taki merkez binasında çekim yapmak için izin koparmaktı. Nitekim koparamadı ve gecen seneye dek BM bu binayı bir film setine hiç açmadı. Fakat "The Interpreter" için bu kaide yıkıldı ve BM genel merkezi "iç mekanlarını" bir film seti için açmaya karar verdi. O da yalnızca haftasonları çekim yapılması kaydıyla... Bu film başrollerini Nicole Kidman ile Sean Penn'in paylaştıkları "The Interpreter". Yvan Attal, Catherine Keener, Sydney Pollack da filmin oyuncu kadrosunda. Aynı zamanda filmin yönetmenliğini de üstlenen Pollack'ı "Atları da Vururlar" (1969), "The Way We Were" (1973), "Akbabanın Üç Günü" (1975), "Absence of Malice" (1981), "Tootsie" (1982), "Out of Africa" (1985) ve "The Firm" (1993) gibi birçoğu usta iş kabul edilen çalışmalarından hatırlayabilirsiniz. Birleşmiş Milletler'de mütercim tercümanlık yapan ve bir anda tehlikeli suikastçıların hedef tahtası haline gelen Silvia Broome (Kidman) ile onu korumakla görevli FBI ajanı Tobin Keller'ın (Penn) hikayesini anlatan filmde New York eyaletinde görevli başka "resmi" makamların görev yerlerinden de çekim mekanı olarak faydalanıldı. Universal'in yapımcılığında 80 milyon dolara çekilen "The Interpreter"ın ABD'deki gösterim tarihi 22 Nisan 2005'te başlayacak. Filmin senaryosu üzerinde çalışan üç senaryo yazarı da son dönemlerde yıldızı parlayan isimler: Charles Randolph ("The Life of David Gale"), Scott Frank ("Azınlık Raporu") ve Steve Zaillian ("Schindler'in Listesi")...

AEON FLUX

Charlize Theron gizli ajan

Peter Chung tarafından yaratılan, MTV'nin aynı adlı animasyon serisinin sinema uyarlaması haliyle özellikle gençler tarafından merakla beklenen bir proje. Filmin yönetmeni beş yıl önce çektiği "Girlfight / Kız Dövüşü"yle hem kendisini hem de Michelle Rodriguez'i sinema alemine sokan Karyn Kusama. 55 milyon dolar bütçeli film günümüzden 400 yıl uzaklıktaki bir gelecekte geçiyor. Bir salgın hastalık yüzünden dünyanın nüfusu önemli ölçüde azalmıştır. Nüfusun kalanı büyük ölçüde Bregna adında, bilimadamlarının oluşturduğu bir meclis tarafından yönetilen bir devlete tabidir. Aeon Flux de asi bir yeraltı çetesi tarafından hükümetin başındaki adama suikast düzenlemek amacıyla görevlendirilen bir kadın ajan... Charlize Theron onu, Frances McDormand da bu çetenin liderini canlandırıyor. Martin Csokas, Jonny Lee Miller, Sophie Okonedo, Amelia Warner, Caroline Chikezie oyuncu kadrosundaki diğer isimler. Film önümüzdeki eylülden itibaren dünya gösterimine başlayacak. Tümü Almanya'da gerçekleştirilen çekimler sırasında Charlize Theron dublör kullanmak istememiş, fakat bir sahnede sakatlanmıştı.

BATMAN BEGINS

Kara Şövalye'nin dönüş(üm)ü

Yıllardır dilden dile dolaşan ve onlarca insanı projenin içine önce çeken sonra çıkaran "Batman Begins" artık hazır diyebiliriz! Yapımcıların yönetmen olarak David Fincher'dan Clint Eastwood'a dek bir sürü isimle görüştüğü, Darren Aronofsky'nin neredeyse Frank Miller'ın yazdığı bir senaryoyu çekeceği söylentileri bir aralar alıp başını yürümüştü. Yarasa kostümünü kimin giyeceği, yeni kötü adamların kimler olacağı, esas kızda kimin oynayacağı, Alfred'in kime emanet edileceği, öykünün nasıl sekilleneceği uzun bir süre muamma olarak kaldı. Ama hepsi tamam su an, çekimler tamamlandı; sırayla gidelim. "Memento" ve "Insomnia"yla beğeni toplayan Christopher Nolan filmi yönetiyor. Nolan senaryoyu "Blade" serisinin yaratıcılarından David S. Goyer'le birlikte yazdı. Yarasa kostümü ise bugüne kadar yeteneğini kimsenin sorgulamaya cesaret edemediği, kusağının en iyi aktörlerinden Christian Bale'in üzerinde. "Son Samuray"la Oscar'a aday olan Ken Watanabe, son zamanların çıkış yapan bir başka aktörü Cillian Murphy ve acımasız bir mafya babasını canlandıracak olan usta aktör Tom Wilkinson filmin kötü adamları. Filmin esas kızı Rachel Dodson'ı Katie Holmes canlandıracak. Alfred de Michael Caine'e emanet. Gözü önünde annebabasının öldürülüsüne tanık olan Bruce Wayne, Doğu'ya, Asya'ya yapacağı "kendini bulma" yolculuğundan sonra Gotham'a dönüyor ve bir yandan Wayne Industries'i kurarken bir yandan da yeni kimliğini üzerine uydurmaya çalışıyor. Evet, Bruce Wayne'i Batman'e dönüstüren ne, bu film bu sorunun cevabını verecek. Liam Neeson, Morgan Freeman, Gary Oldman ve Rutger Hauer'in de çeşitli rolleri var. Bütçenin 135 milyon dolar olduğu söyleniyor. ABD'deki gösterim tarihi de 17 Haziran. Bizdeki tarih de bundan çok geç olmayacaktır.

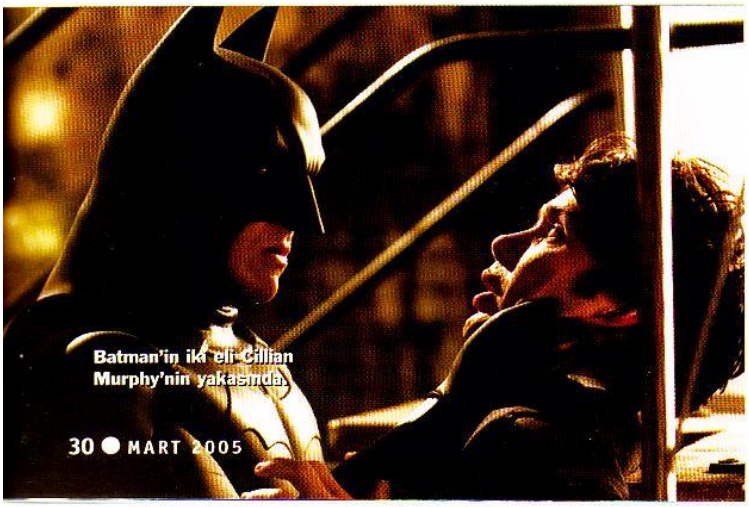

Batman'in iki eli Cillian Murphy'nin yakasında.

TANBUL ÜLTÜR ANAT AKFI

www.iksv.org

resmi banka
FINANSBANK

resmi taşıyıcı
DHL

resmi konaklama
THE MARMARA

İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

CARS

Pixar'ın arabaları

Disney'i '90'larda saha kaldıran ünlü animasyon şirketi Pixar'ın yeni projesi önümüzdeki yaz yine içimizi ısıtacak nitelikte. Şirketin kurucusu ve başkanı olarak yoğun görevler üstlendikten sonra anlaşılan pek film yönetmeye fırsat bulamayan John Lasseter, "Oyuncak Hikayesi 2"den yedi yıl sonra yönetmen olarak "Cars"a imza atmaya hazırlanıyor. 70 milyon dolar bütçeli filmde Lasseter bizi bu kez otomobillerin dünyasına sokacak. Filmde Lightning McQueen adını taşıyan bir yarış arabasının maceraları anlatılıyor. McQueen'i seslendiren Owen Wilson'ın yanında Bonnie Hunt, Cheech Marin ve motor sporlarına düşkünlüğüyle bilinen Paul Newman da seslendirme yapıyor. Filmin vizyon tarihine ilişkin olarak şu an Disney ile Pixar bir anlaşmazlık içinde, ama son sözü Disney söyleyeceği için muhtemelen film 2006'ya kayacak gibi görünüyor. "Cars"ın iki şirket arasında 10 yılı aşkın süredir devam eden işbirliğinin son meyvesi olması ihtimali de animasyon dünyasında tartışılan konulardan biri.

A SCANNER DARKLY

Linklater'dan Philip K. Dick uyarlaması

'90'lar boyunca stüdyolardan bağımsız çektiği filmlerle ustalık yolunda ilerleyen Richard Linklater, hayranlarını heyecanlandıracak bir projeyle, bir Philip K. Dick uyarlamasıyla çıkageliyor. Bir ara Charlie Kaufman'ın da uyarlamak için üzerinde çalıştığı Dick'in romanını projeye dahil olduktan sonra Linklater kendisi ele almayı tercih etti. Geleceğin Amerika'sında uyuşturucuya karşı verilen savaş kaybedilmiştir. Substance D adlı popüler bir ilaç insanlarda kişilik bölünmesi yaratmaktadır. Bu ilacın bağımlılarından biri de gizli polis Fred'dir. İlacın bağımlısı olduktan sonra Bob Arctor isminde ünlü bir uyuşturucu kaçakçısına dönüşen Fred öteki benliğine savaş açar. Filmin başrolünde Keanu Reeves var. Robert Downey Jr., Woody Harrelson ve Winona Ryder'ın yeraldığı filmi Linklater "Waking Life"ta da olduğu gibi yarı animasyon biçiminde çekiyor. Çekimleri Teksas'ta yapılan filmin önümüzdeki eylülde ABD'de gösterime gireceği açıklandı.

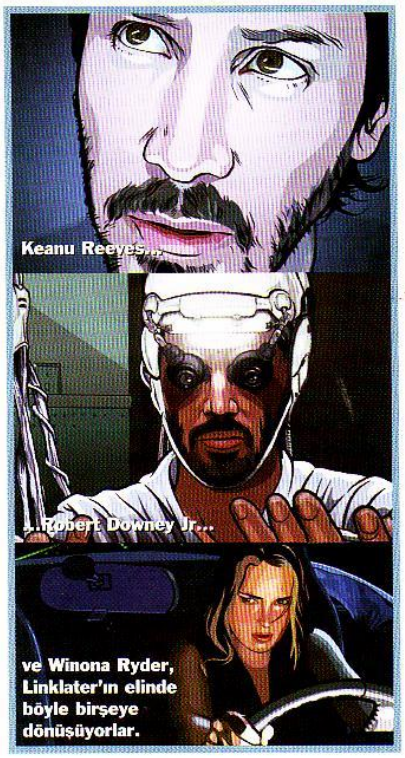

HAZIRLIK AŞAMASINDAKİLER

THE NIGHT WATCHMAN

Başrolünde Keanu Reeves'in oynadığı, kamera arkasında Spike Lee'nin durduğu ve senaryosunda James Ellroy'un parmağının bulunduğu bu suç filminin çekimlerine Reeves'in "Constantine"in tanıtımındaki görevi biter bitmez başlanacak. Hikayede Los Angeles polis departmanında suça bulanmış meslektaşları arasından kendisini sıyırmaya çalışan bir polisin başına gelenler anlatılacak.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi.

MOTHERLESS BROOKLYN

"Keeping the Faith / Aramızdaki Sarısın"dan beş yıl sonra Edward Norton yazıp, yönetip oynadığı yeni filminde Tourette Sendromu'ndan mustarip, Lionel Essrog adındaki bir dedektifin öyküsünü anlatacak. Sözkonusu dedektif, ustası cinayete kurban gidince katilin peşine düşüyor. 35 milyon dolar bütçeli filmin çekimleri New York'ta yapılacak.
Gösterim Tarihi: 2005.

FADE OUT

Billy Bob Thornton, Milla Jovovich ve Dylan McDermott'ın oynadığı filmde Thornton kendi başından geçen acılı olaylardan yola çıkarak bir senaryo yazmaya başlayan ve öyküyü destekçe içinde kaybolan sizofrenik bir senaryo yazarını canlandıracak. Önümüzdeki mayısta başlanması beklenen çekimler Kanada'da yapılacak. Filmin senaryo yazarı ve yönetmeni dört yıl önce "Original Sin"le kimsenin gözüne girmeyi başaramayan, "senarist" kökenli Michael Cristofer.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi.

COMING OUT

Çekimlerine bu ay başlanacak komedi/dram karışımı bu filmin başrol oyuncuları Alan Cumming ve Catherine Zeta-Jones. Yönetmeni ise 2002'de yüzbinlerce seyirciyi salonlara çekmeyi başaran "My Big Fat Greek Wedding"e imza atan Joel Zwick. Galler'de çekilen filmde babasının ölümünden sonra onun koçluk yaptığı rugby takımını çalıştırması istenen gay bir kabare sanatçısının "zorlu" mücadelesi anlatılıyor.
Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi.

V FOR VENDETTA

Alan Moore'un grafik romanından Wachowski Kardeşler'in uyarladığı bu filmin senaryosu II. Dünya Savaşı'nın Almanya tarafından kazanıldığı ve İngiltere'nin faşist yönetim altında inlediği fantazisini kendisine zaman ve mekan belliyor. Yönetmen ise yönetmen yardımcılığından gelen, Wachowski'lerle Matrix üçlemesinde, Lucas'la "Klonların Saldırısı" ve "Revenge of the Sith"te çalışan James McTeigue. Filmin başrolünde ise Natalie Portman'ı seyredeceğiz. Aktris hükümete karşı başkaldıran gerillaların arasına katılan Evey adlı bir genç kadını oynayacak. Filmin çekimleri martta Berlin'de başlıyor.
Gösterim Tarihi: Kasım 2005.

BASIC INSTINCT 2: RISK ADDICTION

Yıllardır ortalarda dolaşan varsayım ve bir ara Cronenberg'e dek uzanan mantıksız yönetmen adayları sonunda elendi. Şu an yönetmenlik koltuğunda "Rob Roy" ve "Çakal"dan hatırlayabileceğiniz Michael Caton-Jones oturuyor. Londra'da yapılacak çekimler martın sonunda başlayacak. Merakla beklenen sorunun cevabı da şu: Sharon Stone oynuyor. Hatta prodüksiyon sırasında önemli bir rol için düşünülen Benjamin Bratt'i istemediği söyleniyor. Onun yerine David Morrisey geldi. Ayrıca bir başka sürpriz isim, Bill Murray de kadroda. Yazar Catherine Tramell'ın başı bir kez daha derde giriyor ve Scotland Yard'ın görevlendirdiği psikiyatrist Andrew Glass (Morrisey) onun ruh halini "çözmeye" çalışıyor. **Gösterim Tarihi: Henüz kesinleşmedi.**

100.3
DUYGU, HEYECAN, TUTKU
eXpress yourseLf
POWER XL
Power Group
POWER 100
POWER TURK
POWER TURK TV

Büyü üzerine bir kitap!

Atilla Dorsay "tutkulu sinema yazıları"nı "İşte Büyü Zamanı" adlı kitapta biraraya getirdi. Yazar; sinema tarihinden akımlara, oyuncu ve yönetmenlere dek birçok konuyu serbest bir biçimde ele alıyor.

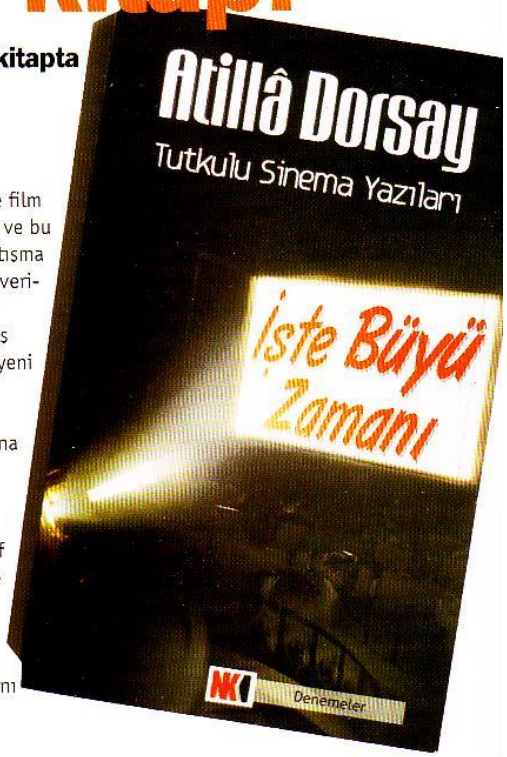

Şu an Türk sinema yazarları arasında en üretken isimlerden birisi Atilla Dorsay. Çeşitli mecralarda yazmış olduğu yazıları düzenli bir şekilde toparlayıp yayımlanmaya hazır hale getiriyor sürekli olarak. Yeni kitabı "İşte Büyü Zamanı" özellikle 2000'li yıllarda Türk ve dünya sinemasındaki trendlere, gelişmelere, eğilimlere ve bu eğilimlere günümüz seyircisinin geliştirdiği bakış açılarına geniş bir perspektiften bakmak isteyen sinemaseverler için adeta aranan kan niteliğinde. Bu kan, o her zaman ucundan tutku damlayan kalemiyle de bahsettiği gibi, sinemanın büyüsüyle çok yakın bağlar kuruyor. Ve her zaman olduğu gibi dönüp sinema tarihine bakmayı da ihmal etmiyor.

Dorsay kitabında Sinema, Milliyet Sanat, Haftalık, Tiyatro dergileri; Sabah gazetesi veya Superonline'ın internet sitesinde çeşitli sinema konuları üzerine yazdığı yazıları tematik bütünler halinde üç ana başlığa ayırmaya gayret etmiş. Birinci bölüm de "Sinemada Türler, Akımlar, Kahramanlar" başlığına ayrılmış. Sinema tarihi temel türler ve kahramanlar açısından söyle bir taranıyor. Fantastikten pornografiye, çizgi roman-sinema ilişkisinden Oscar'lara kadar... İkinci bölümde okuyucu "Kimi Kült Yönetmenler, Kült Filmler"le karşılaşıyor. William Wyler, Vittorio de Sica, John Cassavetes, Alan J. Pakula, Stanley Kramer ve Billy Wilder bu bölümde Dorsay'ın sinemaları üzerine tartıştığı yönetmenlerden yalnızca birkaçı.

Atilla Dorsay son bölümde Türkiye'de film eleştirisi kültürüne ve bu konuda yapılan tartışma ve polemiklere yer veriyor. Türk basınının eleştiriye olan bakış açısını, bünyesine yeni eleştirmenler katmasını, köşe yazarlarının bu alana el atmasını enine boyuna ele alıyor. Titizlikle toparlanmış, kolay, keyif alınarak okunan ve okunurken de yazarının sinemanın büyüsüne olan tutkulu bakışını hemen hissettiren bir kitap.

Pizza'nın yanında DVD!

Domino's Pizza'nın "Sinema Keyfi Menüsü"nü alan herkese ücretsiz bir DVD veriliyor.

Domino's'tan "Sinema Keyfi Menüsü" satın alan herkes 3 malzemeli büyük boy pizza, 1 litrelik Coca-Cola ve patatesle birlikte bir DVD filmi de evine götürecek. Şubat ayı boyunca zincirin şubelerinde uygulanan kampanya martta da sürecek. 28 YTL fiyatla sunulan menüyle birlikte "Trafik", "Bir Zamanlar Askerdik" ve "Çılgın Dünürler" filmlerinin DVD'leri verilecek.

Sinemada bir melek

Feyzan Ersinan'ın, Hülya Koçyiğit'le yaptığı upuzun bir söyleşiye yer verdiği ve çevresindeki insanların ona dair fikirlerini de derlediği kitabı "Film Gibi Yaşadım" bir süredir kitapçılarda...

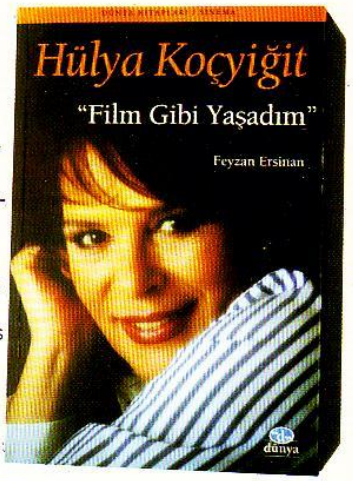

Genç yazar Feyzan Ersinan, Türk sinemasına bir dönem damga vurmuş aktrislerden Hülya Koçyiğit'le haftalar süren bir söyleşi gerçekleştirmiş. Çocukluğundan başlayarak, ilk filmi "Susuz Yaz"la kendisine ödül kazandıran Metin Erksan'la ilişkisi üzerinden giden ve Koçyiğit'in hayatındaki her türlü durağa uğrayan, son derece ayrıntılı ve samimi bir söyleşi bu... Ersinan söyleşiyi tümüyle "Film Gibi Yaşadım" adında bir kitaba sığdırmayı başarmış ve ortaya Batı'da benzerlerine sıkça rastladığımız bir biyografik kitap çıkmış. Son derece ilgi çekici anekdotlara rastlamak da mümkün. Çağan Irmak'ın en sevdiği Hülya Koçyiğit filminin "Herhangi Bir Kadın" olması gibi... Ya da Koçyiğit'in günlük veya özel hayatının birçok bölümünü yine okuyucuyla paylaşması gibi... Ersinan kitabın sonlarına doğru, Koçyiğit'in sinemasal serüvenine herhangi bir zaman diliminde dahil olmuş Lütfi Ö. Akad, Halit Refiğ, Kartal Tibet, Semir Aslanyürek, Osman Şahin ve elbette eşi Selim Soydan'la röportajlar yapmış ve bu mütevazı yıldıza bir de onların gözünden bakmış. Sözkonusu olan 1947 doğumlu bir sanatçının hayatı boyunca yaşadıkları. Böyle olunca '60'lardan itibaren Türkiye'nin sosyo-politik ortamına ve ülke sinemasının üretim yöntemlerine de değinen, sektörün '70'lerde yavaş yavaş nasıl kan kaybettiğine kadar giren bir kitap çıkıyor karşımıza. Dolayısıyla sadece Hülya Koçyiğit'i de anlatmıyor kitap. Türk sinemasının 1950'lerden itibaren aldığı seyri takip edebilmek için de ayrıca bulunmaz bir kaynak gibi görünüyor, "Film Gibi Yaşadım".

Sen hiç Ceku'yu gördün mü?

Şu sıralar Çağan Irmak'ın "Çemberimde Gül Oya" dizisinde canlandırdığı Yurdanur'la televizyon izleyicisinin, özellikle de o günleri yaşamış olanların kalbini fethetmekle meşgul olan Özge Özberk, "G.O.R.A."yla birlikte çıtayı yükseltmiş görünüyor. BURÇİN S. YALÇIN

1976 İstanbul doğumlu. Zaten tam bir İstanbul kızına benziyor. Oyunculukla çok genç yasta tanıştı. Müjdan Gezen Sanat Merkezi'nden mezun olmasının yanısıra, "Bizimkiler" gibi, ülkeyi uzun süre pesinden sürükleyen bir "apartman dizisi"nde Zeynep karakterini altı yıl boyunca canlandırma fırsatı buldu. Sonra Kemal Sunal'ın televizyon için yaptığı işler arasında en çok öne çıkanı "Saban Askerde" geldi. Kendisi gibi görüsmeye giden bes kız arasından elindeki metni en iyi o oynayınca kendi deyimiyle bu "inanılmaz heyecan verici tecrübe"nin ortasına daldı. "Bugünlerin adımlarının atıldığı ilk ciddi anlamdaki oyunculuk denememdi" diyor. Amatör tiyatrolarda ve çocuk oyunlarında da çalışmışlığı var. 10 yıldır okul bellediği BKM ise onun hayatındaki önemli duraklardan bir tanesi belli ki. "Otogargara"yla katıldığı topluluğun "Sen Hiç Ates Böceği Gördün mü?" adlı oyununda da önemli bir rol aldı. Zaten anlasılan örnek aldığı ustası da oradan: Demet Akbağ... Özberk'in neredeyse idolü. "Bir insan, doğasında bulunan, fakat farkına varılmayan yüzlerce çesit duyguyu ve mimiği aynı yüzde nasıl barındırır ve bunu ustaca nasıl kullanır, insanın inanası gelmiyor." Bunları Akbağ için söylüyor. Özellikle "Çemberimde Gül Oya" ve sonrasında "G.O.R.A."yla yaptığı çıkıs, onu gazetelerin daha kıymetli sayfalarına tasıdı. O da belli ki zaman içerisinde hedefi büyütmüs. "Ulasmak istediğiniz veya su an hayalini kurduğunuz hedef neresi?" diye sorduğumuzda "Tabii ki her oyuncunun ilk söylediği sey bir Hollywood hayalidir," diyor. "Benim amacım ise bundan seneler sonra geri dönüp baktığımda yaptığıma pisman olmayacağım islerin içinde olmak. Çok basarılı bir oyuncu olmak istiyorum ve bunun için çaba harcıyorum. Doğru zamanda yapılan doğru isler insanı basarıya götürür. Dolayısıyla birçok yeni dünyanın kapılarının açılmasına sebep olur. Bu kapılar Hollywood'a açılırsa ne âlâ..."

Hollywood çok iddialı bir hedef gibi görünebilir ama röportajlarına göz attığımızda Özberk'in kendisine güveninin tam olduğunu görüyorsunuz. Kaldı ki illa ulasacağım diye tutturduğu bir yer değil orası. "G.O.R.A."da Arif'in gittiği gezegenin prensesi Ceku'yu oynuyordu. Birçoğumuzun gülmekten yıkıldığı bir sahne onun da filmde en çok güldüğü sahne. Hangi sahne bu? "Valla kendi oynadığım sahne diye demiyorum, Arif'in Ceku'ya ates basında kendini övdüğü, daha doğrusu 'bağlama çektiği' sahne..."

Su sıralar sinema filmleri için yaptığı bazı görüsmeler var fakat ufukta kesinlesmis birsey yok. Yine de "Sanırım yaza en azından çok kaliteli bir sinema filminde rol alacağım," diye ekliyor.

Fotoğraf: Burak Teoman

Festival öncesi iştah açıcılar

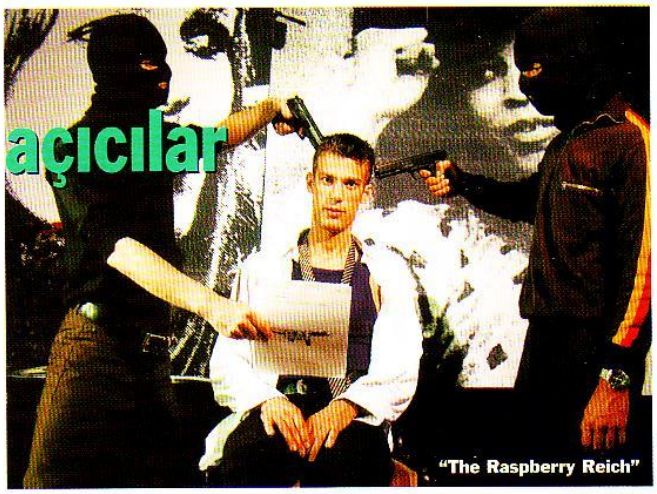
"The Raspberry Reich"

Bu yıl Nisan'in ilk haftasında başlayacak olan yirmidördüncü Uluslararası İstanbul Film Festivali yine son derece zengin bir program sunuyor.

İstanbul Film Festivali'nin müdavimleri arasında yaygın bir geyik muhabbeti vardır, en iyi yıl hangisiydi, diye başlayıp devam eden. Kimileri 1990cı, kimileri '94cü, bazıları fanatik '99cu, bazılarıysa 2000cidir. Görünen o ki, bu grupların arasına yakın gelecekte 2005ciler de eklenecekler. Yirmidördüncü Uluslararası İstanbul Film Festivali bizlere öyle bir program hazırlamış ki, şimdiden heyecanlanıyor ve festivalin ilk günü olan 2 Nisan'ı iple çekiyoruz. An itibarıyla büyük kısmı belli olan programda öncelikle Gala gösterimleri dikkat çekiyorlar. Önceki yıllardan biliyoruz ki, bu bölümde ülkemizdeki dağıtımcı şirketler tarafından satın alınmış, görece büyük filmler gösteriliyorlar. Ancak bu filmlerin hepsinin ileride vizyona gireceğinin de bir garantisi yok. Bu nedenle, belki de Wong Kar-Wai'nin yeni başyapıtı "2046"yı, Amerika'da büyük hayranlıkla karşılanan geçen yılın indie hiti "Garden State"i, Cannes'da En İyi Senaryo ödülü kazanmış "Comme une image"ı, Woody Allen'ın son dönemde en iyi eleştiriler alan filmi olan "Melinda and Melinda"yı kaçırmayı göze almak istemeyebilirsiniz.

"La Face cachée de la lune"

Pietro Germi, Neil Jordan (hâlâ görmemiş olanlar "The Company of the Wolves"u aman kaçırmasınlar), Roman Polanski, Alain Robbe-Grillet, Yavuz Turgul gibi ustalar adına yapılacak toplu gösteriler bir yana, bu yılın en şenlikli retrospektifi John Waters adına düzenleneni olacaga benziyor. "Bir Kült Figür" bölümüne 4 filmiyle konuk olacak "trash kralı" festival salonlarını kahkahaya boğacak. Dergimizin sıkı takipçilerinin aşina olmaları muhtemel "Pink Flamingos" elbette toplamanın en dikkat çeken filmi. Ancak Waters'ın "yeraltı"ndan çıktığı ilk film olan "Polyester"i de sakın es geçmeyin. Benzer bir ilgiyi kuskusuz en masum Waters olan "Saç Spreyi" (Hairspray) de hak ediyor. Ustanın ABD'de NC-17 yaş sınırına layık görülen son marifeti "A Dirty Shame" ise azgın bir Tracey Ullman, kürek dilli bir Johnny Knoxville, zeplin göğüslü bir Selma Blair, mavi yakalı bir Chris Isaak ve sürüsüne bereket cinsel taşkınlık barındırıyor. Meraklıları ama sadece meraklıları kaçırmamalılar.

Bir diğer ilgi çekici bölüm ise Distopya adını taşımakta. Bu kavramla artık içiçe geçmiş iki efsane bilim kurgu bu yılın programını yeni kopyalarıyla şenlendirecekler; Terry Gilliam'ın başyapıtı "Brazil" ve George Lucas'ın ilk uzun metrajı olan "THX1138". Ancak siz siz olun, bu bölümün iki gizli kahramanını pas geçmeyin. Derek Jarman'ın imzasını taşıyan 1977 yapımı "Jubilee" (ilk olarak 1995 yılındaki Jarman retrospektifinde gösterilmişti) ve Godard'ın en müthiş filmlerinden birisi olan "Week End". Jarman, "Kutlama"da (Jubilee) Kraliçe I. Elizabeth'i '70'li yılların Londrasına, punkların arasına taşıyor. Döneminin hayli ilerisinde olan bu kolaj film, dört başı mamur bir avant-garde sinema örneği ve özellikle de punk meraklıları için bir kült klasiği. Dönemin renkli simalarından Little Nell, Adam Ant, Lindsay Kemp ve Sioux Sioux gibilerini görmek ve punk'ın bile ticarete yenik düşüşünün ardından ağıt yakmak için kaçınılmaz bir fırsat. "Haftasonu" (Week End) ise hem en provokatif, hem de en eğlenceli Godard filmlerinden birisi. Hayran kalınacak pek çok yönü var ama meşhur trafik sıkışıklığı sahnesi bile bu başyapıtı kaçırmamak için yeterli sebep.

Bu yıl Geceyarısı Sineması belki de festivalin en bıcak sırtı filmini ağırlıyor ve nihayet bir Bruce LaBruce filmi ülkemizde sinemaseverlere ulaşıyor. Yıllardır Berlin'den Sundance'e pek çok önemli festivalin programlarına seçilen, diğer yandan gay porno şirketlerin yapımcılığında film üretmekten de kaçınmayan LaBruce kesinlikle kesfe değer bir yönetmen. Punk olarak takıldığı '70'lerin sonu ve '80'lerin başlarında çeşitli fanzinler çıkartan, daha sonraysa fotoğrafçılık ve yönetmenliğe saran LaBruce'un sinemasında vazgeçilmez unsurlar, çiğ bir görsel estetik (anti-estetik de diyebiliriz), pornografi, punk ve escinsellik. Kendisi son filmi "The Raspberry Reich"da da aynı çizgide ilerliyor. Fassbinder'in "Üçüncü Jenerasyon"unun, Godard'ın "Çinli Kız"ının ve Makavejev'in "W.R. - Misterije organizma"sının etkilerinin açıkca hissedildiği bu fırlama satir, içerdiği kimi pornografik görüntüler nedeniyle her izleyicinin kalemi değil. Utangaç seyircileri şimdiden uyaralım. Kısa zaman zarfında festivalin en merak uyandıran bölümleri arasına giren "Mayınlı Bölge" ise bu yıl yine "patlıyor". Greenaway'in "The Tulse Luper Suitcases" üçlemesinin bütünü seyirciye sunulurken (özellikle ikinci bölüm bir harika), Cannes'da epey ses getiren "Tropical Malady" de seyirciden ilgi bekliyor. Godard ustanın FIPRESCI tarafından geçen yılın en iyisi seçilen "Notre musique"ineyse özellikle dikkat lütfen.

Yeni Gregg Araki filmi "Mysterious Skin"i, Todd Solondz'un yine yapacağını yaptığı "Palindromes"u, özellikle "Le Confessionnal" ve "Possible Worlds" gibi filmleriyle hayranı olduğumuz Robert Lepage'in imzasını taşıyan enfes mi enfes "La Face cachée de la lune"ü, Altın Lale ödüllü Oskar Röhler'in '68 kuşağının günümüz siyasetindeki yerini tartışmaya açtığı ve yer yer Ozon'un "Sitcom"uyla yarışacak derecede sapıtan "Agnes und seine Brüder"i, Danny Boyle imzasını taşıyan "kendini iyi hisset" filmi "Millions"ı ve her ne kadar Sally Potter son iki filmiyle bizleri hayal kırıklığına uğratmış olsa da "Orlando"nun anısı hâlâ taze olduğu için "Yes"i mutlaka görmeye çalışın.

"Kutlama"

Programda dikkat çeken üç belgeselin, geçen yıl epey övgü toplayan ve grubun fanatikleri için bulunmaz bir sölen olan "Metallica: Some Kind of Monster"ın, Andres Veiel'in oyunculuk eğitimi alan gençlerin arasına daldığı ve özellikle Almanya'da büyük beğeni kazanan filmi "Die Spielwütigen"ın ve Jonathan Nossiter'ın "Mondovino"sunun da adını anmakta yarar. Elbette tüm yıla olduğu gibi, festival programına da Güney Kore sineması damgasını vurmuş durumda. Ülke sinemasına ayrılmış olan özel bölümde "İhtiyar Delikanlı/Oldboy"un yönetmeni Chan-wook Park'ın bir önceki harikası (kabul, "İhtiyar Delikanlı" kadar iyi değil ama gerçekten bir harika) "Boksuneun naui geot/Sympathy for Mr. Vengeance"ı sakın kaçırmayın. Geçtiğimiz yıl önce Berlin'den, daha sonraysa Venedik'ten En İyi Yönetmen ödülüyle dönen Kim Ki-duk'un her iki filmi, yani "Samaria" ve "Bin-jip" de programdalar. Güney Kore'de çok iyi hasılat yapan polisiye tarzındaki "Salinui chueok/Memories of a Murder"a ve Uluslararası Yarışma bölümünde gösterilecek olan, Güney Kore yapımı "Tehlikeli İlişkiler" adaptasyonu "Scandal - Joseon namnyeo sangyeoljisa/Untold Scandal"a da özel dikkat. Bu kadar iştah açıcı sanıyoruz yeterli. Kaldı ki programın tamamı açıklandığında, bir bu kadar daha dikkate değer film olacak karşımızda. Özetle Mart ayının ortalarında satışa sunulacak biletler için hazırlıklı olmanızda fayda var. Daha sonraysa bir kez daha onbeş gün boyunca, 2-17 Nisan tarihleri arasında kendimizi festivale adayacak ve birbirinden güzel filmler izleyeceğiz.

"2046"

16. Ankara Uluslararası Film Festivali

Ankara International Film Festival

2005

3-13 mart
3-13 march

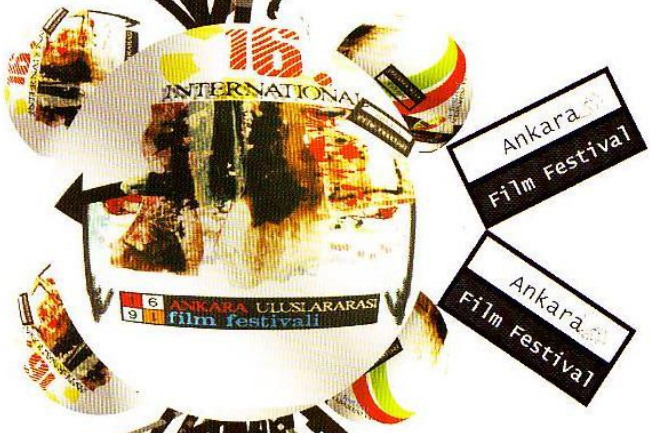

- DÜNYA SİNEMASI
*Marco Bellocchio Toplu Gösterimi
*Francophonie Penceresinden
*Dünyanın Her Köşesinden

-ULUSAL UZUN FİLM PROGRAMI
*Ulusal Uzun Film Yarışması

-KISA FİLM PROGRAMI
*Ulusal Kısa Film Yarışması
*Uluslararası Kısa Film Gösterimi
!Oberhausen 50 Yıl Seçkisi
!İspanya-Bask Kısaları
!Kısa Çizgi
!Kısa Sınır Tanımaz
!Gidenlerin Ardından

-BELGESEL FİLM PROGRAMI
*Ulusal Belgesel Film Yarışması
*Uluslararası Belgesel Film Gösterimi
!Portreler
!Yaşama Dair
!Yüzleşme

DÜNYA KİTLE İLETİŞİMİ ARAŞTIRMA VAKFI | ANKARA ULUSLARARASI FİLM FESTİVALİ

Salonlar : Büyülü Fener Kızılay Kültür Merkezi

"Bulutları Beklerken", "Osama" ve birkaç soru...

"Osama"

Biri Türkiye'den biri Afganistan'dan gelen iki film, sinema seyircisinin Doğu'ya bakışıyla ilgili soruları gündemi getiriyor. UYGAR ŞİRİN

Doğu-Batı meselesi, siyasetin, bilimin, sanatın ve tabii sinemanın önemli meselelerinden biri. Sinemada bu iki cografyanın hangi amacla ve ne sekilde kullanıldığı, neyi temsil ettiği, diğeri karsısında nasıl konumlandığı yıllardır tartısılır durur. Meselenin birçok yönü var ama bu yazı, Doğulu bir filmin Batı'da nasıl algılandığıyla ilgileniyor.
Önce sunu tespit edelim: Ülkesinde politik nedenlerle kıskaca alınan ya da sanatsal nedenlerle küçümsenen Doğulu bir yönetmenin, Batı'da bastacı edilmesi az rastlanan bir durum değil. İlk grubun birçok örneği var, ikinci grubun en meshur örneği ise Akira Kurosawa. Dünyadaki birçok sinemacı, akademisyen ve sinema yazarı tarafından sinemanın gelmis geçmis en büyük ustalarından biri olarak kabul edilen Kurosawa'ya kendi ülkesinde dudak büküldüğü her fırsatta söylenir. "Hiçbir peygamber kendi köyünde önemsenmez" mi demek lazım yoksa, duruma uygun tüm filmlere ve yönetmenlere genellememek kaydıyla, bazı filmler sözkonusu olduğunda, Batılı olmaktan kaynaklanan bir yanlış anlamadan bahsedebilir miyiz?
Son dönemde ülkemizde gösterime giren biri Türkiye, diğeri Afganistan yapımı iki film, "Bulutları Beklerken" ve "Osama", bana ikinci sıkkın en az ilki kadar güçlü bir seçenek olduğunu anımsattı.
"Bulutları Beklerken"i izledikten sonra aklıma gelen düsüncelerden biri suydu: Edirne'nin doğusunda yasayan birinin bu filmi beğenmesi çok zor. (Seyircilerin ne düsündüğünü bilmiyorum ama gördüğüm kadarıyla sinema yazarlarının filmle ilgili düsünceleri bu kanımı doğruluyor.) Oysa bir Batılı bu filmde sayısız erdem görebilir, ya da daha doğru bir deyisle, filmin kusurlarını görmeyebilir.
Örneğin, oyunculukların neredeyse tamamı vasatın altında ama sorun mimiklerde ve yüz ifadelerinde değil, sözlerde, yani aksanlarda, tonlarda ve vurgularda. Batılı biri bunları nasıl anlayacak? Örneğin, film ele aldığı can yakıcı meseleyi (asıl kimliğini ve milliyetini saklayarak yasamak zorunda kalan bir kadın) içerden değil dısardan ve uzaktan bir bakısla, hatta yer yer oryantalist bir tavırla ve oldukça sığ biçimde ele alıyor. Filme hakim olan bu iklime uygun topraklarda yasayan, tam da bu hastalıklardan mustarip olan insanlar bu sorunu nasıl görecek? (Filmin yurtdısı festivallerinde aldığı ödüller görmediklerini kanıtlıyor.)
Geriye senaryonun öykü anlatma ve kurgulama konusundaki sorunları kalıyor, ki bunu herkes görebilir. Tabii öykünün insani boyutunun yaratacağı duygusal körlük ("Osama"dan bahsederken bunu daha iyi anlayacağız) ve Karadeniz'in sarp dağları, yogun bulutları ve Karadeniz kadınlarının gözalıcı giysileri izin verirse.
"Osama"ya gecelim... "Osama" birçok açıdan "Bulutları Beklerken"i anımsatıyor. İkisi de "politik" filmler, ikisi de insani açıdan hassas konuları ele alıyorlar, ikisi de kendi ülkeleri dısında ilgi görüyorlar. İkisi de sinemanın koltuğunda otururken diğer ülkelerde yasanan rezilliklere üzülüp, bu sınır ötesi duyarlılığından gurur duyacak egomuz için biçilmis kaftan. Öte yandan, bu iki filmin kusurları da birbirine benziyor. "Osama"nın oyunculukları hayli başarısız, yönetmenliği sıradan, senaryosu başlı başına ele alınmayı gerektirecek kadar eksik ve hatalı. Bir açıdan bakarsanız son derece başarısız bir film, bir açıdan baktığınızda ise neredeyse "propaganda filmi" kategorisine girebilecek kadar sematik ve manipülatif.
"Osama"nın bana anımsattığı ilk cümle su: Duyarlı bir filmle duygusal bir film farklı seyler oldukları gibi, duygusal bir filmle duygulan sömüren bir film arasında da dağlar kadar fark var.
Ama daha önemlisi filme verdiğimiz tepki: "Bulutları Beklerken"i "vasat" veya "vasatın altında" olarak değerlendiren sinema yazarlarının "Osama"yı daha büyük bir heyecanla karsıladığını görüyorum. (Seyirci tepkisini ölçemediğim için yine sinema yazarları üzerinden konusuyorum. Ama tahmin ediyorum "Osama"ya "doğru" beklentilerle giden seyirciler aradıklarını bulmuslardır.) Merak ediyorum, kendi ülkemizden çıkan bir filmin kusurlarını görebilirken ve Batılıların geçici körlüğüne hayretle bakarken, daha Doğu'dan bir film geldiğinde ve bu kez biz Batı'ya dönüstügümüzde aynı körlüğe biz de mi yakalanıyoruz?
Ya da daha basitlestirip söyle de sorabilirim: Birisi lütfen "Osama"nın neden "Bulutları Beklerken"den daha iyi bir film olduğunu açıklayabilir mi? Zira ikisi birbirlerine çok benziyorlar ve bence, iyi ya da kötü, aynı kaderi paylasmalılar.
Buradan, kafamı daha çok kurcalayan iki soruya geçeyim:
Bir: Haklı bir gerekçeden yola çıktığında, örneğin Afganistan'da akıldan nasibini almamış bir yönetimin kadınlara yaptığı maddi ve manevi işkenceleri anlattığında, sematik bir film iyi bir film sayılır mı, alkışlanmayı hak eder mi? George Orwell'in hâlâ asılmayan ve asınmayan cümlesinden faydalanırsak, tüm sematik filmler eşittir ama bazıları daha mı eşittir?
İki: Bizden daha Doğu'daki bir filmi, özellikle "politik" ve "yerel" meselelerle ilgileniyorsa, sağlıklı bir sekilde değerlendirmemiz ne kadar mümkün? Ya da bütün bu görecelikleri, oryantalizmi, o topluma ait olmamamızın getirdiği kaçınılmaz eksikliği, Doğulu toplumlardaki kimi sanatçıların Batı'ya sığınma, Batı'dan özür dileme eğilimlerini dikkate almadan bir filmi değerlendirmek doğru mu? Doğu ve Batı'yı birlestiren (ya da ayıran) topraklarda yasayanlar olarak bu sorulara herkesten çok bizim kafa yormamız gerek diye düsünüyorum.

"Bulutları Beklerken"

Büyülü Fener'e merhaba!

Ankara'da 11 salonlu sinema ve kültür merkezi açıldı.

Kızılay Büyülü Fener sinemaları 29 Ocak 2005'te kapılarını seyircilerine açtı. Bin koltuk kapasiteli, 11 salonlu sinema ve kültür merkezi Mesrutiyet Caddesi Hatay Sok. No: 18'de hizmet veriyor. Sinemanın koltuk düzeni stadyum tipinde tasarlanmış. Merkezde vizyondaki en yeni filmlerin gösterimleri dısında galalar, özel gösterimler, organizasyonlar, workshop'lar, performanslar, konferanslar, söylesiler ve paneller, sergiler ve imza günleri de düzenlenecek. Merkezin 11 salonundan biri Arthouse'a ayrılmış. Bu salon bağımsız sinema örneklerinden zengin bir görsel yelpazeyi seyircilerle bulusturuyor. Tüm dünyada epey iyi eleştiriler toplayan "Ağlayan Devenin Öyküsü" ve Ayse Polat'ın Locarno'dan başrol oyuncusu Pınar Erincin'e ödül kazandıran filmi "Koru Kendini" sinemanın gösterilen ilk filmleri oldular.

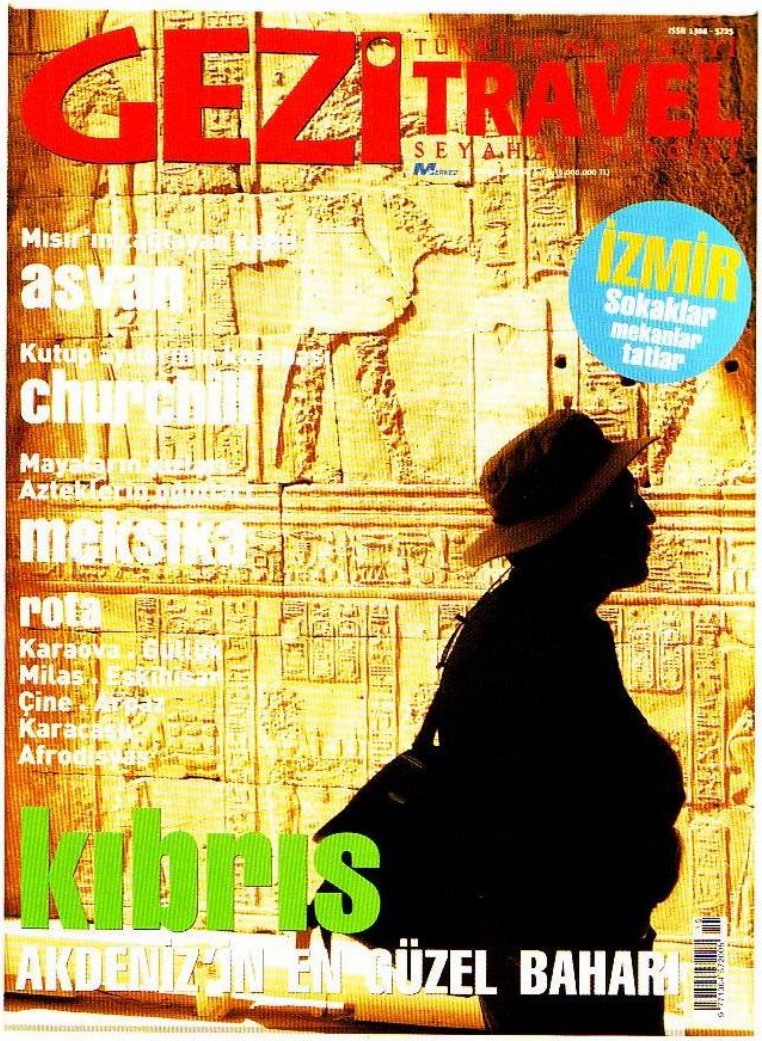

Baharı karşılamak için **KIBRIS**'ta gözlerden uzak bir güzergah

Uzakdoğu'nun en Batılı hali:
HONG KONG

Zengin tarihi mirası, rengarenk köyleri, eşsiz doğası ve özel içkileri ile **MEKSİKA**

Sokaklarında kutup ayıları gezen kasaba:
CHURCHILL

Kütüphanenizde yer açın!

Dört yıllık bir çalışma sürecinin ürünü olan "Rekin Teksoy'un Sinema Tarihi", 50 sayfalık kronoloji ve 120 sayfalık dizin bölümleriyle toplam 1104 sayfada, Okyanusya'dan Kafkasya'ya dünyanın tüm sinemalarını biraraya getiriyor FECİR ALPTEKİN

Bir sinemasever olarak, daha kitabı elinize aldığınız ilk anda, bu hacimli cildin sayfaları arasında sizi bekleyen bilginin, emeğin ve inancın heyecanını duymaya başlıyorsunuz. Siyah beyaz hazırlanmış kapağın sol üst köşesinde, büyük bir sadelikle yazılmış "Rekin Teksoy'un Sinema Tarihi" başlığı... Karşı karşıya olduğumuz isim, hizaya gelmek için yeterli: 60'larda başlayan sinema elestirmenliği, Sinema Ansiklopedisi, Sinematek Yönetim Kurulu, TÜRSAK kuruculuğu, 20 yılı aşkın hocalık, 550. programı geride bırakan TRT 2 "Sinema ve Edebiyat Kuşağı" ve İtalyan edebiyatından çok önemli çeviriler.
Ardından, kapak resminde Charlie Chaplin'in "Büyük Diktatör"ü... Burada, kitabın iki özelliğinin altını çizmek gerek. Birincisi, Sinema Tarihi başlığının önünde yer alan "Rekin Teksoy'un" belirteci, sinema tarihi üzerine yazılmış bilimsel bir metnin ötesinde, bir sinema entelektüelinin kişisel yorum ve değerlendirmeleriyle donanmış bir yapıtı müjdeliyor. İkincisi, "siyasetin merceğinden", dünya siyasi tarihiyle paralel neden sonuç ilişkileri yoluyla anlatılmış / irdelenmiş / açıklanmış bir sinema tarihi sunuyor okura Teksoy. Kitapta, yazarın yıllar içinde kaleme aldığı birçok film değerlendirmesine de yer verilmiş. 1024 sayfayı sadece bölüm ve konu başlıklarıyla anmak bile çok güç; Avrupa, Amerika, Japon, Hindistan, Çin, Okyanusya, Latin Amerika, Kanada, Afrika, Ortadoğu, Kafkasya, Orta Asya Cumhuriyetleri sinemaları... Bugüne dek verilmiş tüm sinema ödüllerini de kapsayan 50 sayfalık kronoloji ve 120 sayfa dizin. Kitabın tarih, siyaset, sinema sarmalındaki içerik ve ayrıntı zenginliğini, Teksoy'un bilgi birikimi ve ansiklopedicilik geçmişine borçluyuz. Ötesinde, edebi çeviriye olan yakınlığı, roman lezzeti ve akıcılığında bir sinema tarihi kitabı çıkarmış ortaya. Özel kuşe kağıda basılı 80 sayfalık fotoğraf ve film afişleri de bunu destekliyor.
Kitabın duygusal etkisi, hemen ilk

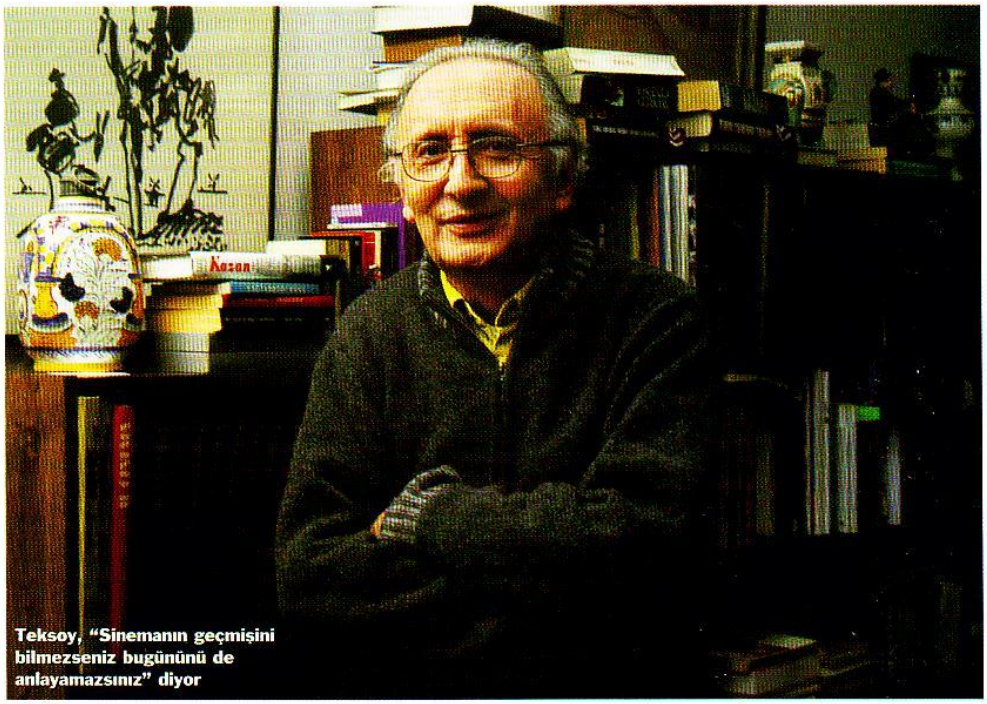

Teksoy, "Sinemanın geçmişini bilmezseniz bugününü de anlayamazsınız" diyor

sayfalarda karşımıza çıkan ithaf notuyla güçleniyor: "Necati Cumalı'nın... Hayri Caner, Nezih Cos, Yavuzer Çetinkaya, Onat Kutlar, Altan Küçükyalçın, Tuncan Okan, Alim Şerif Onaran, Mahmut Tali Öngören, Çetin A. Özkınım, Semih Tuğrul, Erman Şener'in anılarına".
Ve yine aynı tonda, yazarın deyişiyle "sinemaya siyasetin merceğinden bakmayı deneyen bir sinema tarihine en yarasır" biçimde son buluyor kitap; Piere Paolo Pasolini tarafından Marilyn Monroe'nun intiharı üzerine yazılmış, sinemada kapitalizmi sorgulayan ağıtla...
"Dünya öğretti sana güzelliğini
ve güzelliğin dünyanın oldu.
....
Şimdi sen,
hiçbir değeri olmayan, gülümseyen
çaresiz kız;
ilk sensin, dünyanın kapılarının
ötesinde
ölüm yazgısına terk edilen."

Bu kitabı yazmaya nasıl karar verdiniz?
20 yılı aşkın bir süre sinema dersleri verdim. Sinemayı çok seven öğrencilerim oldu. Bu süreçte en önemli gözlemim, gençlerin sinemanın tarihsel gelişimine ilişkin çok kısıtlı bilgi ve kaynaklara sahip olmalarıydı. Bir şeyin geçmişini bilmezseniz, bugününü anlayamazsınız. Tıpkı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu ve hemen sonrasında yaşanan dönüşümü bilmiyorsanız, geleneksel başörtüsünün nasıl türbana dönüştüğünü anlayamayacağınız; ya da, eğer kapitalizmi bilmiyorsanız kültür emperyalizmini ve İstanbul'da açılan övülesi bir modern sanat müzesinin içindeki sinema salonuna neden "Art House" dendiğini kavrayamayacağınız gibi...
Genç kuşakların sinema dağarcığı, haklı olarak bugünkü örneklerle sınırlı kalıyor. Görsel ya da yazılı olarak, sinemanın geçmişine gitme olanakları çok kısıtlı. Tarihsel gelişimi hakkında bilgi edinemedikleri için, sinemayı bugün salonlarda izledikleri ticari üretimden ibaret sanıyorlar. Biliyorsunuz, tüm dünyada olduğu gibi bizde de salonların büyük çoğunluğunda Amerikan filmleri gösteriliyor. Ben Amerikan sinemasına karşı değilim; ama son 15-20 yılın Hollywood filmlerine baktığımızda, yapılan seyin sinema olmaktan çıktığını görüyorsunuz. Kısacası bu kitabı yazmamın en önemli nedeni, genç kuşakların sinemanın geçmişiyle görsel olarak değilse bile yazılı olarak yan yana gelmelerini sağlamaktı.

Kitap başlığında yer alan "Rekin Teksoy'un" ifadesini nasıl yorumlamalıyız?
Benim görüş açımdan yazılmış bir sinema tarihi bu. Evet, tarihçi yansız olur; ama kitapta 14 bini aşkın film var. Eğer siz bu filmleri sadece sıralamakla yetinmiş olsanız, o zaman nesnel bir çalışma yapmış olursunuz. Oysa ben, kitapta özellikle bazı filmlerin diğerlerine göre başka değerler taşıdığını, daha önemli olduklarını vurgulamaya çalıştım. Bu kişisel değerlendirmeye girer; dolayısıyla da ortaya çıkan çalışma "sizin" sinema tarihiniz, sizin seçiminiz olur.
Örneğin, kitapta "1960 sonrası Avrupa sinemasının yaratıcı yönetmenleri" diye bir bölümü, sadece bu yeri hak ettiklerine inandığım için Bunuel, Bergman, Antonioni, Fellini, Losey'e ayırdım.

Bu değerlendirmem Amerikan sinemasında da Peckinpah, Scorsese, Coppola, Spielberg ve Allen için geçerli... Kimin hakkında ne düşündüğümü saklamadım. Kızanlar olacaktır; ama Godard için "Keşke romancı olsaymış" dedim mesela... Film değerlendirmeleri yoluyla sinema sanatı adına vardığım genel yargıları kitaba yansıttım.

Kitabın sinema tarihçiliğine getirdiği yeniliği nasıl değerlendiriyorsunuz?

Zaten bugüne dek Türk dilinde yazılmış başka bir sinema tarihi kitabı yok. Yabancı dillerdeki örnekleriyle karşılaştırıldığında ise, benim kitabımın ayrıcalığı sinema ile siyaseti iç içe ele almasında yatıyor. Siyasi olayları görmezden gelirseniz, sinema ya da herhangi bir sanat dalının tarihsel gelişimini yazmanın anlamı kalmaz. Eğer siz Sovyet devrimini dikkate almazsanız, Eisenstein sinemasını anlayamazsınız. Nazizmi irdelemeden Alman Dışavurumculuğunu; Mussolini dönemini anlatmadan İtalyan Yeni Gerçekçiliğini açıklayamazsınız. 20. Yüzyılın iki önemli olgusu vardır; biri atomun parçalanması, diğeri sinemanın icadı. Atom teknoloji devriminin, sinema ise iletişim devriminin başlangıcı olmuştur. İzleyici karşısına ilk kez 1895'de çıkışından 20 yıl sonra, sinemanın tüm kuralları Griffith tarafından 1915 yılında saptanmıştı. Sinema henüz 1920'de yüzyılın sanatı olarak kendini kanıtladı ve geriye kalan 85 yıllık dönemde de hep siyasetle iç içe yaşadı. Avrupa, Amerika ya da Uzakdoğu'da farklı çizgiler izlediyse de, hepsinde siyasetin etkisi altındaydı. Kısacası bu kitabın en ayrıksı özelliği, sinema olaylarına tarih ve siyasetin merceğinden bakmış olmasıdır.

İşin içine tarih - siyaset perspektifini katmak çalışmalarınızı güçlestirmedi mi?

Aksine, kolaylaştırdı. Eğer bir dünya görüşünüz varsa ve olayları siyaset merceğinden görme alışkanlığına sahipseniz, sinema da sizin için tarihin akışı içinde kolaylıkla yerini buluyor. Örneğin, Amerikan sineması apolitik bir sinema mı yani? Tam tersi, görüşlerini dünyanın tüm halklarına empoze etmeye çalışan, bastan aşağı politik bir sinema. Benim için Amerikan sinemasının son 15 yıldaki genel çizgisini vurgulayan üç örnek vardır; Harry Potter, Yüzüklerin Efendisi ve Matrix. Kitabın sonunda yaptığım "Moneywood" tanımlamasıyla kendimi belli ettim zaten. Finale koyduğum şiir de, Hollywood'un bir insanı nasıl önce yüceltip sonra posasını çıkararak ölüme kadar sürükleyebildiğini gösteriyor. Bu gerçeği kanıtlayan başka örnekler yok mu? Var tabii ki... İç sayfalarda yer alması mümkün olmayan olayları, cinayetleri, intiharları kitabın arkasındaki kronolojiye koydum; Chaplin'in kemiklerinin çalınmasından, hangi film şirketinin ne zaman kime satıldığına kadar. Bu bilgileri de yine aynı bakış açısıyla, sinemanın siyasetle bağlantısını vurgulayacak olaylara öncelik tanıyarak derledim.

Bize biraz da çalışma yönteminiz ve kaynaklarınız hakkında bilgi verir misiniz?

Çalışmalar dört yıldan fazla sürdü. Kitabı Haziran 2004'de bitirdim; ama yayına hazırlanması altı ayı buldu. Ne yazık ki Türkiye'de büyük bir sinema kitaplığı yok. Ben de çalışmalarımda kendi öz kaynaklarımdan, yurtdışına yaptığım seyahatlerden getirdiğim, 40 yıldır biriktirdiğim dergi ve kitaplardan yararlandım. Diğer yanda, zaman zaman yanlış ya da çelişkili bilgiler içeren çok yanıltıcı yeni bir kaynak da var tabii; internet. Bazı doğum-ölüm tarihleri ve isimlerin doğruluğunu kanıtlamak neredeyse imkansız.

Çalışma sürecinizde sizi en çok zorlayan noktalar nelerdi?

Kitapta çok sayıda ve her dilden isim olduğu için dizgi ve düzeltme süreci çok çetin geçti. Kaynaklar arasında çok çelişki var, hangisinin doğru olduğunu bilemiyorsunuz. Latin kültüründe çok sorun yaşanmıyor; ama Slav, Arap ve Uzakdoğu kökenli isimler tartışmalı.

Teksoy, internet'i güven verici bir kaynak olarak görmüyor.

Çinli ve Japon yönetmenlerde hata yapmamak için çok caba harcadım. Aynı şekilde, Arapça ve Farsça film adlarının mümkün olduğunca özgün telaffuzuna uygun olmalarına dikkat ettim.

Kronoloji de çok zaman aldı tabii. Sinemanın icadının öncesinden, 2004 yılı sonuna kadar 14 bini aşkın film, 5 bini aşkın kişi adı... Bu anlamda, yaşadığımız en büyük güçlük yeterli ve doğru malzemeyi bulabilmek. Örneğin, Meksika veya Cezayir sineması hakkında o kadar az kaynak var ki... Avrupa ve Amerikan sinemasındaysa tam tersi; öyle bir malzeme zenginliğiyle karşılaşıyorsunuz ki, yüzlerce film arasından değerine inandığınız şeyleri atlamadan seçim yapabilmek de çok güç. ... Ama ben zor işler severim. Hem yaşama olan borcunuz, hem de sizi yaşama bağlayan şey değil midir çalışmak? Boccaccio'nun Decameron'undan bir alıntıyla ifade etmem gerekirse, "böbürlenme günahı işlemeksizin" bu kitabın yabancı dillerde yazılmış pek çok sinema tarihinden daha ciddi ve daha kapsamlı bir çalışma olduğunu söyleyebilirim.

Kitapta en küçük ülke sinemalarına bile yer verilmiş. Bu kapsamlı ve ayrıntıcı yaklaşımınızı ansiklopedicilik deneyiminize bağlayabilir miyiz?

Evet, ansiklopedicilikten edindiğim planlama yöntemlerinin yararı büyük. Bir konuya önce tepeden bakıp onu alt bölümlerine ve maddelere ayırmak; sonra bu bölüm ve maddelerin içini, kronolojiye sadık kalmak suretiyle doldurmak... Olaya böyle yaklaşınca Tunus sineması da, Peru sineması da giriyor gündeminize. Örneğin Kara Afrika deyince, başına bir de Sömürge Sineması bölümü ekleme ve Batılı toplumların Afrika'ya bakışını ayrı bir olgu olarak ele alma ihtiyacı duyuyorsunuz.

Buna karşın bilimsel eserden çok anlatı rahatlığında okunan bir metin var karşımızda...

Roman gibi okunabilsin diye aralara bol bol anekdot ekledim. Kuru bilgiyi internette de bulabilirsiniz; önemli olan olaylar arasındaki bağlantıları, yaşanan olayları tarihsel gerçekler çerçevesinde keyifli bir dille sunabilmek... Örneğin İtalya'da fasist dönemin beyaz telefonlu filmlerini anlatırken, Mussolini'nin nasıl bir siyasi komedi aktörü olduğuna da değinmek... Ya da Fransız Yeni Dalgasının, Godard'ın tek bir filmi dışında Cezayir savaşını tamamen görmezden geldiği ve İtalyan Yeni Gerçekçiliğinin tam karşısında, ne kadar apolitik bir sinema olduğundan dem vurabilmek... Yaşama dair bu ayrıntıları anlatmazsanız, verdiğiniz tarihi bilginin de pek önemi kalmaz.

Kitabı, artık hayatta olmayan sinema emekçilerinin anısına ithaf ederek duygusal bir açılış yapmışsınız...

Duygusal değil, çok gerçekçi bir açılış bu. Türkiye'de birtakım insanlar yıllarca sinema üzerine yazılar yazdı, ama kimse tarafından ciddiye alınmadılar. Yeterince değerlendirilmemiş bir emeğin emekçileriydiler; kimse anmadı adlarını. Hepsi de çok sevdiğim dostlarımdı ve artık hayatta değiller. "Rekin Teksoy'un Sinema Tarihi" öncelikle onların çok seveceği bir kitap; bu yüzden kendilerini anmak istedim...

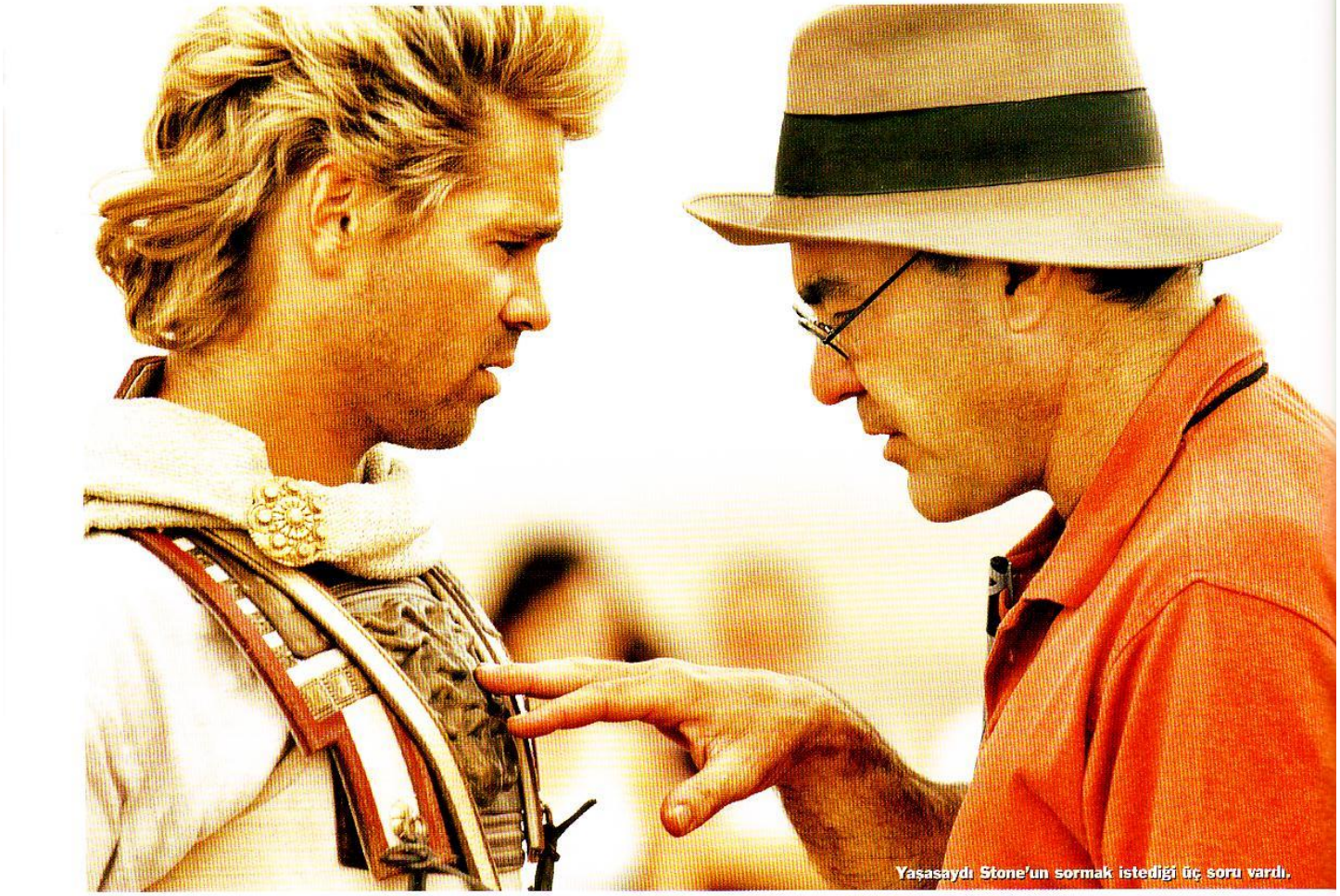

Yaşasaydı Stone'un sormak istediği üç soru vardı.

İskender: Tarihi değiştiren adam

Oliver Stone ile "Büyük İskender" üzerine Fransız Positif dergisi yazarları Michel Ciment ve Hubert Niogret'nin yaptığı söyleşiyi sizlere de sunuyoruz. ÇEVİREN: ATILLA DORSAY

Bu proje nasıl gelişti?
Hep İskender'in tarihin en olağanüstü kahramanı olduğunu düşünürdüm. 1979'dan beri bir film yapmak için çeşitli girişimlerim oldu. Ama senaryoyu birtürlü geliştiremiyorduk. Sonunda hersey gelişti, ancak yüzde 25'i Amerikan olan sermaye bulundu ve filmi çektik.

Tarihsel filmlerle ilişkiniz nasıldı?
Bu türü hep severdim. Mankiewicz'in "Kleopatra"sı türün son zekice örneğiydi, sonra tür ölüme yattı. Ancak "Cesur Yürek", ardından "Gladyatör" ve "Truva" ile canlandı. Biz düssel bir film olan "Gladyatör"den farklı olarak, tarihsel gerçeklere dayalı bir film yapmak istedik. Ve şimdi bu türe devam etmek istiyorum.

Daha önceki JFK ya da Nixon biyografilerinizde de iktidar, liderlik, emperyalizm gibi temalara olan ilginiz belirgindi.
Nixon ve İskender benzerler: İskender sanki kişiliğin aşk yüzüdür. Ama onu en çok "Doğum Günü 4 Temmuz" filmimin kahramanına benzetiyorum. Vietnam'a gelir ve John Wayne tarzı kahramanlığın yerine başka türlü bir kahraman olur. İskender de başlarda Akileus olmak ister, ama seferleri onu Promete'ye dönüştürür. Hep aynı hikaye: idealizminizin sizi götürmesini istediğiniz yere değil, hiç beklemediğiniz başka yerlere gitmek...

İktidar, bitmeyen savaşlar... Sanki savaş üçlemenizle de bağlantılı şeyler...
Güç ve aşk, dramın iki temel ayağıdır. İktidar, savaş... İskender çağının, belki tüm çağların en güçlü genç adamıydı. Dünyayı denetliyor ve iyi yönde değiştirmeye uğraşıyordu. Roma imparatorluğunun temelini attı, dünyaya barış, organizasyon, gelişme getirdi. Değişimi göremeyen bir Eski Dünya'nın dönüştürücüsüdür o... New York Times onun için "bir canavar" diye yazdı. 2300 yıl sonra ona hala canavar demek!...

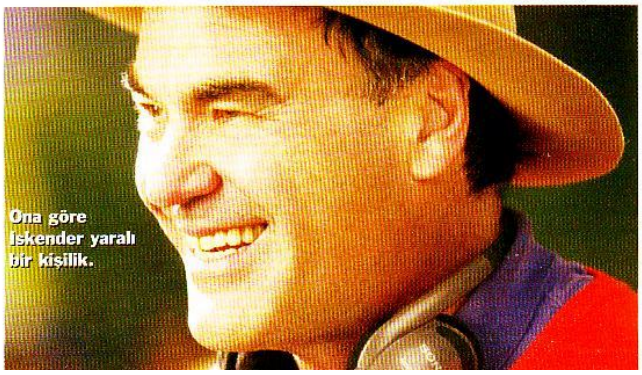

Ona göre İskender yaralı bir kişilik.

Sonunda senaryoyu bizzat yazdınız?
Daha önce yazılanlar iyi olmadı. Tüm yazılı kaynaklardan en çok Mary Renault'un öyküsüne değer verdim. Kendi senaryolarımı yazmaya çok meraklı değilim. Ancak sorun büyüktü. Hikayeyi 5 ana bölümden üçe indirgemek ve herşeyi 3 saatten kısa zamana sığdırmak gerekiyordu. Bunu sağlamak için yaptıklarımdan biri, Philippe'in öldürülmesini ilk perdeden alıp üçüncü bölümün başına getirmekti. Böylece Cleitos'un öldürülmesine de ışık vurmuş oldu. Tüm hikayede bir gizem var, tıpkı JFK suikastindeki gibi... Şu üç soruyu ona sorabilmek isterdim: Babanın ölümü hakkında ne biliyorsun? Niye anneni terkettin ve tam 11 yıl onu görmedin? Niçin Roxane'la evlendin? Tarih kitaplarının yanına bile yaklaşmadıkları üç soru.

Mitosla tarih arasında nasıl seçim yaptınız?
Robin Lane Frost'un 1974 tarihli kitabı, çeşitli kaynaklardan gelen bilgilerle sözlü efsaneleri ayırmayı bir ölçüde başarmıştı. Zamanında Ptolome, Neark, basit askerler, İran veya Hindistan'da anılarını yazmışlardı. Çoğu kayıp bunların... Frost'la sık sık yazıştık, sürekli fikrini aldım. Kimi değişiklikler yaptık: Afganistan'da ölen Cleitos'u Hindistan'a kadar yaşattık, iki büyük savaşı Hindistan'daki tek savaşa indirgedik, Hephaiston'u 8 ay kadar sonra Babil'de öldürdük. Senaryoda ekonomi ve dramatik güç sağlamak için... Ama temelde herşey tarihsel gerçeklere uygun kaldı.

Çizgisel bir anlatım size göre imkansızdı demek?
1956'da Robert Rossen'in çektiği "Büyük İskender"e bakınız... Rossen çok iyi bir senarist ve yönetmendi. Ama o film basit bir intikam öyküsü olmakla kalmıştı. "Babamı Pers kralı öldürdü, ben de Pers imparatorluğunu fethe gidiyorum". Nokta. Tam Hollywood işi... Ama adam daha yedi yıl yaşamış... Çok zor 7 yıl, tıpkı düşüş içindeki Nixon gibi... Bu dönemi de vermek gerekiyordu. Bunu denedik. Kırallar ağlar mı?

Babanın öldürülmesi çok etkili bir "flash-back"...
Bu bölümü kronolojik olarak başa koysaydık, İskender karakterinin karmaşıklığını veremezdik. O babasının lanetine uğramış, ama seyirci onu sevmeli. Onu asıl kimliği Babil'de ortaya çıkıyor. Cleitos ona utanç içinde yaşadıklarını söyleyince deliye dönüyor, onu öldürüyor. Birisi annesinden söz ediyor, yine çıldırıyor. O son derece yaralı bir kişilik. Sürekli şüpheler içinde yaşıyor. En önemli şüpheleri de ailesi hakkında... Babasını öldürten annesi mi? Cleitos'un ölümünden sonra tam üç gün askerlerinin gözü önünde ağlıyor, yas tutuyor. Oysa kırallar ağlamaz, onların vicdan azabı lüksü yoktur. O bir şef, ama kadınsı bir yanı var. Ancak o büyük başarılardan sonra, babasının öbür dünyadan kendisini bağışladığını düşünmüş olmalı.

Yaşlı bir filozof daha filmin başında efsaneyi sanki kuruyor...
Bu Roland Joffe'nin "Görev" filminde yaptığı bir şeydi. Ama filmin sonunda gelen...Ben başına yerleştirdim. Ptolome şöyle der: "Bizler onu sessizliğimizle öldürdük". Sonra adamlarına herşeyi atmalarını söyler. Sonra da şöyle yakınır: "Çok uzun yaşadım, ama asla bir İskender olamayacağım". Burda kıskançlığı açıkça sezilir. Ama zaten büyük hayalcileri öldürmek gerekmez mi? Tıpkı JFK hikayesindeki gibi...

Savaşları, onların mantığını anlamak mümkün oluyor. Bunu nasıl sağladınız?
Kimi Rus yapımları da bunu başarmışlardı. Alayların hareketini, taktik dönüşleri... En büyük engel tozdu. O kadar tozun içinde ne zaman dönmek gerektiğini nasıl anlayabiliyorlardı? Kimse bunu tam olarak bilemedi. İskender, Pers ordusundan beklemediği bir direnişle karşılaşmıştı. İki kez Darius'u elinden kaçırdı: ama tek umudu, onu ele geçirip bizzat öldürmekti. Savaşlar, özellikle de Gogameles üzerine her şeyi okudum.

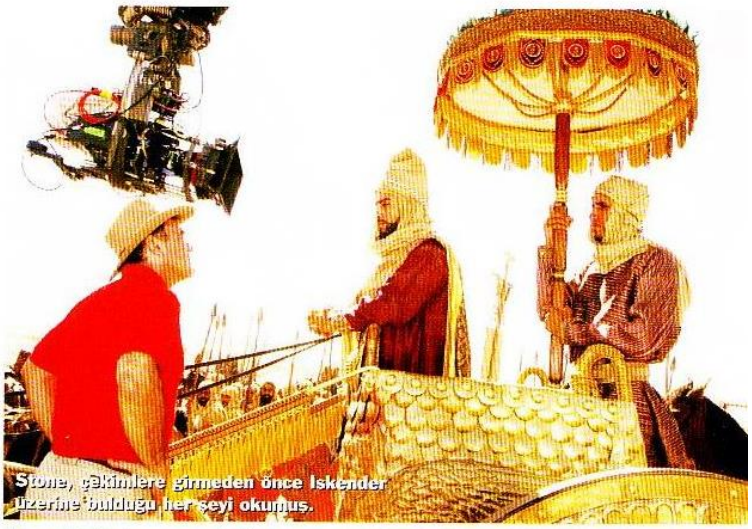
Stone, çekimlere girmeden önce İskender üzerine bulduğu her şeyi okumuş.

General Fuller'in savaş taktiklerini anlatan askeri notlarını, Dale Rye ve Robin Lane Fox bana açıkladılar. Kimi askeri verileri kavradık, gerisini ise hipotezlere dayandırdık. Biliyorum, seyircinin yüzde 75'i yine de tam olarak kavrayamadı. Ama sunu anladılar sanırım: bir strateji vardı, İskender'in amacı Darius'u öldürmekti ve ortalıkta bol toz ve kargaşa vardı!...

Filmde zamanın ve coğrafyanın değişimi çok iyi hissediliyor...
Hindistan, Pakistan, Himalaya dağları gibi yerlerde çekimler vardı. Sonra Malta ve Fas'ta çalıştık. O sahane dağlar çok iyi dekor oluşturdu. Afganistan bölümlerini de orda çektik. Sonra İngiltere'de Pinewood stüdyoları ve de Tayland. Ormanda 25 fil ve onların korkuttuğu atlarla çalışmak bir karabasandı. Üç hafta boyunca sinirler harap oldu. Filler, atlar, stunt-men'ler, hasın Tayland birlikleri, 500 eski İngiliz askeri, parasütçüler, kavgacı İrlandalılar... Zor oldu.

Escinsel ilişkileri doğallıkla veriyorsunuz.
Umarım öyledir. Yazar Gore Vidal, yıllar önce "Ben Hur" filminde Ben Hur'la Messala'nın ilişkisindeki escinsel yanın sezilmesi için nasıl uğraştığını (ve de başaramadığını) anlatır. Bugün başka bir çağdayız. O ezeli kadınlık-erkeklik ikilemi hep vardı, hep varolacak. Ama ben bunu özellikle ön plana çıkarmak da istemedim. Önemli olan, o savaşçı gurubun içindeki aşk duygusu. Herkes yanıbaşındaki için en içten iyilik arzuları besliyor. Aristo'nun dediği gibi, sevginin en saf biçimi bu... Zaman zaman da yatıyorlar elbette!... Babil'de İskender sevgilisine şöyle der: "Benimle kal, sana ihtiyacım var". Ama bu pek sürmedi herhalde: Roxane yüzünden... Roxane'le sevişme sahnesini özellikle uzun uzun gösterdim, çünkü erkeklere ilgi duyagelmiş biri için, kadın bedeni yepyeni bir alandı. Bu yeni bir savaş, yeni bir imparatorluktu. Ve İskender, bence bu savaşı da kazanmayı istedi ve başardı. ■

Kadınların sineması

Bu yıl üçüncüsü düzenlenecek Filmmor Kadın Filmleri Festivali 11 - 18 Mart tarihleri arasında İstanbullular'la başlayacak, ardından Diyarbakır ve Batman'ı da gezecek.

Kadınların sinemasının daha çok izleyiciye ulaşması; aynı zamanda özellikle sinemaya ulaşma olanakları sınırlı daha çok kadının sinemayla buluşmasını hedefleyen Filmmor Kadın Filmleri Festivali'nde tüm gösterimler ücretsiz. Festival geçen yıllarda olduğu gibi İstanbul'dan sonra Diyarbakır'a da gidecek. Diyarbakır'da Diyarbakır Sanat Merkezi ortaklığıyla gerçekleştirilecek festivalin oradaki ayağı 1 - 2 Nisan'da. Ardından bu yıl festival Batman'a da gidecek. Batman Kadın Danışma Merkezi'yle birlikte gerçekleştirilecek gezici festival orada da 4 - 5 Nisan'da sinemaseverlerin huzuruna çıkacak. Batman'da ilk kez hayata geçecek kadın filmleri gösterimine Batman Valiliği ve Batman Belediyesi de destek oluyor. Gösterimler, Batman'da Türkçe altyazının yanısıra, Kürtçe simültane çeviriyle yapılacak. Kadınların Sineması, Helma Sanders-Brahms toplu gösterimi, Hindistan'da Kadınların Sineması, Türkiye'de Kadınların Sinema Bellegi adlı bölümler festivalin içerigini olusturuyor. Özel bölümlerde ise üç filmiyle etkinliğe konuk olacak Laura Mulvey aynı zamanda bir söylesi için gelerek sinemaseverlere Feminist Film Elestirisi'ne dair bilgiler verecek.

Ayrıntılı bilgi için:
festival@filmmor.com
www.filmmor.com

Atilla Dorsay
a.dorsay@superonline.com

Hakkı yenen bir film: "Büyük İskender"

"Klasikleri artık hiç okumayan modern seyircinin bu karışık entrika içinde tümüyle kaybolmaması için, Stone olaylara tanık olmuş, kimi zaman da katılmış birinin tanıklığını yeğler. Bu, hayatının günbatımında tüm maceranın siyasal ve ahlaki anlamını sorgulayan yaşlı Ptolome'dir."

"Stone'un bu şahane tarihsel destanı, Homer efsanelerinin izinde"

Oliver Stone'un "İskender" filmi Türkiye'de sanki ayaklar altına alındı. Kimi köşe yazarlarının yalapşap yargılarına eleştirmenler de koro halinde katıldılar, üstün-yapım türünün bu önemli örneğinin canına okudular. Stone'un sevimsiz ve beceriksiz bir kampanyayla ülkemize getirilmesi de buna tuz-biber ekti. Bu filmi sevip savunmakta adeta tek başıma kaldığımı sanıyorum.

Ama bakınız, dünyanın en ciddi sinema dergilerinden, Cahiers du Cinema'yla yaşıt olan ve de kör bir Hollywood hayranlığıyla da hiç suçlanamayacak bir dergi olan Positif'in Ocak sayısında bu film için yazılanlara...Önce bir eleştiri, sonra da Oliver Stone'la yapılmış dört başı mamur bir konuşma. Bir yönetmenle nasıl konuşulur, böyle bir konuşmaya nasıl hazırlanılır: hele bizim gibi zengin bir tarihi olan ve üstelik İskender'in çiğneyip geçtiği bir ülkeden gelen yazar ve gazetecilerin ders alması gereken...Eleştirinin çevirisini bu sütunlarda veriyorum, Stone'la konuşmayı ise komşu sayfalarda bulacaksınız.

Tanrı Olmak İsteyen Adam: İskender

Romalılardan sonra sıra Yunanlılarda. Ridley Scott'un "Gladyatör"ünün karşısında Petersen'in "Truva" ve Stone'un "İskender"i var. Stone'un bu şahane tarihsel destanı, Homer efsanelerinin izinde. İskender'in Akileus'e olan saplantısını, erken bir ölümle kazandığı ölümsüzlüğü anlatan ve Pers imparatorluğunun fethini yeni bir İlyada gibi öyküleyen antik kaynaklara olabileceği kadar sadık gözüküyor. Kendisi Akileus'ten öylesine etkilenen İskender, başta Jül Sezar kendisinden sonra gelen fatihleri ayni biçimde etkiliyor.

Mankiewicz'in unutulmaz "Kleopatra"sının bir sahnesi, İskender'in adını verdiği İskenderiye kentinde, onun mezarı önünde düşüncelere dalan ve 52 yaşında, onun 33 yılda yaptıklarını yapamadığı için üzülen bir Jül Sezar görünümü çizer. Bu antik Yunan'a dönüş, özellikle Oliver Stone'un ana kaynaklarından biri olan Plutark'ın elbette çok hoşuna giderdi: o Romalılar altında yaşayan bir Yunan'dı ve "Ünlü Kişilerin Hayatı" adlı eserinde, Yunan'ın Roma ve de İskender'in Sezar karşısındaki entelektüel ve ahlaki üstünlüğünü kanıtlamaya çabalamıştı.

Stone, İskender'in yaşamının Robert Rossen'in 1956'daki filminden başka hiçbir dramatik sinema veya tiyatro yapıtına kaynaklık etmediğini söylüyor. Hayret!...Oysa antik çağdan beri çeşitli yapıtlar ortaya çıkmıştı: romantik eserler, epik şiirler, trajediler (Racine), müzikal dramlar (Metastase), tarih resimleri, Shakespeare veya Marlowe'daki kimi imalar ve de birçok Hint filmi: örneğin Shrab Modi'nin Urdu dilinde çekilmiş üstün-yapımı (1941). Çünkü İskender, Hindistan ve İran'da da Sikandar ismiyle ünlü bir efsane kişisi olmuştu.

Plutark'a göre "İskender'in şarkılara konu olmaya ve hep hatırlanmaya layık fetihler ve silah oyunları yapacağı bir kehanet tarafından öngörülmüştü". Yönetmen, özellikle iki temel güçlük karşısında kalmış olmalı: inanılır bir tarihsel canlandırma için muazzam olanakları seferber etme gereği. Ve de destanı bir dizi savaşa indirgeme riski ("Truva"nın tümüyle önleyemediği bir tuzak). Stone'un en akıllı seçimlerinden biri, savaşları simgesel bir sadeliğe indirgemesi ve tüm savaşları iki görkemli bölümde toparlaması: Asur ovalarında Gogameles, Pers savaş arabalarıyla Makedonların mızraklı alayları arasındaki müthiş şoku yaratıyor ve İskender'in süvarileri, Darius'un kuvvetlerinin tam yüreğine saldırmak fırsatını buluyor. Olabilecek en şiirsel (ama pek inandırıcı olmayan) biçimde bir ormanda meydana gelen Makedon-Hint savaşında ise, Porus'ün filleri mızraklı

Makedon alayını ezmek üzereyken, İskender, hem de çok adam kaybettiği ve atı da altında öldüğü halde, Bucephale aracılığıyla son darbeyi vurmayı başarıyor. Bunlar görkemli aksiyon bölümleri ve kargaşayla, vücut vücuta döğüşün karmasını, kırmızı tulga başlığıyla diğerlerinden ayırd edilen kahramanın çılgın cesaretini ya da Porus'ün fili karşısındaki şahlanışını çok iyi veriyorlar.

Senaryonun bir diğer ilginçliği, baba Philippe'in ölümünü 'saklaması' ve neden sonra bir geriye-dönüşle vermesi: beyazın ve kan renginin egemen olduğu bol ışıklı bir çekimle...Bu sahne, onu adeta başlatan sahneyle (Sogdian'da bir sarayın loş odasında siyahi Cleitos'un İskender tarafından öldürülmesi) müthiş bir plastik kontrast içeriyor. Ve ayni zamanda, seyirciyi uyarıyor ve İskender'in annesi Olympia ve "ölümcül" babası Philippe'le olan ilişkilerinin 'yılan yuvası' niteliğinin altını çiziyor. (Aslında Plutark İskender'in Zeus ya da Dionisos'un oğlu olduğunu söyleyen efsaneleri hatırlatmakla yetinmez, Philippe'in niye tekgözlü olduğunu anlatan efsaneyi de yineler: karısının yatağında yılan biçiminde yatan ve aslında Jüpiter'den başkası olmayan yaratığı iyi görmek için yatak odasının duvarındaki deliğe gözünü dayadığında, gözünü yitirir!).

Basit biçimde şöyle diyelim: Stone, bize çocuk yaştan itibaren annesiyle ensest çevresinde gezinen bir ilişki kurmuş bir İskender gösterir. Olympia ona hep tanrısal kökenlerini hatırlatır, İskender de babasının annesi üzerindeki şiddet uygulamalarını dehşet içinde izler. Ama yine de bu insan-babanın hoşuna gitme ve meşruluğunu hatırlatma çabalarından vazgeçmez. Bu açıdan, Philippe'in oğluna "ona herzaman güvenebilirsin" dediği Cleitos'un bizzat İskender eliyle öldürülmesi, simgesel bir 'babayı öldürme' eylemine dönüşür ve İskender'in saplantısı olmuş suçluluk duygusunu deşer (çünkü o yatakta ve sonra tahtta babasının yerini almış, onu Darius ya da, daha olası biçimde annesi tarafından görevlendirilmiş olan katil Pausanias'tan koruyamamıştır). İskender Roxane'a da tıpkı babasının annesine davrandığı gibi davranmaktan kendini alamaz.

Val Kilmer baba Philippe rolündeydi...

Klasikleri artık hiç okumayan modern seyircinin bu karışık entrika içinde tümüyle kaybolmaması için, Stone olaylara tanık olmuş, kimi zaman da katılmış birinin tanıklığını yeğler. Bu, hayatının günbatımında tüm maceranın siyasal ve ahlaki anlamını sorgulayan yaşlı Ptolome'dir. Ünlü İskenderiye kütüphanesindeki kağıt yığınları arasında anılarını yazdıran Ptolome, İskender'in hep yanında olmuş, ölümünden sonra Mısır'ı yönetmek ona düşmüştür. Ve Anthony Hopkins'in canlandırdığı bu anlatıcının sesiyle başlar film...

Nerdeyse İskender'in ordusu kadar kozmopolit bir oyuncu kadrosu içinde İngiliz ve İrlandalı oyuncular, tarihsel filmlerde hemen hep olduğu gibi en önemli rolleri yüklenmiştir. Duyulan İrlanda veya İskoç aksanları, aslında Makedon olmayan bu savaşçıları karakterize etmek için akılcı ve kabul edilebilir bir yönteme dönüşür. Britanya adalarının Selt halkı ise, o denli döğüştükleri İngilizlerle karıştırılmamış olur. Hatta Vangelis'in müziği bile kimi zaman İrlanda aksanı taşır gibidir. Yine klasik bir öge, Shakespeare'i hatırlatan kimi ögeler de ihmal edilmemiştir: örneğin İskender'in ordularına hitabının açıkça "5. Henry"yi düşündürmesi gibi...

Filmin başarısı bir ölçüde Colin Farrell'in başarısı üzerine kuruludur. İrlandalı oyuncu, kaçınılmaz olarak Akileus- Brad Pitt'le yarışır ve onu yener...Farrell, Arabistan'lı Lawrence'deki Peter O'Toole gibidir: megalomani ve tarihsel vizyon, meleksi yüz ve ölümcül itki (pulsion), eşcinsellik...Günümüzün görece hoşgörüsü, Stone'a İskender'in önce kendi Patrokles'i olan ("Troya"daki Akileus'un sevgilisi) Ephestion, sonra da Pers Bagoas'la yaşadığı ilişkiyi incelik ve ölçülülük, ama ayni zamanda kesinlikle anlatma imkanını getirir. Bu iki ilişki, kadınlarla olan ilişkileri dengeler gibidir: anne, eşler, Roxane ve ima eder biçimde Darius'un kızı Statira...Ama kimi zaman da o ilişkilerle çatışırlar. Tüm bu bölümler ve olaylar Stone tarafından icat edilmemiştir, kökenleri eski kaynaklara dayanır. Tıpkı Bucephale'ın eğitimi, Cleitos'un öldürülmesi vb. önemli sahneler gibi...Ama Stone yine de kendisine büyük bir özgürlük tanımıştır. Çünkü zaten İskender de çok farklı, hatta zıt karikatürlere dönüştürülmüş değil midir: erdem sembolü, ama ayni zamanda korkunç kusurlarla bezeli: Plutark'a göre "bekaret ve kendine hakim olma simgesi", ama öte yandan ve Quinte-Course'a göre, Amazonlar kıraliçesini yatağına çekip orda tam 13 gün tutmayı başaran bir seks sembolü...

İskender'in öyküsüyle kimi güncel olaylar arasında bir koşutluk kurmak da çekici gözükmektedir. Makedonyalı Philippe, başkentlerinden biri Fırat üzerindeki Babil olan Pers imparatorluğuna karşı bir sefer tasarlamaktadır (Baba Bush ve Körfez Savaşı). Ama bunu başarmak oğlu İskender'e nasip olacaktır ve o babasının istediğinden de ötelere gidecektir (oğul Bush ve 2003 koalisyonu). İskender'in Darius'u takibi, onu Baktrian (yani günümüzün Afganistan'ı) kabileleriyle de savaşa zorlayacaktır!..Roxane'ın burka'sı kırmızı yerine yeşilse de, kesilen kafaların haddi hesabı yoktur. İskender dağ yerine çölde savaşı daha rahat kazanmaktadır. Ama maymun ve yılanlarla kaynayan

Angelina Jolie, filmdeki kilit bir rolü İskender'in annesini canlandırıyordu.

ormanda bile zafere ulaşmayı başarır...Ancak koşutluk çok belli belirsizdir ve Stone, bunu günümüzün seyircisine duyurabilmek için hafif zorlamalara da gitmemiş değildir: Berlin'deki Bergama müzesi kadar John Martin'in gravürlerinden ve Thomas Cole'un "Mimarın Rüyası"ndan da esinlenmiş görkemli mavilerin eşliğinde olmak üzere, Babil'in Persepolis'ten daha ön plana çıkartılması gibi...Ya da, demokrasinin ihracı üzerine hiç de dönemine uygun düşmeyen ve belli bir sıkıntı yaratan nutuklar gibi...

Ama sonuç olarak Stone, bu belalı konuda da yeterince ustalık ve incelikle hareket etmiş sayılabilir. Böylece, İskender'in kaderi üzerine titreyen ve ya kartal, ya da şahin olan o imparatorluk kuşu, aslında tanrılar tanrısı ve İskender'in manevi babası Zeus'un, Mısır ve Pers imparatorluklarının ve de ayni zamanda Amerikan imparatorluğunun da simgesi olarak, tam bir bireşimdir: yıldırımı ellerinde tutan kartalları ve savaş senaryoları yazıp duran şahinleriyle, Bush yönetiminin de simgesi...

Şimdiye dek, sinema dili (kurgusu, zihinsel flaşları, miksajı, ağır çekimleri, renkli filtreleri, vs.) açısından da ele aldığı malzeme kadar zengin ve karmaşık olan bir film için ancak bir eskiz çizebildim. Kuşku yok ki Oliver Stone İskender'e layık olduğunu gösterdi.

Jean-Loup Bourget'den çeviren: Atilla Dorsay

"Suda Yaşam"

Zissou ve su arkadaşları

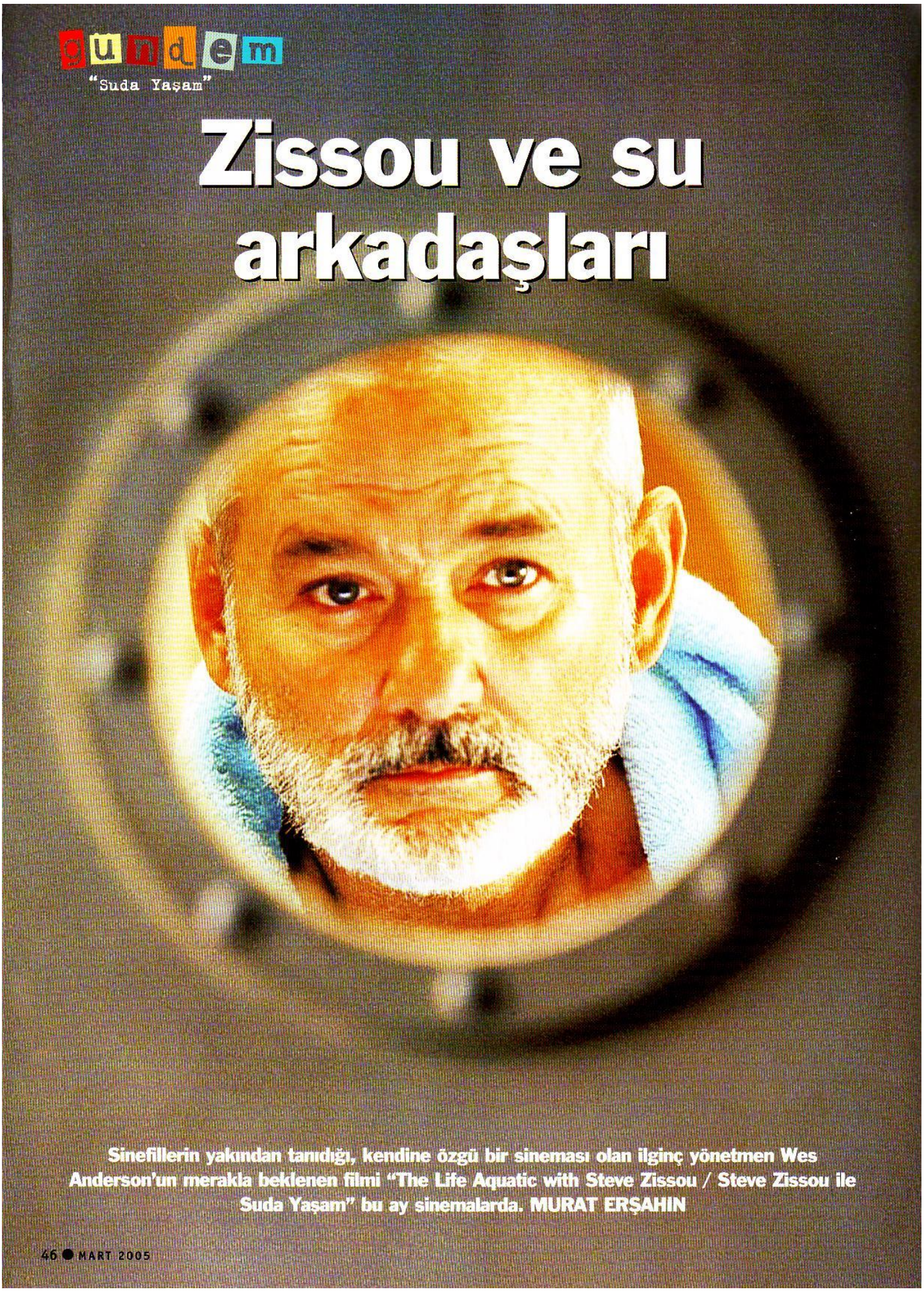

Sinefillerin yakından tanıdığı, kendine özgü bir sineması olan ilginç yönetmen Wes Anderson'un merakla beklenen filmi "The Life Aquatic with Steve Zissou / Steve Zissou ile Suda Yaşam" bu ay sinemalarda. MURAT ERŞAHİN

Şimdi sen benim oğlum olduğunu mu söylüyorsun? Doğru mu anladım?"

"Bilemiyorum... Ancak sizinle tanışmayı çok istediğim kesin."

Bu diyalog kendine özgü mizahıyla beyazperdede hatırı sayılır bir hayran kitlesi yaratan Wes Anderson'un bu ay izleyeceğimiz yeni filmi "Steve Zissou ile Suda Yaşam"dan alınma. Bugüne dek çektiği filmlerle ("Bottle Rocket", özellikle de "Rushmore" ve "The Royal Tenenbaums /Tenenbaum Ailesi") çağdaş yaşam ve insani ilişkiler üzerine içi dopdolu şeyler söyleyen Anderson, mizahi bir dille yaklaştığı bireyin ve onun yaşamsal sorunlarının röntgenini çekiyor adeta. Tuhaf bir stili var bu aykırı yönetmenin. Edebiyat ve felsefeyle beslendiği, akılda kalıcı ve oturaklı diyaloglardan belli olan filmlerinde karanlık ve insan yüreğinin en gizli köşelerinde kalmış duyarlıkları mizahi bir dille aktarıyor izleyicisine. Uyumsuzluk, aile bağları, sevgi, aşk, yoksunluk, yalnızlık ve "hiçlik" temaları üzerine kurduğu meselelerinde son derece doğru ve dürüst bir sinema yapıyor Anderson. Asla seyirciyi kandırmıyor, şaşırtıyor sadece. Güldürürken hüzne boğuyor ve uzun süre düşündürüyor. Duyarlığımızı harekete geçiriyor sanki. Yaşamın gücüne inanmamızı sağlıyor.

Wes Anderson, "Steve Zissou ile Suda Yaşam"da da bildik temalarını yepyeni ve çok farklı bir ortamda sunuyor bizlere. Tanıdık kavramlar yerini, kent merkezli ortamdan engin okyanusların görkemli dünyasına bırakmış. Kapalı mekan çekimleri, kaotik dış mekan çekimlerinin büyüsüne dönüşmüş. Bildik Anderson karakterlerine bu kez, yırtıcı köpek balıkları, katil balinalar, deniz atları, deniz anaları ve birbirinden renkli su altı harikaları eşlik ediyor. Yönetmenin filmdeki ana karakteri ve öykünün kahramanı ise yaşamını denizlerde sürdüren eksantrik maceracı Steve Zissou. Yaşı otuz civarında olanların çocukluk kahramanı Kaptan Cousteau ile Wes Anderson'un kahramanı Steve Zissou karakteri arasında büyük benzerlikler var. Efsane denizbilimci Jacques Cousteau ve ekibinin ünlü araştırma gemileri Alcyone ve Calypso ile sürüklendikleri maceralar "Sessiz Dünya" isimli belgeselle bütün dünyayı sualtı yaşamıyla tanıştırmış ve büyük mavi derinliğe hayran bırakmıştı. Steve Zissou ve ekibi de maceralarını filme çekiyorlar ve değerli belgeseller yaratıyorlar. Araştırma gemilerinin ismi ise Belafonte. Anderson, henüz üniversite yıllarındayken bir okyanus bilimci üzerine yazdığı kısa öyküsünü yıllar içinde bir senaryoya dönüştürmüş. Steve Zissou, gelişerek ve çevresini oluşturarak uzun yıllar Anderson ile birlikte yaşayan bir karakter. Anderson, Zissou karakterini etten kemikten kılmak amacıyla The New Yorker gazetesine mizah yazıları yazan senarist ve yönetmen Noah Baumbach ile birlikte çalışmaya başlamış. New York'taki bir restoranda gün aşırı biraraya gelen Anderson ile kafadarı Baumbach, sadece Zissou karakterini tam anlamıyla yaratmakla kalmayıp, aynı zamanda onunla denize açılan hayalcileri de biçimlendirmişler. Sonuçta ortaya, bütün hayatını iyi bir ekip kurmaya adamış olan maceraperest Steve Zissou çıkmış. Steve'in, takımın beyni dediği eşi ve Zissou takımının ikinci başkanı Eleanor Zissou, Alman asıllı mühendis Klaus Daimler, yaşlı sponsor Oseary Drakoulias, Zissou'nun hazırladığı belgeselin özgün müziklerini besteleyen fizik uzmanı Vladimir Wolodarsky, yatırımcı şirket temsilcisi hesap uzmanı Bill Ubell ve David Bowie şarkılarını Portekizce versiyonuyla yorumlayan Brezilyalı güvenlik uzmanı Pelo dos Santos, ekibin diğer elemanları olarak şekillenmişler. Air Kentucky havayollarında yardımcı pilotluk yapan ve Zissou'nun oğlu olduğunu söyleyen Ned Plimpton ve keşif yolculuğunun öyküsünü yazmak amacıyla gemiye binen esrarengiz kadın gazeteci Jane Winslett da ekibe dahil olmuşlar. Yazarlar bu arada Zissou'nun baş düşmanı ve rakibi, okyanus bilimci Alistair Hennessey karakte-

Araştırmacı gazeteci Jane Winslett (Cate Blanchett), Steve Zissou (Bill Murray) ile röportaj yaparken ekibin diğer üyeleri dalışa hazırlanıyor.

"Film içinde film"

Willem Dafoe (en solda), Anderson'un iki favori oyuncusu Owen Wilson ve Bill Murray ile...

Jeff Goldblum, Zissou'nun rakibini canlandırıyor.

Zissou sevgi ve intikam arayan bir karakter.

rini yaratmayı da unutmamışlar tabii.

Film, Steve Zissou'nun ortağı ve yakın dostu Esteban'ı öldüren Jaguar tipi dev köpek balığını aramak için denizlere açılmasını konu ediyor. Aynı zamanda kariyerinin en dip noktasında bulunan, o güne dek yaptığı her şeyin daha yükseğine ulaşıp kendi varlık sebebini onaylamak isteyen bir adamın öyküsü bu. Oğlu olduğunu iddia eden gençle tanıştığı andan itibaren yıllardır iletişimini kaybettiği her şeyin geri geldiğini görür Zissou. Uzun zamandır kendisine bile sormaya çekindiği sorularla yüzleşmeye başlar. O andan itibaren, çıktığı yolculuğun doğası tamamen değişecektir. Birbirine zıt iki kavramı, sevgi ve intikamı arayan Steve Zissou'nun öyküsü, özetle insanoğlunun dizginlenemeyen tutku ve özlemlerinin mizahi bir dille anlatımı. Babalık duygusu, sevgi açlığı, dostluk, özgüven, yalnızlık ve ait olma hissi, Wes Anderson'un yetenek ve yaratıcılık dolu doğasından izleyiciye aktarılmış.

Steve Zissou'yu ünlü aktör Bill Murray büyük bir başarıyla canlandırıyor. Geçtiğimiz yıl "Lost in Translation / Bir Konuşabilse" filmiyle Oscar adayı olan ünlü aktör, Anderson'un "Rushmore / Çılgın Liseliler" ve "The Royal Tenenbaums / Tenenbaum Ailesi" filmlerinde de yer almıştı. Anderson'un bütün filmlerinde rol alan favori oyuncusu Owen Wilson, Zissou'nun oğlu Ned Plimpton rolünde. Eleanor Zissou'yu Anjelica Huston canlandırırken, gazeteci Jane Winslett rolünde Cate Blanchett'i izliyoruz. Willem Dafoe, Jeff Goldblum, Michael Gambon ve Noah Taylor, ünlü yıldızlarla dolu kadroya renk katıyorlar. Filmin görüntü yönetmeni "Drugstore Cowboy", "The Royal Tenenbaums" ve "Rushmore"dan tanıdığımız Robert Yeoman. Filmin tamamının çekimleri, aralarında Roma'nın ünlü Cinecitta stüdyolarının da bulunduğu İtalya'daki çeşitli mekanlarda gerçekleştirilmiş. Prodüksiyon tasarımcısı Mark Freidberg, "Neden İtalya?" sorusuna, "Aradığımız her şey orada fazlasıyla vardı. Her şeyden önce deniz ülkesiydi, Akdeniz ruhunu taşıyan bir ülke olduğu için ada duyarlılığına sahipti" şeklinde cevap veriyor. İtalya'daki çekimlerin bir bölümü egzotik Pescespada adasında gerçekleşmiş. 12. yüzyıldan kalma bir kalenin de yer aldığı bu adada bir havuz hazırlanarak içine projeksiyon yöntemiyle bir katil balina konulmuş ve deniz uçaklarının inebileceği bir alan hazırlanmış. Steve Zissou'nun araştırma gemisi Belafonte de filmde başlı başına bir karakter işlevi taşıyor. Rengarenk laboratuvarı, araştırma kütüphanesi, kurgu odası ve göz alıcı gözlem modülü ile bu gemi, Zissou takımının çıktığı yolculuğun sıradışı ruhunu başarıyla yansıtıyor. Filmdeki önemli unsurlardan biri de Zissou'nun rakibi olan Hennessey'in gemisi. Belafonte ile taban tabana zıt özellikler taşıyan bu gemi, NATO'ya bağlı faaliyet göstermekte olan The Elite adlı bir araştırma gemisi. Belafonte'nin antitezi olarak nitelenebilecek bu tertemiz geminin her yanı ileri teknoloji ürünü aygıtlarla donatılmış. Böylelikle Zissou'nun gemisine kıyasla tamamen farklı bir dünya yaratılmış.

Wes Anderson filminde, deniz altı dünyasını bütün boyutlarıyla yansıtmaya çalışmış. Televizyonda izlediğimiz belgeseller denizaltının bütün görkemini ve her türlü ayrıntıyı sualtı fotoğraflama tekniğiyle kusursuz olarak ekrana taşıdıkları için, Wes Anderson, tamamen ters bir yol izleyip, hayal gücüne ağırlık vermiş. Kendi kafasındaki canlıları ve görüntüleri yaratmış. Bunu yaparken de dijital teknoloji yerine film yapımının en eski ve klasik tekniği olarak kabul edilen stop-motion animasyon tekniğinden faydalanmış. Anderson, bu tekniğin filme büyük bir tat ve keyif kattığı görüşünde. Tuhaf şekilli kertenkeleler, şal desenli ahtapot, sürekli renk değiştiren minik kurbağalar gibi birçok deniz canlısı filmde, masalsı bir atmosferde kullanılmışlar. Zissou'nun peşinde olduğu efsanevi köpek-

Bill, Owen ve Anjelica için

WES ANDERSON ile filmi üzerine yapılmış aşağıdaki söyleşiyi okuduğunuzda genç yönetmenin sineması üzerine birçok ipucu elde ediyorsunuz. Filmlerine her zaman "bir avuç karakter"le başlayan Anderson, oyunculardan da ilham aldığını söylüyor.

Klasik macera filmlerine olan sevgisiyle yola çıkmış.

"The Life Aguatic"te çok farklı bir dünya yarattınız. Bu fikir nereden çıktı?
Filmlerime her zaman bir avuç karakter ve ilginç bir ortam ile başlarım. Bu filmdeki ortam denizdi. Karakter ise bir okyanus bilimcisi olan Steve Zissou ve onu çevreleyen dünya oldu. Projenin başlangıç noktasında bu ikisi vardı. Sonrasında karakterleri merkez alan görsel fikirlerle devam ettim.

Steve Zissou karakterini yaratırken aklınızda Bill Murray mi vardı?
Bill ile birlikte "Rushmore"u çektiğimiz günden beri bu proje üzerine zaten konusuyorduk. Aslında elimde uzun yıllar önce yazdığım tek sayfadan oluşan kısa bir öykü vardı. İkinci sayfasını bile ekleyemediğim o öyküde Steve Zissou karakterinin kısa bir taslağı yer alıyordu. Bill ile bu konu üzerine konuşmaya devam ettik. Birçok açıdan bu rolün Bill'e uygun olduğunu düşünüyordum. Son aşamalarda ise sadece Bill, Owen ve Anjelica için yazılmış bir senaryoya dönüştü.

Filmi yapmanıza yol açan diğer etkenler nelerdi?
Klasik macera filmlerinden ve büyük renkli öykülerden oldum olası hoşlanmışımdır. İkinci en önemli faktör de İtalya faktörüydü. Üçüncüsü de, kendi yönetmenlik kariyerini belgesel haline getiren bir yönetmeni konu almasıydı. Bu yüzden Fellini ve esintileri de önemli bir faktör oldu.

Bill Murray'i bir macera kahramanı olarak görüyor musunuz?
O, aslında fiziksel rollerin aktörü. Bruce Willis'in "Die Hard / Zor Ölüm"ü gibi bir aksiyon yapmamış olabilir ama aynı tutkuya sahiptir. Günün birinde onunla birlikte hızlı ve tempolu bir aksiyon filmi çekme fikrinden her zaman heyecan duymusumdur. Bill Murray'i içinde absürd aksiyon bölümleri yer alan böyle bir filmde oynatmak, daha önce denenmemiş bir şeydi.

Bu filmi çekerken daha önce hiç yapmadığınız kadar büyük ve geniş kapsamlı bir projeye imza atmaya mı çalıştınız?
Sanırım fikir buydu ama eldeki materyalin de bizi o noktaya götürdüğünü söylemeliyim. Daha önce gemi inşa etmemiş, muson yağmuru yaratmamıştım ama elimizdeki öykü bizi o noktalara götürdü.

Filmde bol miktarda macera ve keşif unsuru var. Aynı zamanda bir o kadar da dokunaklı ve etkileyici... Epik içerikli sahnelerden duygusal sahnelere çabucak geçildiğini, ardından epik sahnelere geri dönüldüğünü görüyoruz. Bu iki farklı nitelik arasındaki dengeyi nasıl sağladınız?
Filmde büyük bir tuval görüntüsü veren sahnelerin ortasında bile karakterler arasındaki küçük anlar çok önemliydi. Bence bu tip bir filmde ilişki olgusunun olabildiğince gerçek olması çok önemlidir. Diyaloglar ve olaylarda, kendi gündelik yaşamımızdaki olaylardan esinleniriz. Bu filmde çok sayıda keşif yaptık. Her şeyden önce filmdeki her balık türü başlı başına bir keşifti ama gerçeklikle yakından bağlantılı olmalıydı. Çekimlerin çoğunu stüdyo ortamı yerine gerçek mekanlarda yapma kararımızın gerekçesi de buydu.

Yönetmen açısından bu filmde Bill Murray ile çalışmak nasıl bir deneyimdi?
Karşılıklı iletişim anlamında her şey çok kolaydı. Önceden tanışıyor olmanın avantajını kullandık. Ne tür sahneler isteyeceğimi az çok biliyordu. Ben de onunla kendimi çok rahat hissettim. Canlandırdığı karaktere kendini tam anlamıyla veren bir aktör Bill. Ancak bence asıl önemli konu, filme kendi benliğinden yüklediği enerji. Bill Murray'deki enerjiyi kesinlikle kontrol altına almaya çalışmadım. Çünkü bu çok farklı bir özelliktir.

Bill Murray ile Owen Wilson arasındaki iletişim nasıldı?
Her ikisi de doğaçlama ustası aktörler. Kamerayı ikisinin üstüne yöneltip onları kendi haline bırakmak yeterli. Bir tanesi diğerinin beklemediği bir şey söylese bile, öbürü hemen cevabı yapıştırabilir. Bu gerçekten çok az aktörde rastlanan bir özellik.

Anjelica Huston, Zissou takımına ne kattı?
Anjelica Huston'ın canlandırdığı karakter her şeyi çekip çeviren becerikli bir karakter. O devreye girdiğinde Zissou takımı toparlanıyordu. Dolayısıyla Huston, operasyonun gerisindeki yönetici beyin işlevini gördü. Anjelika, kesinlikle bilge ve zeki biri. Filme de bunu fazlasıyla yansıttı.

Pele karakteri nasıl doğdu? Neden David Bowie şarkıları söyledi?
Steve Zissou'nun ekibinin dünyanın her köşesinden gelmiş uluslararası bir ekip olmasına karar vermiştik. Ayrıca filmde David Bowie şarkıları kullanmayı planlamıştık. "City of God / Tanrıkent" filminde oynadığı Knockout Ned rolüyle yıldızı parlayan Seu Jorge ile tanışınca aklımızdaki karakteri Brezilyalı yapmaya ve Bowie şarkılarını Portekizce söylemesine karar verdik. İyi bir müzisyen de olan Seu, gerçekten mükemmel düzenlemeler yaptı. Başka bir dile çevrilmiş en iyi Bowie şarkılarını yarattı. Müthiş bir performanstı. Açık denizde seyreden bir gemide bu denli iyi müzikal performans alabilmek kolay değildir.

Filmdeki prodüksiyon tasarımlarının önceki filmlerinizden oldukça farklı olduğunu görüyoruz. Nasıl bir ortam yaratmayı hedeflediniz?
Her şeyden önce inşa etmemiz gereken onlarca şey vardı. Bunların başında da Belafonte gemisinin iç mekanları, Hennessey gemisinin sualtı laboratuarı, deniz altı ormanları geliyordu. Setlerde çalışıyor olsanız bile aktörlerin kendilerini gerçek ortamlarda hissetmesi çok önemli. Çevreye ancak o zaman adapte olabilirler. Roma'daki Cinecitta stüdyolarında iyi iş çıkaracak bir tasarımcıya ihtiyacımız vardı. Mark Friedman ile anlaşma sebebimiz bu konuda çok iyi olmasıydı.

Belafonte gemisi setinde nasıl bir tasarım uygulandı?
Böyle bir seti inşa etmenin büyük çaba gerektireceğinin farkındaydım. Cinecitta stüdyolarında bugüne kadar kurulan en büyük seti inşa ettik. Beş katlı bir bina yüksekliğindeydi. Ancak başlangıçta kamera açısından zorluk çıktı. Kamerayı çok gerilere kadar çektiğimiz halde gemi setinin tamamını alamıyorduk. Arkamızdaki duvarın bir parçasını açıp gidebileceğimiz kadar geriye gittik ama yine olmadı. Sonunda bunun da çaresini bulduk. Gemi setini her defasında 10 cm. geriye kaydıran bir makine kullandık. Tam bir hafta uğraştık ve gemi setini arkasındaki duvara yasladık. En son olarak da NASA'da kullanılan tipte geniş mercekler getirttik. Olabilecek en geniş mercekleri kullandığımız halde yine de çerçeveye zor sığdırabildik.

Aynı zamanda çok renkli bir film olmuş. Her yerde mavi var.
Evet, Aqua mavisi. Bu da planın bir parçasıydı. Filmlerimde her zaman belirli bir renk paketi kullanırım. Bunu da çekimlere başlamadan önce belirlerim. Filmin her yerinde tutarlı ve uyumlu renk görünümüne bu sayede ulaşabileceğime inanırım.

Sualtı canlılarını yaratırken neden stop-motion animasyon tekniğini kullandınız?
Bu konudaki esin kaynağım "Nightmare Before Christmas" filminin yönetmeni Henry Selick'in o filmdeki stop-motion çalışması oldu. Filmin tamamında el yapımı havasının egemen olmasını sağlayan eski usul bir tekniktir.

Filmlerinizde müzik olgusu daima önemli olmuştur. "The Life Aquatic"in müzik konsepti nasıldı?
Mark Mothersbaugh ile beraber yaptığımız müzik, Steve Zissou'nun koruyucu başlığındaki anten yardımıyla çalan şarkı gibi küçük çaplı elektronik müziklerle başladı. Bence çok eğlenceli bir durumdu bu ve geniş kapsamlı bir maceraya hazırlanması için izleyiciye küçük bir ipucu veriyordu. Filme uyum sağlayacak bir tür macera müziği yaratmak benim için çok önemliydi.

"Suda Yaşam"

balığının ekstra ayrıntıları için el çizimleri yapılmış. Belgesel sahnelerine retro-doğa havası verilmiş. Sonuçta ortaya eski usul çizgi film tekniğinden yararlanan, masalsı ve çok renkli bir dünya çıkmış.

"Steve Zissou ile Suda Yaşam", derin ve ciddi alt metinler içeren, güldürürken hüzünlendiren, diyaloga önem veren senaryosuyla renkli karakter tahlilleri yapan ve bunu yaparken izleyiciye tanıdık gelen kavramları kullanan masalsı ve çok eğlenceli bir film. Usta yönetmen Martin Scorsese'nin, "en sevdiğim ve en yetenekli yönetmenlerden biri, gelecekteki Scorsese" dediği Wes Anderson ile hâlâ tanışmamış olan izleyiciler için kaçırılmaz bir fırsat. Sinemada yenilik arayan, alt metinlerden hoşlanan, gülerken düşünmek isteyen sinemaseverler Steve Zissou ile tanıştıklarına çok mutlu olacaklar kuşkusuz. Wes Anderson'un, hayranlarına ve keşiflerle ilgili belgeselleri sevenlere hazırladığı ironik ve keyifli sürpriz bu ay sinemalarda. ■

Wes Anderson ve diğer filmleri

1 Mayıs 1969 Houston, Texas doğumlu Wes Anderson, yedinci sanatın entellektüel yönetmenlerinden biri. Yapımcı, senarist ve yönetmen olarak, diyaloga dayanan ironik filmleriyle kendine geniş bir hayran kitlesi edinen Anderson, beyazperdeye taşıdığı aykırı fakat hayatın içinden tiplemeleriyle, yalnızlık, hiçlik, aile ilişkileri, aşk, sevgi, uyumsuzluk, yoksunluk gibi ciddi kavramlar ve meseleler üzerine kafa yoran bir sinemacı. Teknik işçilik bakımından da çok titiz biri Anderson. Filmlerinde kullandığı renkler ve kamera açılarıyla benzersiz bir atmosfer yaratan yönetmen, usta isim Martin Scorsese'nin çok beğendiği ve sinemanın geleceği olarak gördüğü bir isim. Austin'de bulunan The University of Texas mezunu olan Wes Anderson'un sinemasında müzik olgusunun önemli bir yeri var. Filmlerinde The Clash, Rolling Stones, The Beatles gibi 60 ile 70'li yılların kült gruplarından şarkılar kullanan Anderson, İngiliz rock'una ayrı bir sevgi besliyor. Favori filmleri sorulduğunda Alfred Hitchcock'un iki ünlü yapıtını söylüyor hemen Anderson. Bunlar 1954 yapımı James Stewart ve Grace Kelly'li "Rear Window / Arka Pencere" ve 58 tarihli James Stewart'a bu kez Kim Novak'ın eşlik ettiği unutulmaz gerilim "Vertigo / Ölüm Korkusu". Martin Scorsese başyapıtlarından olan 76 yapımı "Taxi Driver / Taksi Şoförü" ve ünlü filmin usta oyuncusu Robert De Niro da filmde çizdiği kompozisyonla Anderson'un favorileri arasında. 1973 yapımı Hal Ashby imzalı kara mizah "The Last Detail", Fransız Yeni Dalga'sının ünlü ismi François Truffaut'nun 1977'de çektiği "L'Homme qui aimait les femmes / Kadınları Seven Adam" ve Bernardo Bertolucci'nin hipnotize edici çalışması "Ultimo Tango a Parigi / Paris'te Son Tango" Anderson'un listesinde yer alan diğer filmler.

Yakın dostu, aktör ve senarist Owen Wilson ile sürekli beraber çalışıyor Anderson. Senaryolarda imzası bulunan Owen Wilson, kardeşleri Luke ve Andrew ile birlikte Anderson'un vazgeçilmez oyuncuları arasında yer alıyor. Sürekli birlikte olan kadronun vazgeçilmez isimlerinden birisi de Bill Murray. Anderson bu aralar, "Steve Zissou ile Suda Yaşam"ı beraber kaleme aldıkları senarist ve yönetmen dostu Noah Baumbach'ın bu yıl içinde gösterime çıkacak "The Squid and the Whale" adlı ilginç dramının yapımcılığını üstlenmiş durumda. Üzerinde çalıştığı son proje ise 2006'da gösterime girecek olan komedi animasyon "The Fantastic Mr. Fox". Yine Noah Baumbach ile birlikte kaleme aldıkları senaryo, tavuklarını, inatçı bir tilkiden korumaya çalışan öfkeli çiftçilerle ilgili.

Bottle Rocket (1994):
Wes Anderson'un ilk sinema deneyimi. 13 dakikalık kısa metraj filmin senaryosu Anderson ve Owen Wilson imzalı. Filmde Owen ve Luke Wilson kardeşler oynuyorlar.

Bottle Rocket (1996):
Wes Anderson'un 1994 tarihli kısa filmini, uzun metraja çevirdiği çalışması. Oyuncu kadrosu Wilson kardeşlerle sınırlı değil tabii. Romantik bir suç filmi olarak lanse edilen yapım, gösterime çıktıktan sonra "zeki ve yaratıcı bir komedi" olarak anılmıştı. Anthony ve Dignon adlarında iki uyumsuz kahramanın maceraları, Anderson'un sinemasının ilk ipuçlarını teşkil ediyordu. Wes Anderson, aynı yıl popüler kültürün kalesi sayılan MTV'nin film ödüllerinde En İyi Yönetmen ödülünü kazandı.

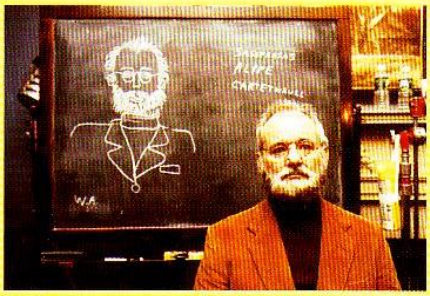

Rushmore / Çılgın Liseliler (1998):
Wes Anderson efsanesini başlatan, eleştirmenlerce büyüleyici ve benzersiz olarak nitelenen "Rushmore", ülkemizde nedense "Çılgın Liseliler" gibi sıradan gençlik filmlerine layık görülen bir isimle vizyona girmişti. Belli bir türe sokulması güç film, zekasını ve yaratıcılığını okul dışında her şeye yansıtan Max Fischer'in öyküsünü konu alıyordu. Etrafında dönen dünyayı kendine göre algılayan Fischer'in yanılmadığını gösteriyordu bize Anderson. Gidilmemiş yola sapılması gerektiğini, orijinal ve farklı olanın, kişinin elinde olduğunu ve dünyayı dolduran boğucu sıradanlığa ve yok edici anlamsızlığa rağmen, yaşamanın güzel olduğundan bahsediyordu. Hayat bir armağandı, belki de bir ceza. Ne fark ederdi ki, her şey sürüyordu işte. Samimi, sıcak, ne söylediğini bilen özgün bir film, cesur bir denemeydi "Rushmore". Başrolü üstlenen Jason Schwartzman'ın üstün performansıyla zenginleşen film, narin Olivia Williams ve büyük karizma Bill Murray ile unutulmazlaşıyordu.

The Royal Tenenbaums / Tenenbaum Ailesi (2001):
Wes Anderson, "kült" olarak nitelenen ve adına "fan kulüpler" kurulan filminde ilginç bir aileyi mercek altına alıyor ve şöyle diyordu: "Aile, sadece bir kelime değildir. Bir cümledir." 2002'de Orijinal Senaryo dalında Oscar'a aday olan film, aynı yıl Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı için yarıştı. Tuhaf ve aykırı bir Amerikan ailesinin sıradışı fertleri, bütün dünyada büyük ilgi gördüler. Filmin sağlam sinema dili ve anlatıma paralel değişken ve canlı sinematografisi çok başarılı bulundu. Yönetmenin kadrolu oyuncuları Wilson kardeşler ve Bill Murray'in dışında filmde akıllara kazınan bir oyun sergileyen Gene Hackman'ın başı çektiği yıldızlarla dolu ekipte Gwyneth Paltrow, Anjelica Huston, Ben Stiller, Danny Glover ve Alec Baldwin gibi isimler yer alıyordu.

Erkeğin Ağırlık Merkezi Esquire'de bu ay;

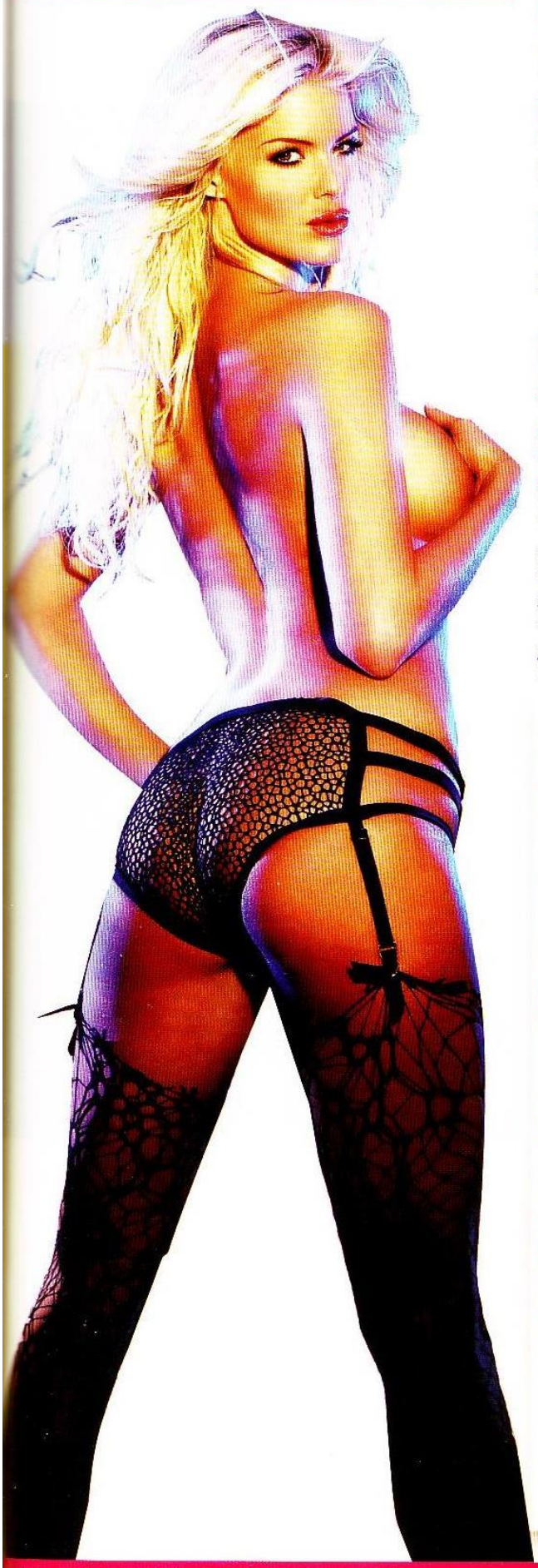

Victoria Silvstedt

Daha önce hiçbir yerde görmediğiniz resimleri

Bir idam mahkumunun son günü

Bu fotoğraflar ve haber direk olarak infaz odasından

Rus Mafyası

Dünyanın en acımasız yöntemlere sahip suç şebekesi

Ek

Christina Aguilera

İnternette onlarca defa gördüğünüz değil; ilk kez karşılaşacağınız fotoğraflar

Mart Sayısı Bayilerde

MERKEZ DERGİ GRUBU

1979 doğumlu Mert Baykal ilk filminde tecrübeli bir oyuncu kadrosuyla çalıştı.

"Pardon" deyip geçmeyin

Ünlü tiyatrocu, yazar ve mizah ustası Ferhan Şensoy'un senaryosunu yazdığı ve başrolde oynadığı "PARDON", bu ay sinemalarda. Yapımcılığını Sinan Çetin'in üstlendiği kara mizah türündeki filmin yönetmeni ise Mert Baykal. Film, genç yönetmenin ilk sinema deneyimi. MURAT ERŞAHİN

Türk filmleri birbiri ardı sıra vizyona girmeye devam ediyor. Bu ay izleyeceğimiz "Pardon"da sinemamızın yeni ürünlerinden biri. Usta tiyatrocu Ferhan Şensoy'un kaleminden çıkma bir film bu. Yapım, içinde birçok "ilk"i barındırıyor. Şensoy, ilk kez bir sinema filmine senaryo yazıyor ve filmin genç yönetmeni Mert Baykal ilk kez yönetmen koltuğuna oturuyor. Yapıt, bir kara komedi. Türkiye'deki adalet sisteminin mizahi bir dille sorgulandığı "Pardon"u Şensoy, gerçek bir olaydan esinlenerek yazmış. Filmin oluşum öyküsü aslında eskiye dayanıyor. 1998'de Ferhan Şensoy'un sahne için yazdığı "Çok Tuhaf Soruşturma" adlı oyunun sinema için yazılmış hali "Pardon". 98'de yazılan ve sahnelenen oyun, sonraları yazarı

Ferhan Şensoy "Çok Tuhaf Soruşturma" isimli tiyatro oyununu "Pardon" adıyla sinema için bir kez daha yazdı.

Şensoy tarafından beyazperde için yeniden tasarlanmış. Yasadışı örgüt mensubu sanılarak gözaltına alınan, birçok suçu üstlenmek zorunda bırakılan ve boş yere 6 yıl 3 ay cezaevinde yatan üç arkadaşın trajikomik hikayesini anlatıyor film. Büyük bölümü ilk kez bir film platosu olarak kullanılan tarihi Sinop Cezaevi'nde çekilen filmde Ferhan Şensoy başrolleri, Rasim Öztekin ve Ali Çatalbaş ile paylaşıyor. Zeki Alasya, Bülent Kayabaş ve Erol Günaydın filmde yer alan usta oyuncular. Şahnaz Çakıralp, Sermiyan Midyat, Levent Ünsal, Celal Belgil, Parkan Özturan, Orhan Ertürk, Levent Yılmaz ve Hakan Bilgin kadronun diğer isimleri. Oyuncu kadrosunun tamamına yakını tiyatrocular dan oluşuyor. Diyaloga dayanan güçlü senaryonun beyazperdeye başarılı bir şekilde yansımasında oyuncuların rolü büyük.

Derya Baykal'ın önceki evliliğinden olan oğlu Mert Baykal, "babam" dediği Ferhan Şensoy'un çekim süresince kendine ve filme asla müdahale etmediğini vurguluyor. 24. Uluslararası İstanbul Film Festivali'nin Ulusal Yarışma bölümüne seçilen film, etkili ve eleştirel bir mizahla ülkenin adalet problemini gözler önüne sererken, hüzünlendirmeyi ve yüreklere seslenmeyi başarıyor. Yaşadığımız topraklara özgü bir sıcaklık ve naif bir dille yapıyor bunu. Kasılmadan, söyleyeceğini dönüp dolaştırmadan, uzatmadan ve insancıl bir yaklaşımla. "Pardon"un genç yönetmeni Mert Baykal'la kendi ve ilk yönetmenlik deneyimi üzerine sohbet ettik.

Mert Baykal kimdir?

Ankara'da 1979'da doğdum. Bilgi Üniversitesi Sinema Televizyon bölümünde iki sene okudum. Sonra Amerika'ya transfer oldum. George Mason Üniversitesi'nde İletişim Fakültesi bünyesi altında Medya Prodüksiyonu okudum. Dört yıl sonra okul bitti. Geri döndüm. Dönüşümün onuncu gününde staj yapmak amacıyla Plato Film'e geldim. Üç senedir buradayım. Burası çok değişik bir yer, bazılarına göre zor bir yer. Sinan Çetin ile çalışmak öğretici bir iş. Stajyer olarak girdim buraya. Bir ara prodüksiyonda çalıştım. Reji asistanlığı yaptım. Burada herkes her şeyi yapmayı öğrenir, öğreticidir. Okul gibidir. Sanat ile uğraşan bir ailenin içinde büyüdüm. Amatör olarak oyunculuk da yaptım. Tiyatroda oynadım. Ortaoyuncular'da. İki sene "Soyut Padişah", iki sene de "Parasız Yaşamak Pahalı" oyunlarında büyük ustalarla aynı sahnede oynadım. Göz önünde olmaktan hoşlanmayan, öne çıkmak istemeyen biriyim. Annemle çarşıya pazara çıktığımda on adım gerisinde yürüyen bir adamım ben. Ferhan Şensoy'un, Derya Baykal'ın, ailemin ününü kullanmak istemedim hiç.

"Pardon"dan ve ortaya çıkış öyküsünden bahsedelim. Yönetmen koltuğuna nasıl oturdunuz?

Ferhan Şensoy'un sinema için yazdığı bir senaryo. "Çok Tuhaf Soruşturma" adlı oyunun sinema için yazılmış şekli. Proje hazırdı. Plato'da, bir gün iş yerinde çalışırken, koşturuken Sinan Çetin beni çağırdı. "Pardon" filmini sen çekeceksin, dedi. Nasıl yani, dedim? Projeye inanıyor musun, diye sordu. İnanıyorum dedim. İnanmıyorsan çekme, dedi. Ben onun hislerine çok güvenirim. Bana güvendiğini hissettim. Anlatım biçimi olarak çok fazla yapılmamış bir film. Ritm ve montaj olarak derli toplu bir film. Soru sorduran düşündüren bir film. Benim için bir filmin bir şey anlatması lazım. Ne olursa olsun, bir şey anlatmak zorunda. "Pardon" bunu yerine getiriyor. Senaryo çok iyi bir kara mizah. Film gerçekten komik. Ben senaryonun finali ile biraz oynadım. Ferhan Şensoy verdi, ben oturdum final yazdım değil; sadece gerekli gördüğüm değişiklikleri yaptım, özellikle montajda. Filmi 22 günde çektik. Ferhan Şensoy bana asla müdahale etmedi. İşine çok saygı duyduğu için kalkıp bana, sette şöyle yap böyle yap, demedi. Bana güvendi de ayrıca. İyi anlaştığımız için. Sinan Çetin yapımcı. O da bana müdahale etmedi. Bir iki şey söyledi tabii ama illaki yapacaksın demedi. Beklentilerle alakalı bir şey. İnsanların benden ne beklediğini bilmiyordum ama ben kendi beklentilerimi yakaladığımı düşünüyorum. Ben daha ⇨

"Pardon"

Mert Baykal, filmin büyük kısmını Sinop Cezaevi'nde çekmiş.

"Projelerin anlatım tarzını şekillendirmesi gerektiğini düşünüyorum. Her filmi aynı şekilde çekemezsiniz. Mesela 'Pardon' diyalog üzerine bir senaryo. Diyalogların yön verdiği bir proje. Onu çektiğim gibi başka bir öyküyü çekmeyebilirim."

kendime yönetmen demekten çekinen bir adamım. Bir film çekmekle yönetmen olunmuyor. En azından işi hakkıyla yerine getirmeye çalıştım.

Çekimde yaşadığınız zorluklar oldu mu? Mesela oyuncu kadrosu, çok ünlü, kariyerli isimler. Onlarla ilişkileriniz nasıldı?
Ben onların zaten içinde büyüdüm çok zorlanmadım. Onlar şey diyor, "Biz bu adamın kısa donlu halini biliyorduk. Şimdi yönetmenlik yapıyor." Fakat sevgi ve yakınlık dolu bir espri bu. Aralarında büyüdüğüm insanlar. Beni en çok zorlayan, burada birlikte çalıştığım teknik ekiple filmi beraber çekmek oldu. Hepsi benim arkadaşım. Ben de onlardan biriyken birden onların yönetmeni oldum. Birlikte yediğimiz, içtiğimiz, gezdiğimiz, her şeyi beraber yaptığımız arkadaşları yönlendirmekti zor olan. Yönetmen bence teknik ekiple biraz mesafeli olmalı. Ben bir şekilde bu mesafeyi kurdum. Çok zor oldu, hepsi benim dostum, arkadaşım. Kelli felli bir yönetmen değilim ki şöyle yap böyle yap diyeyim. Aslında işe de yarıyor ekiple sıkı arkadaş olmak. Herkes eleştirisini açık kalplilikle yapıyor. Herkes kendi fikrini direkt söylüyor. Samimiyet çok önemli. Oyuncularla bir sorunum olmadı. Onlara nasıl oyun verileceğini nasıl oyun alınacağını biliyorum. Tiyatrocuları sinemada yönetmesi zordur. Tiyatroda interaktif bir durum var. Seyirciyle aralarında doğrudan ilişki var. Oyunculukları farklı oluyor tabii. Sinemada bana göre, bu kadar büyük oyuna, tiyatrodaki gibi bir oyuna yer yok. Sadece bu konuyu onlara hatırlattım. Oyun ne kadar büyük olursa, sinemada kartonlaşıyor. Yönetmen olarak ben burada bunu başarmaya çalıştım.

"Pardon" ciddi bir sistem eleştirisi. Apolitize edilmiş bir neslin temsilcisi olarak zorlandınız mı filmi çekerken?
Ben bu filme politik olarak değil tamamen hümanistçe yaklaşıyorum. Adalet sistemi tabii ki çok doğru işleyen bir şey değil. Ne adil, ne değil? Kime göre adil? Türkiye'de haksızlığın, böyle bir şeyin yaşanmasını istemeyenlerdenim ben. Bazı dosyalar var ve birikiyor. Bir dosya, ortada bir suç var mesela. Robot resme bakarak biri bulunuyor. Zorla itiraf ettiriliyor. İnsanların bunları yaşamaması gerektiğine inandığım için bu filme inanıyorum. Tabii ki benim de politik görüşüm var, ama filmin söylediği şeylerin dışında değil.

"Pardon", evrensel olarak algılanabilir bir film mi?
Bence algılanabilirliği yüksek. Türk adalet sistemini eleştirmekle beraber evrensel bir yaraya parmak basıyor. Çünkü bir tek Türkiye'de olmuyor bu tarz olaylar. Aslında tüm dünyada aynı şey. Şöyle bir fark olabilir. İnsanlar haksızlıklar sonucunda dışarıda sadece "pardon" demiyorlar. Kendilerini affettirmeye çalışıyorlar. Tek fark bu.

Filmin büyük bir kısmı tarihi Sinop Cezaevi'nde çekilmiş. Sabahattin Ali, Zekeriya Sertel gibi birçok ünlü isim yatmıştı bu cezaevinde. Sizde bir şekilde Sabahattin Ali'yi anmışsınız.
Evet, onun şiiri "Aldırma Gönül"ü kullandık şarkı olarak. "Aldırma Gönül"ü Edip Akbayram seslendiriyor. Hatta benim Aldırma Gönül adında bir çekim planım var. Denizden cezaevini plonje gördüğümüz bir çekim bu. Sinop Cezaevi hakkında araştırma yaptım. Birçok ünlü yatmış. Sabahattin Ali'nin bu şiiri yazdığı koğuşu buldum. Oradan dışarı baktım. Dalgaların duvara vurduğunu hissedebiliyorsunuz. Burası tarihi bir cezaevi. Müze gibi şu anda. Şahsına münhasır bir tip var filmde. Adı Pala. 25 yıl gardiyanlık yapmış. Şimdi de cezaevini insanlara o gezdiriyor. Filmde de görünüyor Pala.

"Pardon" bir dönem filmi mi?
Filmin bir zaman kavramı var ama filmde zaman kavramı sadece hapishanede geçen yıllarla alakalı. Bence 90'larla günümüz arasında

meçhul bir zaman.

Atmosferi yaratmakta güçlük çekmediniz yani
Hayır. Açıkçası işime yaradı. Şöyle bir şey var. Mesela filmde cep telefonu yok. Cep telefonu icat edilmeden önce geçmiyor film ama telefona yer vermedik. Zaman aralığının önemli olmadığı bir film gibi gözüküyor.

İki tip yönetmen var bence. Meselesi, sinemaya bir bakışı olanlar ve iyi zanaatkarlar. Siz ne düşünüyorsunuz, sinema maceranızda seçeceğiniz yol hangisi?
Anlatım tarzının çekeceğin filmle ilgili olduğunu düşünüyorum. "Pardon"da mesela, senaryo öyle belirleyici ki senin senaryonun dışına çıkman kendini ispatlaman demek. Ben onun dışına çıksaydım, "sinemaya tat getiriyorum" şeklinde bir çıkış yapsaydım olmazdı. Projelerin anlatım tarzını şekillendirmesi gerektiğini düşünüyorum. Her filmi aynı şekilde çekemezsiniz. Mesela "Pardon" diyalog üzerine bir senaryo. Diyalogların yön verdiği bir proje. Onu çektiğim gibi başka bir öyküyü çekmeyebilirim. Tamamen projeler şekillendirir, yön verir. Mesela ben "Yazı Tura"yı çok seviyorum. Uğur Yücel'in çok iyi bir sanatçı ve çok iyi bir yönetmen olduğunu düşünüyorum. Bir meselesi ve tarzı var. Ama ben her filmi aynı şekilde çekeceğini düşünmüyorum. Dijital çekmiş ve çok yakışmış. Başka bir şeyi başka bir şekilde de çekebilir. Kendi projelerimi yaparken, proje seçerken kafamda gördüğüm resim, zaten onu nasıl çekeceğimi ortaya çıkarır.

Televizyonu düşündünüz mü hiç, yoksa sadece sinema mı?
TV için sadece reklam çekmek isterim. Dizi çekmek veya bir program yapmayı düşünmedim. Reklam keyifli bir şey. Reklamdan kazandığımı sinemaya yatırmak isterim. Sinan Çetin gibi. Asıl yapmak istediğim iş film yönetmek, sinema yapmak. İyi filmler çekmek, seyircide benden bir parça bırakmak istiyorum.

Son dönem Türk sineması hakkında görüşleriniz neler?
Türk filmleri pazarın yarısına hatta yarısından fazlasına hakim. Şunu düşünmek lazım, sinema, televizyonun Türk toplumunda yarattığı etkiden farklı bir şey yaratmayacaksa insanların üstünde, yapılmasın o zaman. Çünkü iş televizyona kaçarsa, sinemanın farkı kaybolacak. Ülkede mesela tutacağı, iş yapacağı bilinen şeyler var. Ben buna karşıyım. Bir sinema filmini veya bir yönetmeni iyi bir futbol takımı, gerçek bir takım gibi düşünüyorum. Gol atmak ilk şarttır ama iyi oyun da çok önemli. Nasıl oynadığınız önemli. Oynamadan kazanılan filmler de var ülkede. Bir gol atıp üstüne yatanlar var. Benim amacım iyi oynayıp kazanmak. Golü tabii ki atmak istiyorum ama düşüncem şu: ben iyi top oynarsam golü zaten atarım.

Yeni bir proje var mı ufukta?

Ferhan Şensoy ve Şahnaz Çakıralp.

Bu işten alnımın akıyla çıkayım başka bir şey düşünmüyorum. Aslında şu an uzun bir tatil projem var. Çünkü, yoruldum. Çoğu şeyi tek başına yapmaya çalıştım. Çekimde çok iyi bir ekiple çalıştım. 22 gün sürdü çekimler. Çekimden sonra yalnızlık başladı. Montaj masası, teknik işler. Bu arada montajı Aylin Tinel yaptı. Ondan çok şey öğrendim. Usta bir editör. Onunla birlikte yaptık ama ben kabasını yapmıştım. İlk bağladığımda 166 dakikaydı, şimdi 95 dakika. O, objektif biçimde baktı filme. Ama diğer bütün hamallıkları ben yaptım. Her şey Türkiye'de yapıldı.

Derya Baykal iyi bir oyuncu. Babanızla çalıştınız. Annenizi yönetmek ister misiniz?
Annem çok iyi bir oyuncu. Ama şu anda özellikle onunla ilgili bir projem yok. Yakışacağı rol olur, çekeriz birlikte. Neden olmasın?

Sevdiğiniz, örnek aldığınız yönetmenler, favori filmler, böyle bir şey var mı?
Ben aslında çok değişik şeyleri seviyorum. Her türden yönetmenler ve filmler var. Popüler sinema adına Guy Ritchie'yi, Tarantino'yu severim. Roman Polanski'yi seviyorum. İspanyol sinemasını, Güney Amerika sinemasını severim. Japon sinemasını yeni yeni seviyorum. Takashi Miike iyi mesela. Çok klasik filmleri sevmem. Oyunculukları filan rahatsız ediyor. Abartılı buluyorum. Bir de karanlık filmleri severim. Absürd filmleri severim mesela. Woody Allen'ı çok severim. Erotik sinemayı severim. Tinto Brass'ı severim. Filmleri çok sinematografiktir.

İyi bir yönetmen olmak için sinema okumak gerekli mi?
Aslında okullu olunması gerektiğini, bu işin teorisinin bilinmesi gerektiğini düşünüyorum. Hiç sete çıkmamış bir adamın, asistanlık yapmamış birinin, teknik ekipte bir süre hiç yer almamış birinin yönetmenlik yapabileceğini düşünmüyorum. Teknik olarak bir yönetmenin altında yetişmek çok önemli bence. Ciddi bir ekibin eğitiminden geçmek önemli. Ama oyuncu gözüyle film çeken insanlar da var. O bir şeye hayat vermekle ilgili. Mel Gibson mesela. Çok severim onu.

Rasim Öztekin bu yıl üçüncü kez karşımıza çıkıyor.

"Pardon"dan hoşnut musunuz?
Ben memnunum. Önemli olan izleyenlerin yorumu olacak. Mesela Sinan Çetin, ne düşünüyorsa onu çok sert bir dille söyler. Bazıları alınır bundan ama ne görmüşse onu söyler. Filmi izlediği zaman bir şey söylemedi. Beğendi sanırım. Babam izlediğinde gözleri doldu. Komedinin yanında filmin dramatik tarafı öne çıktı. O yüzden iyi tepkiler alıyorum şimdilik. İş yapar yapmaz, ama yapacağını düşünüyorum. Umarım sevilir, ben de mutlu olurum. Bu bir Ferhan Şensoy senaryosu. Bunu vurgulamak isterim. Filmin bir kara mizah olduğunu vurgulamak isterim. Seyircilerin görüşü her şeyden önemli. Bu arada film, İstanbul Film Festivali'nin Ulusal Yarışma bölümünde yarışacak. Seyrettiler ve seçtiler. Bu beni mutlu etti. ■

"Daha Yaklaş"

Amerikalı striptizci Alice rolündeki Natalie Portman ile Dr. Larry rolündeki Clive Owen filmdeki performanslarıyla çok iyi eleştiriler aldılar.

Zamane aşkları

Usta yönetmen Mike Nichols, ünlü bir tiyatro eserinden uyarladığı yeni filmi "DAHA YAKLAŞ / CLOSER"da ilk görüşte aşkı yücelten günümüz toplumunda kadın erkek ilişkilerinin içine düştüğü çıkmazı bütün acımasızlığıyla gözler önüne seriyor. SENEM ERDİNE

İnsanoğlu tek eşli midir? Eğer öyleyse neden mükemmel bir ilişki içindeyken bile sevdiği kadını ya da adamı kaybetme riskini göze alarak aldatır? Aynı anda birden fazla insana aşık olmak mümkün müdür? Kadın erkek ilişkileri söz konusu olduğunda ezelden beridir büyük bir heyecanla tartışılan bu sorulardan yola çıkan yönetmen Mike Nichols, kahramanları Dan, Alice, Anna ve Larry arasındaki ilişkiler üzerinden giderek zamane aşklarını sorguluyor bu filminde. Dört yıldız oyuncudan oluşan kadrosuyla dikkat çeken ve oyunculuk performanslarıyla gerçekten iyi eleştiriler alan filmde Jude Law'u, günün birinde bir roman yazmayı hayal eden ancak hali hazırda yaşamını ölüm ilanları yazarak kazanan Dan adında İngiliz bir yazar rolünde izliyoruz. Filmdeki performansıyla Altın Küre kazanan Natalie Portman, Alice adında Amerikalı bir striptizciyi, Julia Roberts Anna adında Amerikalı bir fotoğrafçıyı, filmin Altın Küre kazanan bir diğer oyuncusu olan Clive Owen ise İngiliz doktor Larry'yi oynuyor. Londra'da geçen film, tesadüfen karşılaşan ve birbirinden etkilenen bu dört ka-

Jude Law, hayatını ölüm ilanları yazarak kazanan genç bir yazarı, Julia Roberts ise Amerikalı bir fotoğrafçıyı oynuyor.

rakterin ilişkileri etrafında gelişiyor.

Broadway'de başlayan yönetmenlik kariyeri boyunca sık sık cinsel politikaya ilişkin meseleleri ele almış, birçok filminde kadın erkek ilişkilerini konu edinmiş ("Who's Afraid of Virginia Woolf?", "The Graduate", "Carnal Knowledge", "Birdcage") bir yönetmen Mike Nichols. Üniversiteden yeni mezun olduğu 1950'li yıllarda, okul arkadaşı Elaine May ile birlikte kurduğu "Compass" adlı komedi topluluğuyla sahneye koydukları oyunlardan bu yana hala, en çok ilgisini çeken konunun bu olduğunu söylüyor. En son, geçtiğimiz yılki Emmy Ödülleri'nde 11 dalda ödül kazanarak bir rekora imza atan "Angels in America" adlı mini diziyle adından söz ettiren yönetmen, yeni filmi "Closer"da artık onun uzmanlık alanlarından biri kabul edilen kadın erkek ilişkilerine farklı bir açıdan yaklaşıyor. Son derece gerçekçi bir yaklaşımın ve derin bir iç görünün izlerini taşıyan film, günümüz toplumunda kadınla erkek arasındaki yakınlık kavramının içeriğini ve sınırlarını araştırıyor aslında. Aralık 2004'te Filmstew adlı internet sitesine verdiği bir röportajda kadın erkek ilişkilerini ele alan eski filmleriyle yeni filmini karşılaştıran yönetmen, "Closer"ın öncekilerden en önemli farkının, zaman içinde, kadınla erkek konusundaki ortak düşüncemizin değişmiş olmasından kaynaklandığını söylüyor. Özellikle de, erkek milletinin karşı cinse yaklaşımını mizahi bir dille eleştiren 1971 yapımı filmi "Carnal Knowledge"ı çektiği günlerden bu yana karşı cinsi ve dolayısıyla ilişkileri algılayışımızda çok şey değişti gerçekten. "O film, bir şekilde Hefner kuşağına ilişkin bir filmdi" diyor. "Yani artık ömrünü doldurmuş bir meseleyi ele alıyordu. Kadınları gerçekten obje olarak tasavvur ediyor ve toplumda gördükleri muameleye uygun olarak onları da kendilerini birer obje olarak görmeye teşvik ediyordu. O dönem geçmişte kaldı. 'Closer' ise yakınlaşmanın getirdiği tehlikelerle ilgili bir film. Fazla yakınlaşırsan çok ileri gidebilirsin. Bu da başını belaya sokabilir."

Bu yılki Altın Küre'de En İyi Film, En İyi Uyarlama Senaryo ve En İyi Yönetmen dalında ödüle aday gösterilen ve oyuncuları Clive Owen ve Natalie Portman'a hem Altın Küre kazandıran hem de birer Oscar adaylığı getiren film (dergiyi yayına hazırladığımız sırada Oscar ödülleri henüz sahiplerini bulmamıştı), Patrick Marber'ın aynı adlı oyunundan perdeye uyarlandı. İlk kez 1997'de Londra'da, ardından Broadway'de sahneye koyulan "Closer", bütün dünyada çok ilgi görmüş ve en prestijli tiyatro ödüllerinden bazılarının sahibi olmuş bir oyun (Laurence Olivier/BBC Ödülü, Londra Eleştirmenler Ödülü, Tony Ödülü, En İyi Yabancı Oyun dalında New York Eleştirmenler Ödülü). Bugüne kadar yaklaşık 30 dile çevrilmiş ve dünyanın dört bir yanında sahneye koyulmuş. İlgilendiği konu itibarıyla "Closer"ın tam Mike Nichols'ın kalemi bir oyun olduğu ortada. Bunu da göz önünde bulundurduğumuz zaman, yıllardır ilk göz ağrısı olan tiyatroyla bağını hiç koparmamış ve çoğu filmini ya edebiyattan ya da başarılı tiyatro eserlerinden uyarlamış bir yönetmen olarak Nichols'ın, Patrick Marber'ın oyununu ilgi çekici bulmasına şaşmamak gerek. Yönetmen, yine Filmstew sitesine verdiği röportajında oyundaki bir sahnenin özellikle ilgisini çektiğini ve "Closer"ı perdeye uyarlama fikrinin de buradan doğduğunu söylüyor. "Oyunun ortalarına doğru Anna'nın Larry'yi terk ettiği sahnedir bu" diyor. "Çok acı çeken Larry, Anna'yı diğer adamla yaşadıklarını anlatmaya zorlar. O sahneyi seyrettiğim zaman bütün ilişkilerin en temel meselelerinden birisinin bu olduğunu düşündüm. 11 yaşın üzerindeki herkes bu soruya cevap verilmemesi gerektiğini bilir; çünkü bu soruya cevap vermek, iki insanı da acıya sürükleyecek bir süreci başlatmak demektir. Eşime sorarsanız 'Closer', bir ilişkide yalan söylemenin ya da bazı şeyleri kendine saklamanın önemine ilişkin bir film; dolayısıyla yakınlık kavramını nasıl tanımladığımıza ilişkin bir film aslında. Karşımızdaki insanın ne düşündüğünü bilmeye hakkımız var mı gerçekten acaba? Peki kendi kafamızın içindekini kendimize saklamaya hakkımız var mı? Bence hiç şüphe yok ki ikinci sorunun cevabı evettir. Aşk, karşımızdaki insanı kendi içimizde eritip yok etmeye çalışmaktan ziyade onun olduğu gibi kalmasına izin vermektir çünkü. İki kişiden tek bir kişi olmaz. Kendi deneyimimden yola çıkacak olursam mutluluğun, birlikte olmakla ama her zaman belli bir mesafeyi koruyarak birlikte olmakla mümkün olduğunu söyleyebilirim."

Özellikle, dört oyuncusunun performansla-

"Daha Yaklaş"

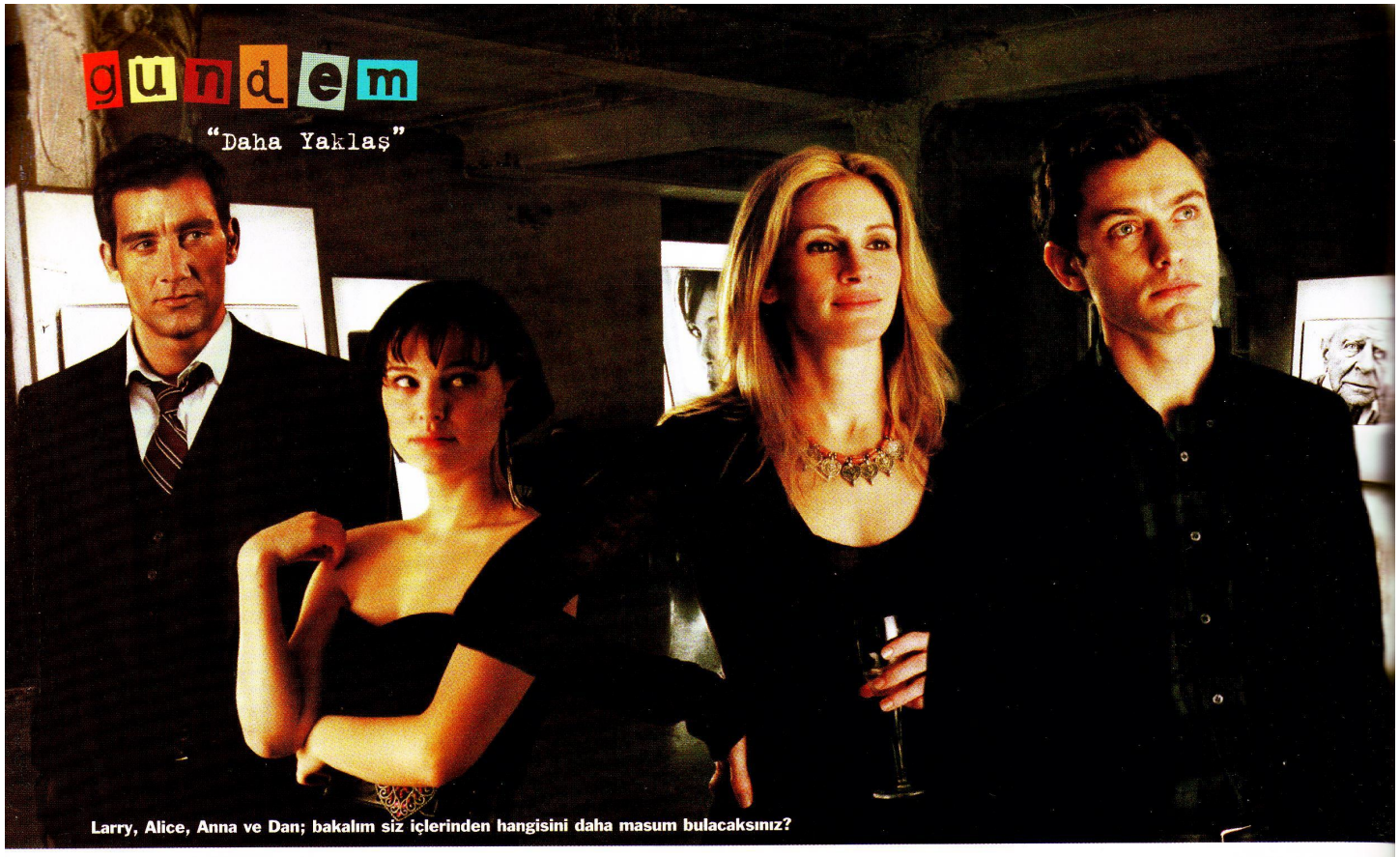

Larry, Alice, Anna ve Dan; bakalım siz içlerinden hangisini daha masum bulacaksınız?

"Seyircide sevgi uyandıran karakterler yaratmak, bugüne değil eskinin Hollywood'una özgü bir fikir. Macbeth ailesi de insanda sevgi uyandırmaz ama Lady Macbeth kadınlar için iyi bir rol modeli değil diye oyunu suçlamayız." Mike Nichols

rıyla ve konuya alabildiğine soğuk ama etkileyici bir gerçekçilikle yaklaşan Mike Nichols'ın sivri dilli mizahından payını alan yönetmenliğiyle övgü alan filmin Kuzey Amerika'daki gösteriminden sonra çok iyi eleştiriler aldığını söylemiştik. Ancak, filmdeki hiçbir karaktere yakınlık duymanın mümkün olmadığını ileri sürerek Nichols'ın yaklaşımını fazlasıyla soğuk bulan Amerikalı eleştirmenler de var. Örneğin filme düşük not verenlerden birisi olan New York Times yazarı A.O.Scott, filmin usta işi olduğunu itiraf etmekle birlikte, seyirciyi kendisinden uzaklaştırmak için elinden geleni yaptığını söylemiş. Bunun başlıca sebebi, filmdeki karakterlerden hiçbirisini bir çırpıda onaylayamıyor, içlerinden hiçbiriyle rahatça özdeşlik kuramıyor oluşumuz muhtemelen. Karakterleri sevimli göstermek için özel bir çaba sarfetmediğini söyleyen yönetmen Nichols, "Seyircide sevgi uyandıran karakterler yaratmanın bugüne değil eskinin Hollywood'una özgü bir fikir olduğunu düşünüyorum" diyor. "Macbeth ailesi de insanda pek sevgi uyandırmaz ama Lady Macbeth kadınlar için iyi bir rol modeli değil diye oyunu suçlamayız. Ayrıca herkeste sevgi uyandıran karakterlerle bir yere varamazsınız. Olay çıkmaz. Dolayısıyla karakterleri yumuşatmam gerektiğini düşünmedim. Karakterlerin insanları bu kadar şaşırtmasını da ilginç buluyorum. Kendinizi ya da sevdiklerinizi nasıl değerlendiriyorsanız karakterlerinizi de öyle değerlendirmeniz gerekir. Araya bir duvar koyup, 'Biz iyiyiz, onlar kötü, şimdi size ne kadar kötü insanlar olduklarını göstereceğim' diyemezsiniz. Onlar biz, biz de onlarız ; bizim de o kadar harika olmayan taraflarımız var."

Dört temel karakteri birbirine bağlayan ilişkilerin büyük bölümünün, özellikle de mutlu dönemlerin oyundakinden çok daha kısa geçilmiş olması da, seyircinin filme ısınmasını zorlaştıran etkenlerden biri olarak görülebilir. Ama Nichols'ın bunu yapmak için geçerli sebepleri var. "Aşk ilişkilerinde genellikle başlangıçları ve sonları hatırlama eğilimindeyiz" diyor yönetmen, "Arada nelerin yaşandığını pek hatırlamayız. 'Closer' bu gerçekten hareket ederek ilginç sorular soruyor. Kişisel olarak yaşamı nasıl algılıyoruz mesela ya da yaşadıklarımızı nasıl hatırlıyoruz? En iyi kısımları filmin dışında bıraktığımız doğru. Mesela Dan, Anna'yla karşılaşmadan önce, Alice'le bir buçuk yıl boyunca mutlu bir beraberlik sürdürüyor. Bunun gibi bazı bölümleri kısaltıp atlama özgürlüğümüzü kullanarak geçmişe bakışımızda bir tür tele objektif etkisi yarattık." Böylece Dan, Anna, Alice ve Larry karakterlerini birbirine bağlayan ilişkilerdeki başlangıçlar ve sonlar birbirine yaklaşarak -zaman sıralaması gözetmeksizin- ardı ardına sıralanmış adeta, çünkü gerçek yaşamda da hafızamız buna benzer bir oyun oynuyor bize çoğunlukla. Nichols'ın söylediği gibi en çok hatırladıklarımız genellikle mutlu başlangıçlar ve acı verici sonlar oluyor. Bu anlatımın seyirci için biraz kafa karıştırıcı bir atmosfer yarattığını itiraf ediyor yönetmen, ama amaç kafa karıştırmak değil tabii, gerçek yaşamda olayları nasıl hatırladığımızın önemine dikkat çekmek için bilinçli olarak seçilmiş bir yol.

Filmdeki dört karakterin birbirlerine oynadıkları oyunları gördüğü zaman dehşete kapılıyor insan. Amerikalı eleştirmenlerden

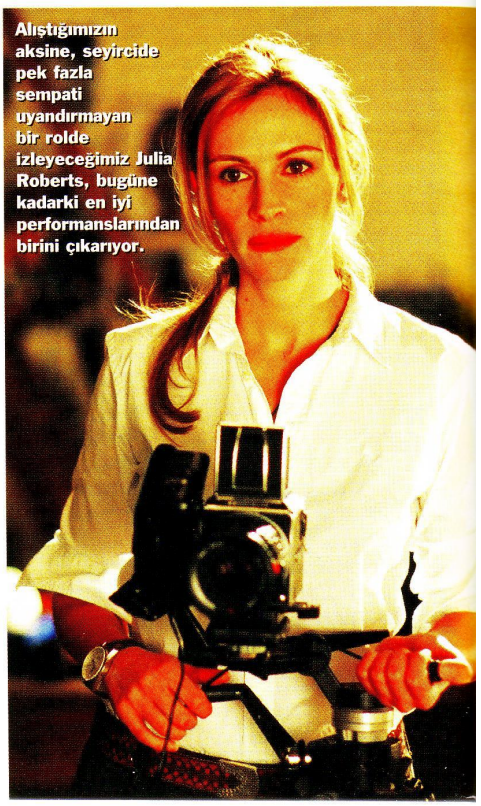

Alıştığımızın aksine, seyircide pek fazla sempati uyandırmayan bir rolde izleyeceğimiz Julia Roberts, bugüne kadarki en iyi performanslarından birini çıkarıyor.

bazılarının, muhtemelen daha muhafazakar olanlarının, filmdeki hiçbir karaktere yakınlık duyamadıklarını hatta hepsinden nefret ettiklerini söylemelerinin ve Nichols'ın yaklaşımını fazlasıyla soğuk ve sert bulmalarının sebebi de bu olmalı. Ancak Nichols'a sorarsanız gerçek hayatta yaşadıklarımız filmdekinden çok farklı değil aslında. Hatta günümüz toplumunda ilişkiler bu tür kötücül oyunlar, ihanetler ve yalanlarla dolu. "Oyunda ya da filmde bunun biraz daha yoğunlaştırılmış ve vurgulanmış halini görüyoruz yalnızca" diyor Nichols. "Amaç da bu zaten. Hikaye anlatmak böyle bir şey. Ama bunu yaptığınız zaman seyirciye bu kadar rahatsız edici gelmesinin sebebi hayatın gerçeğini yansıtıyor olması bence. 'The Rules' diye bir kitap çıktı biliyorsunuz. Ben sevdim ama benim ilgimi çekmesinin sebebinin aşk hayatımla bir ilgisi yok tabii, işimle ilgili. Karşınızdakiyle ilgilenmiyormuş gibi davranmanın yolları bir dizi kuralla sistemleştirilmiş. Sürekli oynuyoruz işte. Her şeyin içinde bu rekabet, bu oyunlar var. 'Bana bir telefon borcun var!' diyoruz mesela. Nasıl yani? Hepimiz çıldırmışız."

Oyunun yazarı Patrick Marber'ın kaleme aldığı senaryo, Nichols'ın keskin ironi duygusu, iğneleyici mizah anlayışı ve ustalıklı anlatımıyla, günümüz ilişkileriyle ilgili acı gerçekleri acımasızca yüzümüze çarpan son derece etkileyici bir filme dönüşmüş. Bütün karakterlerine eşit mesafede duran ve herhangi bir yargıya varmayı izleyicisine bırakan yönetmen, oyuncu seçimi ve oyuncularından aldığı muhteşem performanslar dolayısıyla da çok övgü alıyor. Anna rolündeki Julia Roberts'ın, şaşkın bakışları ve yüzünden eksik etmediği geniş gülümsemesi olmadan da rol yapabildiğini görmek güzel. Pek fazla izleme şansı bulamadığımız Natalie Portman'ın bugüne kadarki en iyi performanslarından birini çıkardığı ve güzelliğiyle perdeyi doldurduğu konusunda hemen herkes hem fikir. Jude Law bir kez daha yeteneğini konuşturuyor. Eleştirmenlerin bu dört oyuncu arasındaki favorisiyse, şeytani zekası, güçlü enerjisi ve küstah tavırlarıyla filmin en kötücül ama aynı zamanda en eğlenceli karakterlerinden biri olan Dr. Larry'yi oynayan Clive Owen. Ortak kanı, nihayet yeteneğinin gerçek boyutlarını gösterme fırsatı bulan Owen'ın bu yıl Oscar'ı en fazla hak eden oyunculardan biri olduğu yönünde. Oyunculuklar konusundaki başarıda Nichols'ın çekimlerden dört hafta önce başlattığı provaların etkisi var mutlaka. Daha önce Çehov'un "Martı" adlı oyununda Nichols'la birlikte çalışan Natalie Portman, yönetmenin film provalarında, sahne provalarındakinden daha müdahaleci bir rol üstlendiğini söylüyor. Filmin basın bülteninde "Çekimlerden önceki provalar sırasında başka edebi referanslardan da yararlanarak oyunu analiz ederken kendimi gerçekten çok ilgi çekici bir edebiyat dersinde hissettim" demiş. En fazla övgü alan oyunculardan birisi olan Clive Owen ise başarısını büyük oranda Mike Nichols'ın yönetmenlik becerisine ve zekasına borçlu olduğunu düşünüyor. "Yönetmen çok zeki olunca her şey yerli yerine oturuyor. Mike da çok zeki bir adam" diyor. "Çekimler sırasında çok az tekrar yapıyor. Çok fazla tekrar yapmak bazı bakımlardan oyunculuğunuzu mükemmelleştiriyor olabilir ama bir noktada kilitleniyorsunuz. Oynadığınız sahne ruhunu ve canlılığını yitiriyor. Ayrıca her sahneye birkaç seferde çekip bitireceğinizi bildiğiniz zaman tuhaf bir baskı hissediyorsunuz üzerinizde, ki bu da müthiş bir adrenalin etkisi yaratıyor."

Altın Küre'de Martin Scorsese, Alexander Payne ve Clint Eastwood gibi güçlü rakiplerle yarışan Nichols, bu kez En İyi Yönetmen Ödülü'nü Eastwood'a kaptırdı biliyorsunuz. Bu ustalar arasındaki kıyasıya rekabet bile "Closer"ın kahramanları arasındaki acımasız savaşın, özellikle de erkekler arasındaki rekabetin yanında pek zayıf kalıyor doğrusu. Nichols, "Erkeklere özgü bir öfkeye, erkeklerin birbirleriyle rekabet etme ve sonunda birbirlerini öldürme ihtiyacına ilişkin bir oyun" diye tanımlıyor "Closer"ı. Modern çağda insan ilişkilerinin nasıl bir savaşa dönüştüğünü, gündelik yalanların, ihanetlerin ve güç oyunlarının hayatımızı ne hale getirdiğini bütün çıplaklığıyla gösteren yönetmen, son zamanlarda izlediğimiz en iyi ilişki filmlerinden birine imza atmış gerçekten. ■

Jude Law ve Natalie Portman, filmin yürek paralayan sahnelerinden birisinde.

gündem

"Makinist"

Paranoya kente döndü

Uzun süredir iyi bir psikolojik gerilim filmi izlemediğinizden yakınıyorsanız, "MAKiNiST" size ilaç gibi gelebilir. Geçtiğimiz ay !F 2005 programı dahilinde karşımıza çıkan ve bu ay gösterime sunulacak olan film, iyi bir karneye sahip. ALKAN AVCIOĞLU

Şiddetli insomnia'nın (uykusuzluk) semptomlarından biri gerçekle halüsinasyonu birbirinden ayırma yeteneğini kaybetmektir. İşte bu 'Makinist'in yapısı" diyor yönetmen Brad Anderson. İspanya-A.B.D. ortak yapımı olan "Makinist"in namı geçtiğimiz seneden beri artarak yayılıyor. "Makinist", konusuyla, Brad Anderson ve görüntü yönetmeni Xavi Gimenéz'in kurduğu atmosferiyle ve de en çok Christian Bale'in akıllarda kalan oyunculuğuyla adından övgüyle söz ettirmişti. Tüm bu elementler özellikle türe gönlünü vermiş sinemaseverlerin ilgisini haklı olarak cezbedecek türden. Hitchcock'un geriliminden, Orson Welles'in "Dava"sının devasa paranoyasından, Roman Polanski'nin karakter üzerine yoğunlaşan eski gerilim filmlerinden, "Memento"nun hafızaya güvenmeyen şüpheciliğinden ve de David Fincher'ın görsel üslubundan etkiler taşıyan "Makinist"in son yılların en kayda değer psikolojik gerilimlerinin başlarında yer aldığını söylemek yersiz olmaz. "Makinist" izleyiciyi, sahip olduğu şiddetli insomnia hastalığı nedeniyle bir sene boyunca hiç uyumamış olan Trevor Reznik'in dünyasına davet ediyor. Hem fiziksel hem de psikolojik olarak korkunç bir çöküntü yaşayan Trevor'un kabusumsu dünyasının yaratılışı "The Texas Chainsaw Massacre"ın yeni versiyonun senaristliği ile sinema dünyasına adım atmış olan Scott Kosar'la başlamış. "Kafamda, kişisel cehenneminde hapsolmuş, uyuyamayan bir adamın imgeleri vardı. O günlerden birinde, yaşadığım mahallede hep ıssız ve tuhaf bulduğum endüstriyel bir alandaki makine atölyesinin önünden geçerken içeride çalışan makinistlere baktım. Yağlı koruma elbiselerin ve kaskların ardında ne hikayelerin olabileceğini düşündüm. O anda bu iki fikir çarpıştı ve beni bir soruyla baş başa bıraktı: Makinistlerin varoluş krizi var mı?" Böyle bir etkileşim ile yazmaya başlayan Kosar, yazarken en çok "The Tenant" (Roman Polanski, 1976) ve "The American Friend" (Wim Wenders, 1977) filmlerinden etkilenmiş. Her iki filmden de "kontrolden çıkar gibi gözüken bir dış dünya" yaratmakta çok fayda gördüğünü belirten Kosar bunların yardımını belirtirken ekliyor "Aynı yoldan geçen sanatçıların çalışmalarına bakmanın çok yardımı oldu. Çünkü zaten zorlu bir süreçten geçiyordum, aynen hikayedeki gibi senaryo yazımım boyunca uyku sorunları çektim." Senaryoyu filme çekmesi için Brad Anderson'a veren Kosar, ikisinin de yaratmak istedikleri dünyanın birbirine çok benzediğini anlamış. Anderson "Makinist" için "Belalı bir sırrı çözmeye girişen fakat sonunda bu sırrı kendisinde bulan adamın klasik öyküsü" diyor. "Makinist"teki halüsinasyon ile gerçeklik arasındaki sınırın muğlaklığından dolayı bu hikayeyi, seyirciyi Trevor'un algıladığı dünyanın içine sokarak anlatma fikri onu iyice heyecanlandırmış.

Anderson hemen senaryoyu bazı Hollywood yapımcılarına götürmüş fakat perdede esas olarak korkuyu anlatacak bu filmden yapımcılar da "korkmuş". "Çoğu hikayeyi sevdi fakat soğuk buldular. Biraz hafifletmemi istediler. Ben bunu yapmak istemiyordum, tamamen Scott'ın yazdığı şekliyle çekmek istiyordum" diyor Anderson. Daha sonra yönetmen aradığı finansmanı İspanya'da bulunca da filmin çekimlerine orada başlanıyor. Pro-

Jennifer Jason Leigh

jeye destek veren Filmax International, İspanya'nın önde gelen film prodüksiyon şirketlerinden olmasının yanısıra, yenilikçi girişimleri desteklemesiyle ünlenmiş bir kuruluş. Filmin yapımcılarından Carlos Fernandez "Anderson'un bu kompleks hikayeyi anlatmak için sahip olduğu görsel yeteneklere inandık. Bu yüzden İspanya'da çekilmesini istememizin yanısıra uluslararası düzeyde seyirciye ulaşmasını arzu ettik" diyor.

Ardından tabii ki baş karakteri oynayacak kişinin aranacağı zorlu süreç başlıyor. Anderson, Christian Bale ile ilk konuştuğu anda onun bu rolün altından kalkacağını anlamış. "Bale, senaryonun gerektirdiği her türlü zorlu şartı yerine getirebilecek, inatçı bir aktör. Bence filmde de uyuyamayan birisin ataletini kesinlikle yansıtabildi" diyor. Christian Bale oyunculuğa çocuk yaşta başlamış olan ve yeteneği 1990'lar boyunca keşfedilmeyi bekleyen bir cevher olarak kalmış bir isim. Şu sıralar yeni Batman olacak olması nedeniyle oldukça gündemde olan aktörün performansı "Makinist"e hayat veren unsurların başında geliyor. Bale, rol için tam 31 kilo vermiş ve özellikle bitkin gözükmesi gereken sahneler için kendisini de adeta yıpratmış. "American Psycho"da kaslı, iri yapısıyla hafızalarda kalan Bale'in "Makinist"teki Trevor olduğuna inanmak gerçekten zor. Filmin senaristi Kosar "Filmi yazarken, Trevor karakterinin kilo kaybının özel dizayn edilmiş kıyafetlerle ve CGI efektleriyle verilebileceğini düşünüyordum. Bir aktörün rolü için bu kadar uç sınırlara gideceğini rüyamda görsem bile inanmazdım" diyor. Anderson filmin çekim sürecinde Bale için oldukça endişelenmiş. Fakat aktör hep sınırlarını aşmadığını söylemiş yönetmene. "Ona kimse 90 kilodan 60 kiloya düşmesini söylemedi. Senaryoda Trevor'un adeta yürüyen bir iskelet olduğunu okuyunca kendisi böyle istedi" diyor Anderson. Bale'e yaptığı diyet sorulunca da yanıtı hep aynı oldu röportajlarda: "Yemedim. Sadece bu." Bale'in oynayacağı karaktere bürünme çabası açısından bu sözler bile yönetmenin boşuna endişe taşımadığını açıklayacak türde. Anderson "Bir adamın 90 kilodan 60 kiloya düşüşünü izleme tecrübem üzerine yeni bir film yapabilirim" diyor.

Anderson bu karanlık kabusumsu hikaye için görüntü yönetmeni Xavi Gimenéz ile anlaşmış. Atmosfere önem veren ve son yıllarda büyük bir çıkış yakalayan İspanyol korku filmlerinde çalışmış bir isim Gimenéz. Özellikle "The Nameless" ve ülkemizde de kendisine hayranlar edinmiş olan "The Darkness"taki görüntü yönetimi ve yarattığı imgelerle övgü toplamıştı. Gimenéz "Bu film, yaratımı aşırı zor olan bir filmdi ancak biz hiç gerçekten zorlanmadık çünkü hepimiz hikayeyi aynı derecede benimsemiş ve kafamızda benzer amaçlar kurmuştuk" diyor. Donuklaştırılmış renkler ve filmin ürkünç yeşil tonu Fincher'ın özellikle "The Game"de yakaladığı görsel üslubu andırıyor. "Vertigo" ve "Psycho"yu andıran kamera açıları; Alman Ekspresyonizmi'nin etkilerini filme taşıyan gölge kullanımı; Polanski'nin eski dönem gerilimlerinden ödünç alınmış derin odaklı planlar filmin görsel yapısının inşasında kullanılıyor. Tüm bunlar Trevor'un cehennemini bize yansıtmada kullanılsa da, sinema tarihiyle haşır neşir olan izleyicilere de ekstradan bir zevk sunuyor. Zira "Makinist" janrın geçmişinin bir mix'i gibi. Zulawski'nin "Possession"ını andıran ıssızlık, gotik kara-film türünün esintilerinden yaratılan acımasızlığın her an hissedilen David Lynch esinleriyle birleşip yarattığı kabus havasında Trevor'un dış dünyadan ne kadar soyutlandığını görsel olarak da hissediliyor. "Makinist"in bu sinema dili zamansızlık duygusuna ek olarak kafkaesk bir dünya oluşturuyor. Tabii bu dünyanın yaratılışında müzikler de önemli bir faktör. Anderson başlarda daha endüstriyel karanlık bir müzik düşünüyormuş ancak bir gece televizyonda "The Day the Earth Stood Still"e denk geldiğinde Bernard Hermann'ın müziğinden etkilenmiş ve bambaşka bir fikre yönelmiş. "Aynen o filmdeki gibi theremin (özellikle eski korku filmlerinin müziklerinde sıkça kullanılan bir müzik aleti) kullanılmasını istedim" diyor. Bir yandan nostaljik ve klasik tınlayacak olan fakat bir yandan da bu post-modern kabusu yansıtacak taze bir müzik için Rogue Banos ile anlaşmışlar. Banos birçok İspanyol filmine müzik yazmış olan fakat en çok da İngiliz filmi "Sexy Beast"e yaptığı müziklerle tanınan yenilikçi bir besteci.

Aitana Sanchez-Gijon

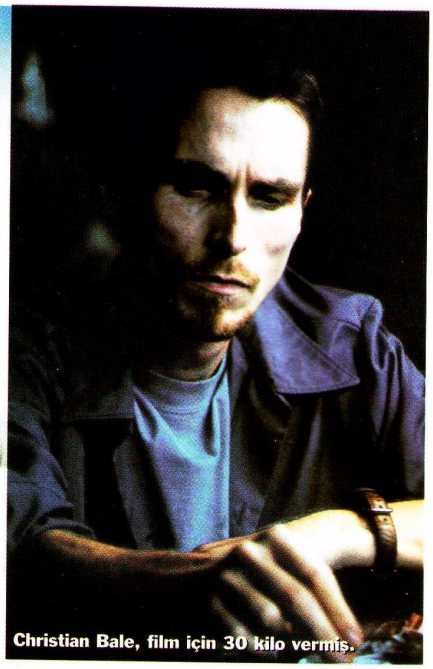
Christian Bale, film için 30 kilo vermiş.

"Makinist"in tüm bu unsurlar sayesinde yaratılan atmosferinin aslında tabii ki en önemli mimarı yönetmen Brad Anderson. Anderson, Sundance'te hayli ilgi toplamasının üzerine Miramax tarafından satın alınan "Next Stop Wonderland" ile çıkış yapmış, gerilim filmi "Session 9" ile de dikkatleri iyice üzerine toplamış bir bağımsız yönetmen. Anderson'ın ismi, 1996 yılında çektiği ilk filmi "The Darien Gap"ten sonra 1997 yılında Variety dergisinin hazırladığı "Gözünüzü üzerinde tutmanız gereken en önemli 10 yeni bağımsız yönetmen" listesinde belirmişti. "Makinist" bu saptamanın doğruluğunu ispat etmesinin yanısıra, ondan beklentilerimizin çıtasını yükselten bir film. ■

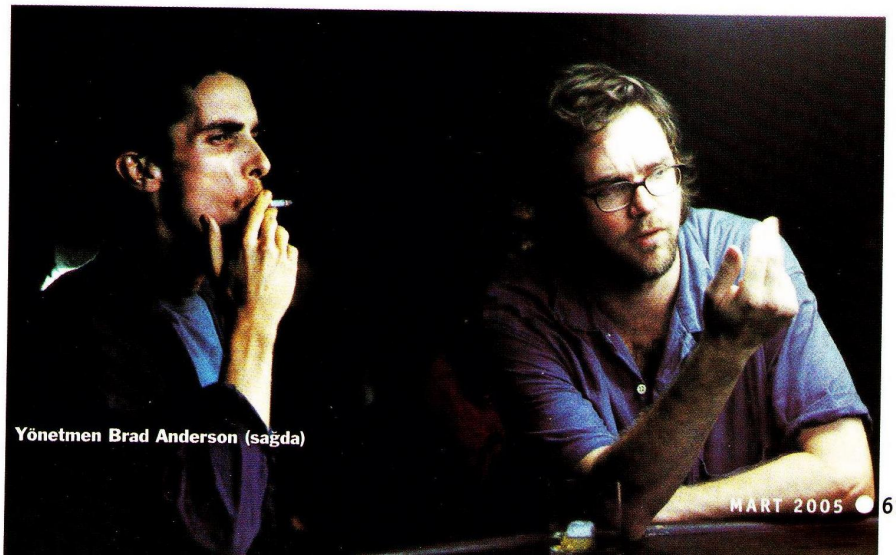
Yönetmen Brad Anderson (sağda)

Chris Cooper'ın canlandırdığı vali adayı Dickie Pilager, oğul Bush'u hatırlatan bir karakter.

Politik polisiye

John Sayles'in yeni filmi "GÜMÜŞ ŞEHİR" (Silver City) hayali bir vali seçimi arifesinde geçen ve gerek birden su yüzüne çıkan cesedi, gerekse araştırmaktan bıkmayan gazetecileri ile yetmişlerin ruhunu çağıran bir politik taşlama. ENGİN ERTAN

Görünen o ki; liberal ve "hakiki sol" Amerika'nın Bush hükümeti ile hesaplaşması kolay kolay sona ermeyecek... Medya ve farklı sanat dalları içerisinde sinemanın böylesi bir eleştiri için hayli etkili bir araç olduğuysa tartışma götürmeyecek bir gerçek. Kimi yönetmen ve senaryo yazarları üstü kapalı, kimileriyse açık şekilde bu konu üzerine gidiyorlar. Belgesellerden tutun kısa filmlere değin, gün geçmiyor ki anti-Amerikan bir bakış açısı önümüze çıkmasın. Dolayısıyla George W. Bush, geçen yıl içerisinde gözüktüğü film sayısıyla muhtemelen en ünlü aktörlere fark atıyor ve bizim kalemlerimiz de üç aşağı beş yukarı benzer kavramlar etrafında dönüyorlar.

Elbette tüm bu curcuna içerisinde kayda değer işler de var, vasıfsız elemanlar da. Ucuz ve yüzeysel eleştirilere ve sırf "in" olduğu için anti-Amerikan olmayı tercih edenlere karnımız tok. Aynı tema etrafında dönüp duran onca film arasında farklı noktaya yerleştirebileceğimiz bir yapımsa, Amerikan Bağımsız Sineması'nın gözde isimlerinden John Sayles'ten geldi. Ne mutlu ki, ABD'de sessiz sedasız gösterime giren ve dikkat çekmektense bir şeyler söylemeyi tercih eden bu filmi sinemalarda izleyebileceğiz.

Sayles'in yeni filmi "Gümüş Şehir" (Silver City), Colorado'daki hayali bir vali seçiminin arifesinde geçmekte. Filmin içerisindeki seçim hayali olabilir ama olaylar hayli tanıdık. Chris Cooper'ın canlandırdığı vali adayı Dickie Pilager, aslında tipik bir maşa, "birileri" tarafından kullanılacak bir piyon. Klasik Amerikan değerlerinin destekçisi, dini bütün ve hayli muhafazakar, biraz saf ve yap denileni yapan bu itaatkar robotun kuşkusuz bize George W. Bush'u hatırlatması bekleniyor. Zira seçim propagandasına dahil olan şirketlerin çıkarları, lobiciler ve kirli hesaplar bir bir ortaya dökülüyorlar. Ancak eski idealist gazeteci, yeni özel dedektif Danny O'Brien'ın (Danny Huston) tüm bu kirli çamaşırları ortaya çıkarması ilginç bir tesadüfle başlıyor. Pilager'ın kampanyası için çekilen çevreci bir tanıtım filminde, vali adayının oltası göçmen bir işçinin cesetine takılıyor. Bu olayın arkasındaki gizemi çözmesi beklenen ve bazı şüpheli isimleri tehdit etmesi talep edilen O'Brien, kendisini giderek çetrefillenen bir entrikanın ortasında buluyor.

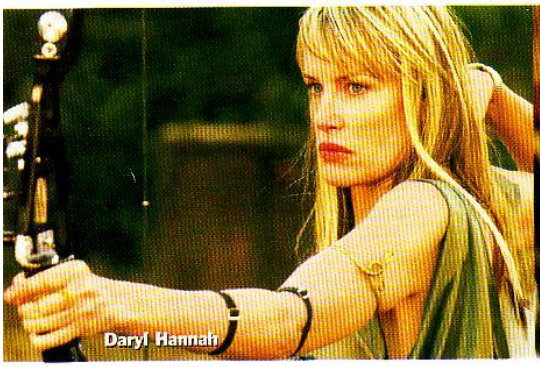

Daryl Hannah

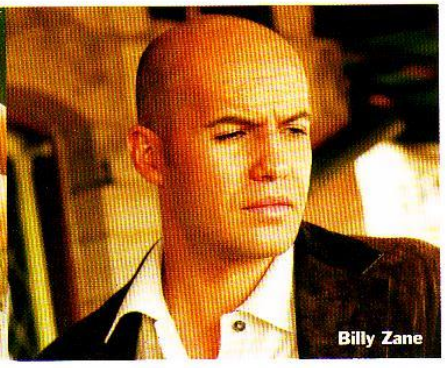

Billy Zane

Sayles'in sinemasını takip etmiş sinemaseverler, yönetmenin filmlerinde sık sık tekrarlanan politik temalara da aşinadırlar. "Lone Star"da etraflıca yerilen Amerika kavramı, "Matewan"in maden işçileri, kendisinin birden fazla filminde denk geldiğimiz sınıf farklılıkları ve göçmen sorunu, "Gümüş Şehir"i izlerken aklımızın köşesinde bulundurmamız gereken kavramlar. Sayles filminde bugüne olduğu kadar, Amerika'yı Amerika yapan kavramlara da değiniyor ve tüm bir sistemi karşısına alıyor. Bu nedenle filmin ilgilendiği temaların skalası da hayli geniş tutulmuş; daha önce saydıklarımızın yanına medya manipülasyonunu, cinsel devrim ve kürtajı, kadın haklarını, göçmen işçilerin insanlık dışı çalışma koşullarını da ekleyin.

Ancak Sayles'in esas başarısı, tüm bu tematik yoğunluktan merkez noktasını yitirmeden çıkmayı becermesi. Filmin açılışından finaline değin kendisini konumlandırdığı nokta da, ele aldığı temalara hangi perspektiften yaklaştığı da çok açık. Yönetmenin filmlerinden eksik olmayan karakter bolluğu ve grup oyunculuk da bu durumla doğrudan ilişkili. Sayles tek bir noktaya değil, resmin bütününe bakmayı tercih eden bir yönetmen. Dolayısıyla "Gümüş Şehir" de tek bir konuyla değil, Amerika'nın iç ve dış politikasını etkileyen çok sayıda unsurla ilgili.

Elbette filmdeki grup oyunculuktan bahsetmişken, her sinemaseverin iştahını kabartacak oyuncu kadrosunu da anmak gerekiyor. Yönetmenin favori oyuncularından Chris Cooper'ın yanına Richard Dreyfuss, Daryl Hannah, Billy Zane, Kris Kristofferson, Maria Bello, Tim Roth ve Thora Birch'ü de ekleyebiliriz. Tüm bu isimleri mütevazı bütçeli fiminde biraraya getirmeyi beceren Sayles, kimsenin diğerinin önüne çıkmadığı, ölçülü performanslar almayı da beceriyor. Ekran süresi az veya çok olsun, hemen her karakter olay gelişiminde benzer eşitlikte rol üstleniyor. Bu durumun kaynağını da elbette yine politik bir tavırda aramak gerekiyor.

Politik içeriği bir yana, "Gümüş Şehir" aynı zamanda bir polisiye olarak da ele alınabilir. Bu durumda, beklenmedik bir anda ortaya çıkan cesedin ardındaki gizemi çözmeye çalışan dedektif O'Brien karakterini de, tıpkı filmin yapımcısı Maggie Renzi'nin dile getirdiği gibi, Raymond Chandler romanlarından fırlamış gibi algılamak mümkün. Karakterimizin attığı hemen her adımda gizemi çözmesine yardımcı olacak yeni bir karakterle karşılaşması, hatta alışılmışın dışında bir femme-fatale tarafından baştan çıkarılması da, "Gümüş Şehir"e "noir" dünyası içerisinden yaklaştığımızda ilginç unsurlar olarak dikkat çekiyorlar. Filmin politik taşlama, polisiye ve film-noir arasında duran bu yapısı, elbette aklımıza son derece başarılı bir diğer Sayles filmini, "Lone Star"ı getiriyor. Yönetmen yeni filminde de ülkesinin politik ve sosyal durumunu bir cinayet hikayesi üzerinden deşiyor.

Fimlerinin kurgusunu da bizzat üstlenen Sayles, çok sayıdaki karakterleri arasında gidip gelmek ve bu konuda bir denge tutturmak konusunda da son derece başarılı. Özellikle "Lone Star"da tavan yapan kurgu anlayışı "Gümüş Şehir"de de kendisini gösteriyor. Senaryo aşamasında hikayelerini içiçe geçirmeyi ustalıkla beceren yönetmen, aynı beceriyi kurgu masası başında da tekrarlıyor. Daha önce başka Sayles filmlerinde de çalışmış olan, Oscar ödüllü Haskell Wexler'in görüntü yönetimi çalışmasıysa gayet özenli. Özellikle filmin kapanış planının kolay kolay akıllardan çıkmayacağını kestirmek güç değil. Cooper'ın karakteri ve George W. Bush arasındaki paralellikler kuşkusuz bu plana yoğun bir anlam yüklüyorlar ve filmdeki tüm mizahın yanına iç burucu bir duygunun eklenmesine kaynaklık ediyorlar. Özetle karşımızdaki sadece içeriğiyle dikkat çekmeyen, sinemasal anlatımı ve teknik özellikleriyle de tatmin eden bir film.

"Gümüş Şehir"in iyi veya kötü olması bir yana, John Sayles gibi önemli bir yönetmenin yeni filmiyle vizyonda karşılaşmak bile yeterince heyecan verici. Televizyon ekranlarına uğrayan bazı örnekler, bir de festivallerde seyirci karşısına çıkan "Limbo" ve "Bebekler Evi" (Casa de los babys) haricinde, uzun zamandır, "Passion Fish"ten bu yana Sayles imzası taşıyan işlerden uzak kalmıştık. Bu nedenle !F İstanbul AFM Uluslararası Bağımsız Filmler Festivali'ndeki gösteriminin hemen ardından vizyona girecek "Gümüş Şehir"i kaçırmamanızda fayda var. Hem önemli bir yönetmenin sinemasıyla tanışmak veya takibi sürdürmek, hem de olgun ve dört başı mamur bir politik taşlama izlemek niyetine. ■

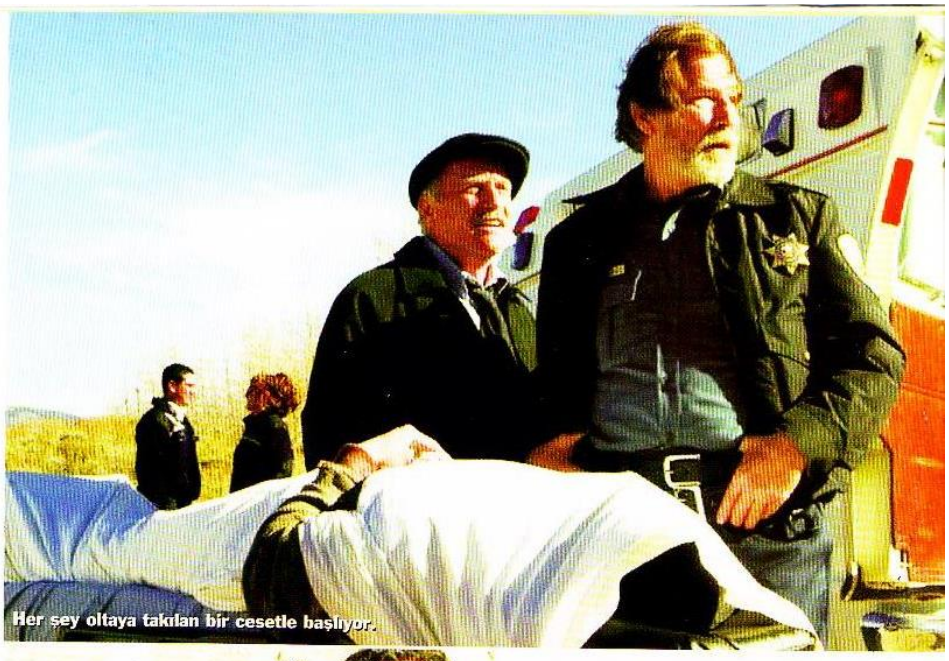
Her şey oltaya takılan bir cesetle başlıyor.

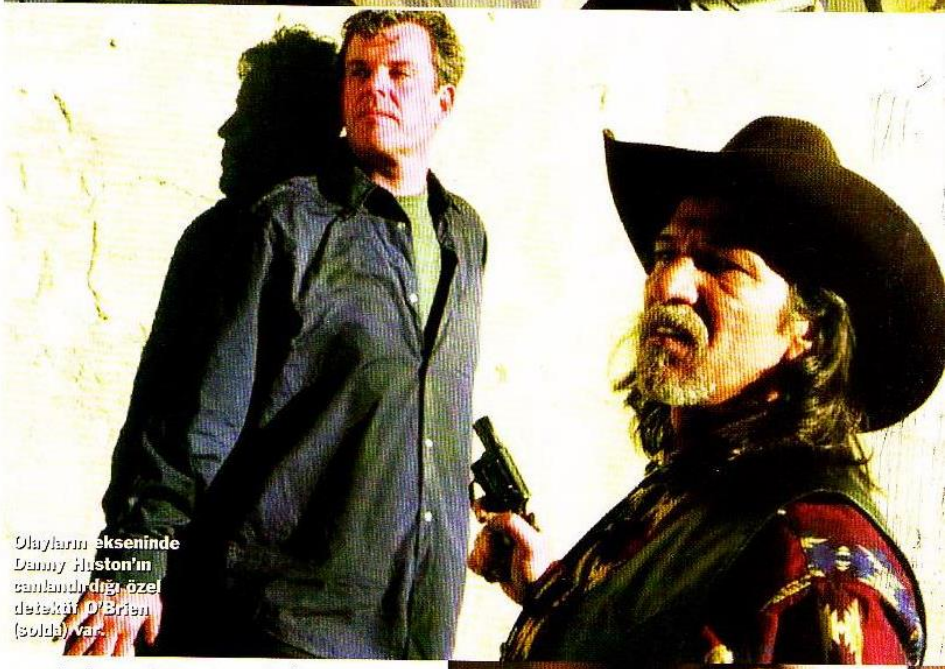
Olayların ekseninde Danny Huston'ın canlandırdığı, özel dedektif O'Brien (solda) var.

Maria Bello

"ABD'de hâlâ gerçek bir demokrasi inşa ediyoruz!"

Yıllardır senaryo yazarı, kurgucu, yönetmen ve oyuncu olarak bağımsız projeler üreten ve böylece hem muhalif hem de eleştirel filmlerle endüstride son derece saygın bir konuma gelen JOHN SAYLES şu sıralar "Jurassic Park IV"un senaryosunu yazarken bizler onun yeni filmi "Gümüş Şehir"i seyrediyor olacağız. Endüstri içerisinde saygın bir yeri olan bu çok yönlü sanatçı telefonda sorularımızı cevapladı.

BURÇIN S. YALÇIN - ENGIN ERTAN

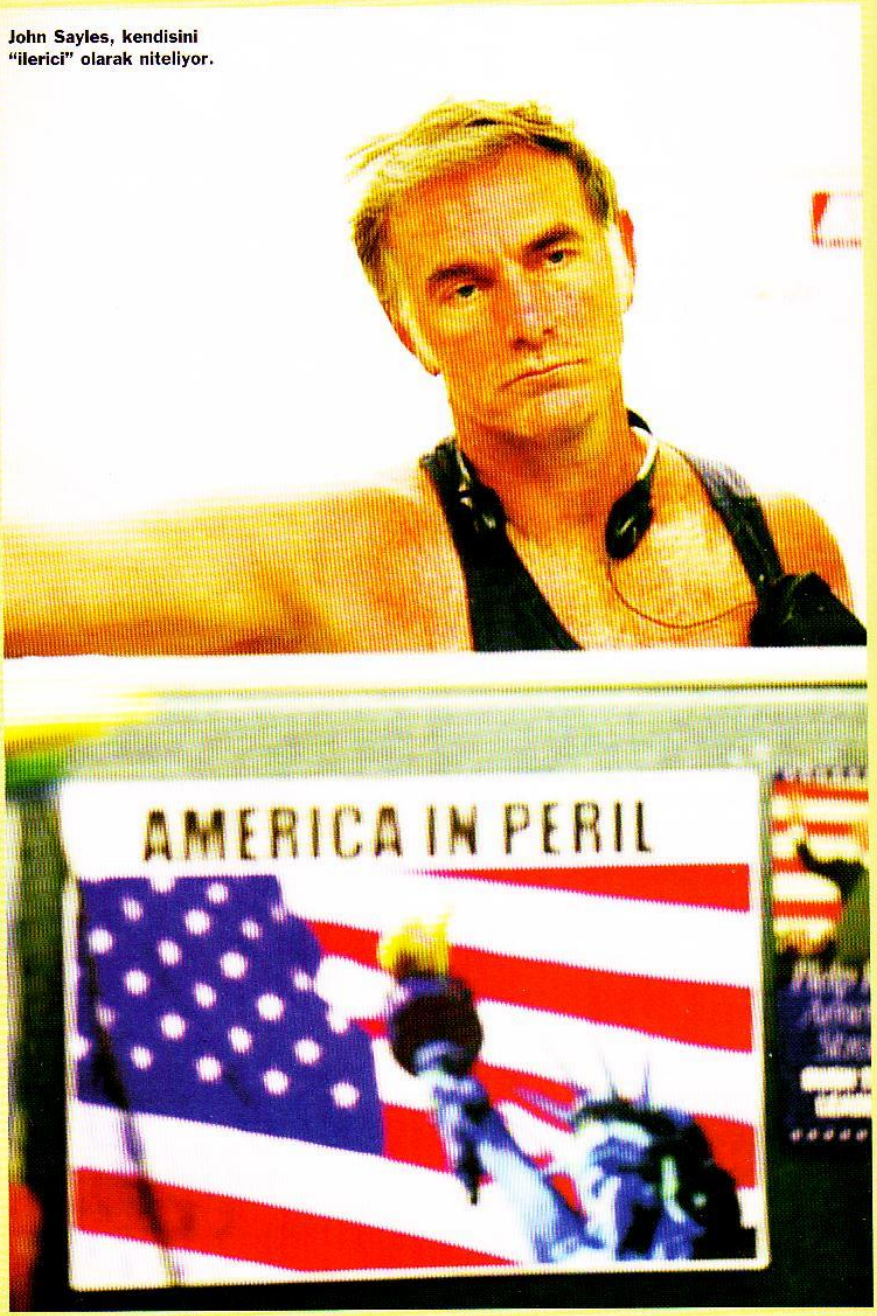

John Sayles, kendisini "ilerici" olarak niteliyor.

"Gümüş Şehir"de de görüldüğü üzere, filmlerinizde genellikle çok sayıda büyük ve ünlü oyuncuyu biraraya getiriyorsunuz. Mütevazı bütçeli bağımsız bir filmde tüm bu isimleri nasıl yönetiyorsunuz?
Bence başlıca sebep bu oyuncuların günümüzde yapacak daha ilginç birşeylerinin olmaması. Özellikle 40 yaşını aştıktan sonra düzgün roller çıkmıyor. O yüzden çok para sunamasak bile ilginç bir filmde ilginç bir rol sunabiliyoruz. Çekimlerimiz de uzun sürmüyor. "Gümüş Şehir"i çekmemiz sadece beş haftamızı aldı. Bu süre onların programında çok fazla bir zamana tekabül etmiyor.

Merkezdeki karakter sayısı ne olursa olsun, filmlerinizde hep bir grup oyunculuk duygusu da göze çarpıyor. Bu, sizin sinemanız için alameti farika gibi bir islev taşıyor mu? Eğer öyleyse bunu yaparken yakalamaya çalıştığınız ana mesele veya ruh hali nedir?
Bu biraz benim yaşama olan karmaşık bakış açımla ilgili. Dram benim için bir durumun içindeki farklı insanlarla ilgilidir çoğunlukla. Bu insanlar aynı durumu tümüyle farklı biçimlerde algılarlar. Aynı şeyin olduğunu bile düşünmezler hatta. Dolayısıyla bu, benim ne düşündüğümü değil de, olaya karışmış olan tüm bu insanların ne düşündüğünü söylemekle ilgili daha ziyade.

Chris Cooper'ın "Gümüş Sehir"deki karakteri hemen George W. Bush'u akla getiriyor. Bu filmi Bush yönetiminden önce çektiğinizi düşünebiliyor musunuz? Yoksa bu, bugünün ruh halini yansıtan bir film mi?
Zannedersem bu filmi bu karakteri daha farklı çizerek de yapabilirdim. O zaman daha genel bir politikacı portresi çıkabilirdi. Karakter George Bush'un Teksas valiliği dönemindeki hali temel alınarak yaratılmış gibi görünüyor. Yine de, o dönemde politikada daha yeni sayılırdı. Fakat bana göre de filmde, George Bush başkan seçilmeden çok önce olanlar var.

Göçmenlik, sınıf farklılıkları, sermayenin kötü yanları, ırkçılık gibi temaları filmlerinizde tekrar tekrar işliyorsunuz. Dolayısıyla siz de, filmleriniz de politikayla içli dışlı görünüyorsunuz. Kendinizi ve "Gümüş Şehir"i politik olarak nerede konumluyorsunuz? Liberalden ziyade sosyalist diyebilir miyiz?
Bu konuda tercih ettiğim sözcük "ilerici". Galiba bu, Amerikan Devrimi'ne ve Amerika'nın ne olabileceğine dair bir vizyonu olan Tom Paine gibi insanlara kadar gidiyor. Birleşik Devletler göçlerle oluşmuş bir ülke. Dolayısıyla bu, ben doğmadan çok ama çok öncelere dek uzanan bir hikaye. Bence hâlâ da sürüyor. Biz Birleşik Devletler'de hâlâ gerçek bir demokrasi inşa ediyoruz ve bence henüz bunu tam olarak başarabilmiş değiliz.

"Gümüş Şehir"deki ana konulardan birinin bu olduğundan yola çıkarsak, alternatif medya sizin için nasıl bir öneme sahip?
Medyanın ülkenin kontrolünde giderek daha da önem arzettiğini düşünüyorum. Bence şu iki şey aynı anda oluyor: America daha demokratik oldukça aynı zamanda daha da popülist bir hale geliyor.

Seçmenin gücü ülkenin kurulduğu günlere kıyasla çok daha fazla. Ama bu süreç içerisinde medya da çok güçlendi. Sonuçta biz neler olup bittiğini medyadan öğreniyoruz. Onların da kendi gündemleri var. İnsanların da bu gündeme güvenmeleri zorlaşıyor. Çünkü medyanın da işleri ülkeyi yönetenlere bağlı olarak ilerliyor.

Anarchist's Convention Films hakkında bize biraz bilgi verebilir misiniz?
Anarchist's Convention şirketin adı. Bu aynı zamanda benim yazdığım kısa öykü koleksiyonunun da adı. Çektiğimiz 15'e yakın film var. Şirket daha ziyade onların mali konularıyla ilgili... 20 yıl önce çektiğimiz 10 - 15 filmin haklarını geri alabilelim diye...

Edebiyat kökenli olmanıza rağmen, iş yönetmenliğe gelince pek edebi görünmüyorsunuz. Filmleriniz hikayeden ziyade karakterlere odaklanıyor ve hikayeler de çarpıcı bir kurgu süreci sonucunda içice geciyor. Size göre yazmak ile yönetmek arasındaki farklar neler?
Çektiğim filmlere nazaran romanlarım daha mozaik bir yapı sergiliyor, daha fazla karakter barındırıyor, hatta daha fazla bakış açısına sahip olabiliyor. Bu yüzden benim hikayede ilgilendiğim esas şey karakterin ve insanların ne hissettikleri. Karakterlerin fazlasıyla düz oldukları basit gerilimleri sevmiyorum. Bence her insan ayrı bir birey ve iyi ile kötü şeylerin ayrı ayrı birleşiminden meydana geliyor. Benim için bir hikayeyi anlatma biçimi birçok insanı heyecanlandırmayı becermektir.

Yazmanın ve yönetmenin yanısıra, aynı zamanda filmlerinizin kurgusunu da kendiniz yapıyorsunuz. Böyle bir tercihe neden ve nasıl vardınız? Bu, auteur'vari bir yaklaşımın bir sonucu mu?
Galiba film çekmeden önce romancı olmamdan kaynaklanıyor bu. O zaman da üçüncü aşama üzerinde kontrolüm vardı. Yazmanın birinci, yönetmenin ikinci, kurgunun da üçüncü aşama olduğunu düşünmüşümdür hep. Film işine ilk girdiğimde kurgucuydum. Sonra çektiğim birkaç filmde bir kurgucuyla çalıştım. Ve onlarla çalışırken fark ettim ki bu işi de kendim yapmayı tercih ederim. Fakat bir kurgucuyla çalışan çoğu yönetmen de bütün gününü orada geciriyor. Onlar da bence aslında üçüncü aşamada kontrol sahibi.

"Gümüş Şehir"de şirketlerin politikacılar ve seçimler üzerindeki etkisi gözden kaçacak gibi değil. Amerikan sinemasında politik açıdan yeni yeni şekillenen kritik hareket hakkında ne düşünüyorsunuz? Sizce bunlar '70'lerin ruhunu canlandırabilir mi?
Umarım Amerikan filmleri, özellikle de daha çok izleyiciye ulaşan Hollywood filmleri neler olup bittiğine dair insanların dikkatini çekebilir. Çok az sayıda filmde şu iki şeye rastlıyoruz: politik bilince ve toplumsal davranışı tanınabilir insanlara... Bence birçok aksiyon ve komedi filminde de şirketlerin kontrolüne rastlayabilirsiniz. Coca Cola ve diğer ürünlerin reklamlarını veya billboard'ları görebilirsiniz. Eskiden filmlerde reklam yapılmazdı; bu, televizyonun işiydi ve dolayısıyla böyle büyük billboard'lar göremezdiniz.

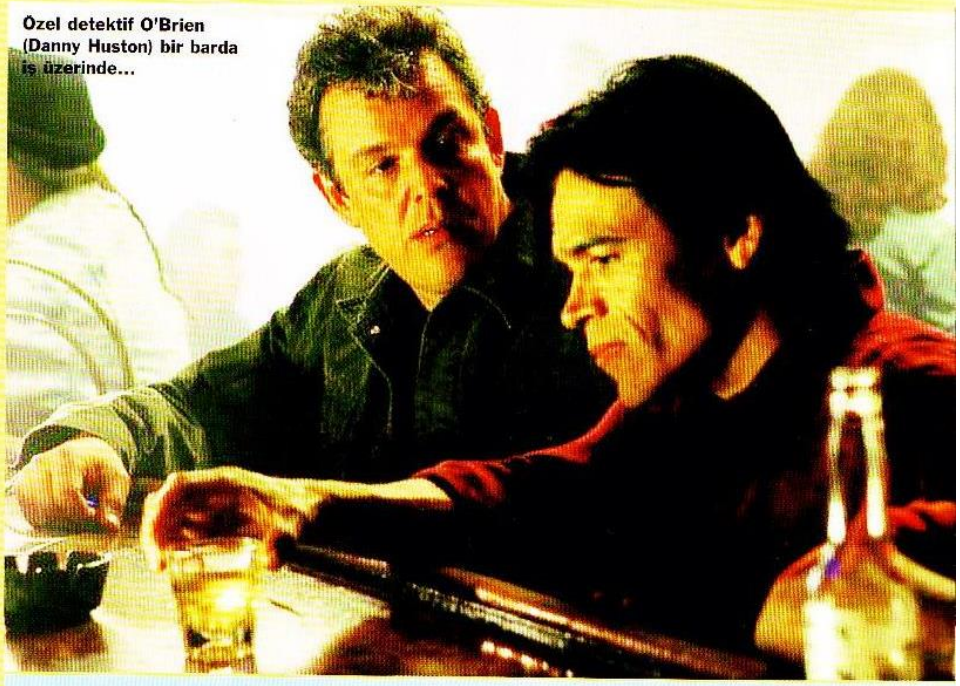
Özel detektif O'Brien (Danny Huston) bir barda iş üzerinde...

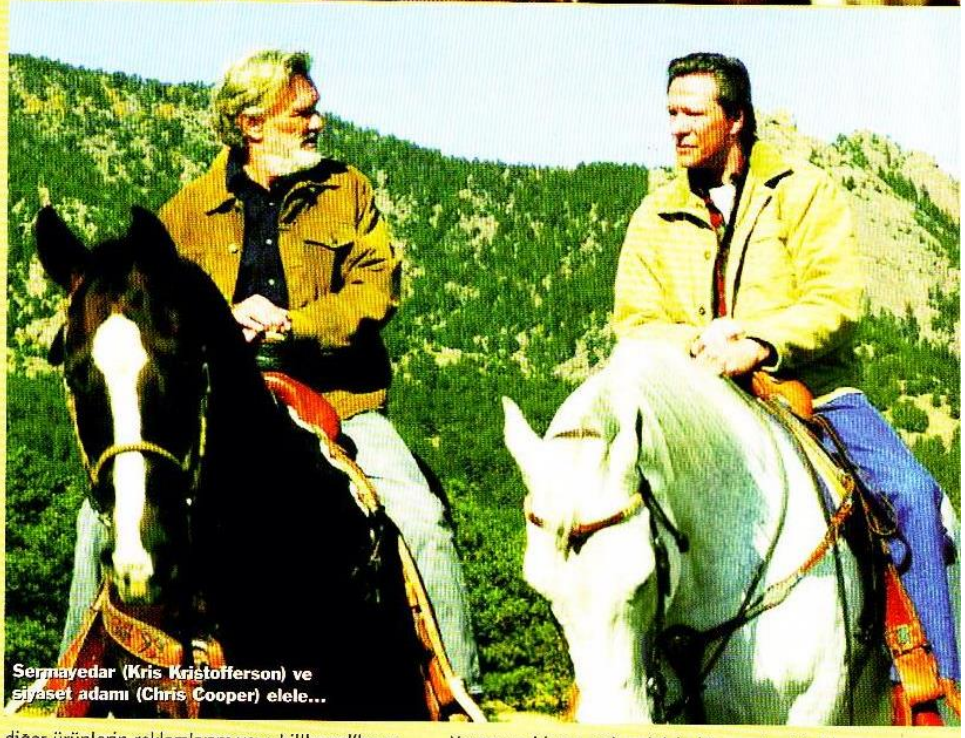
Sermayedar (Kris Kristofferson) ve siyaset adamı (Chris Cooper) elele...

Bazı B filmlere senaryolar yazarak mesleğe başladınız. Her ne kadar filmleriniz ve senaryolarınız bugün de belirli bir mizah duygusu taşısa bile, kendi filmlerinizi yönetmeye başladığınız zaman tamamen başka bir yönde ilerlemeyi tercih ettiniz. Bugün geri dönüp baktığınızda o günleri nasıl değerlendiriyorsunuz?
Yaşamımı idame ettirmek için bir yandan kiralık senaryo yazarı olarak da mesleğimi icra etmeyi sürdürüyorum. Bu yüzden başka insanlar için de senaryolar yazıyorum. Son dönemlerde tür filmine yakın şeyler yazan insanlardan biriyim. Bu da beni bu filmlerde çalışırken planlı ve programlı şekilde yapılması gereken bazı şeyleri bilmeye götürüyor galiba. Filmin ritmiyle, örneğin insanlara bilgi verirken nasıl bir ritm yakalayacağımızla ilgili... O yüzden sanırım bu benim için çok öğretici de olan birşey. İzleyiciye belirli bir ritmle sunulacak filmleri yazmak çok öğretici.

Ankara kapıdan baktırır...

Başkentin film festivali bu yıl martta hayata geçiyor. Dünya Kitle İletişimi Araştırma Vakfı tarafından ayın 3'ü ile 13'ü arasında düzenlenen festival bu yıl 16 yaşına basıyor ve her zamanki gibi dolgun bir programla Ankaralı sinemaseverin iştahını bastırmaya niyetleniyor.

Tüm gösterimler Kızılay Büyülü Fener Sinema ve Kültür Merkezi'nde gerçekleştirilecek. Festival filmleri önceki seneyle aynı fiyatlardan, indirimli 5 YTL, tam 7 YTL'den izlenebilecek.

"Miras"

16. Ankara Uluslararası Film Festivali bu yıl Belçika, Danimarka, Finlandiya, Hindistan, İran, İsviçre, Kanada, Yunanistan Büyükelçilikleri ile British Council, Fransız Kültür Merkezi, Goethe Enstitüsü, İtalyan Kültür Merkezi'nin de desteğini yanına alarak hayata geçiyor. Festivalin kurucularından Aziz Nesin'in adını taşıyan emek ödülü bu yıl, 100'den fazla filmde rol alan Tarık Akan'a verilecek. Festival kapsamında her yıl, sinema sanatına katkıda bulunan kurum ve kuruluşlara verilen Kitle İletişim Ödülü, bu yıl Sinema Yazarları Derneği ve Antrakt Sinema Gazetesi'ne sunulacak.

Ulusal uzun film yarışması

Bu yılki ulusal uzun film yarışmasında; Semih Kaplanoğlu'nun "Meleğin Düşüşü", Ezel Akay'ın "Neredesin Firuze", Ahmet Uluçay'ın "Karpuz Kabuğundan Gemiler Yapmak", Reha Erdem'in "Korkuyorum Anne", Uğur Yücel'in "Yazı Tura", Ümit Elçi'nin "Hoşgeldin Hayat", Nuray Şahin'in "Helin'in Hayalleri", Teoman Yakupoğlu'nun "Balans ve Manevra", Ayşe Polat'ın "En Garde", Yavuz Özkan'ın "Hayal Kurma Oyunları", Ercan Durmuş'un "Gece 11:45" filmleri yarışacak.

Yarışmanın seçici kurulunda yönetmen Derviş Zaim, senaryo yazarı Safa Önal, oyuncu Lale Mansur, sinema yazarı Uğur Vardan ve müzisyen Cahit Berkay bulunuyor.

Kısa film yarışması

Festivalin ulusal kısa film yarışması bölümünde kurmaca dalında 25, deneysel film dalında 8 ve canlandırma filmleri dalında ise 7 film yarışıyor. Yarışmanın seçici kurulunda yönetmen Mustafa Altıoklar, sinema eleştirmeni Murat Özer, akademisyen Ersan Ocak, sinema yazarı Yamaç Okur ve Süreyya Gariboğlu yeralıyor.

Uluslararası kısa film programında İngiltere, Almanya, Avusturya, Çek Cumhuriyeti, Hollanda, Portekiz, İspanya, İtalya, Fransa, Avustralya, Bulgaristan, İrlanda, İsviçre, Japonya, Kazakistan, Singapur, ABD, Kanada gibi ülkelerden filmlere yer veriliyor. Filmler beş başlık altında sinemaseverlere sunulacak.

27 ülkeden 28 filmin yer aldığı "Kısa Sınır Tanımaz" bölümünde kısa film izleyicilerinin ilgisini çekecek kısa ve canlandırma filmler yer alıyor.

"Oberhausen 50 Yıl Seçkisi" başlığı altında, Oberhausen Uluslararası Kısa Film Festivali'nin 50. yılı dolayısıyla yapılan 27 filmlik seçki izleyiciyle buluşacak. Roman Polanski, Werner Herzog, Krzysztof Kieslowski, Agnes Varda gibi usta yönetmenlerin kısa filmlerinin de bulunduğu seçki, festivalde 50 yıl boyunca yarışan en iyi filmlerden oluşuyor ve belki de Ankaralıların en çok ilgi göstermesi gereken bölümlerden biri. Program kapsamında Oberhausen Uluslararası Kısa Film Festivali Yönetmeni Angela Hardt'ın seçkide yeralan filmlerle ilgili bir sunumu da olacak.

"İspanya-Bask Kısaları" bölümünde, Bask Hükümeti tarafından desteklenen KIMUAK Kısa Film Festivali'nin 12 filmlik 2003-2004 seçkisi sinemaseverlerin beğenisine sunulacak. Seçki, tüm dünyada çeşitli festivallerden çok sayıda ödülle dönmüş filmlerden oluşuyor.

"Kısa Çizgi" başlığı altında, ENSAD Animasyon Okulu öğrencilerinin çalışmalarından oluşan 12 filmlik bir canlandırma seçkisi izleyiciyle buluşacak.

Hayatta bağlandıkları insanları kaybedenlerin öykülerinin anlatıldığı filmlerden oluşan "Gidenlerin Ardından" bölümünde ise hepsi farklı ülkelerden 6 film bulunuyor.

Belgesel film yarışması

Bu yıl festivalin ulusal belgesel film yarışmasında amatör kategoride 20, profesyonel kategoride 14 film yarışacak.

Yarışmanın seçici kurulunda sinema yazarı Aslı Selçuk, sinema yazarı Burçin Yalçın, fotoğraf sanatçısı İbrahim Demirel, gazeteci Coşkun Aral, yapımcı Müjgan Dervish görev alıyor.

Uluslararası Belgesel Film programında ise Polonya, Almanya, İsviçre, İspanya, Avusturya, İsrail, ABD gibi ülkelerden toplam 14 belgesel izleyiciyle buluşacak.

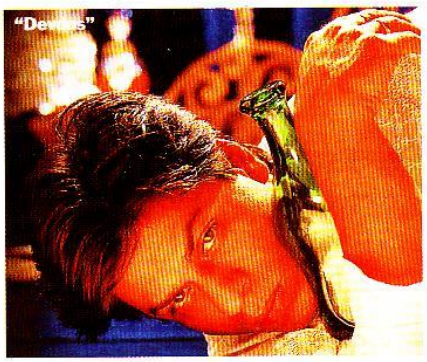

"De[illegible]"

Uluslararası Belgesel Film gösterimi kapsamında "Portreler" başlığı altında, aralarında Charlie Chaplin ve Peter Greenaway gibi yönetmenlerden, Sergei Diaghilev'e kadar dünyaca ünlü sanatçılar üzerine yapılmış belgesellerin de bulunduğu 5 film izleyiciyle buluşacak.
"Yüzleşme" başlığı altında; izleyenleri savaş, baskı, şiddet ve tarihin gerçekleriyle yüz yüze bırakan 5 film, belgeselseverlerin beğenisine sunuluyor.
Yaşamın farklı köşelerinden izler sunan "Yaşama Dair" başlığı altında da Polonya, İsrail ve İspanya'dan 4 film Ankaralı sinema izleyicisiyle buluşacak.

Dünyadan uzun metrajlı filmler

Bu yılki toplu gösterimlerden ilki İtalyan sinemasının yıllanmış yönetmenlerinden Marco Bellocchio'nun yapıtlarından oluşuyor.
Milano Katolik Üniversitesi'nde almakta olduğu felsefe eğitimini 1959'da terkederek Roma'da sinema eğitimine başlayan yönetmen 1961-1962 yılları arasında üç kısa film yapmıştı. Daha sonra Londra'da Slade Güzel Sanatlar Okulu'na devam etti. İlk filmi "Cepteki Yumruklar" 1965'te Locarno'da Gümüş Yelken ödülü kazandı ve bu film uluslararası meslek yaşantısının da başı oldu. İtalyan sinema tarihinde yapılmış en iyi ilk filmlerden biri olarak anılan "Cepteki Yumruklar" en çok ses getiren filmi oldu. Militan bakışı, ticari sinemayı herkesten daha şiddetle reddeden duruşu, aldığı dini eğitimden arda kalan felsefi-düşünsel derinliğiyle kendine özgü bir çizgide tutarlı bir şekilde ilerledi. Festivalde yönetmenin 1965 yapımı "I Pugni in Tasca / Cepteki Yumruklar", 1991 yapımı "La Condanna / Yargı" ve 1999 yapımı "La Balia / Dadı" filmleri gösterilecek.
Uluslararası uzun film programındaki bölümlerden bir diğerinin adı "Dünyanın Her Köşesinden" başlığı altında toplanmış durumda. Bu bölümde onlarca film göze çarpıyor: Gürcü yönetmen Dito Tsintsadze'nin 2004 Nürnberg Film Festivali en iyi film, 2003 San Sebastian Film Festivali Altın Deniz Kabuğu ödüllerine sahip "Schussangst / Atış Korkusu"; İsviçre-Almanya ortak yapımı, Stefan Hillebrand ve Oliver Paulus'un birlikte yönettikleri, 2003 San Sebastian Film Festivali en iyi yeni yönetmen ödüllü "Wenn der Richtige Kommt / Doğru Kişi Geldiğinde"; 2003 yılında Uluslararası Hindistan Film Akademisi Ödülleri'nin birçoğunu kazanan Sanjay Bhansali'nin yönettiği "Devdas"; Peter Hedges'in yönettiği, 2003 Chicago Uluslararası Film Festivali İzleyici Özel Ödülü sahibi ABD yapımı "Pieces of April / Annemler Yemeğe Geliyor"; yönetmenliğini Pablo Trapero'nun üstlendiği, 2002 Chicago Uluslararası Film Festivali'nde FIPRESCI ödülünü kazanan Arjantin yapımı "El Bonaerense", Michael Winterbottom'ın 53. Berlin Film Festivali'nde Altın Ayı kazanan filmi "In This World / Bu Dünyada" ve 2003 Venedik Film Festivali'nde Altın Aslan'a aday gösterilen "Code 46 / Kod 46", 2003 San Sebastian Uluslararası Film Festivali'nde en iyi senaryo

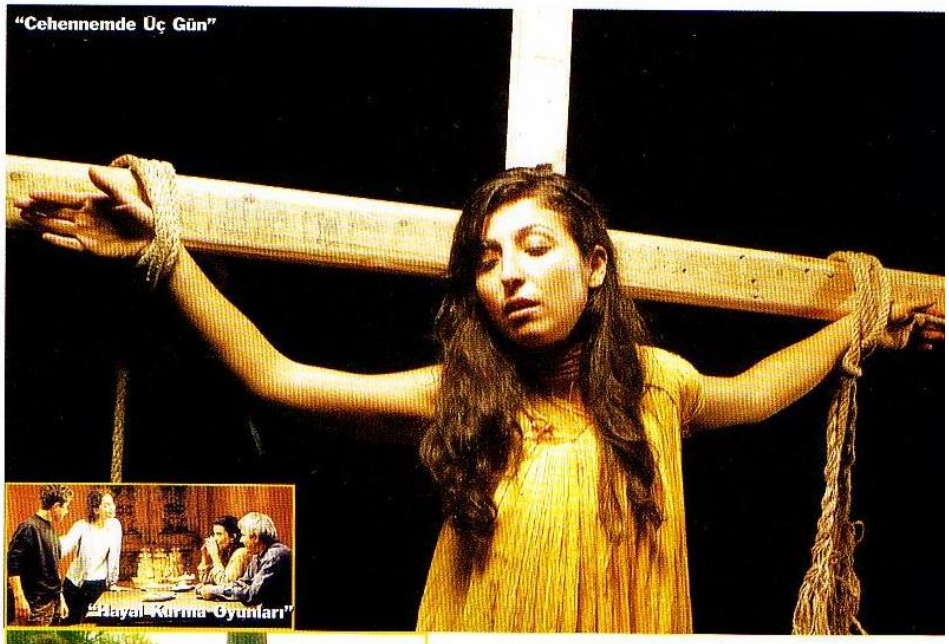

ödülünü alan Per Fly'ın yönettiği "Arven / Miras"; Alman yönetmen Philip Gröning'in yönettiği, 2000 Locarno Film Festivali'nde Bronz Leopar ödülünü alan "L'Amour, l'argent, l'amour / Aşk Para Aşk", usta yönetmen Wim Wenders'ten 2003 Sao Paulo Film Festivali İzleyici Ödülü sahibi "The Soul of a Man / Bir Adamın Ruhu", 2003 Sofya Uluslararası Film Festivali'nde en iyi Bulgar filmi ödülünü kazanan Krassimir Kroumov'un yönettiği "Pod Edno Nebe / Aynı Gökyüzü Altında", Amerikan bağımsızlarının en önemli yönetmenlerinden Hal Hartley'in son filmi "The Girl From Monday / Pazartesi Günkü Kız", ABD'deki birçok bağımsız film festivalinde önemli ödüller kazanan, 1979 yapımı "The Champ / Şampiyon" filminin küçük yıldızı Rick Schroder'in ilk yönetmenlik denemesi "Black Cloud / Siyah Bulut", Jean-Stephane Bron'un yönettiği, 2004 İsviçre Film Ödülleri'nde en iyi belgesel ödülü kazanan "Mais Im Bundeshuus", Sırp yönetmen Ljubisa Samardzic'ten iki film birden: Sırbistan'ın NATO tarafından bombalanmasına tepki olarak çektiği, 2000 Milan Uluslararası Film Festivali en iyi ilk çalışma ödülünü alan "Nebesca Udica / Gökyüzü Çengeli" ve 2004 Ulusal Film Festivali Herceg, Novi'de hemen hemen tüm ödülleri toplayan "Jesen Stize, Dunjo Moja / Kaz Tüyü"... Ayrıca Finlandiya sinemasından da iki seçkin örnek: çektiği birçok kısa filmle önemli ödüller kazanmış Aleksi Salmenperä'nın ilk uzun metrajı "Lapsia ja Aikuisia Kuinka Niitä Tehdään? / Olgunlaştırma" ve Finlandiya'nın en popüler yönetmenlerinden Markku Pölönen'in yönettiği 2004 Hamburg Film Festivali izleyici ödülü sahibi "Koirankynnen Leikkaaja / Köpek Tırnağı Kesicisi" Ankaralı sinemaseverlerin beğenisine sunulacak.
Ayrıca Francophonie Penceresinden isimli bir başka bölümde de kalabalık bir seçki göze çarpıyor. Calin Peter Netzer'in yönettiği, 2003 Locarno Film Festivali'nde Tunç Leopar ödüllü "Maria"; Yunanistan'dan yönetmenliğini Giorgos Zafiris'in üstlendiği, 2000 Selanik Film Festivali'nde Altın İskender ödülüne aday gösterilen "Efimeri Poli / Geçici Şehir" ve 2001 Selanik Film Festivali'nde Altın İskender ödülüne aday gösterilen Christos Dimas'ın yönettiği "Oi Akrovates tou Kipou / Sarmış"; 2004 Kanada Film Yönetmenleri Festivali'nde en iyi film ödülü kazanan Kanadalı yönetmen Gavin Heffenan'ın yönettiği "Expiration / Nihayet"; Fransız yönetmen Lucas Belvaux'nun 2004 Fransız Sinema Eleştirmenleri en iyi film ödülünü alan üçlemesinden "Apres La Vie / Yaşamdan Sonra"; Fransız yönetmen Jacques Audiard'ın "Sur Mes Levres / Dudaklarımda"; Lübnanlı yönetmen Ghassan Salhab'dan bir Lübnan-Fransa ortak yapımı "Terra Incognita / Bilinmeyen Topraklar" toplamdaki filmlerden bazıları. Ayrıca Vietnam sinemasından gelen ve vakti zamanında ülkemizde gösterime girdiğinde büyük beğeni toplamış "Yeşil Papayanın Kokusu"nun yönetmeni Tran Anh Hung'un yeni filmi "Mua he Chieu Thang Dung / Dikey Güneş Işığı", Frank Van Passel yönetiminde 2002 Hollywood Film Festivali'nde Hollywood Keşif Ödülü'nü kazanan "Villa des Roses / Güller Konağı" ve son olarak Dardenne Kardeşler'in yaptığı, 2002 Cannes Film Festivali'nden eli boş dönmeyen "Le Fils / Oğul" Francophonie Penceresinden başlığı altında gösterilecek seçkideki filmler. ■

Konuşuyoruz ama anlaşamıyoruz

Teoman Yakupoğlu, ilk filmi "BALANS VE MANEVRA"yla seyirci karşısına çıkıyor bu ay. Yapımcılığını, yönetmenliğini, senaryo yazarlığını ve başrolünü üstlendiği filmin, müzikleri de ona ait tabii. Bugüne kadar hep kafasını meşgul etmiş bir meseleyi seyirciyle paylaşmak istediğini söyleyen genç yönetmen, bu ilk filminde çok iyi tanıdığı ve çok sevdiği insanların hikayelerini anlatıyor. SENEM ERDİNE

Zamanın birinde Bodrum'da bir araya gelmiş, bir şekilde birbirlerinin hayatına girmiş ancak bir türlü birbirleriyle gerçek bir iletişim kuramamış birbirinden enteresan bir grup insanın hikayesi "Balans ve Manevra". Zaten zamanımızın en büyük sorunlarından birisi de bu yönetmene göre. Bir türlü birbirimizle gerçek bir iletişim kuramıyor oluşumuz. "Teğet geçiyoruz birbirimize, hatta belki teğet bile geçmiyoruz, Zekeriya Beyaz'ın gözleri gibi herkesin aklı başka tarafta" diyor. Bir türlü anlaşamıyoruz. Gittikçe birbirimizden uzaklaşıyoruz. Mutsuzluğumuzun başlıca sebebi de bu.

Hikayelerine ve karakterlerine odaklanan, sade, gösterişsiz ama etkileyici filmler çeken sevdiği sinemacılardan cesaret alarak kamera arkasına geçen ünlü müzisyen, "Balans ve Manevra" üzerine verdiği bu ilk ayrıntılı röportajda, sinemayla ilişkisini, sinema yapmak istemesinin nedenlerini, büyük bir ticari riske girmiş olmasına rağmen sonuç ne olursa olsun sonuna kadar sahipleneceği ve çekmekten asla pişmanlık duymayacağı ilk filmini anlattı.

Nasıl bir izleyicisiniz?

Aslında sadece sinemada değil edebiyatta ve müzikte de çok az şey seviyorum ama seçici olduğum söylenebilir mi bilmiyorum. Seçici denilen insanlar daha elitist oluyorlar genellikle ve daha yüksek kültür ürünlerini seçiyorlar. Benim seçiciliğim öyle değil, abuk subuk kendi kafama göre bir seçicilik. Edebiyat dediğiniz zaman Red Kit de giriyor işin içine Tommiks de. Sinema dediğiniz zaman "Dumb and Dumber"ı da seviyorum. Ama en fazla seyrettiğim DVD'lere baktığım zaman birkaç isim öne çıkıyor. Birisi Woody Allen. Haftada iki üç tane Woody Allen götürüyorum. "Deconstructing Harry"yi 15-20 kere seyretmişimdir. Ara sıra dönüp "Godfather"ı seyretsem de beni kişisel olarak etkileyen filmler öyle filmler değil aslında. Daha içe dönük, daha kişisel, özellikle de yönetmenin yarattığı, yazdığı filmler beni daha çok etkiliyor. İstisnaları var bunun tabii. Mesela "Lawrence of Arabia"yı da çok seviyorum ama niye sevdiğimi bilmiyorum. Niye "Das Boot"u seviyorum bilmiyorum. Sinemanın büyüsüyle ilgili belki diyeceksin ama en büyülülerinden biri olan "Lord of the Rings"de uyudum. "Harry Potter"ın üçüncü dakikasında bana göre değil deyip çıktım.

"Mumya Firarda"nın gösterime girdiği ay yayınlanan önceki röportajımızda "küçük Avrupa filmlerini" ve Amerika'da artık nesli tükenmekte olan "eski bağımsız filmleri" sevdiğinizi, günün birinde bir film çekerseniz onlara benzer bir film olacağını söylemiştiniz. Prodüksiyonun boyutları ve yapım anlayışı neden önemli sizin için?

Bütçeyle ilgili bir kısıtlama varsa insanlar daha iyi film yapıyorlar galiba. Aynı çocukluğumuzda olduğu gibi, paramız yokken bir tane dergi alırdık, sonuna kadar okurduk ya... Onun gibi bir şey bu galiba. Film yapmayı diğerlerinden daha fazla isteyen insanların yaptığı filmler daha güzel oluyor.

O işlerdeki samimiyet midir sizi etkileyen?
Evet, daha "samimi" oluyorlar belki ama ben şu "samimi" lafından o kadar nefret ediyorum ki... "Samimi" ne demek yani? Film çeken herkes samimi. Film çekmek dünyanın en zor işi aslında. Ben herkesin, en ticari düşünen adamın bile samimi olduğuna inanıyorum. O yüzden samimiyet kavramını kullanmak istemiyorum. Eğer yönetmen elindeki filmi bir başkasının yapacağından farklı bir şekilde yapıyorsa ben o filmi seviyorum. Cassavetes'i, Woody Allen'ı, Jim Jarmusch'u, Hal Hartley'yi o yüzden daha çok seviyorum.

Sinema yapmayı ne zaman düşünmeye başladınız?
Çocukluğumdan beri şöyle bir şey var aslında, bir şeyde pasif olamıyorum ben. Daha ilkokulda kitapları sevdiğimi düşündüm ve hemen hikayeler yazmaya başladım. Baktım müziği seviyorum hemen gitar aldım ki onlardan biri olayım. Üniversite hazırlığa başladığım zaman da senaryo karalamaya başladım. Bu belki hırsa giriyor, belki egoya giriyor, belki içinde kötü kötü hisler de var bunun ama en azından kendimi biliyorum, böyleyim. Neredeyse 17-18 yıldır arkadaşlarımla birlikte hayalimiz bir sinema filmi çekmekti. Başka bir sürü insanın da hayalidir mutlaka ama sinema filmi çekebilmenin sadece çalışkanlıkla, sadece yetenekle veya çok iyi fikirlerle alakası yok, aynı zamanda finans gerekiyor. Belki de ben bundan 15 sene önce daha çok özeneceğim, daha çok uğraşacağım bir film çekebilirdim ama o zaman beş kuruşumuz yoktu. Şimdi artık, Tuborg diyerek Fanta diyerek, o filmleri yıkatacak paramız var.

Kendi paranızla mi çektiniz filmi?
Evet, kendi paramla çektim.

Son zamanlarda genç yönetmenlerin ilk filmlerini destekleyen Sinan Çetin'in sizin filminizin prodüksiyonunu da üstleneceğine dair söylentiler vardı. Bu söylentilerin aslı yok mu?
Yönetmenlerin ilk projelerini destekliyor Sinan. Seviyor öyle şeyleri. Bakmayın onun, "Para kazanmamak eşekliktir" falan dediğine, aynı zamanda garip bir duygusallığı da var. Bakıyor ki bir adam hevesli, niyetli, yardım etmek hoşuna gidiyor. Benimkine de öyle girmek istedi. Ben kabul etmedim. Ama onun nedeni başka. Sinan Çetin'e özel bir şey değil. Geniş bir toplulukla beraber yaparsanız bu işi, birdenbire işin içine doğal süreç nedeniyle toplantılar giriyor. İnsanlar fikirlerini söylüyorlar. O sırada canınız filmi seyrettirmek istemiyorsa bile seyrettirmek zorunda kalabiliyorsunuz.. Sinan benim çok yakın arkadaşım. O parayı istesem bana verirdi zaten, ortak olmamıza da gerek yoktu ama ben yine de kendi başıma olmak istedim, en azından içim rahat olsun diye, toplantı yapmayayım diye. Bunun da çok büyük avantajını gördüm. Kimseyi ikna etmek zorunda kalmadım.

Ne kadara mal oldu film?
1 milyon dolara yaklaştı.

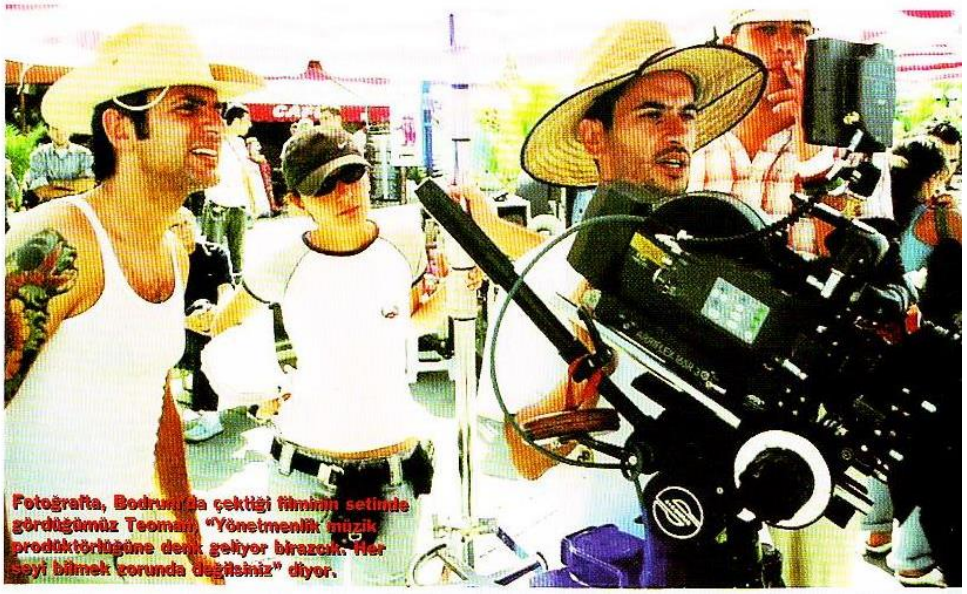

Fotoğrafta, Bodrum'da çektiği filminin setinde gördüğümüz Teoman, "Yönetmenlik müzik prodüktörlüğüne denk geliyor birazcık. Her şeyi bilmek zorunda değilsiniz" diyor.

Seda Akman, Teoman'ın canlandırdığı Timur karakterinin sevgilisi Zeynep'i oynuyor, Yusuf Akgün ise İstanul'dan Bodrum'a gelmiş 18'lik bir delikanlıyı.

Peki daha önce hiç kamera arkasına geçmemiş biri olarak bir milyon dolarlık bir prodüksiyonun sorumluluğunu tek başınıza üstlenmeye nasıl cesaret ettiniz?
Müziğe yaklaşımım da öyledir benim. Oturup da 10 saat gitar çalışan adamlardan olmadım hiçbir zaman. Biraz daha üstten bakıp nasıl bir şey üretirim diye düşünüyorum daha çok. Önce bir tadı vardır kafamda, şarkıyı yaparım, ondan sonrasını başkasına bırakırım. Hiç teknik bilmem ama iyi komutanım. İnsanlar bir şekilde bana inanırlar, ben de onları iyi kullanırım. Yönetmenlik, müzikteki prodüktörlüğe denk geliyor birazcık aslında. Yani her şeyi bilmek zorunda değilsiniz. Görüntü yönetmenine gidip, ben şöyle bir renk istiyorum dediğiniz zaman, nasıl bir ışıkla hangi malzemeyi kullanarak o rengi elde edeceğini o biliyor, sizin bilmenize gerek yok. Sevdiğim yönetmenlerden cesaret aldım biraz da. Onlar da hikayeye daha çok önem veriyorlar, belirli bir tat yakalamaya çalışıyorlar, o tadı ve kendilerini daha çok önemsiyorlar. Hoş bir senaryo yazıyorlar, oyuncuları ikna ediyorlar, güzel diyaloglar yazıyorlar, oyuncular da güzel oynuyor; benim gördüğüm bu ve bunu yapabilirim diye düşündüm. Ben cesaret ettim diye mantıklı bir karar olmayabilir bu, çünkü ben mantıksız şeylere de cesaret edebiliyorum hayatta, ama canım yapmak istiyordu. Kendime sorduğum zaman ben niye film çekmek istiyorum diye cevabını bulamıyorum.

Sahi, neden sinema yapmak istiyorsunuz?
Tam olarak bilmiyorum. Neden müzik yapmak istediğimi biliyorum mesela. Onu zaten yapıyordum. Müzikte elinize gitarı aldığınız anda müzik yapmaya başlamış oluyorsunuz, oysa sinema yapmış olmanız için bir filmi tamamlamanız gerekiyor. Müzik yapmamın kendi içinde bir mantığı var ama sinemanın yok çünkü ben daha önce kısa film bile çekmedim. Sinema yapmanın nasıl bir şey olduğunu bilmiyordum. O yüzden de neden yapmak istediğimi bilmiyordum ama şimdi ⇨

"Balans ve Manevra"

Burak Sergen'in oynadığı Kamyoncu İbo, hikayede önemli rol oynayan karakterlerden birisi.

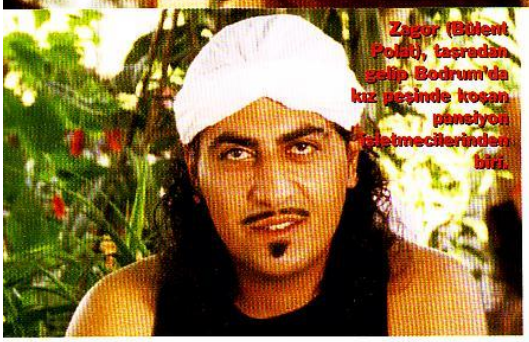

Zafer (Bülent Polat), taşradan gelip Bodrum'da kız peşinde koşan pansiyon işletmecilerinden biri.

biraz biliyorum; çok zevkli bir şey.

"Balans ve Manevra" fikir olarak nasıl ortaya çıktı? Hayatımın en serseri günlerinin hikayesini anlatıyorum demişsiniz. Bodrum'da geçen o dönem, neden anlatılmaya değerdi?

1989-90'larda Bodrum'a gittiğimde, o zamana kadar hayatımda hiç karşılaşmadığım kadar egzantrik adamlarla karşılaştım. Onların anlattığı hikayeler filme sızdılar bir şekilde. Burak Sergen'in oynadığı Kamyoncu Ali karakteri, 90'ların başında Bodrum'da tanıştığım arkadaşım Taygun'un anlattığı Manisa'da geçen bir hikayedendir mesela. Yazmaya başladığım zaman bildiğimiz hiçbir senaryo kuralına uymak istemediğimi farkettim. Kafamda nasıl bir film çekeceğim görüntü olarak da vardı, fikir olarak da vardı ama aslında daha yoğun olarak bir tadı vardı benim içimde. Baktım ki aklıma o tada daha iyi uyan bir şeyler geliyor, kitaplardan öğrendiğim formüllerin hepsini attım çöpe.

Nasıl bir tat vardı kafanızda peki? Onu tarif edebilir misiniz?

Hayır işte tarif edemem. Şöyle şeyler söyleyebiliyorum sadece; bir takım karakterler var, benim sevdiğim insanlar, bunlar hemen hemen aynı şeylerden bahsediyorlar ama bir türlü iletişime geçemiyorlar, birbirlerine bir türlü değemiyorlar, aslında çok kötü insanlar değiller ama iyi de değiller. Oradaki karakterlerin hepsi başlı başına anlatılmaya değer karakterler ama beni etkileyen bir şey anlatıyorlar aslında. Ben seyirciye bir şey anlatmak istiyorum demek istemiyorum. Böyle bir şey yok. Ben bir şeyden etkileniyorum, sürekli hayatımı etkileyen bir şey var bu dünyada, onu seyirciyle paylaşmak istedim sadece. Lineer bir olay örgüsü kurmak istemediğim için, yani öyle bir şeyden zevk almayacağım için yine şarkılarımda olduğu gibi sanki bir iç dökmeymiş gibi yazdım senaryoyu. Ama bu filmi herkes görene kadar ne anlatmak istediğimden tam olarak bahsetmeyeceğim. Şu beni korkutur çünkü; şimdi ben bas bas bağırırım ne anlatmak istediğimi ama filmde hiç anlatamamışımdır... En azından birkaç kişinin anladığını gördükten sonra konuşabilirim ancak. Bir kişi anlasa yeter bana. Bir kişi bile anlamazsa bayağı başarısız olmuşum demektir.

Filmin ismi neden "Balans ve Manevra"?

O anlattığım küçük insanların her birinin önemsediği, aslında hiç önemli olmayan felsefeler var. 'Balans ve manevra' bunlardan bir tanesi. Adam kendisine küçücük bir hayat kurmaya çalışıyor ve küçücük bir motto oluşturuyor; Balans ve Manevra. Ne bu? Hiçbir anlamı yok aslında. O kadar palavra bir şey ki. Ama Bodrum'da böyle bir şey vardı o zaman. Bir sürü adam kendisine kendince bir motto belirlemişti ve bir şekilde hayatını rahatlatmıştı. Ümit Kaptan da onlardan biri işte. Filme adını veren de onun mottosu.

Bülent Kayabaş'ın canlandırdığı Kaptan Ümit filmin önemli karakterlerinden birisi, öyle değil mi?

Bu benim Bodrum'da rast geldiğim insanlardan. Kendi içime bakınca olmak istediğim kişiliğin izlerini görüyorum onda. Kendince bir sürü sorumluluklarından veya bağlantılarından vazgeçmiş, daha rahat bir hayatı seçmiş, biraz tembellik hakkını kullanan, o uğurda karısını ve çocuğunu da terk etmiş bir adam. Ben öyle insanları seviyorum.

Bir arayış içinde kurulu düzenini terk etme cesareti gösteren insanları mı kast ediyorsunuz?

Evet, arıyor buluyor ve mutlu da yaşıyor ondan sonra. Bir tane kırılma noktası var hayatında. Sevmediği bir işi, çok da mutlu olmadığı bir evliliği, bağlantıları sorumlulukları falan filan var, mühendis. Birdenbire hepsine boşveriyor, çekiyor gidiyor.

Rumeli Hisar'ı da özellikle seksenlerin sonlarında bir dönem, insanların kendilerine dayatılan toplumsal rollerinden ve sorumluluklarından sıyrılıp bir nev'i özgürleşme hatta arınma yaşadığı bir yer olmuştu adeta. Hisar'ın o dönemini siz de bilirsiniz. Orada toplanan insanlara benziyor kahramanlarınız biraz sanki.

Evet, Hisar hakikaten birbirine hiç benzemeyen bir sürü sokak köpeğinin bir araya geldiği yerdi. Sokak köpeği derken, bilinçli olarak bunu seçen insanlardan bahsediyorum. Fabrikatörle şarapçı aynı bankta oturup içki içerdi, gecenin sonunda da kavga ederlerdi. İşini gücünü bırakıp oraya gelen insanlar vardı orada da. Bodrum da öyle bir yerdi işte. Her yıl dörder aydan altı sene kaldım orada ve şöyle bir şey gözlemledim; insanlar hayatlarını tamamen küçültmüşlerdi ve herkesin de kendine göre bir hayat mottosu vardı. Az kelimeyle konuşurlardı. Kimse kimseyi yargılamadığı ve bundan kaynaklanan sorumluluklar da olmadığı için insanlar tam anlamıyla kendileri olabiliyorlardı. Bu beni çok etkilemişti. Onların hikayelerini anlatmak istedim. Şimdi anlatırken netleşiyor düşüncelerim aslında biraz, çünkü bu benim ilk detaylı röportajım filmle ilgili. O karakterlere hayranım ben. O karakterler bir şekilde anlatılmalı. Film çekmeseydim de burada iki bira açıp muhabbet etseydik ben yine onları anlatırdım. Arkadaşlarıma da onları anlatıyorum 15 senedir.

Anlattığınız hikayede zaman belli mi?

Zamandan hiç bahsedilmiyor, çünkü bir dönem filmine gidiyor olsak onun kendine göre zorlukları vardı, günümüzde çeksek benim tam içime sinmiyordu. Tam anlatamıyorum niye olmayacağını ama tadı kaçıyor gibi geliyor bana. Cep telefonu olamazdı bu hikayede mesela. Olsaydı bu karakterler bu kadar naif olmayacaktı. Zamansız bir görüntü istememin bir sebebi de, filmdeki hiçbir detay insanın gözünü almasın dikkatimiz hep hikayede kalsın istedim. Sanat yönetimini çok önemsedim. Aklımda bir doku vardı, o konuda tutarlı olmak istiyordum ama Bodrum, Bodrum'a benzemiyor artık. O yüzden zamansız mekanlar aradım. 1960'da da 80'de de 90'da da aynı görünen yerler bulduk Bodrum'da. Filmin dokusuna uymayan hiçbir yerde çekim yapmadım. Hatta filmin içinde marka kullanarak para kazanmak gibi seçeneklerimiz de vardı ama son dakikada içime sinmediği için vazgeçtim. Çünkü

herhangi bir filmde o Nokia telefonu görünce aklım ona gidiyor benim ve artık o filme inanmıyorum. Yani dediğim gibi, kendi içinde tutarlı bir dokusu, bir üslubu olsun istiyordum filmin. Kıyafetleri de ona göre seçtik. Hep eski ya da eskitilmiş kıyafetler kullandık. Yüksek kontrast çalıştık. 16 mm çekmemizin de bir avantajı var, hafif bir gren verdi o da filmin dokusuna.

Oyunculuğa devam etmeyi düşünmediğinizi söylemiştiniz ama bu filmde başrol oynuyorsunuz.
Ben kendimin dördüncü, beşinci tercihiyim bu filmde. Aslında kafamda Timuçin Esen vardı. O olsa daha güzel bir film olurdu zaten. O da istedi oynamak ama haftada iki gün boştu, yapamadık. Başka isimler de vardı ama tam bizim filmi çektiğimiz dönemde diziler başlıyordu, onlar yüzünden oyuncu bulamadım. Sonradan da, bir filmde oynayacaksam bu filmde oynayayım bari, dedim, çünkü en azından bu benim iyi tanıdığım bir adam.

Bu filmde en çok önem verdiğiniz şeylerden birisi de oyunculuklar. Nasıl bir çalışma yaptınız?
Eğer ki elinizde kısıtlı bir süre varsa, on kutu daha fazla film çekmek ekonomik açıdan sizi düşündürüyorsa, insanların vakitleri çok zor organize oluyorsa ve insanların tatları çabuk kaçıyorsa bir seçim yapmak zorundasınız. Ben de hikayeyi ve oyunculukları filmin diğer bileşenlerine tercih ettim. Benim için en önemli şeylerden birisi de sesti çünkü oyunculuk açısından da çok önemli ses. Dikkatimi monitörden çok kulaklığa verdim belki de. Her ne kadar teknik olarak zor bir şeyse de düşük seste çalışmanın oyunculuğu çok olumlu yönde etkilediğini düşünüyorum. Sonra Michael Caine'in kitabında da okudum bunu, o da aynı şeyi söylüyor. Oyuncuları çok düşük seste konuşturdum. Ses ekibimiz de çok iyi bir iş çıkardı. Şu anda su içen birinin gırtlak sesini bile duyuyorum ben filmde. Umarım sonuç da iyi olur, çünkü zincirin bir yerinde kopma olduğu zaman sonuç değişiyor. Sinemalarda belli bir standart olmadığı için sinema salonunda kırılacak o zincir ama umarım post-produksiyonun sonuna kadar biz herhangi bir hata yapmayız. Bu film, benim beklediğimden daha iyi bir film oldu açıkçası. İyi derken benim beğeneceğim bir film olduğunu söylemek istiyorum, ama bunun nedeni ben değilim. Oyuncular sayesinde oldu. Birkaç filmde oynadım, bu filmde de oynuyorum diye oyuncu falan değilim aslında ama en azından iyi oyuncuyu tanıyorum. Kamera ekibi de oyun verirken çok daha iyi olduğumu söylüyor zaten. Oyunculuklarla çok uğraştım ve oyuncularıma hayran oldum. Onlar da canla başla çalıştılar.

Bu filmdeki oyunculuğunuzu öncekilerden daha iyi mi buluyorsunuz peki?
"Romantik"te de iyiyim bence. Garip bir şekilde Sinan'la olunca oluyor.

Ticari açıdan büyük bir riske girdiniz. Gişeyi düşündünüz mü çalışırken?
Bir kere ben ticari film nasıl yapılır bilmiyorum.

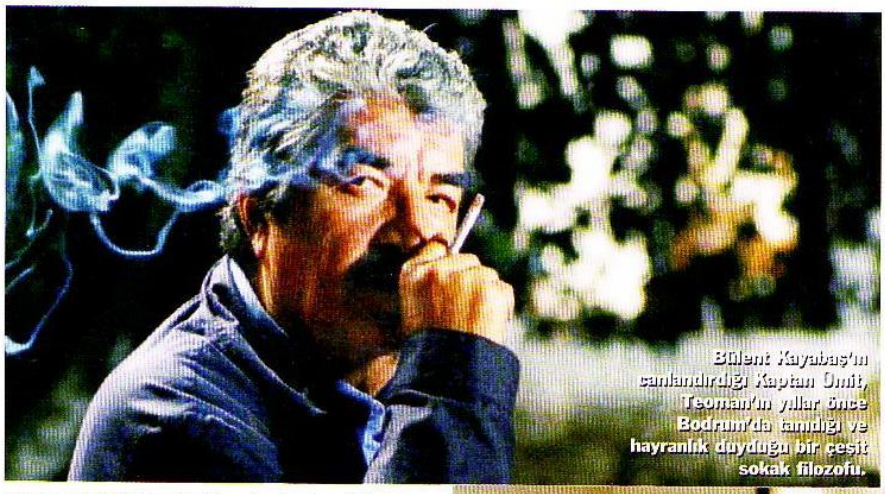
Bülent Kayabaş'ın canlandırdığı Kaptan Ümit, Teoman'ın yıllar önce Bodrum'da tanıdığı ve hayranlık duyduğu bir çeşit sokak filozofu.

Ayrıca Türkiye'de de dünyada da ticari diye yapılan ama hiç iş yapmayan bir sürü film var. Müzikte de aynı şey geçerli. Ben baştan beri sevdiğim müziği yaptım. Ticari müzik yapacağım diyen arkadaşlarımsa hem ticari olamadılar hem de rezil oldular. Yani ticari işin de bir formülü yok aslında. Peki bunu yapmak beni mutlu eder mi? Biliyorum ki etmez. O zaman neden onun peşine düşeyim. Sevdiğim, istediğim bir şeyi yaparım daha iyi. Bu film ticari başarıya ulaşır ulaşmaz, önemli değil. Kimse beğenmese bile, "Ben istedim yaptım kardeşim. Ben beğendim" derim. Ne için yaptım ben bu filmi? Para için mi ? Hayır. Yeni bir kariyerim olsun diye mi? Hayır. İnsanlara bir şeyi kanıtlamak için mi? Hayır. Nedenini bilmiyorum ama en azından bu saydıklarım değil. O yüzden de sonuç ne olursa olsun göğsümü gere gere dolaşırım. Çok da zarar edeceğimi sanmıyorum ama bazen şöyle düşünüyorum: şu anda o parayı geri verseler bu filmi yok etmek ister miyim? Çok ciddi söylüyorum istemem. Ne olursa olsun benim içim o kadar rahat ki. Bunu düşünmek o kadar rahatlatıcı bir şey ki. Hatta cebimden para da veririm bu film yine benim olsun diye. Çok zevkliymiş çünkü. Başka ne yapabiliyor ki insan? Parayla ne ilgisi var ki mutluluğun. Tabii ki aç kalmak istemem ama film çekeceğim bundan sonra da. Param bitene kadar çekerim.

Nasıl tepkiler bekliyorsunuz?
Müzikte eleştirmenler bana şöyle davrandılar: kimisi beğendi, kimisi beğenmedi ama o beğenmeyenler de ikiye ayrıldı; benden nefret edenler ve gerçekten müziğimi beğenmeyenler. Benim o gerçekten beğenmeyenlere saygım var. Daha doğrusu sempatim var diyeyim çünkü benim gibi düşünmeyen insanlara çok saygı duymam ben. Bana saldıranları zaten takmıyorum. Sinemada aslında biraz daha ne yaptığımı bilmiyorum. O yüzden şimdi filmle ilgili kritikleri iyi analiz etmeyi düşünüyorum. Bana kıl olanları, kendimce salak bulduklarımı atacağım, gerisini dikkatle okuyacağım. Müzikte okumazdım çünkü müzikte ne yaptığımı o kadar biliyorum ki, ama sinemada bilmiyorum. Orada analitik düşünüyorum, burada analitik düşünemiyorum. Bu filmde çok

Orbay Sayü, filmin yegane mutlak kötü karakteri olan Remzi rolünde.

duygusalım. Canım istiyor, diye açıklıyorum birçok şeyi neden yaptığımı. Bilinçli olmayan seçimlerimin sebeplerini açıklamama yardımcı olacak eleştiriler beni mutlu eder. Bu benim ilk filmim. Vardır mutlaka hataları. İyi niyetli eleştirileri önemsiyorum o yüzden.

Filmin ana temasının iletişimsizlik ve sevgisizlik olduğunu söyleyebilir miyiz?
Aslında evet. Benim Bodrum'da, aslında bütün gece yaşamında rast geldiğim bir şey var, insanlar diyalog kuruyorlar ama birisi konuşurken herkes konuşmak istiyor, kimse dinlemek istemiyor. Bu çok zavallı bir pozisyondur aslında. Kendimden de bildiğim bir şey. Kendini anlatmak istiyorsun ama karşındakini dinlemek istemiyorsun. Genelde birisiyle konuşurken yaptığımız şey, yeniden konuşmaya başlayabilmek için karşımızdakinin susmasını beklemek oluyor. Özellikle alkollü ortamlarda çok gördüğüm bir şey dir; birisi bir şeyden bahseder, o cümlesini bitirdiği anda öteki onunla hiç ilgisi olmayan ama kendi içinde kafayı takmış olduğu bir hikayeyi kaldığı yerden anlatmaya devam eder. Benim de takıntılı düşüncem bu işte. İnsanlar bir türlü anlaşamıyorlar. Bir türlü aynı konuda konuşmuyorlar. Aslında sürekli birbirimize "Ya ne alakası var" demeliyiz lazım. Bence insanlarının keyifsizliğinin bütün sebebi gittikçe birbirimizden uzaklaşmamız. Teğet geçiyoruz birbirimize, hatta belki teğet bile geçmiyoruz, Zekeriya Beyaz'ın gözleri gibi herkesin aklı başka tarafta. Belki de ben öyle algılıyorum. Belki de insanlar anlaşabiliyorlar. Sadece ben onları anlamıyorum. ■

Aynı kıza aşık olan erkek kardeşler, birbirlerinin en azılı rakibine dönüşüyorlar.

İtalyan hikayesi

Fatih Akın'ın "Duvara Karşı"dan önce çektiği "SOLINO" ülkemizde bu ay gösterime giriyor. Yönetmen bu filminde Almanya'da yaşayan Türkleri değil, İtalyan bir ailenin deneyimlerini anlatıyor. ENGİN ERTAN

Geçtiğimiz yıl "Duvara Karşı" (Gegen die Wand) ile büyük ilgi gören ve hâlâ çeşitli ödüller kazanmaya devam eden Fatih Akın'ın üçüncü uzun metraj filmi "Solino" ülkemizde bu ay gösterime giriyor. Böylece yönetmenin şu ana kadarki filmografisinden eksik kalmış olan tek parça da ülkemizde vizyonda seyirciyle buluşmuş oluyor. "Solino" hem farklı, hem de tipik bir Fatih Akın filmi. Yönetmen ilk defa bu filmde kendisine ait olmayan bir senaryoyla çalışmıştı. Diğer yandan, her ne kadar bu sefer Almanya'daki İtalyan bir göçmen ailenin hikayesi anlatılsa da, Akın'ın diğer filmlerinde olduğu gibi "Solino"da da aidiyet teması öne çıkıyor.

1964 yılında başlayan "Solino", Amato ailesinin yaşadığı küçük İtalyan kasabasından (film ismini bu kasabadan almakta) Almanya'ya göç etmeye karar vermesiyle açılıyor. Duisburg'a yerleşen aile karşılaştığı yeni yaşama tarzına alışmaya çalışırken bir iş kuruyor, Almanlara pek tanıdık olmayan bir pizza restoranı açıyor. Zamanla restoran gayet iyi iş yapıyor, aile de yavaş yavaş Almanya'ya alışmaya başlıyor. Her ne kadar anne Rosa (Antonelle Attili) hep Solino'ya geri dönmenin hayalini kursa da, ailenin iki erkek çocuğu Giancarlo (Moritz Bleibtreu) ve Gigi (Barnaby Metschurat) giderek Almanya'ya entegre oluyorlar. Farklı tellerden çalan iki erkek kardeşten Giancarlo tam bir serseriye, Gigi ise film çekme hayalleri kuran bir delikanlıya dönüşüyor. Aynı kıza aşık olmalarıysa iki kardeşin yollarını ayırıyor.

Amatolar bir aile yemeğinde biraradalar. Akın filminde kültürel unsurları, karakterlerini oluşturmak için kullanmakta son derece başarılı.

Daha önce de söylediğimiz gibi, "Solino", Akın'ın diğer filmlerinde de olan aidiyet teması ve köklere dönüş üzerine bir film. Bu sefer karakterlerin köklerine dönmek veya dönmemek arasındaki kararsızlıkları ve geçmişlerini didikleme halleri, iki erkek kardeş arasındaki çatışma üzerinden işleniyor. Filmin tanıtım cümlesi olan "erkek kardeşler birbirlerinin en yakın arkadaşıdır, aynı zamanda da en azılı rakiplerdir" bu açıdan önemli. Giancarlo ve Gigi arasındaki farklar, iki kardeşin birbirini hem iten hem de çeken hali, Akın karakterlerinin kökleriyle olan ilişkilerine birebir denk düşüyor.

Filmdeki bu temadan bahsetmişken, "Soli-

no"yu diğer Fatih Akın filmlerinden ayıran başka bir noktaya temas etmek lazım. Akın'ın tüm filmlerinde bir yolculuk olduğundan ve bu yolculuğun çoğunlukla anavatanına dönmek ve kendini bulmak arayışından geçtiğinden bahsetmek mümkün. Ancak "Solino"da çift yönlü bir yolculuk söz konusu. Akın bu sefer karakterlerinin hem anavatanlarından ayrılışlarını, hem de geri dönüşlerini bizlere sunuyor. Bu tercih "Solino"ya yönetmenin önceki filmlerine oranla daha farklı bir yapı da kazandırıyor. Karşımızdaki üç on yıla yayılan, '60'lardan başlayıp '80'lerin ortalarına kadar uzanan bir hikaye. Dolayısıyla "Solino"ya bir dönem filmi olarak bakmak da mümkün. Söz konusu yılların atmosferini yaratmak konusunda başarılı olan Akın, bu projeye dahil oluşunu şöyle anlatıyor; "Başlangıçta şüphelerim vardı, söz konusu olan hikaye bana çok uzakmış gibi geliyordu. İtalyan tanıdıklarım yoktu, İtalyanca bilmiyordum, '60'lı ve '70'li yıllara dair bilgimse çok azdı. Fakat senaryo beni daha ilk sayfasından esir aldı. Okumayı bitirdiğimde gözümde yaşlar vardı ve küçük bir kızın güzel bir elbiseye tutulması gibi bu senaryoya aşık olmuştum. Önceki tereddütlerimin hepsi dağıldılar. Hemen yapımcı ve senaristi ikna etmek için girişimlere başladım."

Az önce de bahsettiğimiz farklı dönemlere yayılan yapısı, "Solino"yu görece iddialı ve büyük bir prodüksiyona da dönüştürüyor. Çekildiği dönemde on milyon Alman markına malolan "Solino", Akın'ın şu ana kadar çekmiş olduğu en pahalı film. Ancak bu bütçenin yönetmeni yapımcılara karşı bağladığını ve Akın'ın "Solino" macerasından tam bir memnuniyetle ayrılmadığını da biliyoruz. Hatırlarsanız, Fatih Akın'ın "Duvara Karşı"yı kendi parasıyla çekmesinin ve daha çiğ, daha sert bir sinema diline dönmesinin nedeni, kendi söylediklerine göre, "Solino"yu yapımcılara karşı savunmaktan ve filmi kendi istediği halde gösterime sokmak için verdiği uğraştan yorgun, kızgın ve kırgın şekilde ayrılmasıydı. Yine Akın'ın kendi sözlerine dönersek, "Solino"nun yönetmenin kafasında tasarladığı hali yaklaşık yarım saat daha uzunken, yapımcıların ısrarıyla filmin süresi iki saate indirilmişti. Film Almanya'da yaklaşık dörtyüz bin kişi tarafından izlendi, ancak eleştirmenler ve özellikle basın yönetmenin ilk iki filmine gösterdikleri ilgiyi "Solino"dan esirgediler. Kimilerine göre Fatih Akın Alman-Türklerin hikayelerini anlatmaya devam etmeliydi. Her zaman Alman-Türk bir yönetmenden ziyade, iyi bir yönetmen olarak anılmayı tercih ettiğini dile getiren Akın ise bu yaklaşımdan büyük bir rahatsızlık duydu. Filmle ilgili çoğu kişinin gözden kaçırdığı nokta, Amato ailesinin yaşadıklarının Alman-Türklerin yaşadıklarına büyük paralellik göstermesi. Tekrar Akın'a kulak verirsek, "Benimki de göçmen bir aile. Pulya (İtalyancası "Puglia", İtalya'nın güneyinde bir bölge) ve Anadolu, ikisi arasında ne fark var ki? Tıpkı Gigi gibi benim de bir ağabeyim var ve Gigi ile ortak bir rüyayı paylaşıyoruz. Ben de küçük bir çocukken onunla aynı büyük hayali kuruyordum, film çekmenin hayalini." Fatih Akın, Amato ailesinin Duisburg'a yerleştikten sonra yaşadıklarıyla kendi ailesinin başından geçenler arasında ortak noktalar olduğunu, kendi geçmişine dair kimi anekdotları filme yedirdiğini çeşitli röportajlarda dile getirmişti. Yer yer "Cennet Sineması"nın ve kimi İtalyan filmlerinin etkisinin açıkça hissedildiği "Solino"ya, Akın'ın eski Türk filmlerinden taşımış olduğu şeyler de var. Bu filmi çekerken duygunun kendisi için en önemli unsur olduğunu belirten yönetmen, aşk, dostluk, sevgi ve sıcaklığa dair şeylerin hem İtalyan hem de Türk kültüründe yeraldıklarını, bunların her iki ülkenin sinemasında ortak noktalar olduğunu düşünüyor.

Elbette Gigi'nin köklerine dönmek ve dönmemek arasında yaşadığı ikilemin ötesinde, gerçekleştirmek istediği hayaliyle ilgili olarak bir arayışı da var. Yönetmen olmak ve filmler çekmek onun için kendini bulmanın önemli bir anahtarı. Buradan hareketle "Solino"da, Akın'ın filmlerindeki aidiyet temasının sinema sevgisi ve sinema yapma aşkıyla da eklemlendiğini ve tam da bu nedenle yönetmeni için çok kişisel bir noktada durduğunu söyleyebiliriz. Bu noktaya vardığımızda, yönetmenin bu film konusundaki hassasiyeti de daha anlaşılır hale geliyor.

Son noktada "Solino" giriştiği çabanın altından büyük ölçüde kalkan, akıcı ve seyircinin içini açan bir film. "Temmuz'da"dakine benzer bir "kendini iyi hisset" havasından bahsedemeyeceğiz, zira daha iyi veya daha zayıf olması bir yana, "Solino" ayakları yere daha sağlam basan bir film. Ancak yerinde bir naifliğe sahip olan hali, duygusallığı ve hepsinden önemlisi coşkusuyla pozitif duygular uyandırdığının özellikle altını çizmek gerekiyor. İki yıl önce İstanbul Film Festivali'ndeki gösterimini kaçırmış olanlara ve yönetmenin filmografisini tamamlamak isteyenlere görmelerini tavsiye ediyoruz. ■

Gigi küçük yaşlarından itibaren aile restoranında garsonluk yapıyor. Halbuki geleceği için çok farklı hayalleri var.

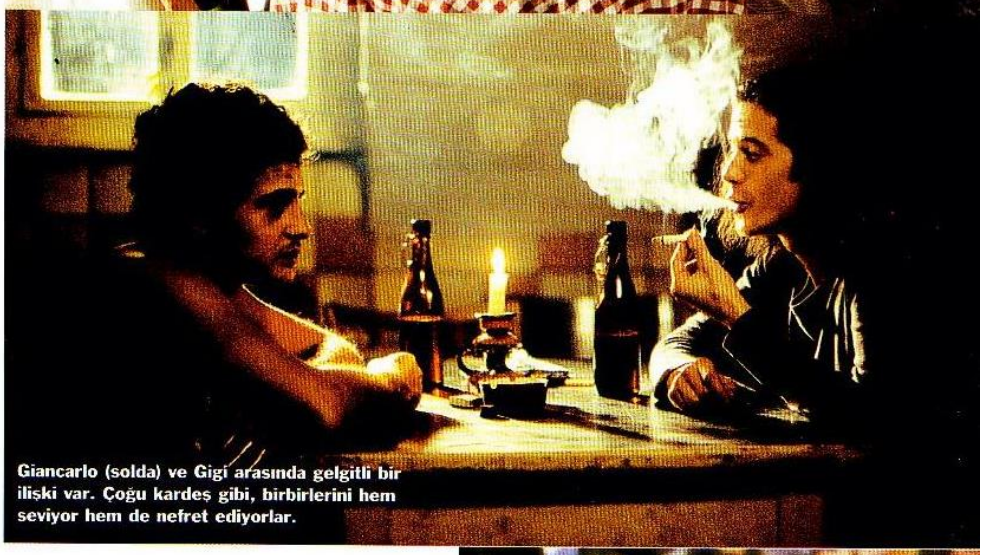

Giancarlo (solda) ve Gigi arasında gelgitli bir ilişki var. Çoğu kardeş gibi, birbirlerini hem seviyor hem de nefret ediyorlar.

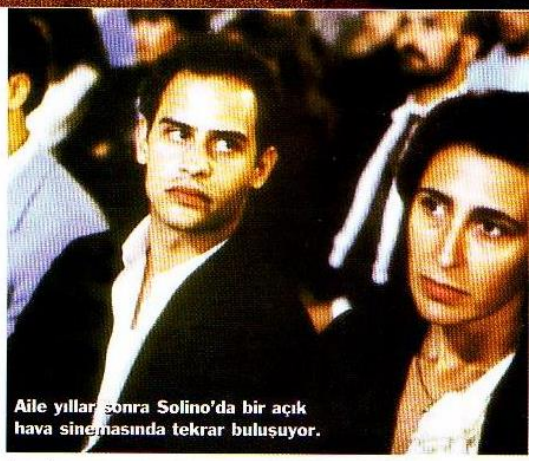

Aile yıllar sonra Solino'da bir açık hava sinemasında tekrar buluşuyor.

Uzakdoğu'dan romantik dövüş filmi

Bu yılın başında sinemalarımızı şenlendiren ve özellikle görsel dünyasının gücüyle akıllarda yer edinen "Kahraman"dan sonra, yeni Zhang Yimou filmi "HOUSE OF FLYING DAGGERS" da akılları baştan alacak. ENGİN PALABIYIK

Romantik duyguları göstermenin bin türlü yolu var. Kimisi için bu, bir buket çiçek, kimisi için şık bir akşam yemeği, kimisi için de vücuda kazınan bir dövme. Pek görülmeyen enteresan bir yol ise, sevilen kimsenin düşmanlarını bir bir kılıçtan geçirmek. Zhang Yimou'nun "Kahraman"ı takip eden yeni filmi "House of Flying Daggers"daki duyguların dışavurumu işte aynen böyle gerçekleşiyor. Yönetmenin Uzakdoğu dövüş sanatlarıyla ilgili ikinci filminde, aksiyon sahneleri romantik bir melodramanın anlatımındaki virgüllerin formuna bürünüyor. "Kahraman"dan daha çizgisel ve alışılageldik bir anlatımı olmasına karşın "House of Flying Daggers"daki romantizmin en az aksiyon kadar yoğun olması, daha vurucu bir seyirlik çıkarıyor ortaya.

Tang Hanedanı'nın hüküm sürdüğü 9. yüzyıl Çin'indeyiz. Sistemin bozukluğuna karşı çıkan asi gruplardan biri olan House of Flying Daggers, gizemli liderlerinin komutasında giderek güçlenmekte. Grup Robin Hood benzerlerinden oluşuyor. Amaç, zenginden alıp fakire vermek ve sisteme düzeni getirmek. Haliyle buna izin vermek istemeyen hükümet, Leo (Andy Lau) ve Jin (Takeshi Kaneshiro) adlı iki polis kaptanını, grubun liderini ele geçirmekle görevlendiriyor. İki adamın planladığı kurnaz oyun, göz alıcı tasarımıyla büyüleyen Peony Köşkü'nde başlıyor. Köşk aslında zengin erkeklere hoş vakit geçirtmek için işletilen, alımlı kızlarla dolu bir eğlence evi. Müşterileri memnun etmek için her şey düşünülmüş; türlü orkestralar, muzip dilberler, gösteriler... İşini iyi bilen patroniçenin son numarası, geldiği gibi köşkün yıldızı olan ve asilerden biri olduğu tahmin edilen kör bir dansçı kız. Polis kaptanlarının kurduğu oyundan habersiz olan kızın adı Mei (Zhang Ziyi). Kendine diğerleri gibi süslü bir çiçek ismi koymayı tercih etmemiş çünkü çiçeklerin sadece vahşi doğada yetiştiğine inanıyor. En azından müşteri kılığında köşke gelen polis Jin'e söylediği bu. Nitekim filmin ilk yarısında gördüğünüz ya da öğrendiğiniz her şey, daha sonra yerle bir edilebilecek taşlar dizisine dönüşebilir.

Zhang Yimou'nun filmlerindeki renk kullanımı, çoğunlukla sosyal ve duygusal huzursuzlukların açığa çıkışını simgeliyor. "Kahraman" ve şimdi de "House of Flying Daggers", yönetmenin önceki filmlerine göre farklı yapı ve enerjilere sahip. Ancak ikisi de, Yimou'nun takipçilerine yabancı gelmeyecek olan politik bir zeminde, renklerle anlatılan dengelerin üzerinde konumlandırılmış. Pastel renklerle donatılmış yankı dansı sekansı nasıl Zen felsefesini çağrıştırıyorsa, bambu ormanının yeşilliği bir o kadar kıskançlığı anlatıyor. Kamalar, bambudan sopalar ya da şatafatlı bir elbisenin kolu, sanki insan vücudunun bir devamıymışçasına kullanılarak, sözle yapılandan daha farklı bir boyutta anlatıma olanak sağlıyor. Vücut, akıl ve dış dünya arasında kurulan bu bağlantı, filme güç katan etkenlerden. "House of Flying Daggers"da, Çin tarihinin "Kahraman"dakine göre daha arka planda kalıyor olması, Zhang Yimou'nun bu sefer bir ülkenin siyasetinden ziyade kalbin siyasetiyle ilgileniyor olmasından kaynaklanıyor. Sonucunda, konusu bir hayli zayıf olsa ve zihni çalışmaktan darmadağın etmese de, kalbi yer yer durduruyor; nabzı ve duyuları ateşe veriyor.

Oyuncuların başarısının bundaki payı büyük. İlk perde deneyimini yine Zhang Yimou'nun "The Road Home"u (1999) ile gerçekleştiren, asıl patlamasını Ang Lee destanı "Crouching Tiger, Hidden Dragon" (2000) ile yapan Zhang Ziyi'nin, sadece Uzakdoğu'dan çıkmış güzel bir yüzden ibaret olmadığını ispatladığını söyleyebiliriz. Kör bir kızı canlandırmak nispeten üstesinden gelinebilecek bir şey olsa da, karakterinin tüm içsel döngülerini olanca açıklığıyla yüzüne yansıtan Zhang, seyirciyi avucunun içine alan bir performans veriyor "House of Flying Daggers"da. Filmle aynı yıl gösterime çıkan yeni Wong Kar-Wai şiiri "2046"da, "unutulmaz" olarak adlandırılabilecek bir oyunculuk sergileyen Zhang'ın, artık yetkin bir aktris haline geldiğini söylemek yanlış olmaz. Öyle görünüyor ki genç oyuncu, kendinden önceki neslin Maggie Cheung, Anita Mui, Gong Li,

Film Tang hanedanının hüküm sürdüğü 8. yüzyıl Çin'inde geçiyor.

Michelle Yeoh gibi önemli aktrislerinin yanlarındaki yerini alacak. Zhang'ı bu sene, aynı adlı çok satan romandan uyarlanan Amerikan prodüksiyonu "Memoirs of a Geisha"da, Rob Marshall yönetiminde ve Asya sinemasının ünlü isimleriyle birlikte seyredeceğiz. Dans ve bale eğitimi almış olan Zhang, ilk kez bu yeteneklerini gösterme fırsatı da buluyor "House of Flying Daggers"da. Muhtemelen sinema tarihine geçecek olan yankı dansı sahnesinde gözler sadece onun üzerine kilitleniyor. Belki de yılın en büyülü sinema deneyimi olan bu sekansı görmemek olmaz. Ziyi'ye eşlik eden Andy Lau, filmdeki iyi-kötü dengesinin en yoğun hissedildiği karakter. Tony Leung ile birlikte rol aldığı "Infernal Affairs" serisiyle Asya sinemasındaki yerini iyice güçlendiren Lau'nun köşeli yüz hatları, en az canlandırdığı karakter kadar tekinsiz kıvrımlara yol veriyor. "Chungking Express" (1994) ve "Fallen Angels" (1995) gibi Wong Kar-Wai filmlerinden bildiğimiz Takeshi Kaneshiro ise dünya sinemasının yeni jönlerinden olacak gibi.

Filmdeki dövüş sahneleri, Fred Astaire ve Ginger Rogers arasındaki dans düetlerini andırıyor zaman zaman. Hem fiziksel güzellikleri hem de atletik özellikleriyle perdeyi tutuşturan oyuncular, hareketleriyle tutkuyu, çevikliklerıyle arzuyu ifade edip ayakları yerden kesiyor. Filmin kendi içinde yaratılan gerçekliğin, olağandışı gelebilecek fiziksel numaraları bile inanılır kılıyor olması azımsanacak bir başarı değil. Kör Mei'nin eşarbıyla "kavradığı" kılıçtan, bir bölüğü paralayan iki insanın nefessiz savaşına kadar hiçbir imkansızlık, ilginçtir ki göze batmıyor. Önemli kavga koreografılarından Tony Ching Siu-tung (A Chinese Ghost Story) tarafından yönetilen dövüş sahneleri, hem karakterlerin cinselliğini hem de içlerindeki öfkeyi düzeyli bir dozda dışa vurarak anlatımın sesini yükseltiyor. Sanki Çin'in geçmişine değil de, bilinçaltı ve arzunun birleşip saniyesinde reaksiyon gösterdiği paralel bir boyuta geçmişiz izlenimi yaratan bir bütün karşımızdaki.

Andy Lau ve Takeshi Kaneshiro

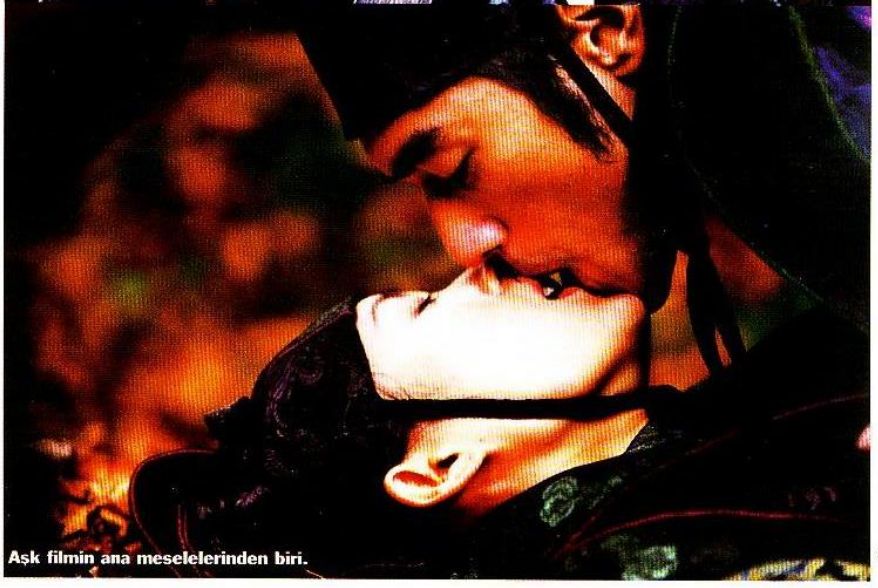

Aşk filmin ana meselelerinden biri.

"House of Flying Daggers"

Dövüş sahneleri yine bir bale gibi düzenlenmiş.

Aynen klasik operalar ya da sahne müzikalleri gibi, insan dramasını renkler, kostümler, ritüeller ve şarkılarla büyüteç altına alıyor Zhang Yimou. Durdurulamaz kahramanlarının fersahlarca zıplayabilmesi, bir kamayı atıp birden fazla adamı öldürebilmeleri ve kılıç kullanırken kusursuzca kendi etraflarında dönerek onlarca adamın hakkından gelebilmeleri, bu abartılmış gerçekliği çok daha heyecan verici hale getiriyor. Görüntü yönetmeni Zhao Xiaoding'in eşsiz görüntüleri de her daim hizmetinde Yimou'nun. Evet, sonlara doğru hikaye iyice dallanıp budaklanarak etkisi tartışılır bir melodramlar yumağına dönüşüyor belki ama bu zayıflığı hissettirmeyecek birçok üstün öğe birleşerek tadına doyulmaz bir sinema ziyafeti çıkartıyor ortaya. Her sinemaseverin görmesi gereken bir film, "House of Flying Daggers". ■

"Çok şanslıyım"

Çin sinemasının yeni Gong Li'si olarak adlandırılıyor, 26 yaşındaki ZHANG ZİYİ. İki senedir dünya sinemalarını dolaşan "Kahraman"ın daha geniş kitlelere ulaşmış olması, Cannes'da yarışan "2046"daki kalplere dokunan performansı ve yabani cazibesiyle neredeyse sırtında taşıdığı "House of Flying Daggers", 2004'ü aktris için bir dönüm noktası haline getiriyor.

Zhang Yimou'nun "Kahraman"ıyla karşılaştırdığınız zaman bu film nasıl bir deneyim oldu?
Çok farklıydı. Bu filmdeki karakterimin özellikleri oldukça zengin. Dans etmem, şarkı söylemem ve Uzakdoğu dövüş sanatları konusundaki yeteneklerimi sergilemem ve kör bir karakteri nasıl canlandıracağımı da öğrenmem gerekiyordu. İki ayımı gerçekten kör olan bir kızla geçirdim. Her gün beraberdik. Taşrada yaşıyordu. Gözlerinin görmediği dışarıdan anlaşılmıyordu. Bir süre sonra kendi başıma çalışmaya başladım. Evdeki tüm ışıkları söndürüp karanlıkta duş yaptım mesela. İnanılmaz yavaştım. Hayatımın en uzun dusuydu.

Şimdiye dek rol aldığınız en zor film bu muydu?
Zaman zaman zordu, evet. Ama "Crouching Tiger, Hidden Dragon", ciddi bir performans göstermem gereken ilk Uzakdoğu dövüş sanatları filmim olduğu için çok daha zor gelmişti. Fiziksel performansım konusunda endişe duymadım ama kalanı zordu.

Wong Kar-Wai'nin "2046"sında rol aldınız. Zhang Yimou ve Wong Kar-Wai ile çalışmanın farklı yönlerini anlatabilir misiniz?
Bu benim Zhang Yimou ile üçüncü filmim. Artık birbirimizi iyi tanıyoruz ve harika birer arkadaş olduk. Onunla ilgili en hoşuma giden şey, sürekli olarak kendisiyle yarışıyor olması. Benim bir aktris olarak gelişmem konusunda da oldukça duyarlı. Wong Kar-Wai ile ilk çalışmamda ise onun gözünde ben çoktan bir yıldız oyuncuydum. Bu yüzden, kafasında benim ait olduğumu düşündüğü bir düzey yaratıp, "Bak işte oraya ulaşmalısın" diyordu. İyi olduğunu düşündüğüm bir çekimden sonra "Hayır, sen bir yıldızsın. Bundan daha iyisini yapabileceğini biliyorum" diyordu. Zhang Yimou, bana bir alan verirken, Wong Kar-Wai tamamen onun istediği gibi olmanızı ister.

"House of Flying Daggers"daki rol arkadaşınız olan ve Wong Kar-Wai ile sıkça çalışan Takeshi Kaneshiro bu konuda sizi uyarmadı mı?
Evet, uyardı! Bana komik bir anısını da anlattı. Bir gün "Chungking Express"in setindeki bir adam garson rolündeyken, bir dakika sonra Wong Kar-Wai kendisine "Tamam şimdi baba rolünde olacaksın" demiş.

Bu genç yaşta Ang Lee, Zhang Yimou ve Wong Kar-Wai gibi yönetmenlerle çalışan bir oyuncu olarak , her şeyin bu kadar çabuk gelişmesine şaşınıyor musunuz?
Çok şanslıyım. Çin'deki tüm aktrisler beni kıskanıyor olmalı. Bana çok güzel fırsatlar verildiğini ve çok çalışmam gerektiğini biliyorum. Her film, benim için yeni bir mücadele. Seyircinin gösterdiği ilgi de beni şaşkına çeviriyor. Eğer iyi tepki verirlerse benim için çok tatmin edici oluyor çünkü yaptığımız tüm bu sıkı çalışma takdir edilmiş oluyor.

Ne tür filmleri seviyorsunuz?
Björk'ün rol aldığı "Dancer in the Dark"ı seviyorum. Son olarak "Monster"ı seyrettim ve çok sevdim. Yönetmenin, beni farklı bir karaktere sokacağı bir filmde rol almayı çok isterim.

"çocukluk hayalim..."

"Kahraman"ın ardından bir wuxia örneği daha...

"Ju Dou" (1990), "Raise the Red Lantern" (1991), "Shanghai Triad" (1995), "Not One Less" (1999), "The Road Home" (1999) gibi Çin'in geçmişine dönen dönem dramaları ya da politik tondaki filmleriyle bildiğimiz ZHANG YIMOU, Uzakdoğu dövüş sanatları şövalyelerini anlatan ve "wuxia" denilen türde, ardı ardına iki örnek verdi. Bir sonraki filminde, "Happy Times"da (2000) yaptığı gibi mendil ıslatan küçük bir dramaya döneceği söylenen yönetmen, "House of Flying Daggers "hakkında konuşuyor.

Sizi dövüş sanatları filmleri yapmaya iten neydi?

Küçüklüğümden beri Uzakdoğu dövüş sanatlarıyla ilgili kitaplar okumayı sevmişimdir. Ancak kimse bu hikayeleri filme çekmeye değer bulmuyordu. İnsanların bu romanlara sanatsal değeri olmayan eğlencelikler olarak yaklaşması beni de yıldırdı yıllarca. Derken 90'ların sonuna doğru Çin sinema endüstrisinde birçok değişiklik oldu ve insanlar düşünce yapılarını değiştirmeye başladı. Kısmen bu sosyal değişimden dolayı artık çocukluk hayallerimi gerçekleştirebileceğim kanaatine vardım. "Her Çinli erkek yönetmenin içinde bir Uzakdoğu dövüş sanatları filmi vardır" demiş Ang Lee..

Lee'nin "Crouching Tiger, Hidden Dragon" ile yakaladığı başarı sizin filmlerinizi nasıl etkiledi?

"Crouching Tiger, Hidden Dragon" , ben "Kahraman" üzerinde çalışmaya başladığım zaman yapıldı. Tamamen bir rastlantıydı ama Ang'in filminin başarısı sayesinde bu janrın sinema sektöründeki yolu da açıldı. Artık daha büyük bütçelerle çalışabiliyoruz.

'House of Flying Daggers'a ilham kaynağı olan şeylerden bahsedebilir misiniz biraz?

"Kahraman"da olduğu gibi bu filmin de senaryosunu Li Feng adlı genç yazarla birlikte yazdık. Eski zamanlarda geçen romanlar yazıyor ama yepyeni ve modern bir şekilde. "Kahraman"ın başarısından sonra bu janra daha cesur yaklaşabileceğimi hissettiğim için bu sefer kendi isteklerimi daha ön plana çıkarabildim. "House of Flying Daggers", karakterlerin her şeylerini aşk uğruna kurban ettikleri modern bir romantik film. Çin yapımı geleneksel dövüş filmlerinde, kadın kahramanın her şeyini aşk için bırakması, yok denecek kadar az görünen bir şeydir. İki filmi aynı zamanda yazmış olsak da, tematik olarak iki farklı uçlarda bulunuyorlar. "Kahraman"daki karakterler, idealleri uğruna aşklarından feragat ediyorlardı.

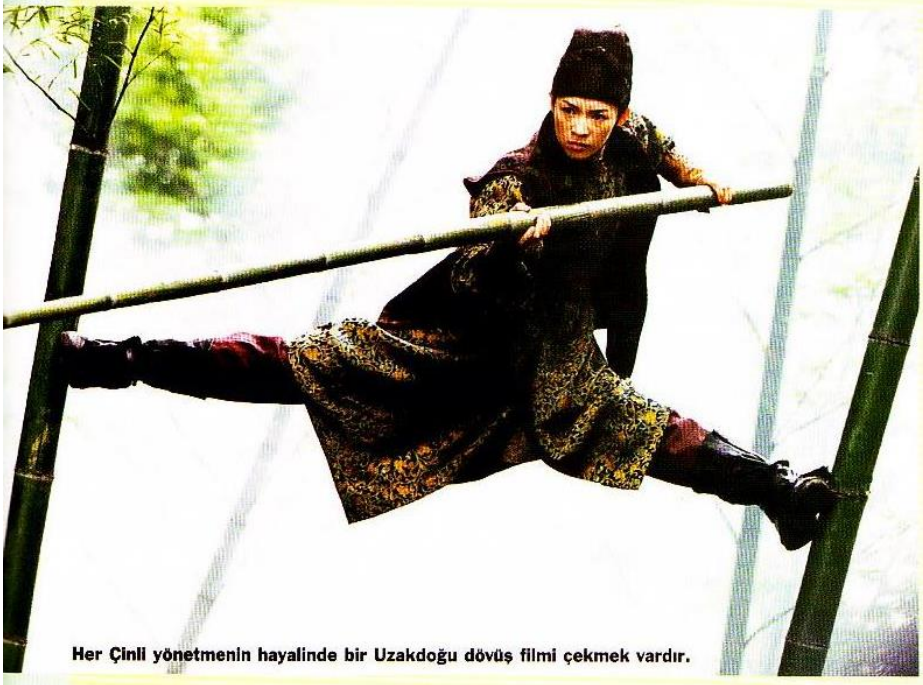
Her Çinli yönetmenin hayalinde bir Uzakdoğu dövüş filmi çekmek vardır.

Bu, Zhang Ziyi ile üçüncü filminiz. Onu bir ilham perisi olarak mı görüyorsunuz?

Yüksek bir potansiyeli olan yetenekli bir aktris o. Zaman içerisinde oldukça fazla ilerleme gösterdi. "The Road Home"da onunla ilk kez çalıştığımda, çekimler esnasında sık sık yönlendirilmeye ve eğitime ihtiyaç duyuyordu- ki bu oldukça zaman alıcıydı. Ancak çok kısa bir sürede, sadece basit duyguları yansıtabilen bir oyuncudan, karmaşık düşünceleri yüzünde belli edebilen bir aktrise dönüştürdü kendini. En önemli kişilik özelliği, mükemmeliyetçi olması. "Kahraman"ı yaparken Maggie Cheung'u dikkatlice izledi; ondan daha deneyimli olan aktrisden bir şeyler öğreniyor olduğu çok açıktı. Artık oyunculuğundaki gücü hissedebiliyor olmak hoş bir sürpriz. "House of Flying Daggers"ın başarılı olmasındaki en büyük etkenlerden biri o.

Filmleriniz hep güçlü kadınları ele alıyor.

Çin'de 2000 yıl varlığını sürdüren feodal sistem, kadınları baskı altına aldığı için, bunları kırabilen kadınları işlemek benim ilgimi çekiyor. Sonuç olarak filmlerimdeki kadınlar, daha derin ve alegorik bir kimliğe bürünüyorlar.

"Geri Döndüler"

Öbür dünyadan ziyaretçi var

Kurgu masasından yönetmenliğe transfer olan Robin Campillo, ilk uzun metraj film denemesinde ilginç bir "geri dönen ölüler" hikayesi anlatıyor. Bir solukta aklınıza gelecek benzer örneklerle pek alâkası olmayan "GERİ DÖNDÜLER" (Les Revenants) geçtiğimiz ay !F İstanbul'daki ilk gösteriminin ardından sinemalarda. ENGİN ERTAN

İnsanoğlunun hayatla ilgili gerçekler arasında kabul etmekte en çok zorlandığı ölüm olsa gerek, hem kendisi hem de yakınları için. İster ani, isterse uzun zamandır yatak döşek bekleniyor olsun, o son nokta gelip çattığında bazen etkisinden kurtulunması uzun süren bir üzüntüyü, bazense asla silinmeyecek bir travmayı beraberinde getiriyor. Peki ya ölüm yoluyla kaybettiğimiz yakınlarımız geri dönselerdi? Ya insanlara ikinci bir şans verilseydi? Olsa olsa sihirli lambanın cininden talep edilecek bu fantastik istek, Fransız yapımı "Geri Döndüler"de (Les Revenants) gerçek oluyor. Ancak masallarda rastlanacak tarzda bir muğlaklıkla, hiçbir mantıksal açıklaması olmadan, son on yıl içerisinde ölmüş insanların bir kısmı dirilip mezarlarından kalkıyorlar. Fiziksel ve zihinsel olarak tam kapasite işlev göremeseler bile vücutlarında hiçbir deformasyon yok. Bir kesim insan büyük bir heyecanla kaybettiği yakınlarını tekrar eve alıyor. Bazılarıysa bu duruma son derece şüpheci yaklaşmaktalar. Devletse "dirilenlerin" hepsinin bakımını üstlenecek durumda değil. Bu nedenle mezardan gelen davetsiz misafirler eski işlerine yerleştiriliyor ve toplum içerisine kabul ediliyorlar.

Robin Campillo'nun yönettiği "Geri Döndüler" hikayesi nedeniyle ilk bakışta bir zombi filmi gibi gözükebilir. Kaldı ki, kendisini korku türünün bu alt kategorisine dahil edenler de muhakkak olacaktır. Ancak "Geri Döndüler"de zombi filmlerinden alışık olduğumuz kan ve şiddete rastlamanız mümkün değil. Korku filmlerinden bu filme miras kalmış tek unsur, aşırı steril ve bir o kadar tekinsiz, ürkütücü bir atmosfer. Nedeni niçini pek açıklanmayan bu garip hikaye, seyircinin taraf almasını ve özdeşleşmesini (evet, zombiler kesinlikle kötü değiller) engelleyecek bir mesafeyle çekilmiş. Filmin senaryosunu Brigitte Tijou ile beraber yazmış olan yönetmen Campillo'nun en büyük başarısı da filme kendine has dokusunu veren bu atmosferi yaratmak. Kuşkusuz daha önce benzerini görmediğimiz, çok yeni bir şey değil ancak bu buz gibi tonun filme kattıkları kimi seyirci ve eleştirmenleri tavlayabilir.

Elbette bu fantastik hikayenin ardında Campillo'nun başka dertleri var. Bunlardan birincisi (ve belli ki yönetmen için en önemli olanı) yaşam ve ölüm kavramlarına farklı bir pencereden bakmak. Yazının açılışında da değindiğimiz fantezinin gerçekten çekici olup olmadığı, ölmüş birisini geri isteyip istemeyeceğimiz ise bu bakış açısının merkezinde yer alıyorlar. Campillo bir bakıma "Arkalarından o kadar ağlamıştınız, hadi bakalım", dercesine ölüleri hayata döndürüyor. Esas ilginç olan fikirse ölülerin böyle bir dönüşü isteyip istemeyecekleri. Filmdeki "geri dönenlerin" mutsuz ve huzursuz halleri, geceleri gizlice yaptıkları toplantılar, vs. tam da bu noktaya denk düşüyor. Böylece filmin yarattığı tekinsiz atmosfer dramatik yapıdan da destek buluyor. Bizlerse bir kez daha ölülerin arkasından ağlarken, aslında bir bakıma kendimiz için üzüldüğümüz gerçeğini ve bencilliğimizi hatırlıyoruz.

Bu metafizik, mistik ve fantastik unsurlar bir yana, hikayenin beraberinde taşıdığı sosyolojik ve ekonomik bir boyutu da var. "Geri Dönenler"de yaratılan dünya günümüzden çok da farklı değil. Dolayısıyla, fantastik kadar bilim kurgu türüne de yakın duran film, esasında gelecekle değil bugünle ilgili şeyler söylemekte. Bu filmde illa bir öteki arayacaksak gideceğimiz yer de belli, mezardan kalkan ölüler. Kendileri bir yandan beklenmeyen, davetsiz misafirler oldukları gibi, diğer yandan aileleri tara-

Filmin karakterleri arasında öne çıkan genç çift, ölümden sonra yaşam temasının yanına bir ölüyle yaşanan aşkı da ekliyor.

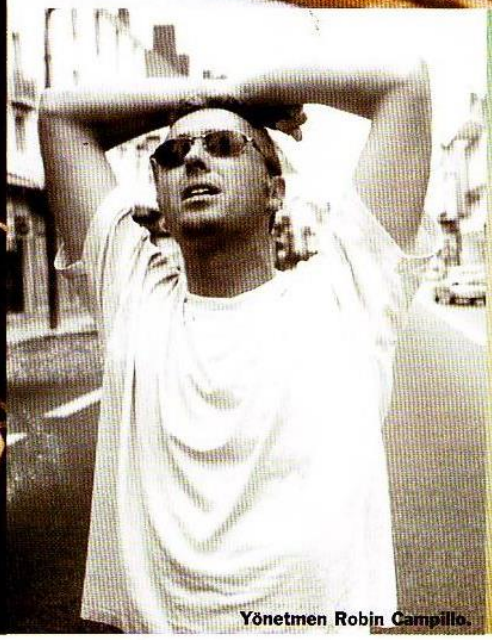

Yönetmen Robin Campillo.

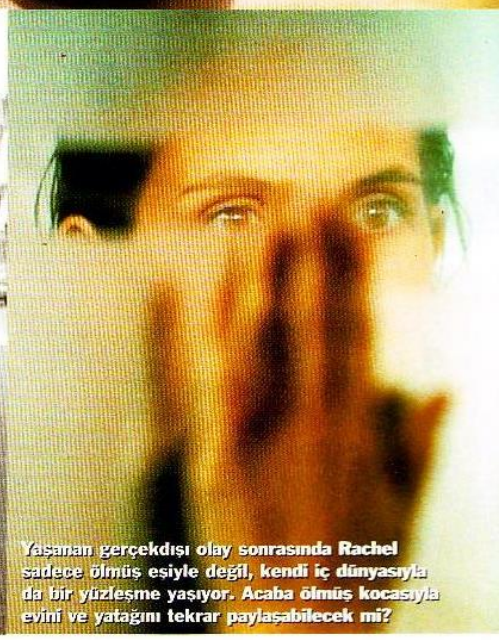

Yaşanan gerçekdışı olay sonrasında Rachel sadece ölmüş eşiyle değil, kendi iç dünyasıyla da bir yüzleşme yaşıyor. Acaba ölmüş kocasıyla evini ve yatağını tekrar paylaşabilecek mi?

fından kabul edilmedikleri sürece devlete ekonomik birer yükler. Bu nedenle çalışmaları ve gündelik hayata entegre olmaları gerekiyor. Fazla yemek yememeleri ve düşünceden çok fiziksel beceriye dayalı işlerde çalışabiliyor olmalarıysa ekonomik açıdan bir nevi sınıf ayrımına yol açıyor. Yaşayanlar ve ölüler, bu temel farkları yanında iş gücü ve kazanca göre de birbirlerinden ayrılır hale geliyorlar. Ancak Campillo hikayenin beraberinde getirdiği (ve daha da derinlemesine incelenebilecek) bu temalarla ne yazık ki fazla ilgilenmiyor. Filmin en büyük eksiğinin bu olduğunu söylemek de mümkün. Eğer mistisizm ayaklarınızı yerden kesmiyorsa, "Geri Dönenler"i kaçırılmış bir fırsat, yeterince derinleşemeyen bir üslup denemesi olarak görmeniz mümkün.

Campillo'nun filminde düşünceden çok duyguya yakın durduğunu gösteren bir diğer unsursa, bu belirsiz dramatik yapıda öne çıkan bazı duygusal durumlar. Özellikle Rachel (Géraldine Pailhas) ve dirilen kocası Mathieu (Jonathan Zaccaï) arasındaki ilişki bu açıdan önemli. Campillo "Geri Döndüler"e asla bir aşk filmi havası vermiyor ancak bu çifte iltimas geçmekten de kendisini alamıyor. Bu arada dirilme sonrasında da aynı yatağı paylaşan genç karı koca, filmin beden üzerine söylediklerini (ve söyleyebileceklerini) nekrofilinin de dahil olduğu bir düzlemde genişletiyor. Ne yazık ki bu da filmin yeterince derinlemesine ele alamadığı bir tema.

İlk uzun metraj denemesine imza atmış olan Campillo, bizce filmin düşünsel alt yapısını derinleştirmek konusunda pek başarılı olmasa bile, görsel olarak tatmin edici bir işe imza atmış. Bu arada kendisinin daha önce çalıştığı iki filmin adını anmakta da yarar var; her ikisi de Laurent Cantet'nin imzasını taşıyan "İnsan Kaynakları"(Ressources humaines) ve "İş Yok Zaman Çok" (L'Emploi du temps). Kurgu masasından yönetmen koltuğuna transfer olan Campillo, her iki filmin de kurgusunu yaptığı gibi, ayrıca "İş Yok Zaman Çok"un senaryosunu Cantet ile beraber kaleme almış. Yönetmen yeni filmi "Vers le sud"de de Campillo ile böylesi bir işbirliğine gitmiş. Bu birliktelik "Geri Döndüler"e bakarken ilginç, çünkü Cantet'nin filmlerini izlemiş veya en azından haklarında fikir sahibi olanların arada bir benzerlik yakalamaları son derece olası. İş hayatına dair kimi sıradan, gündelik detaylar ve bunların görselleştirilmesinden, bütün bir atmosfere, filmin genelindeki soğuk ve steril havaya kadar Cantet'nin ve Campillo'nun evrenleri arasında ortak noktalar yakalamak mümkün.

Ancak konusunu okuyunca, orada burada "zombi filmi" tanımlamasını duyunca çoğu seyircinin aklına kuşkusuz başka örnekler gelecekler. Mesela Romero'nun ünlü üçlemesi gibi. Aslında biribirinden son derece farklı olan bu filmleri karşılaştırmak hata olur ancak "Geri Döndüler" de tıpkı "Ölülerin Şafağı" (1978 yapımı orijinali) gibi görünenden çok daha fazlasını söyleyebilir, hatta belki bir başyapıt olabilirmiş. Ancak bizce Campillo, daha önce yazının çeşitli yerlerinde andığımız sorunlar nedeniyle elindeki iyi bir fırsatı kaçırmış ve bu zengin malzemeden sadece "ilginç" bir film çıkartabilmiş. Gerçi bizimle hemfikir olmayanların sayısı da az değil, zira filmi bu haliyle sevenler de varlar. Örneğin övgü dolu bir eleştiriye yer veren Libération veya Campillo'nun ilk uzun metrajını şevkle karşılayan Cahiers du Cinéma gibi. Bizim son söz olarak söyleyebileceğimizse, her şeye rağmen kendine has ve değişik bir gerilim filminin sizleri beklediği. Merak edenler gönül rahatlığıyla salonun yolunu tutabilirler. ■

"Dünyayı keşfetmek gibiydi"

"Atatürk", "Tanrıların Tahtı Nemrut" ve "Hititler" gibi başarılı belgesel çalışmalarıyla tanıdığımız yönetmen Tolga Örnek, altı yıl süren özenli bir çalışmanın ürünü olan yeni filmi "GELİBOLU"da Çanakkale Savaşı'nı cephedeki askerlerin gözünden anlatıyor. SENEM ERDİNE

Dünya Savaşı'na katılan birçok ulusun kaderini belirlemiş, hem bizim tarihimizde hem de dünya tarihinde çok önemli rol oynamış bir savaş olan Çanakkale Savaşı daha önce de birçok belgesele ve kurmaca filme konu olmuştu. Savaşı en çok insan üzerindeki etkileri bakımından ilgi çekici bulan yönetmen Tolga Örnek, önceki Çanakkale filmlerinde genellikle gözardı edildiğini düşündüğü unsurları öne çıkaran bir belgesel çekmiş. Konunun uzmanı tarihçilerden oluşan uluslararası bir kadronun danışmanlığında sürdürülen altı yıllık bir çalışmanın ürünü olan filmin en önemli iddiası, savaşın insani yönünü öne çıkarmak ve cepheyi her iki tarafın askerlerinin gözünden yansıtan dengeli bir anlatım tutturmak. Ana sponsorları olan Doğuş Grubu ve Akçansa'nın katkılarıyla yurt dışında da ilgi görmesi beklenen yüksek kaliteli bir prodüksiyona imza atan Tolga Örnek'le post prodüksiyon çalışmaları nedeniyle Avustralya, Almanya ve Türkiye arasında mekik dokumaktan yorgun düştüğü günlerde görüştük. "Atatürk", "Tanrıların Tahtı Nemrut" ve "Hititler" gibi belgesel çalışmalarıyla tanıdığımız yönetmen, sinemayla ilişkisini, belgesele yönelmesinin sebeplerini, bundan sonraki planlarını ve Çanakkale Zaferi'nin 90. yıldönümünde gösterime girecek olan yeni filmi "Gelibolu"yu anlattı.

Sinemaya ne zaman ilgi duymaya başladınız?
Çocukluğumdan beri ilgim var. Hatırlayabildiğim en eski anılarım hep sinemayla ilgilidir; ya sinemaya gitmemle ilgili ya da filmlerle. Çocukluğumdan beri saplantım vardı bu işe. Ama ben üniversiteye girerken özel kanallar yoktu, sinema okulları da şimdiki kadar popüler değildi, yani riskti sinema okumak. Babam da o riski almamı istemedi. Ben de mühendislikte gönlüm olduğunu düşünerek İTÜ'ye girdim. Metalurji Mühendisliği'ni çok sevdim gerçekten. İTÜ'den mezun olduktan sonra da Amerika'ya doktora yapmaya gittim. Fakat oraya gider gitmez sinema dergileri, sinema kitapları, ulaşamadığım filmler falan, bir anda çocukluktan beri devam eden ilgimi ve merakımı körükledi. O zaman dedim ki, ben bu işi şimdi denemezsem 40-50 yaşına geldiğimde kahrolacağım. O yüzden en azından deneyeyim. Başarısız olduğumu görürsem paşa paşa bir fabrikada mühendis olarak çalışır, hayatıma devam ederim. Böylece American University'ye girdim ve sinema bölümünde yüksek lisans yaptım.

Neden belgesele yöneldiniz?
Okulda keşfettim belgeseli. Belgeselin çok etkili olabileceğini, iyi yapılırsa insanlar üzerinde çok derin izler bırakabileceğini orada anladım, çünkü hiçbir şey gerçeğin önüne geçemiyor. Belgeselin gücünü orada fark ettim yani.

Hayranlık duyduğunuz belgeselciler var mı?
Tabii. Ken Burns, Michael Apted, Errol Morris, Chris Marker, Charles Guggenheim. Bir de Claude Lanzmann var Fransa'da. "Shoah" diye bir belgeseli var, ona tapıyorum. Bir tek filmini seyrettim, zaten galiba bir tek film yaptı ama bayılıyorum.

Genellikle tarihi konuları ele alıyorsunuz. Konularınızı nasıl seçiyorsunuz?
Tarihin içindeki insani konuları seçiyoruz daha çok gibime geliyor. Yani tarihteki insan varlığını, insanın yolculuğunu anlatmayı seçiyoruz. İlk önce merakla başlıyor, sonra o merak birazcık ilgi körüklüyor, sonra o ilgi konuya saygıyı körüklüyor, saygı tutkuyu körüklüyor ve artık yapmazsam olmayacak bir noktaya geliyorum. Bir anda karar vermiyorum. Bir süreç içinde ortaya çıkan kararlar bunlar. Bir fikirle ya da bir konuyla beraber yaşıyorsunuz bir müddet, o büyüyor, genişliyor, gelişiyor ve ondan sonra sizin hayatınızı ele geçiriyor.

Tarih merakınız hangi boyutlarda?
Sistematik bir şekilde ilgilenmedim şimdiye kadar. Çok çeşitli dönemler ilgimi çekebiliyor. Bir anda antik tarihten bir konuya meraklanabili-

yorum ama yakın dönem, yani son 40-50 sene hiç ilgimi çekmedi şimdiye kadar.

Neden Çanakkale Savaşı'nı anlatan bir belgesel çekmek istediniz? Bu savaş hangi yönüyle ilginizi çekti?
İnsan yönüyle. Çanakkale Savaşı'nın dünya tarihi üzerindeki etkileri yıllardır tartışılıyor. En azından Yeni Zelanda, Avustralya ve Türkiye'de tarihin akışını değiştirdiği, ülkelerin ulusal bilincinin oluşumunda rol aldığı kesin ama bizi ilgilendiren bu savaşta sıradan insanların neler yaşadığı. Savaşa gelmeden önce ne düşünüyorlardı, savaşta ne yaşadılar, savaştan sonra neler oldu onlara? Çanakkale Savaşı çok dar alanda geçen, çok uluslu ve çok kanlı bir savaş olduğu için tüm savaşlar için iyi bir örnek. Gelibolu, 20. Yüzyıl'da endüstriyel savaşın henüz iyice gelişmediği ve bireyin hala gidişatı değiştirebileceği son savaş. Süngülerin kullanıldığı, omuz omuza mücadele edilen son savaş. Ondan sonra endüstriyel savaş hakim oluyor; toplar, uçaklar, tanklar, güdümlü mermiler, atom bombaları yani. Bugün bütün askerleriniz cesur olsa atom bombası olan bir ülkeye karşı ne yapabilirsiniz ki? Ama Gelibolu'da bireyler savaşın gidişatını değiştirebiliyordu. Bir de Çanakkale Savaşı, savaşın insan hayatından, insanın kişiliğinden neler götürdüğünü çok iyi gösteren bir örnek; çünkü hiçbir savaşta askerler Çanakkale'deki kadar zengin döküman bırakmamış geride. Birçok askerin ilk savaş tecrübesi olduğu için onu ölümsüzleştirmek istemişler, o yüzden çok yazmışlar çizmişler, çok görüntülemişler. Halbuki müttefiklerde askerlerin fotoğraf çekmesi ve günlük tutması yasaktı. Buna rağmen 8000 tane günlük var.

Savaş kimin gözünden anlatılıyor?
Askerlerin gözünden, birebir sıcak çatışmaya girmiş askerlerin gözünden.

Tamamen objektif olabildiğinizi düşünüyor musunuz?
Hayır.

Objektif olmak gibi bir kaygınız var mıydı?
Objektif olmak gibi bir kaygımız yok, dengeli olmak gibi bir kaygımız var; çünkü hayatta iki şey arasında seçim yaptığınız zaman zaten objektif olamıyorsunuz. Her karar, her seçim, insanın bilgisi, beklentisi, görgüsü, hisleri ve düşüncelerinin etkisinde şekilleniyor. Çoğunlukla da bilinçaltı bir seçim yapıyorsunuz. O yüzden biz de yüzde yüz objektif olamayacağımızı işin başından beri biliyorduk ama dengeli olmaya çalıştık. Dengeli bir anlatım var, yani iki tarafın gözünden anlatmaya çalıştık savaşı. Bir de tabii şunun farkına vardık; dengeli anlatım her zaman için Türkler'i kazançlı çıkaracaktı. Niye? Çünkü ülkesi işgal edilen o, ülkesini savunan o, daha fazla zayiat veren o, daha fazla fedakarlıkta bulunan o, en büyük komutanı çıkaran da o. Bunları dengeli bir şekilde anlattığınız zaman zaten kazanan Türk tarafı oluyor. Türk tarafını

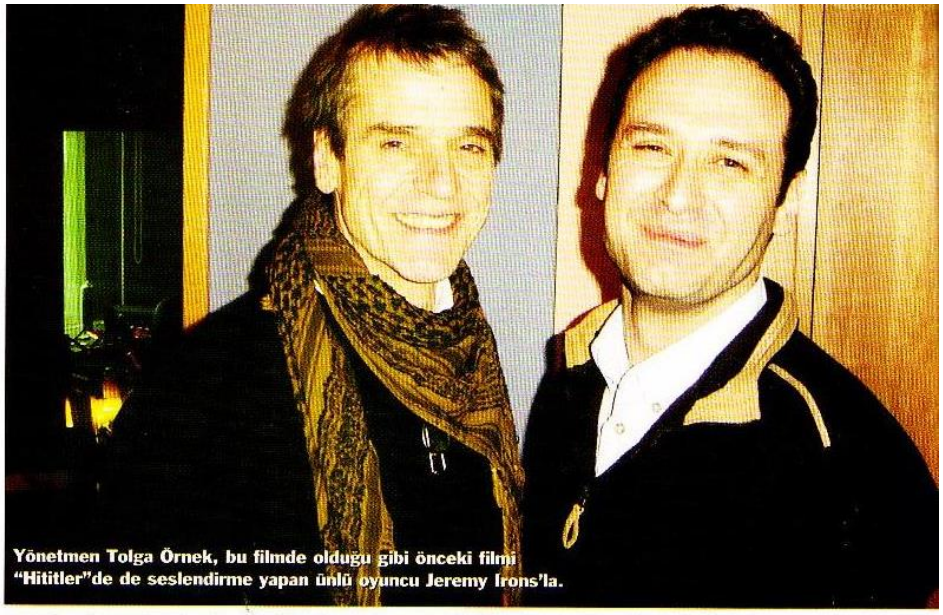
Yönetmen Tolga Örnek, bu filmde olduğu gibi önceki filmi "Hititler"de de seslendirme yapan ünlü oyuncu Jeremy Irons'la.

zararlı çıkaracak bir durum olsaydı o zaman dengeli davranmayabilirdik, çünkü Türkiye'nin daha fazla zarar görmeye ihtiyacı yok.

Avustralya, İngiltere, Almanya, Yeni Zelanda ve Türkiye'den tarihçilerin yer aldığı 16 kişilik bir danışman kadronuz var. Bu kadroyu nasıl oluşturdunuz?
Altı sene içinde kurduğumuz bir kadro bu. "Atatürk" filmini çekerken İngiltere'deki Kraliyet Savaş Müzesi'nden bir uzmanla çalışmıştım. Onunla o zamanlar konuşmuştuk Çanakkale belgeseli çekmeyi. O işin içine girdikten sonra başka uzmanlar tavsiye etti. Onlarla yazıştık, görüştük, makalelerini, kitaplarını okuduk. Bize uygun olanlarını seçtik. Sonuçta bu konuda dünyanın en önde gelen kurumlarının tarihçileriyle çalıştık. İngiltere Savaş Müzesi, İngiltere'deki en önemli kurum bu konuda mesela, Avustralya'daki Avustralya Savaş Müzesi, Yeni Zelanda'da Kültür Bakanlığı ve bizdeki Çanakkale Deniz Müzesi de öyle. Türkiye'den Gürsel Göncü, Kenan Çelik, Ahmet Esenkaya var. Bunlar bize tam zamanlı olarak danışmanlık verenler sadece. Bunların dışında, palavra atanından tutun da çok faydalı bilgiler verenine kadar, görüş alışverişinde bulunduğumuz, fikrini sorduğumuz belki 200 kişi var ama yine de atladığımız insanlar vardır mutlaka.

Diğer Gelibolu belgeselleri hakkında ne düşünüyorsunuz. Mesela en son Ahmet Okur, "Çanakkale: Son Kale" diye bir belgesel çekti. Sizin filminiz hangi yönüyle Çanakkale'yi anlatan diğer belgesellerden farklılaşıyor.
Ahmet Okur'un filmi çok yeni olduğu için, benim filmimde daha çıkmadığı için onun hakkında bir şey söylemem hoş olmaz. O rüştünü ispat etmiş, bir şeyi bitirmiş, seyircinin önüne koymuş ama ben daha bitirmedim filmimi, o yüzden onun hakkında bir şey söyleme hakkını görmüyorum kendimde. Öteki filmlere gelince; çok iyi belgeseller yapıldı ama bence birçoğu, az evvel bahsettiğim insan faktörü ve anlatımda belli bir dengenin tutturulması gibi unsurları ıskaladı. Avustralya'da seslendirmedeydim buraya gelmeden önce. Orada filmin en önemli senaryo danışmanlarından birisi olan Avustralyalı tarihçi Ashley Ekins'la birlikteydik. Filmin kaba kurgusunu izledi ve o da aynı şeyi söyledi. Filmin gücü dengesinde, dedi. Savaşın kendisini kötü adam olarak gösteriyorsun ve devamlı

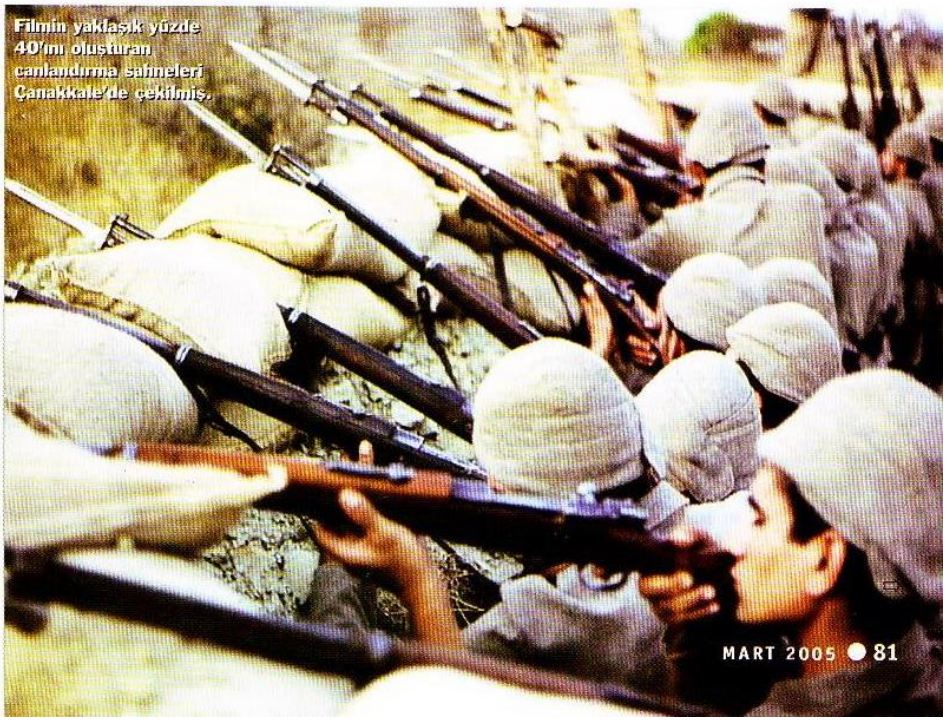
Filmin yaklaşık yüzde 40'ını oluşturan canlandırma sahneleri Çanakkale'de çekilmiş.

"Gelibolu"

Filmin senaryo danışmanlarından birisi olan Avustralyalı tarihçi Ashley Ekins'a göre bu filmin kötü adamı savaşın kendisi.

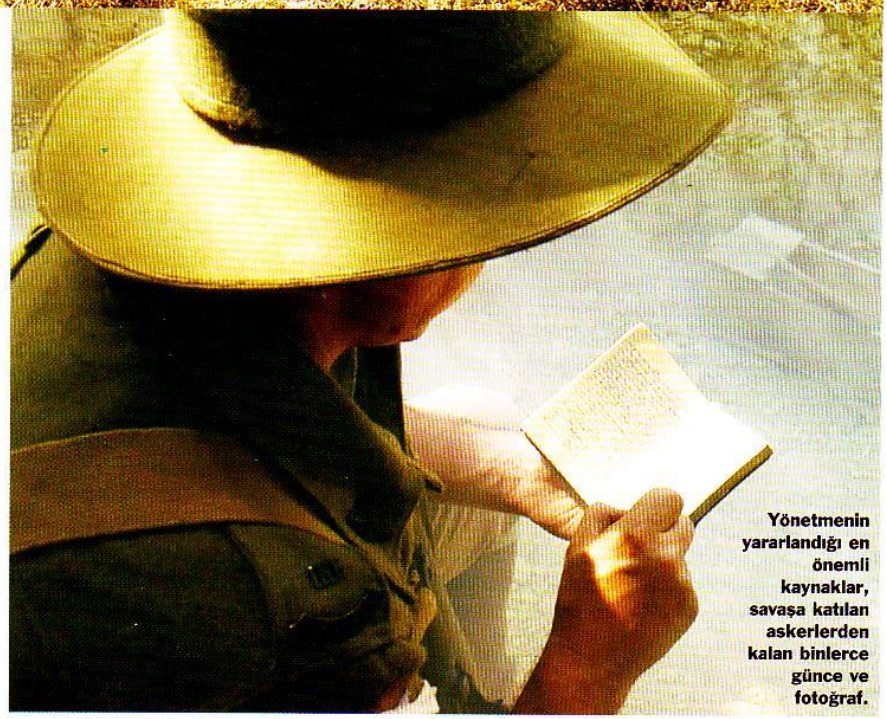

Yönetmenin yararlandığı en önemli kaynaklar, savaşa katılan askerlerden kalan binlerce günce ve fotoğraf.

perspektifi değiştirmişsin, bir Türk'ün tarafından bakıyorsun bir müttefikin, böylece, her iki tarafın birbirini ve dolayısıyla kendisini daha iyi anlamasını sağlıyorsun, dedi. Bu güzel bir eleştiri.

Türkiye'de ya da araştırma yaptığınız diğer ülkelerde arşivlere ulaşmakla ilgili bir sorun yaşadınız mı?

Yurtdışında böyle bir sorun yaşamadık. Türkiye'de de öteki projelere nazaran çok daha fazla destek aldığımızı söyleyebilirim ama Türkiye'deki arşivlerin kendi doğasında bir organizasyon bozukluğu olduğu için yine de biraz zorlandık. Eskiye nazaran daha az ama yurtdışına nazaran daha fazla zorlandık. İyiye doğru bir gidişat var yani ama ağır.

Araştırma sürecinde sizi çok etkileyen bir belge, bulgu ya da tanıklıkla karşılaştınız mı?

Bu soru çok geliyor. Konunun uzmanı olmadığım için her bulduğum, okuduğum belge, günlük beni çok etkiledi. Mesela filme koymadığımız bir sürü günlük var arşivlerde ve çoğunu gözlerim dolarak okudum. Bulduğum, okuduğum her şey sanki dünyayı keşfetmek gibiydi. Nasıl anlatsam? Filmdeki ana karakterler var mesela, Selahattin Adil, Şefik Aker, Mustafa Kemal. Onların mektupları, özellikle Selahattin Adil'in karısına yazdığı mektuplar beni yıkmıştı. Aslında beni en çok etkileyen, hastalığa, soğuğa, sele, sıcağa, bite, sineğe rağmen nasıl dayandıkları burada. Bir askerin yazdığı çok güzel bir şey vardı. İnsan bu savaşta yalnız başına yemek yiyemiyor, yalnız başına tuvalete gidemiyor, yalnız başına mektubunu okuyamıyor, hatta yalnız başına ölemiyor bile demiş. İnsanların özel hayatını tamamen ellerinden alıyorsunuz. İnsanı aşağılayan bir şey savaş. O güne kadar sana öğretilmiş bütün sosyal değerleri bir anda unutmanı ve tam aksini yapmanı istiyor. Bir ay önce adam öldürmekten ceza alırken şimdi gidip karşındakini öldürmen bekleniyor, hatta ne kadar çok adam öldürürsen o kadar iyi. Beni bu etkiliyor en çok. Bunu yaşadıktan sonra normale dönebilen insanlar, çok saygı duyulması gereken insanlar. Bir de beni anneler çok etkiliyor. Anne lafı geçmeyen günlük okumadım. Bence savaşta en çok acı çekenler onlar, çünkü adam ölüyor gidiyor zaten, eş de çok acı çeker mutlaka ama bir annenin acısıyla bir eşin acısı karşılaştırılamaz bence. Eş sonradan evlenebilir ama annenin oğlunun yerine koyabileceği hiçbir şey yok. Bunu fark ettim bir de işte: savaşta annelerin çektiği acıyı kimse çekmiyor.

Dünyaca tanınmış oyuncularla çalışıyorsunuz belgesellerinizde. Önceki filminiz "Hititler"de olduğu gibi bu filminizde de Jeremy Irons ve Avustralyalı oyuncu Sam Neill seslendirme yaptı. Onları nasıl ikna ettiniz birlikte çalışmaya?

Jeremy Irons kolay oldu daha önce çalıştığımız için.

Birçok yönetmen belki de sırf cesaret edemediği için yaklaşamıyor bu oyunculara. Siz nasıl cesaret ettiniz?

Kimsenin çalışma tarzı konusunda yorum yapmak bana düşmez. Biz de çekinerek yaklaştık aslında. Ben Jeremy Irons'la çalışmadan önceki geceler uyuyamıyorum stresten.

Neden Jeremy Irons ve Sam Neill'ı tercih ettiniz?

Filmi dünya pazarına açacak çok daha ünlü oyuncular var aslında. Sean Penn, Hugh Jackman ya da Mel Gibson olabilirdi mesela ama onları tercih etmedik. Ben onların Jeremy Irons kadar iyi iş çıkaracağından o kadar emin değilim açıkçası. Filmi dünya pazarına açmak için de daha az bir yeteneğe razı olmamak lazım. İkisi örtüşüyorsa ne ala. Bizde örtüşüyordu, her iki oyuncu için de geçerli bu. Sam Neill da 40 yıllık oyuncu neredeyse. Onu da ikna etmek kolay olmadı, ki para hiç önemli değildi çünkü neredeyse bedavaya çalıştı. Sırf bu iş için Yeni Zelanda'daki yazlık evinden kalkıp Sidney'ye geldi. Bunu yapan adam için para önemli bir etken değildir bence. Ağustos'tan beri yazışıyorduk. Önceki filmlerimizi izledi, bu filmin fragmanını gördü, sonunda kabul etti. İkisi de Türkiye'yi çok iyi tanıyan adamlar aslında. Sam Neill iki sene önce Çanakkale'ye gelmiş.

Ona teklif götürürken bunu biliyor muydunuz?

Hayır, söyleyince şok oldum. Buraya gelip gördüğü için kabul etmiş olabilir zaten. Sam Neill Avustralya'da çok ünlü bir oyuncu, çok da yetenekli ama işin bu yönünü bilmiyordum açıkçası.

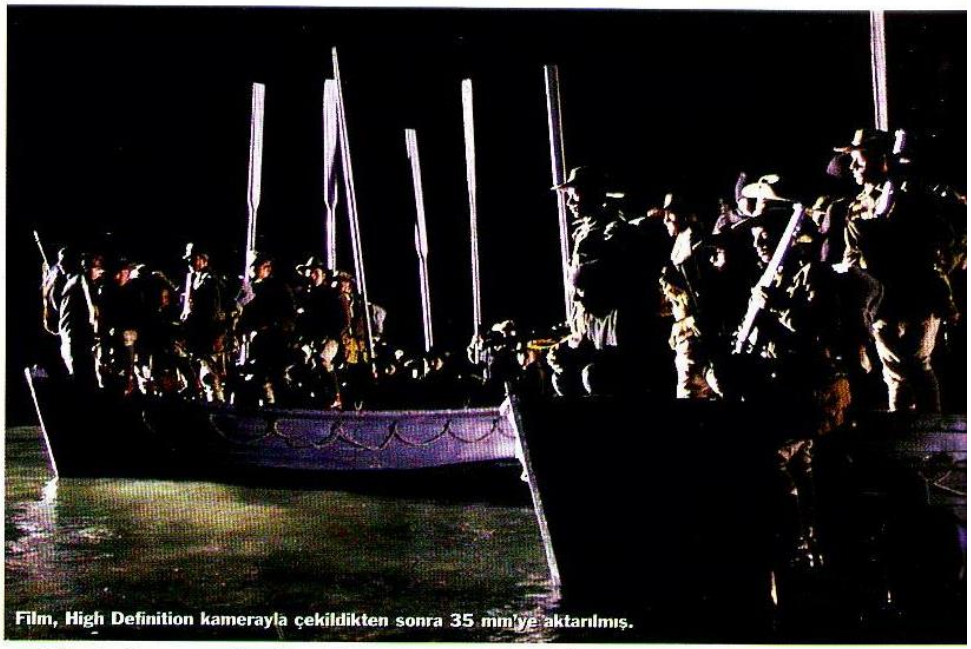

Film, High Definition kamerayla çekildikten sonra 35 mm'ye aktarılmış.

Bu oyuncuların aldıkları ücretler bütçeyi zorluyor mu peki?
Hiç değil, tam aksine çok ucuz. Türkiye'de herhangi bir oyuncunun dizi başına aldığı paranın çok daha azını alıyorlar. Sonuçta iyi bir oyuncudan, Oscar ödüllü bir oyuncudan, filminizi dünya pazarına açacak bir oyuncudan ve inanılmaz bir seslendirme yeteneğinden bahsediyoruz. Hele böyle düşündüğünüz zaman hiç pahalı değil.

Belgesel ticari bir iş değil. İşin finans kısmını nasıl hallediyorsunuz. Sponsor bulmakta zorlanıyor musunuz?
Kültürel olaylara yaklaşırken o kadar ticari düşünmemek lazım. Belgeselin konusuna bağlı olarak sponsor bulmak kolaylaşıyor tabii. İşte mesela Çanakkale Savaşı gibi bir konu iyi ele alınırsa Türk tarihine, Türk kültürüne olumlu bir katkısı var. Sonuçta bu ülke hepimizin ülkesi. Sponsorlarımızın hepsi de bu sorumluluğu taşıyor. Yalnızca karını değil o karla etrafını güzelleştirmeyi düşünüyor. Böyle sponsorlarımız olduğu için çok şanslıyız.

Film ne kadara mal oldu?
Yeteri kadar. Bunu söylemek istemiyorum çünkü önemli bir unsur değil bence. Filmin bütçesiyle oluşacak bir önyargıyla kimsenin filmimi izlemesini istemem. Bir de filmin bütçesi bence filmin mahremidir. Ben nasıl gidip kimseye maaşını sormuyorsam, filmin bütçesi de saklı kalmalı.

Neden bu kez dijital kamerayı tercih ettiniz?
High Definition kamerayla çalıştık. High Definition, son teknoloji biliyorsunuz; dijitalde 35 mm'ye en yakın sonuç veren kamera. Bir kere o teknolojiyi öğrenmek istiyordum. Bir de zaten film post prodüksiyonda çok fazla işlem göreceği için ve sonra 35 mm'ye basılacağı için aradaki fark post prodüksiyonda giderilebilecekti. Sonra bu formatın bizim proje için çok uygun olduğunu anladım. Kaset olması, anında çektiğini görebilmen, daha ucuz olması, laboratuarı aradan çıkarmak, bunlar avantaj tabii. Bazı canlandırma sahnelerini Süper 16'yla çektik, ikisini harmanladık.

Seyirciye ne vaat ediyorsunuz?
Çanakkale ruhunu anlayacaklarını düşünüyorum. Çanakkale nasıl bir savaştı, neler çekildi, o insanlar nelere göğüs gerdiler. Çanakkale'ye neden destan diyoruz onu anlayacaklarını umuyorum. 100 soruda Çanakkale filmi değil bu, Çanakkale'yle ilgili her şeyi anlatmıyoruz ama Çanakkale'nin özünü veren ve savaşın kötülüğünü anlatan bir film olduğunu düşünüyorum.

Türk kuvvetlerinin başındaki Alman komutan Liman von Sanders'in savaştaki rolü çok tartışılır. Liman von Sanders kimilerine göre Türk tarafının bu kadar fazla kayıp vermesinin başlıca sorumlusudur, kimilerine göre de zafere katkısı büyüktür. Sizin filminizde nasıl yer aldı?
Bizim filmde komutanlar çok az yer alıyor. Liman von Sanders'in başkomutan olduğunu söylüyoruz ama bizde komutanların aldığı kararların pek fazla üzerinde durmuyoruz. Dediğim gibi sıcak çarpışma gören subayın tecrübesine odaklanıyoruz. İyi asker, iyi komuta edilmedikçe başarılı olamaz, iyi komutanın elinde de iyi asker olmazsa başarılı olamaz. Komutan ne kadar iyi bir strateji planlamış olursa olsun sonuçta emri uygulayan askerdir. İyi bir emrin de kötü bir emrin de başarılı ya da başarısız olmasını sağlayan askerdir. Bizim filmimizde komutan olarak sadece Mustafa Kemal var çünkü o savaşın akışını birebir değiştiriyor.

Canlandırma sahnelerinde Mustafa Kemal var mı?
Yok. Yüz göstermiyoruz canlandırma sahnelerinde. Oyunculuk göstermiyoruz. Eğer bir askerin yüzünü göstereceksek o dönemden kalan kendi görselini kullanıyoruz. Canlandırma sahnelerini savaşın genel atmosferini yansıtmak için kullandık. Yüzler, fotoğraflara ait. 75 bin tane fotoğrafa baktık, bunların beş bin tanesi bizde, filmdeyse 250 tanesini kullandık.

Kurmaca çekmek istiyor musunuz?
İnşallah bundan sonra.

Nasıl bir film yapmayı düşünüyorsunuz?
Biz yaparsak tarihi bir film yaparız herhalde. Birkaç tane proje var. Biraz da bu film neler yapacak, önümüzde nasıl kapılar açacak onu görelim. Belli bir süre bu filmle ilgilenmek istiyorum. Önünde uzun bir yol var ve o yoldan sapmamasını istiyoruz. İyi bir potansiyeli varsa o potansiyele ulaşmasını istiyoruz. Bir kere Avustralya, Yeni Zelanda, İngiltere ve Almanya'da sinema gösterimi istiyoruz. Türkiye'de mümkün olduğu kadar fazla insana ulaşmasını istiyoruz. ■

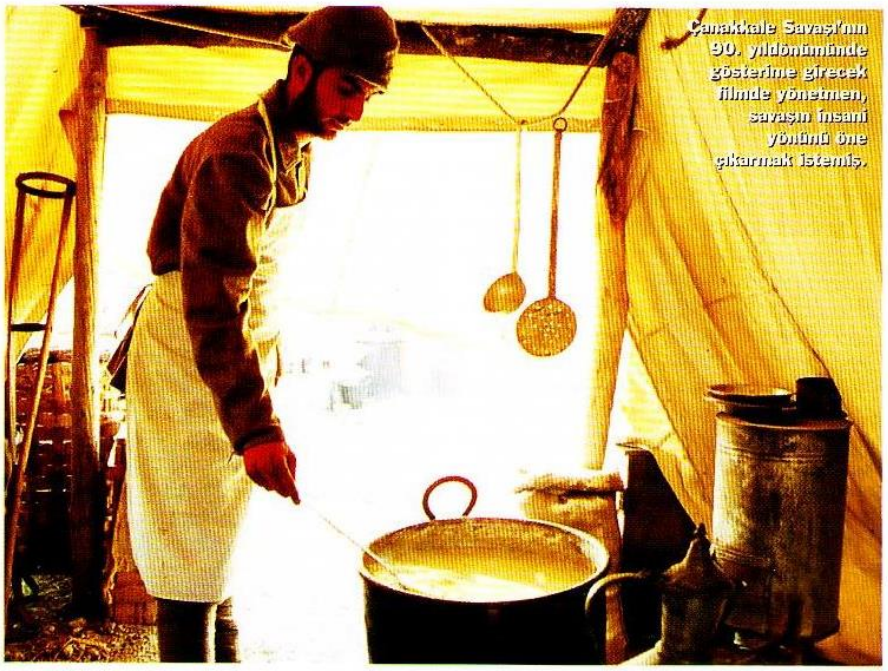

Çanakkale Savaşı'nın 90. yıldönümünde gösterime girecek filmde yönetmen, savaşın insanî yönünü öne çıkarmak istemiş.

Führer'i nasıl bilirsiniz?

Hitler'i tehlikesiz gösterdiği gerekçesiyle, başta ülkesi Almanya olmak üzere tüm dünyada çeşitli tartışmalara konu olan "ÇÖKÜŞ" (Der Untergang) bu ay sonunda ülkemizde gösterime giriyor. Filmin yönetmeni, "Deney"den hatırlayabileceğiniz Oliver Hirschbiegel. Adolf Hitler rolündeyse Bruno Ganz müthiş bir performans sergiliyor.

ENGİN ERTAN

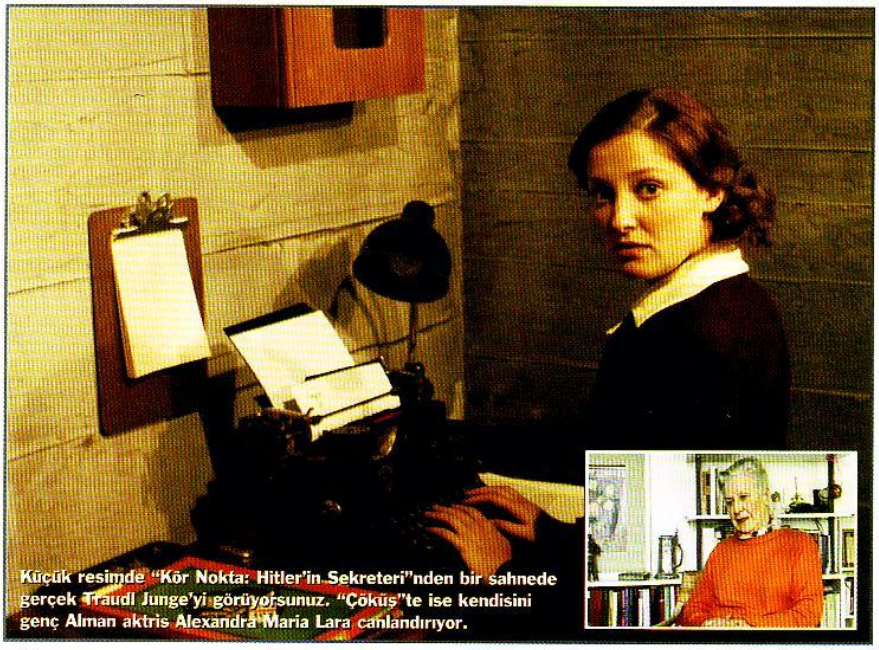

Küçük resimde "Kör Nokta: Hitler'in Sekreteri"nden bir sahnede gerçek Traudl Junge'yi görüyorsunuz. "Çöküş"te ise kendisini genç Alman aktris Alexandra Maria Lara canlandırıyor.

İki yıl önce Uluslararası İstanbul Film Festivali'nde de gösterilen "Kör Nokta: Hitler'in Sekreteri" (Im toten Winkel - Hitlers Sekretärin) son yılların en tartışmalı belgesellerinden birisiydi. Yıllar boyunca suskun kalmış olan Hitler'in sekreteri Traudl Junge ilk kez konuşuyor ve yaşadıklarını, özellikle de Hitler'in intiharı öncesinde sığınakta geçen son günleri anlatıyordu. Junge'nin bunca yıldır susmuş olmasının sebebi, üstünden atamadığı bir suçluluk duygusuydu. Junge, o dönemde soykırımdan haberi olmasa bile, burnunun dibinde alınan kararlardan haberdar olmayışının bir özür olarak kabul edilemeyeceğini dile getiriyordu. Sadece Junge'nin kameraya karşı konuşmalarından oluşan bu süssüz film, bir vicdan muhasebesi olmanın yanında, bir bakıma Junge için günah çıkarma işlevi de görüyordu. Kaldı ki Junge, film tamamlandıktan kısa süre sonra, hatta filmin Berlinale'de ilk gösteriminin yapıldığı gün hayata veda etti. Hitler'in sekreteri ölürken arkasında bu belgesel filmi, bir de filmle aşağı yukarı aynı tarihlerde piyasaya sürülen anı kitabı "Bis zur letzten Stunde"yi bırakmıştı.

Elbette burada son derece zengin bir malzeme olduğunu keşfetmek zor değildi. Önce Joachim Fest (kendisi Almanya'da tanınan bir tarihçi/yazar) kolları sıvadı. Daha önce III. Reich üzerine çeşitli kitaplar kaleme almış, hatta zamanında epey ses getirmiş "Hitler - eine Karriere" isimli belgeseli yazmış ve Christian Herrendoerfer ile beraber yönetmiş olan Fest, hem Junge'nin anlattıklarından yola çıkarak, hem de yaptığı araştırmalardan faydalanarak "Der Untergang"ı yazdı. Büyük ilgi gören bu kitabın uyarlama için haklarını satın alansa ünlü Alman prodüktör Bernd Eichinger oldu.

Eichinger hem Fest'in kitabını, hem de Junge'nin anılarını baz alarak "Çöküş"ün (Der Untergang) senaryosunu yazarken, planlanan yaklaşık üç saat sürecek bir televizyon filmiydi. Yakın geçmişte "Tünel" veya "Das Wunder von Lengede" gibi başarılı örnekleri olan (hatta bu filmlerden "Tünel", Türkiye de dahil olmak üzere, çeşitli ülkelerde sinema versiyonuyla vizyona girdi veya festivallerde gösterildi), büyük ve iddialı Alman yapımı televizyon filmlerine böylece bir yenisi eklenecekti. Ancak filmle ilgili çalışmalar devam ettikçe bütçe giderek büyümeye ve bir televizyon filmi için limitleri aşmaya başladı. En nihayetinde "Çöküş"ün bir sinema filmi olmasına karar verildi ve onüçbuçuk milyon euroluk bir bütçeyle çekimlere başlandı.

Filmin yönetmenliğini üstlenen Oliver Hirschbiegel'i ise ülkemizde de büyük ilgi görmüş "Deney"den (Das Experiment) hatırlıyoruz. Bu film sonrasında şaşırtıcı olmayacak şekilde Hollywood'dan teklifler alan Hirschbiegel, "Blade: Trinity"yi yönetme imkanını pas geçerek, tercihini "Çöküş"ten yana kullandı. Oyuncu kadrosu oluşturulurken de Alman sinemasının ünlü isimleri biraraya getirildi. Bruno Ganz Hitler rolünde seyirci karşısına çıkarken, Alexandra Maria Lara (Traudl Junge), Ulrich Matthes (Joseph Göbbels), Corrina Harfouch (Magda Göbbels), Juliane Köhler (Eva Braun), Thomas Kretschmann (Hermann Fegelein), Ulrich Noethen (Heinrich Himmler), Heino Ferch (Albert Speer) gibi isimler de kadrodaki yerlerini aldılar.

En nihayetinde "Çöküş" tamamlanıp, Almanya'da 2004'ün Eylül ayında vizyona girdiğinde

yer yerinden oynadı. Son noktada ortaya çıkan alışılmış bir II. Dünya Savaşı filmi değildi. Hitler'in Alman filmlerinde genellikle bir karakter olarak yer almaması gerçeği göz önüne alındığında, bu proje zaten bir tabuyu yıkıyordu, zira Adolf Hitler filmin baş karakterlerinden birisiydi. Ancak çok daha şaşırtıcı olan, intihar etmesinden önce sığınaktaki son günleri anlatılırken, filmin yer yer seyircinin Hitler'e şefkat duymasını sağlayacak anlara yer vermesi, hatta kimilerine göre Hitler'i sevilebilir göstermesiydi.

Bu noktada "Çöküş"e sadece bir sansasyon olarak bakmak elbette çok sağlıklı değil. Bu filmin aşılması gereken bir sınırı mı geçtiği, yoksa "fazla" mı olduğu daha uzun süre tartışılmaya devam edeceğe benziyor. Açıkçası, laf politik doğruculuğa geldiğinde mangalda kül bırakmayan ve "anti-politik doğru" olan hemen her şeyi baş tacı eden bazı sol veya liberal görüşten kimseler bile "Çöküş" söz konusu olduğunda biraz mesafeli kalmayı tercih ediyorlar. Gerçekten de durulması gereken bazı sınırlar var mı? Hitler üzerine, kendini ciddiye alan bir film, mutlaka politik doğrucu mu olmalı? Evet, "Çöküş" bir parodi olsaydı veya Syberberg'in "Hitler - ein Film aus Deutschland"ı, Schlingensief'in "100 Jahre Adolf Hitler"i gibi sadece kısıtlı bir kesime, entelektüellere hitap eden bir avant-garde sinema örneği, o zaman bir sorun yaşanmayabilirdi. Ancak geniş kitleler tarafından izlenecek bir popüler sinema örneğinde Hitler'in alışılmış anlamda cani olarak gösterilmemesi ortalığı kasıp kavuruyordu. Gerçekten de Hitler'i iyi veya kötü, bir bütün olarak, insan olarak anlama çabası bu derece yanlış mıydı?

Film gösterime girdikten sonra Hitler için gözyaşı döktüğünü sinema salonundan çıkarken utanarak itiraf eden seyirciler bile olunca, "Çöküş"ün yarattığı tantana daha da büyüdü. Kimilerine göre film, Alman tarihindeki önemli bir sayfaya daha serinkanlı şekilde bakılması için bir fırsat sunuyor, kimilerine göreyse sosyal bilinci, sorumluluğu hiçe sayıyor ve insanların kafasını karıştırıyordu. Aynı tarihlerde film En İyi Yabancı Dilde Film dalında Almanya'nın bu yılki Oscar aday adayı olarak açıklandı. Gişedeki büyük başarının üzerine bir de bu eklenince, "Çöküş" karşıtlarının sayıları da arttı. Film henüz gösterime girmeden başka ülkelerde de çeşitli makalelere konu olmaya başladı. Şu günlerdeyse "Çöküş" aday adaylığından çıkıp, söz konusu dalda Oscar için yarışan beş film arasına girmiş durumda. Eğer ödülü kazanırsa tartışmaların daha da alevleneceğini tahmin etmek hiç zor değil.

Tüm bu karmaşayı bir yana bırakırsak, "Çöküş"ün aslında abartıldığı kadar tehlikeli bir film ⇨

"Çöküş"

Kendi çocuklarının katili, fanatik Nazi ve canavar anne Magda Göbbels.

Soldan sağa; Eva Braun rolünde Juliane Köhler, Hitler rolünde müthiş bir performans veren Bruno Ganz ve dahi mimar Albert Speer'i canlandıran Heino Ferch.

Eichinger (solda) ve Hirschbiegel filmin setindeler.

olmadığını ifade etmekte yarar var. Kimi Alman entelektüellerin bu filmle ilgili endişeleri anlaşılır olsa bile, karşımızdaki kitleleri Hitler sempatizanı yapabilecek kadar etkileyici, ikna edici ve güçlü bir film değil. Kaldı ki, kesinlikle böyle bir derdi de yok. Sadece alışılmış kalıpların dışına çıkmak, kolaycı bir tavırdan, Hitler'i tipik bir "kötü adam" şeklinde resmetmekten uzak durmaya çalışıyor. Ancak büyük oranda karakter sayısının fazlalığından kaynaklanan dramatik yapıdaki karmaşa, filmin böyle bir etkiye ulaşmasını engelliyor.

Elbette filmi Almanya'da dolu bir salonda, şaşkın bakışlar içerisindeki Almanlarla beraber izlemek ilginç bir deneyim. "Çöküş"ün esas zayıf veya sinir bozucu yönüyse, net bir söyleminin olmaması ve yüzeyselliği. Bu tavır dahilinde, ucundan kıyısından provoke etmeye çalışan yapısı da bir yere oturmadığı gibi, havada kalıyor. Filmin gişeye oynayan yönü de düşünülünce, tüm bu sansasyon rahatsız edici bir hâl almaya başlıyor. Sonuç olarak, ortaya çıkan işin Almanlar için ifade ettiği şeyler kuşkusuz çok daha farklı ancak bizlerde neredeyse bir bardak suda kopartılmış fırtına hissi yarattığını söylemek gerek.

Fakat filmin kendine has kimi meziyetleri de var. Bunların arasında başı Bruno Ganz'ın performansı çekiyor. Ganz'ın yaptığı kesinlikle bir Hitler taklidi değil. Ortada beden dili, ses tonu ve aksanın ötesinde bir benzerlik, bir karaktere bürünme durumu var. Ganz'ın sığınakta attığı çığlıklar veya titreyen elleri filmi izleyenlerin aklından uzun süre çıkmayacağa benziyor. Role Hitler'in çeşitli konuşmaları üzerinde detaylı çalışma yaparak ve bir hastanede Parkinson hastaları arasında kalarak hazırlanan Ganz, gerçekten dört dörtlük bir performans çıkartmış. "Çöküş"ün bir diğer başarısıysa prodüksiyon olarak yakalanan düzey. Yer yer pahalı bir televizyon filmi hissi uyandırsa bile, genelde dönemin atmosferi yaratılırken tatmin edici bir sonuca ulaşılmış. Sanat yönetimi ve kostüm çalışması ortalamanın bir hayli üzerinde.

Filmde karakter sayısının fazlalığından kaynaklanan bir dağınıklık olduğunu söylemiştik ancak bunlardan özellikle ikisi, bu rollerdeki aktrislerin performanslarının da etkisiyle akılda kalıcı bir nitelik kazanıyorlar. Juliane Köhler'in Eva Braun'u sinema tarihinin en ilginç manik depresif karakterlerinden birisine dönüşürken, Corrina Harfouch neredeyse hiç değişmeyen yüz ifadesiyle canavar anne Magda Göbbels'i eksiksiz şekilde perdeye taşıyor. "Çocuklarımın nasyonal-sosyalizmin olmadığı bir dünyada büyümelerini istemiyorum", diyerek altısını da kendi elleriyle öldürmüş Frau Göbbels'in perdede değme korku filmi karakterlerine taş çıkartacak kadar ürkütücü ve soğuk şekilde yansıtılabilmesi karşısında saygıyla eğilmek gerekiyor.

Açıkçası Bernd Eichinger'in bu projeye başlarken para kazanmanın ötesinde bir derdi var mıydı, bilemeyeceğiz. Ancak bir önceki filmi "Deney"de de bireylerin içlerinde besledikleri faşiz-

Nasyonal-sosyalizm yolunda feda edilmiş sekiz hayat; Göbbels ailesi.

Hitler cesur çocuk askerleri tebrik ediyor. Fanatizm halkın gözünü inanılmayacak şekilde boyamış durumda.

outnow.ch

me, güce teslim olmaya meyilli hallerine değinmiş Oliver Hirschbiegel'in "Çöküş" için bir takım planları olduğuna kesin gözüyle bakabiliriz. Kanımızca yapılmak istenen şey, bunca yıldır Hitler'i bir cani olarak göstererek, bir bakıma kendini suçtan arındırmış Alman toplumunu tekrar suçla yüzleştirmek. Tüm bu ünlü tarihsel figürleri, Hitler de dahil olmak üzere, zaafları ve korkularıyla, sıradan bir insan gibi göstermenin ardındaki niyet de büyük ölçüde bu olsa gerek. Onlar da sizin, bizim gibi insanlardı, demek bir bakıma. Ancak sonuçta tam anlamıyla bir başarıya ulaşıldığını söylemek ne yazık ki mümkün değil. Hatta bu başarıya ulaşamama durumu kimilerine göre, daha önce de değindiğimiz üzere, çok sakıncalı bir "tehlikesizleştirme" halini beraberinde getiriyor. Açıkçası izleyen hemen herkesin hakkında farklı bir kanıya vardığı "Çöküş", kopardığı yaygara bir yana, tam da bu nedenle son derece ilginç bir film. Bakalım izledikten sonra sizin vicdanınız ne diyecek. ■

Sinema tarihinden başka Hitler portreleri

Evet, Charlie Chaplin'in "Büyük Diktatör"de dünya ile yaptığı dans hepimizin aklında. Ancak bunun dışında ünlü aktörlerin elinden çıkma başka Hitler kompozisyonları da var. Bazılarını hatırlayalım isterseniz...

ALBIN SKODA (Der letzte Akt/1955)
Georg Wilhelm Pabst'ın yönettiği film, savastan kısa zaman sonra çekildiği için o yıllarda çeşitli tartışmalara neden olmustu. Hitler'i canlandırma göreviyse Avusturyalı Albin Skoda'nın olmustu.

ALEC GUINNESS (Hitler: The Last Ten Days/1973)
Nerede Obi-Wan Kenobi, nerede Hitler... Sir Alec Guinness de sinemada Hitler'i canlandırmış oyunculardan birisi. Söylenenlere göre, usta aktörün performansı iyi, filmse vasat.

HEINZ SCHUBERT (Hitler - ein Film aus Deutschland/1978)
Hans-Jürgen Syberberg'in yaklasık 8 saat süren bu opera-filmi, Hitler rolünde karşımıza Heinz Schubert'i getiriyordu. Ancak öne çıkan elbette onun performansından ziyade, Syberberg'in yönetmenliği.

UDO KIER (100 Jahre Adolf Hitler/1989)
Almanların yaramaz çocuğu Christoph Schlingensief'in elinden çıkma bu "sığınaktaki son saatler" filminin Hitler'i yönetmenin çok sevdiği başka bir çatlak, kült aktör Udo Kier.

LEONID MOZGOVOY (Molokh/1999)
Sokurov'un diktatörler üçlemesinin ilk halkası olan "Molokh"ta Hitler'i Rus aktör Mozgovoy canlandırmaktaydı. İşin ilginci, sesi Alman bir aktör tarafından dublaj yapılmıştı.

NOAH TAYLOR (Genç Hitler/2002)
Adolf Hitler'in resimle ilgilendiği günleri konu alan bu ilginç dramda, Noah Taylor alıştıklarımızdan farklı bir Hitler portresi sunmaktaydı. Ancak rol için ne kadar uygun bir tercih olduğu tartışılır.

ROBERT CARLYLE (Hitler: The Rise of Evil/2003)
"Trainspotting"in Begbie'sinin gün gelip de Hitler rolünde karşımıza çıkacağını tahmin edemezdik. Hem bu televizyon filmi, hem de filmde Carlyle'ın sergilediği performans beğeniyle karşılanmıştı.

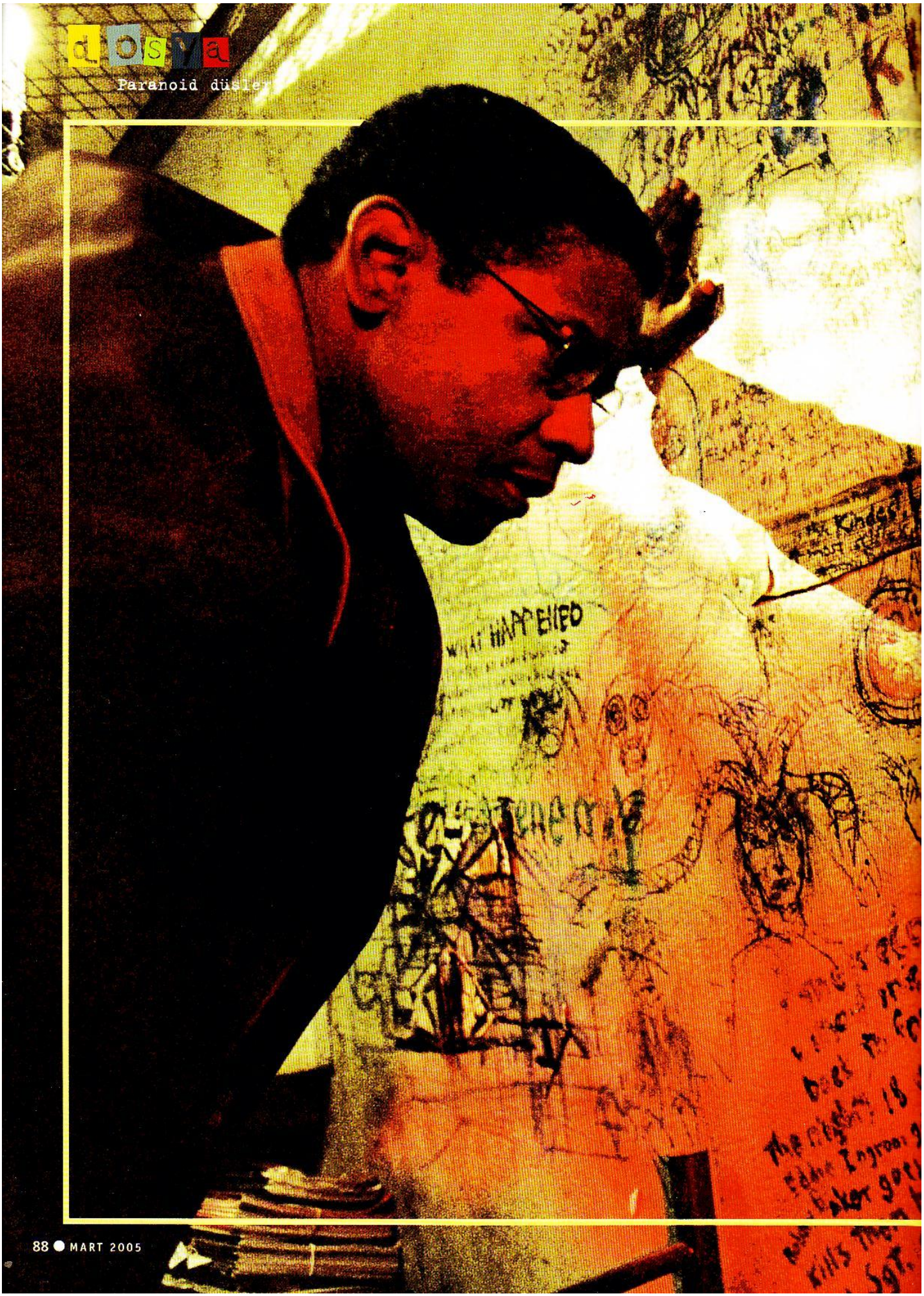
WHAT HAPPENED

En iyi 25 siyasi gerilim filmi

Paranoid düşler

Özellikle 1970'lerde altın çağını yaşayan "siyasi gerilim" türü taşıdığı paranoyak ve karamsar yapı nedeniyle gerilim filmleri arasında kendine ayrı bir yer edinmiştir. Çekildikleri dönemin sosyo-politik özelliklerini de yansıtan bu önemli türün mutlaka izlenmesi gereken 25 örneğini biraraya getirdik... ALKAN AVCIOĞLU

25. MUTLAK GÜÇ (1997)

Absolute Power

Yön: Clint Eastwood	
Oyn: Clint Eastwood, Gene Hackman, Ed Harris.	
Komplo:	✪✪✪✪
Paranoya:	✪✪
Gerilim:	✪✪✪
Politik içerik:	✪✪
Film:	✪✪✪

David Baldacci'nin best-seller kitabından uyarlanan "Absolute Power"ın başrolünde ve yönetmenlik koltuğunda Clint Eastwood oturuyor. Eastwood'a güçlü bir oyuncu kadrosunun eşlik ettiği film, sanatçının inişli çıkışlı yönetmenlik kariyerine tam oturan bir parça: Özellikle ilk yarısında çok iyi anlara sahip olan film, birçok yerde de tatmin edici olmaktan uzak duruyor. Halbuki "Absolute Power" olağanüstü bir başlangıca sahip. Filmde Clint Eastwood, Luter Whitney adında efsaneleşmiş bir hırsızı canlandırıyor. Luter, görkemli bir konak soymak üzeredir ancak beklenmedik şekilde eve birileri gelir. Luter, saklanma amacıyla yatak odasında aynadan oluşan bir kapıyı aralayarak küçük bir yere girer. Ayna çift-taraflıdır ve Luter odada olanları görecektir. Evin sahibinin karısı ile izleyicinin ancak olaylar bittikten sonra kim olduğunu anladığı birisi; A.B.D. başkanı Alan Richmand (Gene Hackman) odada sevişmeye başlar ancak sevişme aniden kaba ve sert bir hal alır. Richmand, kadının kurtulmasına izin vermeyince de kadın eline geçen bir zarf açacağıyla başkanı kolundan yaralar. Ve hemen ardından kapıdan içeri giren başkanın korumaları kadını vurur. Başkana en yakın kişilerden olan Beyaz Saray amirlerinden Gloria Russel (Judy Davis) önderliğinde aceleyle kanıtlar toplanır ve bir ört-bas hikayesi uydurulur. Fakat evden çıkarlarken topladıkları kanıtlar arasından bir şey düşürürler ve onu daha sonra Luter alır. Düşürdükleri şeyi fark eden korumalar geri döndüğünde Luter'ı görürler. Luter kaçar fakat plakasını alırlar. Bu noktadan itibaren Luter'ın hayatı artık tehlikededir. Kızıyla arasındaki sorunlu ilişkinin de irdelendiği filmde Luter, Beyaz Saray'ın olayı örtbas etmesini sindiremeyecek ve adaleti yerine getirmeye çalışacaktır.

Adeta bir klasik sahne kadar şık olan başlangıcı, özellikle bazı sahnelerdeki fevkalade diyalogları ve en önemlisi Eastwood'un her anından zevk alarak oynadığını belli edercesine canlandırdığı Luter karakteri ile "Absolute Power" çok iyi bir seyirlik olmayı beceriyor. Ancak neredeyse Hitchcock formülleriyle yaratılmış olan gerilim ise filmin bir yarısında tamamen yok oluyor. Buna ek olarak tüm hikayenin kaynağı olan politik hadise, ne enine ne de boyuna işlenebilmiş. "Absolute Power", sıkı bir siyasi gerilim olarak başlayıp gerisini getiremese de ilginç ve eğlenceli olmayı beceren bir yapım

24. TWILIGHT'S LAST GLEAMING (1977)

Yön: Robert Aldrich	
Oyn: Burt Lancaster, Richard Widmark, Charles Durning.	
Komplo:	✪✪✪
Paranoya:	✪✪◡
Gerilim:	✪✪✪
Politik içerik:	✪✪✪
Film:	✪✪✪

1970'lerin ikinci yarısında siyasi gerilim türünün konvansiyonları o kadar belirgin bir hal almıştı ki artık bu filmlerdeki güvensiz ve kuşkucu yapı, aşırılığa kaçmaya başlamıştı. Böylelikle Birleşik Devletler'in siyasi düzenine karşı duyulan kötümserlik ve sinizm bu tür filmlerin sürükleyici öğesi haline geldi. Robert Aldrich'in 1977 tarihli filmi "Twilight's Last Gleaming" de bu eğilime bir örnek. Lawrence Dell (Burt Lancaster) Vietnam Savaşı hakkında söylenmeyen gerçekler nedeniyle çöküş yaşayan eski bir askerdir. Lawrence Dell'in birtakım gerçekleri açıklama amacında oluşu, üstündeki güçler tarafından tehlikeli bulunur ve işlemediği bir suçtan dolayı hapse yollanır. Fakat hapisha-

neden kaçmayı başarır. Artık tek bir amacı vardır. O da bir istihbarat raporunun Başkan tarafından halka açıklanması... Peki bu raporda neler yazmaktadır? Vietnam askeri açıdan kazanılması mümkün olmayan, siyasi açıdan ise gereksiz bir savaştır. Savaşa askeri kurumların güvenilirliğini sağlamak ve politik çıkarlar için girilmiştir. Bu amacına ulaşmak için de bir askeri üsse sızarak oradaki nükleer füzeleri ateşlemek tehditinde bulunur.

"Twilight's Last Gleaming" politik entrikalar hakkında duyulan endişeyi yansıtmasının yanısıra, Hollywood'da Vietnam Savaşı'nı eleştiren ilk filmlerden biri olmuştur. "Twilight's Last Gleaming"in gişedeki başarısızlığı filmin kuşkucu bakış açısına paralel bir şekilde açıklanıyor genelde. Bu görüşe göre, "Twilight's Last Gleaming", Amerikan halkının henüz sinemada duymak istemeyeceği bir şekilde Vietnam Savaşı'nı eleştiriyordu. Nükleer silahlarla ilgili alt teması ise daha sonra "The China Syndrome" gibi filmlerde işlenecek nükleer facia endişesinin duyarlılığını taşıyor.

Walter Wager'ın "Viper Three" adlı romanından uyarlanan film, iki buçuk saate yakın süresine rağmen gerilimini iyi ayarlıyor. "Twilight's Last Gleaming" Robert Aldrich'in kariyerinin çöküş dönemindeki tek parlak filmi olarak da nitelenebilir.

23. KOMPLO TEORİSİ

Conspiracy Theory (1997)

Yön: Richard Donner

Oyn: Mel Gibson, Julia Roberts, Patrick Stewart.

Komplo:	✪✪✪✪◡
Paranoya:	✪✪✪◡
Gerilim:	✪✪◡
Politik içerik:	✪✪◡
Film:	✪✪✪

Lethal Weapon"ın yapımcısı, yönetmeni ve başrol oyuncusu biraraya gelince seriye bir devam halkası daha eklendiğini düşünebiliriz ama "Conspiracy Theory" 90'lı yıllarda siyasi komploları ele alan ender filmlerden biriydi. Ancak biraz "The Parallax View" biraz "The Manchurian Candidate" biraz "Marathon Man" biraz da Scorsese'nin New York'undan ilham alınarak yazılmış bu film, elindeki malzemenin hakkını veriyor mu diye sorarsak, olumlu yanıt vermek zor olur. Jerry Fletcher (Mel Gibson) gazete küpürlerinden, haber bültenlerinden ve her türlü medya duyurusundan komplo senaryoları yaratan obsesif bir taksi şoförüdür. Bütün hayatı paranoyalar arasında geçmekte, taksisine binen müşterilerine deprem yaratan silahlardan hükümetin suların içine kattığı maddelere kadar uzanan çeşitli komplo teorilerini anlatmaktadır. Evinde kendine has bir güvenlik sistemi bile kurmuştur. Tüm hayatı hem ne kadar paranoyak olduğunu hem de paranoyak olmaktan ne kadar mutlu olduğunu gösterir niteliktedir. Fletcher ayrıca her gün Alice Sutton (Julia Roberts) adında bir avukatı takip eder, gözler. Bir gün, CIA ajanları tarafından kaçırılınca yarattığı teorilerden birisinin doğru olduğunu anlar. Fakat hangisinin doğru olduğunu bilmemektedir. Alice'den yardım ister ve bundan sonra olaylar ikisinin peşini bırakmaz. "Conspiracy Theory" politik gerilim öğelerini daha çok komedi ve aksiyon için fon olarak kullanır. Filmin tüm çekiciliğinin ve başarılı yönlerinin arkasında senarist Brian Helgeland'ı aramak yanlış olmaz. 70'lerde böyle bir hikaye Alan J. Pakula'nın elinden geçseydi ortaya bir başyapıt çıkabilirdi.

22. SPARTAN (2004)

Yön: David Mamet

Oyn: Val Kilmer, Derek Luke, William H. Macy

Komplo:	✪✪✪✪
Paranoya:	✪✪✪✪
Gerilim:	✪✪✪
Politik içerik:	✪✪◡
Film:	✪✪✪✪

Postacı Kapıyı İki Kere Çalar", "The Verdict", "Dokunulmazlar - The Untouchables" gibi filmlerin senaristliğini üstlenerek kariyerine zirveden başlamış olan David Mamet, bunların üzerine "Oyun Evi - House of Games" gibi muhteşem bir ilk film yazıp yönetince, tüm sinemaseverlerin hafızasında yer etmiş bir isim haline gelmişti. 1990'lardaki kariyeri inişli çıkışlı olsa da, David Mamet, hala Hollywood'un en usta senaristleri arasında sayılıyor. Son filmi "Spartan"da ise 1997 yılında senaryosuyla Oscar'a aday olduğu "Wag the Dog"un eleştirel politik tarzına geri döndü. Kendi yazıp yönettiği "Spartan" basit bir Hollywood filmi olmakla eleştirilse de gerek hikayedeki gerek anlatımındaki Mamet dokunuşlarını hissetmemek mümkün değil. Filmin konusuna gelecek olursak... Robert Scott (Val Kilmer) gizli ve önemli operasyonlarda çalışan kıdemli bir ordu mensubudur. Filmin başında Robert'ın çok yüksek politik öneme sahip bir şahsın kayıp kızını araştırmakla ilgili bir göreve atandığını görürüz. Olay basına yansımadan kızı acilen bulmak üzere büyük operasyonlar ve girişimler yapılır. Her türlü soruşturma yapılmakta, bir ipucu başka bir ipucuna çıkmaktadır. Mamet'in hikayeye yön verişiyle izleyici kafası karışana kadar ipuçlarını birleştirmeye, olayları çözmeye çalışır. CIA ve FBI'ın her türlü desteği verdiği bu operasyon takımı, olayın beyaz kadın ticareti yapan bir mafyaya kadar uzandığını bulur ve kızı kurtarmak için büyük bir operasyon hazırlığına başlar.

"Spartan" çok iyi bir David Mamet filmi olmasa da, şüphesiz geçtiğimiz sene gösterime giren birçok Amerikan filminden daha iyi. Mamet'ın ince diyaloglarla örülü senaryosu, 180 derece dönen hikayesi, izleyiciyi kontrolünde tutan ve bilinçli bir şekilde yönlendiren hikaye anlatımı, "Spartan"ı keyifli yapmaya yetiyor. Aksiyon sahnelerinden seyirciyi ayakta tutan gerilimine, kasıtlı olarak beyin bulandıran sahnelerinden Amerikan sinemasına ait duran karakterlerine kadar "Spartan", siyasi gerilim türüne popcorn yağını bulaştırmayı ihmal etmiyor. Paranoyak bilgisizlik süreciyle ve olayları tek başına halletmeye çalışan yalnız kahramanıyla "Spartan", 1970'lerin siyasi gerilim türüne ve türün şablonlarına selam duruyor.

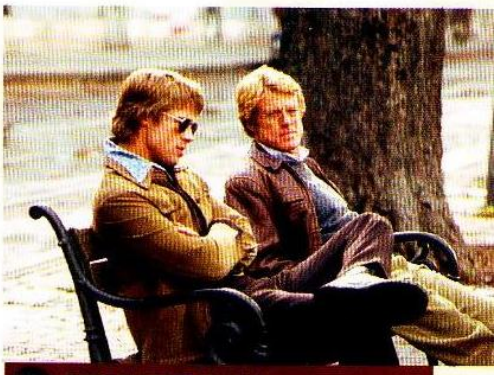

21. SPY GAME (2001)

Yön: Tony Scott

Oyn: Robert Redford, Brad Pitt, Catherine McCormack.

Komplo:	✪✪✪◡
Paranoya:	✪✪◡
Gerilim:	✪✪✪✪
Politik içerik:	✪✪◡
Film:	✪✪✪

Scott biraderlerden yaşça genç olan Tony Scott, "Enemy of the State"te dolaştığı suları sevmiş olsa gerek ki, bir sonraki filmi "Spy Game"e de siyasi gerilim lezzetini vermekten kaçınmamıştı. Robert Redford ve Brad Pitt'i 9 sene sonra tekrar biraraya getiren film, Robert Redford'un aşina olduğu bir arenada; CIA ve politik ahlaksızlık arenasında geçiyor. "Spy Game", Körfez Savaşı sonrasının istikrarsız zamanlarında, 1991'de Tom Bishop'ın (Brad Pitt) casus olarak yakalandıktan sonra bir Çin hapishanesine atılmasıyla başlıyor. Uluslararası bir krize yol açmamak için CIA, Bishop'a sahip çıkmıyor. Bu esnada CIA merkezinden emekli olmak üzere olan Nathan Muir (Robert Redford) ile Tom Bishop arasındaki Vietnam Savaşı'na kadar dayanan dostluk, izleyiciye "flashback"ler eşliğinde veriyor. Muir, Bishop'un idam edilmesine saatler kala bir yandan eski dostunu kurtarmaya çalışacak, bir

yandan da bazı politik kararların arkasında dönen dolapları kavrayacaktır. Scott, tam olarak bu olayın üstüne odaklanmaktansa, filmi aksiyon ve casus filmi türleriyle daha çok harmanlıyor. Fakat zamana karşı savaş eşliğinde iyi bir gerilim atmosferi yaratıyor. Scott'a özgü hızlı kurgu anlayışı da bu gerilim öğesine ve filmin stilize görselliğine hizmet ediyor. Redford'un unutulmaz bir repliğe sahip olduğu ("Eğer bir bok fırtınasının içine gireceksem en azından rüzgarın hangi yöne estiğini bilmek isterim") filmdeki başarılı performansına aynı ölçüde Brad Pitt'in de eşlik ettiğini söyleyebiliriz. Pakula veya Frankenheimer'ın elinde muazzam politik çatışmalara dönüşebilecek bu hikaye, Tony Scott'ın şık anlatımıyla birinci sınıf bir Hollywood filmi olmayı da başarıyor.

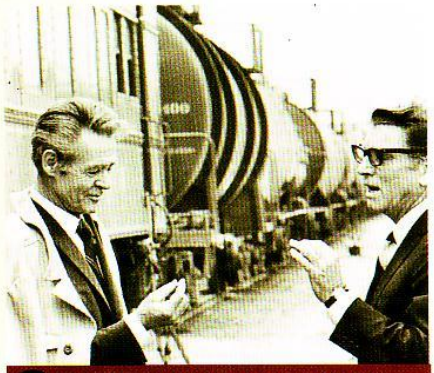

20. EXECUTIVE ACTION (1973)

Yön: David Miller
Oyn: Burt Lancaster, Robert Ryan, Will Geer
Komplo: ✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪
Gerilim: ✪✪◡
Politik içerik: ✪✪✪✪
Film: ✪✪✪

1970'lerin ortasında iyice tipik ve belirgin özellikler kazanacak olan Amerikan siyasi gerilim filmlerine adeta modellik eden bir film duruyor karşımızda. Bunun ötesinde "Executive Action"ın Oliver Stone'un "JFK"sini her açıdan apaçık bir şekilde etkilediği de artık günümüzde kabul gören bir gerçek. Hikayesini Mark Lane'in kitabı "Rush to Judgement"tan alan film, sağ kanat muhafazakarların Kennedy'ye düzenledikleri suikast planını su yüzüne çıkarmaya çalışıyor. Kennedy suikastinin 10. yıldönümünde gösterime giren film, ardından gelen pek çok siyasi gerilimin güvensizlik söylemini paylaşsa da, türün kendine has biçimsel ve dramatik özelliklerini aynı amaç için kullanmıyor. "Executive Action" başarılı bir kurmaca film olmaktan ziyade, saklı kalmış gerçekleri ortaya dökmekle ilgilenen bir film. Listedeki diğer Amerikan siyasi gerilimlerinin birçoğu Amerikan sinemasına özgü geleneksel hikaye anlatımı kalıplarını kullanıyor. Fakat "Executive Action" düşük bütçesi, yarı dökümanter havası (siyah beyaz belgesel parçaları ile kurmaca renkli filmi harmanlıyor) ve set kurmaktan ziyade dış mekan çekimlerini tercih etmesiyle Cinema Verite'den Direct Cinema'ya kadar birçok belgesel sinema akımının etkisini Amerikan hikaye anlatısına taşıyor. Filmin sonundaysa suikaste tanık olan 18 kişinin fotoğrafları gösteriliyor ve çoğunun Kennedy suikastinden sonraki 3 sene içinde öldüğü belirtiliyor. Etkileyici sonunu bir kenara bırakırsak, "Executive Action"ın Kennedy suikastiyle ilgili hazırlanmış yüzlerce kitap ve filmin yanında, birçok açıdan sınıfta kaldığını söylemek mümkün. Planlanmamış gibi gözüken dağınık anlatısı, filmin argümanları ele alışını ve inandırıcılığını etkiliyor. Tüm bunlara rağmen film, 1970'lerin ilk paranoyak-siyasi gerilim filmlerinden biri olmasından ötürü dönemin tansiyonunu beyazperdede hissettirmek adına önemli bir film. Ama ilklerden olmasının dezavantajları da var. CIA'in politik suikastler veya entrikalar altındaki parmağı "Executive Action"da ancak üstü kapalı olarak verilebiliyor. CIA'in parmağı birkaç yıl sonra "3 Days of the Condor"da alenen gösterilecekti. Yine siyasi gerilim türüne özgü paranoyak belirtilerden olan, "sisteme özgü bozuklukları sadece bireysel olarak gösterme ve iktidar sahibi kişilerin kötülüğüne bağlama" semptomu, "Executive Action"da aşırı bir şekilde kendini hissettiriyor. Mark Lane'in kitabının 1965 tarihinde Emile de Antonio tarafından oldukça başarılı bir belgesele dönüştürülmüş olduğunu da belirtelim.

19. ÇIKIŞ YOK

No Way Out (1987)
Yön: Roger Donaldson
Oyn: Kevin Costner, Gene Hackman, Sean Young.
Komplo: ✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪✪
Politik içerik: ✪✪✪✪
Film: ✪✪✪◡

Kenneth Fearings'in "The Big Clock" adlı romanından uyarlanan "No Way Out", John Farrow'un bu romanı perdeye aktardığı, sinefiller (ya da film manyakları) tarafından gömülü bir hazine olarak kabul görebilecek 1948 tarihli "The Big Clock" filminin de bir yeniden çevrimi. Roger Donaldson'a gelecek olursak, Donaldson'ın ülkemizde en fazla "Kokteyl" adlı filmiyle tanındığını söyleyebiliriz. Fakat kariyerine baktığımızda, hükümetle ilgili gerilimler ve politik dramalara da rastlıyoruz. En son "Çaylak - The Recruit"te yönetmenlik koltuğuna oturan Donaldson'ın kariyerindeki en parlak iki film de birer siyasi gerilim örneği diyebiliriz. Bunlardan biri 2000 tarihli -yine Kevin Costner'ın oynadığı- "13 Days". Fakat bu alt-janrın öğelerinin filmin içine daha iyi yerleştirildiği, heyecanın sürekli tetikte tutulduğu "No Way Out", iki film arasında şüphesiz daha önemli olanı.
Kevin Costner, Savunma Bakanı olan David Brice (Gene Hackman) tarafından Pentagon'a alınan Tom Farrell adında bir donanma kahramanını canlandırıyor. Ancak farkında olmadan Farrell, David Brice'ın metresi olan Susan Atwell (Sean Young) ile bir ilişki yaşamaya başlar. Brice, kim olduğunu çözemese de, metresinin bir erkekle ilişkisi olduğunu anlayınca kıskançlık krizine girer ve yanlışlıkla Susan Atwell'i öldürür. Film bu noktadan sonra büyük bir skandala dönüşebilecek bu olayı örtbas etme girişimlerine odaklanır. Brice'ın işlediği cinayetin ipuçları yok edildikten sonra kurulan bu örtbas hikayesine göre kadını bir KGB ajanı öldürmüştür. Farrell da bu KGB ajanını bulmak üzere görevlendirilir. Hem yaşadıkları ilişki hem de Susan Atwell'in evinden Farrell'ın bir fotoğrafının çıkması nedeniyle Farrell köşeye sıkışacak ve film boyunca kendisine bir çıkış yolu arayacaktır.
Siyasi merkezin gerisinde dönen güç oyunlarıyla siyasi kurumlara olan kuşkunun arttığı bir dönemde, üstelik tam da İran merkezli kaçak mal oturumlarına denk gelen bir zamanda gösterime giren film, Amerika'da oldukça iyi bir gişe başarısı elde etmişti. Filme neden girdiği belli olmayan anlamsız bir araba-kovalamaca sahnesi dışında, tansiyonundan ödün vermeyen film, yüksek gerilim temposunu hiç bırakmayarak seyirciyi kolayca içine çekiyor. "No Way Out"un sürpriz içeren bir finali olduğunu da hatırlatalım.

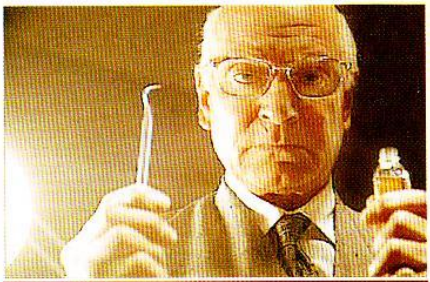

18. MARATHON MAN (1976)

Yön: John Schlesinger
Oyn: Dustin Hoffman, Laurence Olivier, Roy Scheider.
Komplo: ✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪✪✪
Politik içerik: ✪
Film: ✪✪✪◡

Politik içeriği belli bir ölçüde zayıf da olsa, türe özgü paranoyanın dozunu en yüksek seviyelere çıkaran bir film. Yine Dustin Hoffman'ın oynadığı "Başkanın

Bütün Adamları - All the President's Men" ile aynı sene gösterime sunulan "Marathon Man", John Schlesinger'ın "Geceyarısı Kovboyu - Midnight Cowboy" ile birlikte en popüler olmuş filmi. Senaryoyu da bestseller kitabın yazarı olan William Goldman yazmış. Filmde Columbia Üniversitesi'nde okuyan öğrenci Babe Levy rolünde Dustin Hoffman'ı izleriz. Boş zamanlarında sürekli maraton koşusu yapmaktadır. Babe, Elsa (Marthe Kellar) ile bir aşk ilişkisi yaşamaya başlar. Kısacası Babe hayatını kendi düzeni içerisinde sürdürüp götürmektedir. Bir gün Amerikan hükümeti için gizli işlerde çalışan büyük erkek kardeşi Doc Levy (Roy Scheider) gelir. Henüz filmde her şey normal seyrinde giderken, üçünün birlikte olduğu bir akşam yemeğinde Doc, Elsa'nın aslında söylediği kişi olmadığını ispatlar. Bu noktadan itibaren filme giren paranoyak hava, seyircinin limitlerini zorlayana kadar ilerleyecektir. Öyle ki Doc öldürülecek ve Babe'in evine Doc'ın arkadaşı olduğunu iddia eden birisi gelecektir. Doc'ın peşinde olduğu eski Nazi savaş suçlusu Szell (Laurence Olivier), Babe'i kaçıracaktır.

"Marathon Man" yüksek temposuyla gerilim türünün en iyi örneklerinden birisi. Senaryoda zaaflar belirse de, John Schlesinger'in stilize anlatımıyla "Marathon Man" entrikalar içinde yüzen etkileyici bir gerilime dönüşüyor. En ünlü sahnesini, yani Szell'in Babe'in dişlerini çekerek işkence yaptığı ve sürekli aynı anlaşılmaz soruyu sorduğu anları izlemek gerçekten acı vericidir. Dustin Hoffman bu sahnenin çekiminden önceki gece hiç uyumadan sahneye hazırlanarak metot oyunculuğun unutulmaz örneklerinden birini sergiler.

17. SALVADOR (1986)

Yön: Oliver Stone
Oyn: James Woods, James Belushi, Michael Murphy.
Komplo: ✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪◡
Politik içerik: ✪✪✪✪◡
Film: ✪✪✪◡

1986'nın Oliver Stone için muhteşem bir yıl olduğu aşikar. Önce "Platoon" sonra da "Salvador", aynı yıl içerisinde Oliver Stone'u dünya çapında tanınan bir yönetmen haline getirdiler. "Salvador" ve "Platoon"un senaryolarıyla En İyi Senaryo dalında Oscar'a aday olup, heykelciği "Hannah and Her Sisters"a kaptırmıştı ama "Platoon" ile En İyi Yönetmen Oscar'ını kazanmayı başarmıştı. "Salvador", Oliver Stone'un politik içerikli muhalif filmografisinin hala en cesur filmlerinden biri olarak göze çarpıyor. Oliver Stone, ileride daha da kendine has bir hale getireceği enerjik, göz kamaştırıcı sinemasını bu filmde Amerika'nın Latin Amerika politikasını ateşe tutmak için kullanıyordu. "Salvador" yönetmenin bu alandaki ilk adımlarından biri olduğu için görece olarak daha saf ve katıksız bir Stone filmi olarak göze çarpıyor.

Filmde, James Woods, Richard Boyle'u canlandırıyor. Richard dibe vurmuş bir foto-muhabirdir ve para için yapmayacağı şey olmadığından her türlü ateşin içine atlayacak bir ruh halindedir. Yanına arkadaşı Dr. Rock'ı (James Belushi) alarak El Salvador'a gider. Gider gitmez olayların gazetelerde yazıldığından daha felaket bir durumda olduğunu anlarlar. Woods haber peşinde koşarken Maria'ya (Elpidia Carrillo) aşık olur. Olaylara tanık oldukça Woods, sinik ruh halinden sıyrılacak ve duygulu, hırslı bir muhabire dönüşecektir. Film bir açıdan iyi bir karakter incelemesi olsa da, asıl olarak gözleri El Salvador'da yaşanan vahşete çevirir. Filmin hikayesi 1980 yılında geçmektedir, fakat 1980'ler boyunca durumun vahametini koruduğu bilinmektedir. "Salvador"un gösterime girdiği 1986 yılında bu kabusun baş mimarlarından olan Reagan hala iktidardadır.

Filmin etkileyiciliğinde Oliver Stone kadar James Woods'un performansının da payı var. Richard'ın nevrotik, değişken ruh halini James Woods kadar başarıyla perdeye yansıtabilecek bir başka aktör düşünmek pek kolay değil. "Salvador"daki Richard'ın itiraf (günah çıkarma da diyebiliriz) sahnesinin tamamen emprovize bir şekilde çekildiğini de belirtelim.

16. AĞLATAN OYUN (1992)

The Crying Game

Yön: Neil Jordan
Oyn: Stephen Rea, Jaye Davidson, Miranda Richardson.
Komplo: ✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪
Politik içerik: ✪✪
Film: ✪✪✪✪◡

Film Kuzey İrlanda'da, bir İngiliz askerinin tuzağa düşürülüp IRA tarafından kaçırılmasıyla başlıyor. Kaçırılan asker; Jody (Forest Whitaker) ormanın içinde bir eve kapatılır. Eğer İngiliz hükümeti IRA mahkumlarını serbest bırakmazsa Jody öldürülecektir. Askeri kaçıran IRA teröristlerinden birisi olan Fergus (Stephen Rea), Jody'nin başında nöbetteyken onunla sohbet etmeye başlar. Fergus'un arkadaşlarının sert ve katı tavırlarının yanında Jody ile Fergus'un arasındaki diyaloglar devam eder. Jody, Fergus'a kız arkadaşı Dil'in (Jaye Davison) bir fotoğrafını verir ve eğer ölecekse gidip bir gün Dil'i görmesini söyler. Bu esnada zaman dolmaya devam eder ve sonunda İngiliz Hükümeti beklenen kararı almayınca Jody'yi öldürme görevi Fergus'a verilir.

Neil Jordan'ın seyircinin beklentileriyle oynadığı film, ikinci yarısında siyasi gerilim atmosferinden tamamen bambaşka rotalara sapıyor. Neil Jordan'a en iyi senaryo dalında Oscar'ı getiren özenli senaryo, kusursuz oyunculuk performansları ve dikkatle seçilmiş müzikler "Ağlatan Oyun"u her parçası yerli yerine oturmuş bir film haline getiriyor. Ayrıca Neil Jordan'ın geleneksel temsil kodlarını alaşağı edişinin de desteğiyle film, bambaşka bir yazının konusu olabilecek detaylar ve zengin alt-metin okumaları içeriyor. Sonuç olarak "Ağlatan Oyun" siyasi gerilim yönü yeterince ağır basmadığı için, listemizin 16. basamağında yer alıyor olabilir ancak gönül rahatlığıyla söylenebilir ki çağdaş Avrupa sineması için artık bir klasik.

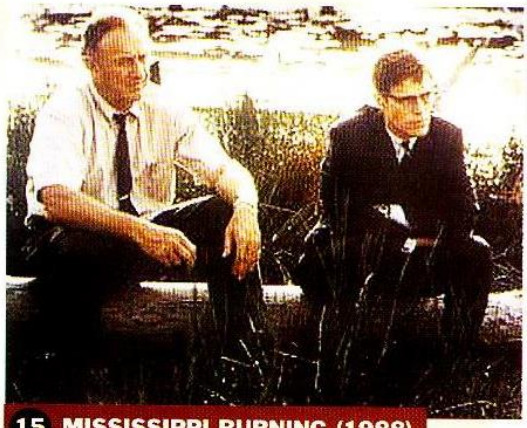

15. MISSISSIPPI BURNING (1988)

Yön: Alan Parker
Oyn: Gene Hackman, William Dafoe, Frances McDormand.
Komplo: ✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪✪
Politik içerik: ✪✪✪
Film: ✪✪✪◡

Alan Parker'ın altın çağının sonuna denk düşen bir film. "Mississippi Burning", eleştirmenleri ikiye bölse de, aldığı ödüller ve elde ettiği gişe hasılatıyla adından çokça söz ettirmişti. Görüntü dalında Oscar'a uzanan filmin konusu gerçek bir olaya dayanıyor -filmdeki bütün isimler değişmiş olsa da... 1964 yazında Ku Klux Klan'ın işlediği ırkçı cinayetleri su yüzüne çıkartan filmde, iki FBI ajanı olan Rupert Anderson (Gene Hackman) ve Alan Ward (Willem Dafoe), Mississippi'de kaybolan 3 sivil haklar aktivistine ne olduğunu çözmeye çalışıyor. Fakat bu olayı araştırırlarken kasabadaki ırkçılık, işi çözmelerine sürekli engel oluyor. Hackman'ın oldukça başarılı bir per-

formansla canlandırdığı Anderson karakteri daha pragmatistken, Ward daha genç ve daha idealist bir FBI ajanını simgeliyor. Filmde ayrıca kasabanın en fanatik ırkçı polislerinden birisinin eşi royünde Frances McDormand'ı görüyoruz.

"Mississippi Burning", Roger Ebert dahil olmak üzere birçok eleştirmen tarafından "yılın filmi" ilan edilmiş ve olayları çözen iki beyaz kahraman sayesinde dönemin Amerikan toplumu tarafından çok sevilmişti. Birçok özgürlük hareketinin kalıntılarını dahi süpüren Reagan'ın muhafazakar toplum anlayışı haliyle filme de yansımıştı ve sorunun şiddet olduğu bir durumda bile sorunu şiddetle çözen iki erkek kahraman, ataerkil toplumun filmden beklentilerini karşılıyordu. Ebert'ın aksine Pauline Kael, Parker'ın sivil haklar hareketini bir Charles Bronson filmi yapmak için kullandığını yazıyordu. "Mississippi Burning"in sivil haklar ve ırkçılık üzerine çok başarısız motiflere sahip olduğunu kabul etmekle beraber, sinematografik açıdan filmin hakkını vermek gerekir. Nitekim Parker, eleştiriler karşısında amacının bir sivil haklar filmi çekmek olmadığını bilakis o dönemde neden sivil haklar hareketine ihtiyaç olduğunu göstermek için zamanın ortamını yansıtmak istediğini söylemişti. Bu eksende her türlü şiddeti barındıran filminde tamamen kinden oluşan bir cehennem kasabası yaratması, büyüleyici görüntüleriyle filme gizli bir şiirsellik katması "Mississippi Burning"i iyi bir film yapmaya yetiyor.

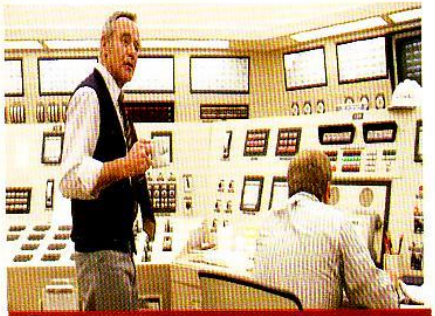

14. THE CHINA SYNDROME (1979)

Yön: James Bridges
Oyn: Jane Fonda, Michael Douglas, Jack Lemmon
Komplo: ✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪◡
Gerilim: ✪✪✪
Politik içerik: ✪✪✪✪◡
Film: ✪✪✪◡

Nükleer bir santralde kıyısından dönülen bir felaketi konu alan "The China Syndrome" yönetmen James Bridges'in mütevazı kariyerindeki en önemli noktayı temsil ediyor. Gösterime girdiği yıl büyük başarı elde etmiş olan film, Amerika'da ekonominin düşüşü ile birlikte sağ görüşün ve muhafazakarlığın geri döndüğü, kamusal ihtiyacın değiştiği, halkın gelir ve fırsat eşitliği gibi konularda duyarlı olduğu bir döneme denk düşer. Bu nedenle, "The China Syndrome" nükleer güç kullanımını eleştirmekten ziyade, büyük şirketlerin dizginlenmeyen kar anlayışı sonucu, halkın çıkarlarını nasıl umursamadığını resmetmesi açısından önem taşır. Filmde Jane Fonda, Kimberly Wells adında bir TV muhabirini canlandırır. Bir gün Kimberly ve kameramanı Richard Adams (Michael Douglas) rutin bir çekim için bir nükleer santrale giderler. Onlar içerideyken tuhaf bir olay olur, fabrika çalışanları sanki büyük bir felaket gerçekleşecek gibi paniklerler. Bir kaza çıkmak üzeredir ve Richard Adams gizlice bunları filme alır. Yetkililer hiçbir sorun çıkmadığını söyleseler de, inandırıcı olmayı başaramamışlardır. Kimberly ve Richard bu olayı bir habere dönüştürmek ister. Kanal yetkilileri bu isteği geri çevirir. Fakat Richard'ın olayın peşini bırakmaya niyeti yoktur.

"The China Syndrome"un gösterime girmesinden hemen sonra Three Mile Island olayı diye bilinen nükleer bir kaza meydana gelmiş ve seyircinin filme ilgisi, duyarlılığı müthiş artmıştır. Son derece klasik hikaye anlatısının (kötü adamlar bile siyah giymektedir) da desteğiyle, film insanların beğenisini kazanmakta güçlük çekmemiştir.

13. HIDDEN AGENDA (1990)

Yön: Ken Loach
Oyn: Frances McDormand, Brian Cox, Brad Dourif.
Komplo: ✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪◡
Politik içerik: ✪✪✪✪✪
Film: ✪✪✪◡

İngiliz hükümetinin Kuzey İrlanda üzerinde yürütülen gizli politikaları ve örtbas etmeye çalıştığı cinayetleri eşeleyen "Hidden Agenda", Stalker olayı diye bilinen gerçek bir olaydan esinlenerek yazılmış bir film. Bu olayda bir İngiliz polis memuru olan John Stalker, İngiliz güvenlik güçleri tarafından işlenen cinayetleri araştırmak için atanmış, fakat cinayetlerin haklı gerekçelere dayanmadığına dair bulgular topladığında, görevden alınmış ve olay bir skandala dönüşmüştü. Bu olaydan esinlenerek çekilen filmde Paul Sullivan (Brad Dourif) ve Ingrid Jessner (Frances McDormand) Irlandalı hapishane mahkumlarına yapılan işkenceyi bir insan hakları örgütü adına araştıran iki Amerikalıdır. Paul, Thatcher hükümeti açısından bir skandala dönüşebilecek bir kaset ele geçirir. Paul öldürülür ve kaset de ortada kaybolur. Paul'ün ölümünü araştırmak üzere Peter Kerrigan (Brian Cox) görevlendirilir ve Ingrid ile birlikte Peter tehlikeli bir araştırmaya başlarlar. Olayı aydınlığa çıkarmak için karanlık IRA mensuplarıyla buluşup araştırma yapmak zorundadırlar. Alınan tehditlere rağmen olayın peşini bırakmayan ikili, olayın arkasında hükümetin en yüksek kademelerine kadar uzanan bir güç ağı ve politik yozlaşmayla karşılaşacaktır.

Türün Amerikan sinemasındaki örneklerinin aksine başroldeki karakterler ne kahramanlardır ne de yetenekli casuslar. Bu açıdan Amerikan kahramanlarına göre gerçek yaşam adına daha realist sayılabilecek bezgin karakterlerdir bunlar. Güçlü oyunculuk performanslarıyla oluşturan bu tabloya yönetmen Loach'un günlük sıradan mekanlarda yaptığı çekimler ve güçlü anlatımı eklenince, "Hidden Agenda" kendine sağlam bir dramatik düzlem yaratıyor. Dahası "Hidden Agenda", cesurca gerçek mekan isimleri ve gerçek şahıs isimleri kullanıyor. Bu yüzden gösterime girdiği tarihte İngiliz muhafazakarları tarafından yoğun bir biçimde kınanan film, Cannes Film Festivali'nde Jüri Özel Ödülü'ne layık görülmüştü.

12. FOREIGN CORRESPONDENT (1940)

Yön: Alfred Hitchcock
Oyn: Joel McCrea, Laraine Day, Herbert Marshall.
Komplo: ✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪✪
Politik içerik: ✪✪✪
Film: ✪✪✪✪

Alfred Hitchcock'un Amerika'da çektiği ikinci filmi. 1935 tarihli "The 39 Steps" ile 1959 tarihli "North by Northwest" arasında bir köprü gibi olan bu klasik Hitchcock gerilimi, genelde yönetmenin kariyerinde hak ettiği değeri alabilmiş bir film değil. Aslına bakılırsa "Foreign Correspondent", Truffaut'nun da belirttiği gibi birinci sınıf bir Hitchcock filmi. Bir savaş muhabiri olan Vincent Sheehan'ın kişisel anılarından yola çıkılarak yazılan hikaye için Alfred Hitchcock beş senaristle beraber çalışmış. Senaryo tamamlanınca Hitchcock kafasında düşündüğü oyuncularla anlaşamaz (başrol için Gary Cooper'ı düşünmüştür) ve başrole Joel McCrea'yı yerleştirir. Bu tercih

oldukça isabetli olmuştur çünkü McCrea, Johhny Jones rolünde muhteşemdir. Johnny Jones filmde dik kafalı, hafif baş belası bir muhabirdir. Gazetesi tarafından savaşın çıkıp çıkmayacağını araştırması ve Avrupa'daki gergin ortamdan sıcak haberler bulması için Avrupa'ya yollanır. Johnny'nin bilgi alabilmek için Hollandalı diplomat Van Meer'le (Albert Basserman) konuşması gerekmektedir. Ancak Van Meer, Johnny'nin sorularıyla hiç ilgilenmez ve hep havadan sudan bahseder. Johnny bir yandan da Ulusal Barış Partisi üyeleriyle görüşür ve bu arada, parti başkanının kızına aşık olur. Amsterdam'daki barış konferansı esnasında Johnny, Van Meer'la konuşmaya çalışırken Vah Meer kalabalığın ortasında öldürülür. Johnny arabayla şehrin dışına kadar katili takip eder ve bir yel değirmeninin içinde Van Meer'ı bulur; öldürülen aslında bir başkasıdır.

Gerek güvensiz ortamda yaratılan paranoyanın gerekse de Hitchcock'un "bombayı seyirciye gösterme" prensibine dayalı gerilim tarzının filmde mükemmel kullanılışı, "Foreign Correspondent"ı bütün Hitchcock filmleri gibi defalarca izlenilebilir kılıyor. Hitchcock'un yerleştirdiği küçük detayların, tekrarların (kaybolan ve uçan şapkalar, kuş takıntısı vs..) filmde varolmasının yanısıra, "Foreign Correspondent", sinema tarihine bir sürü klasik sahne ve anlatım tekniği de hediye etti. Yel değirmeni sahnesi filmin en unutulmaz sahnesi olarak kabul görüyor. Buna ek olarak Hitchcock'un uçağın denize düştüğü sahneyi pilotların yanından çekmesi, yükselen suların camdan saniye saniye gözükmesi olağanüstü klostrofobik bir gerilim yaratıyor. Van Meer'in benzerinin öldürüldüğü yağmurlu günde, katilin kaçış sahnesi de sinema tarihine bir armağan niteliğinde. Katilin kaçış anı yukarıdan çekilmiş ve kadraj adeta bir şemsiyeler denizi gibi. Daha sonra bu kullanım birçok yönetmen tarafından taklit edildi.

11. DEVLET DÜŞMANI (1998)

Enemy of the State

Yön: Tony Scott
Oyn: Will Smith, Gene Hackman, Jon Voight
Komplo: ✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪✪
Politik içerik: ✪✪✪
Film: ✪✪✪◡

Tony Scott'ın 1998 yılında çektiği "Devlet Düşmanı", siyasi gerilim filmleri tarihinin iki buçuk saatlik bir "remix"i gibi düşünülebilir. "Devlet Düşmanı", Alfred Hitchcock tarzı siyasi gerilimi (tek adamın başı gizli güçlerle belaya girer), 1970'lerin tarzıyla ("Akbabanın Üç Günü", "The Conversation" gibi) alaşıma sokuyor. Ortaya çıkan sonuç, George Orwell'ın "1984"ündeki herkes, her an izleniyor temasıyla sarmalanıyor. Özel hayat özgürlüğünün tecavüze uğradığı, herkesin izlendiği fikri, sinik bir şekilde 1970'lerin birçok Amerikan filmine de yansımıştı. Bu filmler "The Conversation" gibi tipik paranoya atmosferi taşıyan filmlerden "The Anderson Tapes" gibi komedi unsuru bol filmlere kadar geniş bir yelpaze yaratıyordu. İşte tüm bunlar Tony Scott'ın video-klip estetiği ve hızlı anlatımıyla bütünleşince, ortaya çıkan bu siyasi aksiyon/gerilim, tadından yenmez oluyor.

Will Smith, Robert Clayton Dean adında tek çocuklu mutlu bir avukat ve aile babası rolünde karşımıza çıkıyor. Bir gün karısına hediye olarak iç çamaşırı alırken, dükkana çok uzun süredir görmediği bir arkadaşı giriyor. Ayaküstü yaptıkları telaşlı konuşma sırasında arkadaşı, Robert fark etmeden çantasına bir disket atıyor. Disket'te bir senatörün cinayete kurban gidişinin görüntüleri var. Cinayetin arkasında ise Amerikan Ulusal Güvenlik Güçleri vardır ve tahmin edilebileceği gibi (hatta tahminin ötesinde metotlarla) cinayet kanıtını bulup yok etmeye çalışacaklardır. Bu esnada, henüz Robert'ın kendisinde bir disket olduğundan bile haberi yoktur. Olayları yavaş yavaş çözen Robert'ın elinden her şeyi alınacaktır; işinden kovulacak, evi yağmalanacak, kredi kartları iptal edilecek, basında hakkında skandallar yaratılacak, bu nedenle karısı ile arası da bozulacaktır. Fakat, elinde hiçbir şeyi kalmayan Robert'ın yolları Brill (Gene Hackman) adında eski bir istihbarat operatörüyle birleşince olaylar farklı bir hal almaya başlar.

"Devlet Düşmanı"ndaki Brill karakteri birçok siyasi gerilim filminde oynamış olan Gene Hackman'ın "The Conversation"daki karakterinin adeta yaşlanmış hali gibidir. 150 dakikalık film Tony Scott'ın zaman zaman neredeyse saniyede bir plan değiştiren yüksek tempolu anlatımıyla seyirciyi hiç sıkmaz. Film, siyasi gerilim türünün temalarına selam durmasının yanısıra, uydu görüntülerini, güvenlik kamerası kayıtlarını, dinleme aygıtlarını tamamen anlatının bir parçası haline getirir. Bu açıdan Robert'ın sokakta koştuğu kovalamaca sahneleri Tony Scott'ın hüneri sayesinde unutulmayacak sahnelere dönüşür. "Enemy of the State" gerek paranoya gerekse siyasi gerilim adına 1990'larda çekilmiş birkaç değerli filmden birisi.

10. BLOW OUT (1981)

Yön: Brian De Palma
Oyn: John Travolta, Nancy Allen, John Lithgow.
Komplo: ✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪✪◡
Gerilim: ✪✪✪✪
Politik içerik: ✪✪✪
Film: ✪✪✪✪

Brian De Palma'nın Michelangelo Antonioni'nin 1966 tarihli "Blow-Up"ına saygı duruşu olarak nitelenebilecek filmi, gösterime girdiği yıl gişede hüsrana uğramıştı. Ancak genelde De Palma'nın bir sürü filminde ikiye bölünen eleştirmenler "Blow Out"ı sözbirliği etmişcesine yönetmenin kariyerinde iyi bir yere yerleştirdiler. "Blow-Up"ın yanısıra Coppola'nın "The Conversation"ını da anımsatan filmin konusunu kısaca özetlemek gerekirse, Jack (John Travolta) düşük bütçeli ikinci sınıf korku filmleri için çalışan bir ses teknisyenidir. Daha önceleri iki sene polis için de çalışmış olan Jack, bir gece açık havada ses kaydederken bir araba kaza yapıp nehre düşer. Kazadan Sally adlı bir kadını (Nancy Allen) kurtarabilen Jack, daha sonra kazada ölen adamın başkan seçilmesine kesin gözüyle bakılan Demokrat aday olduğunu anlar. Ses kaydını defalarca dinleyen Jack, bir silah sesi duyduğuna inanmaya başlar ve kendini olayı çözmeye adar. Jack bir yandan Sally'ye aşık olacak, bir yandan da Sally'nin bir şantaj senaryosu için başkan adayının arabasında olan bir fahişe olduğunu anlayacaktır.

"Blow Out" siyasi gerilim türüne ait her filme ait olabilecek tipik bir "komplo senaryosu"na sahip. Fakat filmi özgün kılan unsur, Brian De Palma'nın anlatımı. Tipik bir De Palma görkemine sahip anlatım adeta hikayeyle bütünleşiyor. Gerek karakterlerin ruh halini, gerekse dönemin atmosferini, De Palma'nın karakteristik hareketli kamerası ve özenli çerçevelemeleriyle izlemek sinema meraklılarına büyük bir haz verecek cinsten. Bu tercihlerle, özellikle Jack'in ses kaydı ve fotoğraflarla olayı çözmeye çalıştığı sahnelerde seyirci edilgin konumundan kurtuluyor. Sinema tarihine ve tahmin edileceği gibi Hitchcock sinemasına bol referans gönderen, metinlerarası göndermelerden eksik olmayan "Blow Out", De Palma'nın favori temalarını siyasi gerilim arenasına taşıdığı bir film. Değişik bir türde de olsa röntgencilik, görünenin gerçek olmayışı, cinselliği tehdit unsuru taşıyan kadınların cezalandırılması ve "temsil" (representation) karmaşası bunlardan bazıları.

"Blow Out" 1970'ler ortasında altın yıllarını yaşayan siyasi gerilim türünün yavaş yavaş silinmeye başladığı bir yılda çekildi. Bu açıdan Reagan döneminin şafağında, artık beyazperdede politik entrikalar ve kuşku görmek istemeyen izleyicinin vizyondayken filme ilgi göstermemiş olması tesadüf değil. Filmin boşlukta yüzen kötümser sonu da cabası.

9. AKBABANIN ÜÇ GÜNÜ (1975)

Three Days of the Condor

Yön: Sydney Pollack
Oyn: Robert Redford, Faye Dunaway, Cliff Robertson.
Komplo: ✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪✪
Politik içerik: ✪✪✪✪
Film: ✪✪✪✪

Warren Komisyonu Raporu'nun etkisi, Vietnam Savaşı sonrasının ruh hali, Watergate Skandalı ve CIA yolsuzluklarının kamusal hayata olan etkisiyle şekille-

nen 1970'ler Amerikan yaşamının en iyi portresini siyasi gerilim türü çiziyorsa; CIA'in gerisinde dönen dolapları en açıkça perdeye yansıtan filmlerin başında da "Akbabanın Üç Günü" gelir. Yine bu çerçevede birer yıl arayla çekilen "The Parallax View", "Akbabanın Üç Günü" ve "Başkanın Tüm Adamları" filmlerinin siyasi gerilim filmlerinin tüm karakteristik özelliklerini üzerinde taşıdıkları ve türün bütün motiflerinin ana hatlarını çizdikleri söylemek mümkün. Bunlardan "The Parallax View" en kötümser, "Başkanın Tüm Adamları" en iyimser olarak bilinir. "Akbabanın Üç Günü" ise hem iyimser hem de kötümser bir film. Tüm söylemlerini popülist bir çerçevede ele alması, Amerikan kahramanı mitinin tüm temsil kodlarını üzerinde taşıması "Akbabanın Üç Günü"nü ne kadar iyimser kılıyorsa, her türlü kuruma şüpheyle, güvensizce bakması ve bunu özellikle vurgulayan finali de filmi aynı ölçüde kötümser kılabilir.

James Grady'nin aynı isimli romanından beyazperdeye uyarlanan filmde, Robert Redford, Joe Turner adındaki CIA araştırmacısını canlandırıyor. Bir gün Joe'nun çalıştığı bölüme bir saldırı düzenlenir ve binadaki herkes öldürülür. Joe o sırada dışarıda olduğu için kurtulmuştur. Bir anda hayatında tanıdığı hiç kimseye ve hiçbir şeye güvenemeyeceği bir ortamın içinde bulur kendisini. Joe, olanlara anlam veremeden sürekli kaçmak zorunda kalır ve hiç tanımadığı Kathy'nin (Faye Dunaway) evine sığınır. Robert Redford'ın yanından geçen her kadının kalbini çalabileceği bir dönemde canlandırdığı Joe karakterinden Kathy en başlarda korksa da, bir süre sonra ona ilgi duymaya başlar. Joe, bir yandan katillerden kaçarken bir yandan da olayı çözmeye çalışır. Ve en sonunda CIA içindeki gizli bir topluluğun petrol trafiğini korumak için Ortadoğu'yu işgal etme planlarını istemeden keşfetmiş olduğunu anlar.

"Akbabanın Üç Günü", tüm belirsizliklerin baş karakter tarafından keşfedildiği bir anlatısal gelişime sahip olması nedeniyle, seyirci ilgisi açısından başarılı olur. "Yalan söylerken yakalanmamakla, doğruyu söylemeyi aynı şey sanıyorsunuz" repliği de unutulmayan anları arasındadır. Film, bugün hala türünün en önemli örneklerinden biri olarak göze çarpıyor.

8. ÇAKAL (1973)

The Day of the Jackal

Yön: Fred Zinneman
Oyn: Edward Fox, Michel Lonsdale, Alan Badel.
Komplo: ✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪✪✪
Politik içerik: ✪✪✪
Film: ✪✪✪✪

Kariyerinin altın çağını geride bırakan Fred Zinneman, 1960'lardan itibaren 3-4 senede bir film çekmeye başlamıştı. "The Day of the Jackal" bu dönemde de kalitesini hiç düşürmeyen yönetmenin 1970'lerde çektiği iki filmden birisi. Birçok türde çalışmış olan başarılı yönetmenin bu filmi, gerilim filmleri tarihine adeta bir hediye gibi. Üzerinden geçen 30 seneye rağmen etkisini hiç yitirmemiş olan bir klasik olarak nitelenen film, Fransız başkanı Charles De Gaulle'e karşı hazırlanan bir suikast planını anlatıyor. Frederick Forsyth'in best-seller romanından kusursuzca perdeye aktarılan filmde başkanın Cezayir'in bağımsızlığını kazanması konusundaki politikasını hazmedemeyen eski ordu üyeleri gizli bir organizasyon kuruyor. Başarısız bir suikast girişiminden sonra da dünyanın en iyi tetikçilerini araştırıyorlar ve Çakal'la (Edward Fox) anlaşıyorlar. Önce 250.000 dolar alan Çakal suikast gerçekleştiğinde bir 250.000 dolar daha alacaktır. Bu arada Fransız polisi de bu suikast planını öğrenecek ve olayı engellemeye çalışacaktır. Çakal'ın suikast için yaptığı hazırlıklarla onun izini bulmaya çalışan Lebel'ın (Michel Lonsdale) gayretlerini çapraz kurguyla anlatan film, bu süreci, yönetmenin ustalığı sayesinde sinemasal bir ihtişama dönüştürüyor. Filmde derin bir içerik ya da psikolojik alt-metinlerden ziyade stile önem veren bir tarz öne çıkıyor. Ele yüze bulaşabilecek bu iddialı girişim, hiçbir zaman film için bir eksi puan olamıyor. Ayrıca "The Day of the Jackal" iki buçuk saate yakın uzunluğuna rağmen tempoyu mükemmel bir şekilde kontrol ediyor. Durum böyle olunca ortaya çıkan sonuç, eşsiz derecede şık bir gerilim oluyor. Filmin 1997 tarihli, Bruce Willis ve Richard Gere'in başrollerinde olduğu oldukça silik bir yeniden çevrimi de var.

7. BAŞKANIN TÜM ADAMLARI

All the President's Men (1976)

Yön: Alan J. Pakula
Oyn: Dustin Hoffman, Robert Redford, Jack Warden.
Komplo: ✪✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪½
Politik içerik: ✪✪✪✪✪
Film: ✪✪✪✪

Dustin Hoffman ve siyasi gerilim türünün Gene Hackman'la beraber lokomotif oyuncularından biri olarak nitelendirebileceğimiz Robert Redford'ın unutulmaz performanslarının yardımıyla "All the President's Men", Alan J. Pakula'nın kariyerindeki en önemli film konumunda duruyor. 6 dalda Oscar'a aday olan film, En İyi Ses ve En İyi Uyarlama Senaryo dalında Oscar'ı aldığı gibi birçok ödül daha almıştı. "All the President's Men", 30 milyon dolarlık gişe hasılatıyla kendi senesinde birinci sırada yer alıyor. Bu başarısında Amerikan siyasi tarihinin en sansasyonel olaylarının başını çeken Watergate Skandalı'nı konu alması büyük pay oynuyor. Ancak paranoyak / siyasi gerilim türünün en kıdemli yönetmenlerinden biri olan Alan J. Pakula'nın kurduğu güçlü dramatik yapıyı da es geçmemek gerekir. Bir önceki politik gerilimi "The Parallax View"de seyircinin karakter ile özdeşleşmesine bilinçli olarak bir sürü engel koyan Alan J. Pakula, bu sefer arkalarından tezahürat yapma isteği uyandıracak iki kahraman sunuyor seyirciye: Carl Bernstein (Dustin Hoffman) ve Bob Woodward (Robert Redford). Bu iki kahramanı, çürümüş muhafazakar politik sisteme inat aydınlık, temiz, beyaz ışıklı bir gazete ofisine yerleştiriyor. Zaten Pakula'nın bir röportajında belirttiğine göre "The Parallax View" olup bitenlere karşı duyduğu korkuyu, "All the President's Men" ise umutlarını simgeliyormuş. Acemi ve hırslı gazeteci Bob ile deneyimli ve kararlı Carl, Demokrat Parti merkez binasına yapılan bir soygunla (kısaca Watergate olarak bilinen olay) Beyaz Saray arasındaki bağlantıyı araştırmaya başlıyorlar. Araştırmaya başlayınca ortada dönen tuhaf olayları, örtbas etme girişimlerini ve kimsenin konuşamadığını fark ederler. Önlerine çıkan tüm engellere karşı araştırmaya devam eder ve başkan Nixon hakkındaki gerçekleri ifşa ederler.

Bob Woodward'ın kitabından uyarlanan film tamamen gerçek hayat hikayelerine dayanıyor. Pakula bu filmde bir araştırma hikayesinin nasıl dinamik bir şekilde anlatılabileceğinin dersini veriyor. Fazla söze gerek yok, "All the President's Men" siyasi gerilim türünün en ünlü örneği.

6. THE PARALLAX VIEW (1974)

Yön: Alan J. Pakula
Oyn: Warren Beaty, Hume Cronyn, Paula Prentiss.
Komplo: ✪✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪✪
Politik içerik: ✪✪✪✪
Film: ✪✪✪✪

Pakula'nın paranoya üçlemesinin ikinci ayağı olan "The Parallax View", dönemin politik gerilimleri arasında "The Conversation" ile beraber en umutsuz film olarak göze çarpıyor. Amerikan toplumunun Vietnam sonrasını yaşadığı, Watergate skandalı ve Warren Komisyonu Raporu ile siyasi kurumlarla büyük şirketlere olan güvenin paranoyaya dönüştüğü bir dönemi tedirginlik verici derecede çözümsüz olarak perdeye sunmuştu Pakula. O yıllardaki siyasi gerilimler, kurumsal bozulmaların ve zedelenen sosyal adaletin düzeleceğine ilişkin iyimser finaller ve çözüm arayışını simgeleyen erkek kahramanlar içeriyordu. Pakula'nın hem ümitli sonları hem de olayları kovalayan kahraman mitini yapıbozumuna uğrattığı bu film, seçkin bir senatörün ölümüne tanık olan gazetecilerin tek tek öldürülmesinin bir tesadüf olmadığını fark eden Joseph Frady (Warren Beatty) adındaki bir muhabire odaklanıyor. Senatörün ölümünün Kennedy suikastine atıfta bulunurcasına alakasız bir silahlı adama bağlandığı bu cinayetin arkasındaki gerçekleri araştıran Frady, politik cinayetler işleyen Parallax adında bir kurumu keşfedecektir. Olayı tam olarak çözmek isteyince de Parallax'ın kiralık katillerinden biri olarak şirketin içine sızacaktır.

"The Parallax View"ün en belirgin özelliği tüm hikayenin kaygı dolu, ümitsiz bir atmosferde geçmesidir. Gerçeğe ulaşmaya çalışan yalnız adam Frady'nin, kime güveneceğini bilemediği ve ne olduğunu anlayamadığı kötü güçler karşısındaki acizliği seyirciye de yansır. Siyasi gerilimlerin ortak özelliği olan bu acizlik duygusu veya kötü güçlerin hakkından gelinemeyeceği hissi, "The Parallax View"de doruğa çıkar. Filmin anlatımı da bu paranoyak güvensizlik ortamını destekler. Pakula'nın geleneksel çerçeveleme yöntemlerini reddetmesi, alacakaranlık ışıklandırmayı tercih etmesi ve dar odaklı planları bu konuda isabet yaratır. Bu sayede Frady gibi seyirci de, neler olup bittiğini anlayamadığı bir dünyanın içinde olduğunu hisseder. Pakula'nın özdeşleşmeye yer vermeyen anlatısı Warren Beatty'nin muazzam performansıyla birleşir. Özdeşleşmeyi reddetmesi sadece baş karakterle sınırlı değildir; ortada seyircinin rakip olarak belirleyeceği bir kötü adam figürü de yoktur. Pakula'nın konvansiyonel olmayan bu tercihleri, filmin kendi havasını yaratmak içindir. Zira dramatik yapı, klasik Hollywood anlatısına uygundur. İzleyici her şeyi Frady'nin gözünden görür. Fakat bazı kritik sahnelerde, karakterin görmediği şeyler de izleyiciye gösterilir. Klasik Hollywood anlatısına mükemmel bir örnek sayılabilecek olan ve benzer bir paranoyak hava taşıyan "North by Northwest"teki gibi...

Pakula'nın diğer filmlerine göre daha kafkaesk olarak nitelendirdiği "The Parallax View"ün finalinde çözüm umudu yoktur. Frady'nin tam da arkasında aydınlık olan bir kapıya doğru koştuğu anda vurulması, toplumun bu ortamdan huzura doğru kurtulabileceği beklentilerine yönelik karamsar, çözümsüz görüşü simgeler.

5. ÇOK ŞEY BİLEN ADAM

The Man Who Knew Too Much (1956)
Yön: Alfred Hitchcock
Oyn: James Stewart, Doris Day, Brenda da Banzie.
Komplo: ✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪✪✪
Politik içerik: ✪✪
Film: ✪✪✪✪

Alfred Hitchcock İngiltere'de 1934 yılında çektiği filme ufak ama önemli farklılıklar ekleyerek, filmi 45 dakika daha uzun bir şekilde 1956 yılında tekrar çekti. Bu sefer içinde star oyuncuların bulunduğu film, kuşkusuz her şeyden önce ilkine göre daha büyük bir prodüksiyondu. Tipik bir Amerikan ailesi olan (aslında öyle gözüken) Ben (James Stewart), Jo (Doris Day) ve küçük oğulları Hank (Christopher Olsen) Fas'ta tatil yapmaktadırlar. Son derece şirin gözüken tatilleri daha en baştan itibaren tuhaf bir gerginliğin sinyallerini vermektedir. Şehirde tipik turist konumunda dolaştıkları bir gün, Fas'a geldiklerinde tanıştıkları Louis Bernard'ın (Daniel Gélin) sokak ortasında öldürülüşüne tanık olurlar. Louis, ölmeden önce son nefesinde Ben'e Londra'daki Albert Hall'da politik bir suikastin gerçekleşeceğini söyler. Ancak Ben'i susturmak amacıyla küçük oğulları Hank kaçırılır ve Ben polise gidemez. Böylece Ben ve Jo kendi başlarına oğullarını aramaya başlayacak, suikastçilerle karşı karşıya kalacaklardır.

Filmin hikayesi için kritik bir öneme sahip olan şarkı "Que Sera Sera" En İyi Şarkı dalında Oscar'a uzanmıştı. James Stewart'ın da Ben rolünde kendini ateşin ortasında bulan sıradan adam olarak klasik performanslarından birini sergilediği filmin gerilim yönü, Hitchcock tarafından harikulade bir şekilde inşa edilmişti. Filmin Fas'ta geçen bölümündeki yabancılaşma hissi "The Man Who Knew Too Much"ın tansiyonuna son derece paranoyak bir hava katmıştı. Heyecanın doruğa ulaştığı Albert Hall'daki final sahnesi ise unutulmaz bir klasik sahne olarak kabul görür.

İronik bir şekilde Ben, aslında çok az şey bilen ya da az hakim olabilen bir erkek figürdür. Bir erkek ismine sahip olan Jo ise onun aksine her şeye hakim olan, kararlı erkek kahramanlara özgü güdülerle dolu bir karakterdir. Jo'nun bir erkek ismine sahip oluşu Bernard'ın aileyle tanıştığı sahnede Jo'yu küçük oğullarının ismi zannetmesiyle ince bir şekilde vurgulanır. Yine de her türlü Amerikan mitiyle oynamayı ihmal etmeyen Hitchcock'un her şeyden önce dört dörtlük bir gerilim yaratabilmiş olması, filmin en büyük özelliği. Sözün özü, Hitchcock'a özgü bir mizah anlayışıyla süslü olan "The Man Who Knew Too Much" her izlenişte yeni şeylerin keşfedildiği unutulmaz bir yapım.

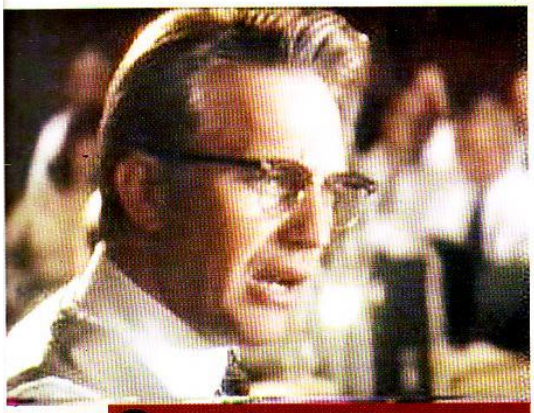

4. JFK (1991)

Yön: Oliver Stone
Oyn: Kevin Costner, Sissy Spacek, Joe Pesci.
Komplo: ✪✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪◡
Politik içerik: ✪✪✪✪
Film: ✪✪✪✪

22 Kasım 1963'te gerçekleşen John F. Kennedy suikastinin ardından 1964'te yayınlanan Warren Komisyonu Raporu, gerçeklere ışık tutmaktan ziyade spekülasyonlara son verme ve kamusal düzeni koruma amacı taşıyordu. Fakat komisyonun raporunun sağlam olmayan yapısı komplo teorisyenlerine daha da fazla ilham vermişti. Öyle ki 1966 yılında Amerikan Esquire dergisi bile "Suikast Teorilerinin El Kitabı" diye bir dosya hazırlayıp Kennedy'nin ölümü ile ilgili 30 farklı komplo teorisini listelemişti. Oliver Stone'un 1991 tarihli filmi de, temelini Warren Komisyonu raporunun mantıksızlığına dayandırarak, teorilerini Jim Garrison'a yaslıyor. Film, New Orleans'lı avukat Jim Garrison (Kevin Costner) tarafından yapılan araştırmaya odaklanıyor. Garrison, olayla ilgili herkesle görüştüğü araştırmada git gide örtbas edilen bir suikasttten şüphelenmeye başlıyor. Birçok tanıktan ve kaynaktan bilgi aldıktan sonra da Garrison, olayı mahkemeye taşıyor.

Senaryo, Jim Garrison ve Jim Marrs'ın iki ayrı kitabı temel alınarak Oliver Stone ve Zachary Sklar tarafından yazılmış. İnanılmaz bir kurguya sahip olan film, 190 dakikalık süre boyunca kendini izlenir kılmayı başarıyor. Gerilim gitgide artıyor ve Oliver Stone'un filmin ritmiyle, kurgu biçimleriyle oynayışı çok iyi sonuç veriyor. Muhafazakarlar ve tarihçiler tarafından oldukça eleştirilen film, gösterime girdiğinde beklenmedik bir şekilde büyük ilgi görmüştü. 8 dalda Oscar'a aday olan film, çok haklı olarak En İyi Kurgu ve En İyi Görüntü Yönetmenliği dalında ödülü almıştı. "JFK" çok ses getirince, Stone'un ithamlarına karşılık CIA açılmamış olan bazı dosyaları açmıştı. Bu dosyalar, Oliver Stone'un filmdeki birçok argümanının temelsiz ve isabetsiz kaldığını göstermişti. Ancak Kennedy olayıyla ilgili hala açılmamış dosyalar var ve bunlar 2029 yılında açılacak. Kennedy'nin suikaste kurban gittiği teorisi, sağ kanat muhafazakarların Kennedy'nin Vietnam'daki savaşı bitireceğinden, Sovyetlerle barışacağından, petrol tüketme istihkaklarını düşüreceğinden ve sivil hakları hareketlendireceğinden duydukları endişe gibi birçok unsura dayanıyordu. Oliver Stone "JFK"de sadece askeri kurumlar açısından inceliyor bu endişeleri. Stone'un teorilerine katılalım ya da katılmayalım, takdir etmemiz gereken bir şey var ki, o da Stone'un "JFK"deki anlatımı... Gergin atmosferi, komplolara açılan paranoyak tonu ve çok etkili provokatif gücüyle "JFK" muazzam bir film. Oliver Stone'un kurguyu çok önemseyen sinemasal anlatımının "JFK"de doruğa çıkması, çok daha fazla sevilen birçok Oliver Stone filmini "JFK"nin yanında önemsiz kılmaya yetiyor.

3. Z (1969)

Yön: Costa Gavras
Oyn: Yves Montand, Irene Papas, Jean-Louis Trintignant.
Komplo: ✪✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪✪✪
Politik içerik: ✪✪✪✪✪
Film: ✪✪✪◡

1960'ların ikinci yarısından itibaren Amerikalılar, skandalların da etkisiyle gitgide daha sinik ve daha kuşkucu olmaya başlamıştı. Tüm bunlar 70'ler başında artık kendi konvansiyonlarını yaratmış olan, belirgin dramaturjik öğelere ve güdülere sahip olan siyasi-gerilim alt-janrını homojen bir şekilde gözler önüne seriyordu. Costa Gavras'ın "Z"si ise bu türe ait bir başyapıt olsa da, "Z"yi bir sürü Amerikan siyasi gerilimden daha zengin kılan farklılıklar içeriyordu. Filmin senaryosu Vassili Vassilikos'un 1963'te gerçekleşen Grigoris Lambrakis suikastini anlatan kitabından yola çıkılarak Costa Gavras tarafından kaleme alınmıştı. Filmin gerçek olaylarla ya da kişilerle olan benzerliği tesadüf değildir, açıklamasıyla başlayan "Z"nin ilk kısmı Zei adındaki bir Yunan liberalinin yapacağı bir konuşma öncesi fanatik muhafazakarlar tarafından saldırıya uğramasını içeriyor. Zei öldükten sonra bir gazete muhabirinin olayın altındaki komployu keşfetmesiyle, film yoluna devam ediyor. Gavras filmde polislerin, hükümet görevlilerin suikastı nasıl örtbas etmeye çalıştığını yansıtıyor ve dönemin sağ görüşlü cephesinin bir portresini sunuyor izleyicilere. Perde arkasındaki gerçekleri keşfetmeye çalışan gazetecinin önüne çıkan engellerle de güvensizlik ortamı iyice betimleniyor. Ayrıca filmin zamanında Yunanistan'da yasaklandığını da belirtmek gerekir.

Amerika dışından en iyi film dalında Oscar'a aday olan ilk film olma özelliği taşıyan "Z", en iyi yabancı film ve en iyi kurgu dalında Oscar heykelciğine uzanmıştı. Yine başka ödüller kazanmasının yanısıra Cannes'da da Jüri Özel ödülünü alan film, uluslararası arenada büyük bir başarı elde ederek Costa Gavras'ın çıkışını yaratmıştı. Bu çıkışın ardından daha dikkatle izlenen filmografisinde Gavras birçok politik içerikli filme daha imza attı ama "Z" bunların arasında başarısına ulaşılamayacak bir yerde duruyor. Dinamik görsel anlatımını Fransız Yeni Dalga'sından, belgesel gerçekçiliğini de İtalyan Yeni Gerçekçiliğinden alan film, diri hikaye akışı, övgüye layık kurgusu sayesinde defalarca izlenebilir bir film haline geliyor. Gerçek mekan çekimlerindeki yakın planlarıyla kaos atmosferini çok iyi yansıtan, etkileyici jump cut'lar ve flashback'ler ile hikayenin akışını kusursuzca kontrol eden Gavras'ın yönetimi, "Z"yi siyasi gerilimler kategorisinde emsalsiz bir yere konuşlandırmaya yetiyor.

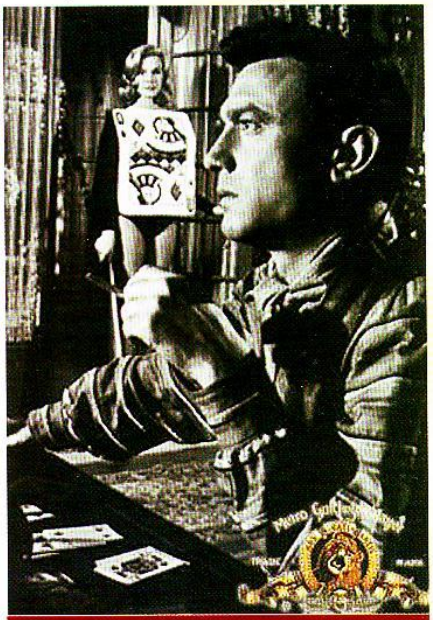

2. THE MANCHURIAN CANDIDATE (1962)

Yön: John Frankenheimer
Oyn: Frank Sinatra, Laurence Harvey, Janet Leigh.
Komplo: ✪✪✪✪✪
Paranoya: ✪✪✪
Gerilim: ✪✪✪✪
Politik içerik: ✪✪✪✪
Film: ✪✪✪✪◡

John Frankenheimer'ın inişli çıkışlı (hatta daha çok inişli) kariyerine baktığımızda, bir şey dikkatimiz çeker:

Frankenheimer 1960'ların sosyal ve politik ortamını keskin bir şekilde gözlemlemiş olan, görsel açıdan en yaratıcı Amerikan yönetmenlerden biridir. Kariyerinin en önemli üç filmi de bu döneme rastlar. "The Manchurian Candidate" bunlardan ilki ve kuşkusuz en önemli olanıdır. "The Manchurian Candidate"te yarattığı korkutucu paranoyak politik gerilim ortamının, siyasi komplo yönünü 1964'te "Seven Days in May" ile tekrarlar. 1966'da "Seconds" ile kabusumsu görsel yaratımlarını üst noktalara taşır. Yine de bunların içinde "The Manchurian Candidate" her dakikasıyla zamanının çok ötesinde olan tek başyapıtıdır. Film "1952 Kore" yazısıyla başlar. Önce Kore Savaşı'nın ortasındaki bir grup Amerikan askerinin pusuya düşürülmesini izleriz. Sonra esir düşen askerler tutsak olarak Manchuria'ya götürülür. Burada askerlerin beyni yıkanır ve birliğin başı Raymond Shaw'un (Laurence Harvey) herkesi kurtardığı hafızalara zorla kazınır. Shaw, artık beyni yıkanmış, komuta edilen bir robottan farksızdır. Test için bir askeri boğması diğerini de vurması istenir. Askerler Amerika'ya döndüğünde Shaw, Şeref Madalyası alır. Diğer askerler Shaw'un onları kurtarmış olması dışında, hiçbir şey hatırlamaz. Shaw ise aslında bir suikastçi olmaya programlanmıştır ve asıl plan başkan adaylarından senatör Thomas Jordan'ı öldürmesidir. Bu arada, diğer askerlerden Bennett Marco (Frank Sinatra) normal hayata dönmüştür fakat sürekli kabuslar görmektedir. Kabuslarında beyinlerinin yıkandığı yeri ve anı görür. Ne olduğunu çözemediği sorunlarıyla uğraşan Marco, Rosie (Janet Leigh) adında bir kadınla tanışır ve ona aşık olur.

Richard Condon'un kitabından uyarlanan zeki senaryosu ve Frankenheimer'ın hayranlık uyandıran siyah beyaz anlatımı ile "The Manchurian Candidate" bir dakikalığına bile gevşemeyen bir film. Soğuk Savaş ortamının paranoyak yapısının başarıyla filme aktarılması ve güven duygusunun sıfıra yakın olduğu tekinsiz bir atmosfer yaratılması, etkileyici bir psikolojik gerilim yaratılmasına da katkıda bulunuyor. McCarthy tarzı aşırı sağın ve diğer yanda da aşırı solun tehlikelerini eleştiren Frankenheimer, karanlık politik oyunlarla kara mizah arasında başarılı bir denge kuruyor. Alan derinliğinin kullanıldığı takdire şayan kamera çalışması kadar flashback tarzındaki kabuslardaki görsel yaratıcılık da övgüyü hak ediyor. Shaw'un Stalin portresi altında askerini öldürdüğü kadrajdan, senatör Jordan'ın bir kutu sütün içinden vurulup "süt kanadığı" sahnenin mizansenine kadar film, unutulmaz anlarla dolu. Sinema tarihinin en kötü annelerinden biri rolündeki Angela Lansbury'nin performansını da saymadan bitirmemek gerekir.

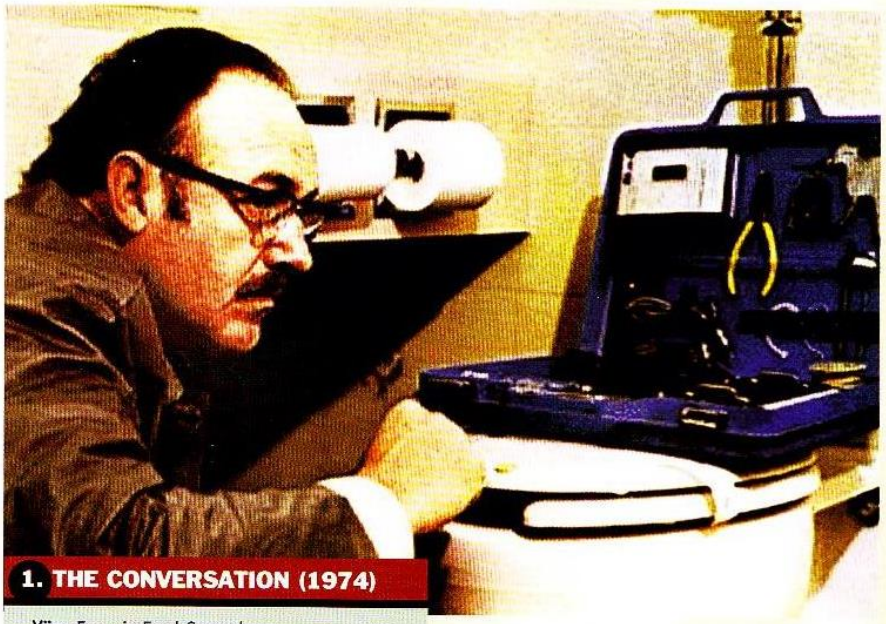

1. THE CONVERSATION (1974)

Yön: Francis Ford Coppola
Oyn: Gene Hackman, John Cazale, Allen Garfield.

Komplo:	✪✪✪
Paranoya:	✪✪✪✪
Gerilim:	✪✪✪✪◡
Politik içerik:	✪✪✪
Film:	✪✪✪✪✪

Sinema tarihinin en iyi filmlerinden biri olduğunu söylemek biraz iddialı tınlasa bile, doğruluk payı çok yüksek bir cümle olur. Francis Ford Coppola'nın "Baba" ve "Baba II" arasında çektiği bu film, siyasi gerilim türünün oluştuğu dönemin birçok özelliğini yansıtmasının yanısıra 1970'lerin modern sinemasının da zirve noktalarından birini teşkil eder. Coppola'nın Antonioni'nin "Blow-up"ından esinlenerek çektiği filmde Gene Hackman'ı Harry Caul rolünde izleriz. Harry Caul gizli ses kaydı konusunda neredeyse efsaneleşmiş bir uzmandır ve yaşamını bu yoldan kazanmaktadır. Harry, genç bir çiftin konuşmalarını kaydetmek için bir anlaşma yapmıştır. Çift, öğlen saatinde San Francisco'nun en kalabalık alanlarından biri olan Union Square meydanında kalabalığın arasında yürümektedir. Bu zor duruma rağmen Harry, büyük bir başarıyla konuşmayı kaydetmeyi başarır. Fakat daha sonra kaydettiği konuşmayı dinlerken yeni bir şeyler keşfedecektir. Sesleri ve konuşmayı analiz etmeye çalışan Harry, çiftin bir cinayete kurban gideceğini anlar ve kaseti anlaşma yaptığı kişilere vermeyi reddeder. Ancak o kişiler tarafından bir gece kaset çalınır. Harry olaydan kendisini koparamaz ve olayı takip ettiğinde anlar ki aslında düşündüğü gibi olmamıştır.

"The Conversation", Watergate Skandalı ortamının sinik yapısını yansıtan olağanüstü bir paranoyak gerilim olmasının yanısıra eşine az rastlanır sıradışı bir karakter çalışması olarak da görülebilir. "The Conversation"da algılanan her şeyin gerçekliği sorgulanır; karakterin ve şehrin kabusumsu, karanlık bir tasavvuru vardır. Bir anlamda, paranoya sinemasal açıdan adeta şiirselleştirilmiştir. Filmde ses kullanımı hikayeye ve Harry karakterine derinlik katan bir unsurdur. Sonuç olarak, Coppola'nın her anı ustalık kokan yönetimi, filmi paranoya, mahremiyet, vicdan, algı üzerine çekilen en eşsiz filmlerden biri haline getirir. En önemlisi de, hem hikaye hem de sinema dili açısından "anlam belirsizliği" "The Conversation"ın temel taşıdır.

Sinemasal anlatım açısından unutulmaz olan giriş planından, Gene Hackman'ın olağanüstü Harry Caul yorumuna kadar "The Conversation", çok ince detaylarla işlenmiş, her izleyişte yeni keşiflere açık bir film. 25 filmlik listenin zirvesinde yer alan bu başyapıt bizce her sinemasever tarafından izlenmeli. Filmin Altın Palmiye aldığını da hatırlatalım. ■

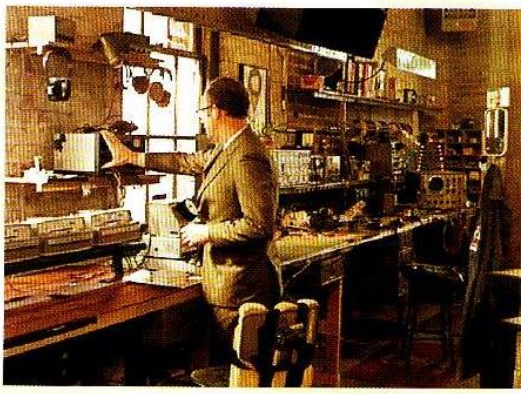

"Son Samuray"dan hatırlayabileceğiniz Ken Watanabe'yi (soldaki) filmde genç haliyle izleyebilirsiniz.

Karnınız açken izlemeyin!

Yıllar önce ülkemizde de gösterime girmiş ve ilgi görmüş olan Juzo Itami'nin "TAMPOPO"su, yemek ve cinsellik üzerinden fetişizmi ele alan, son derece eğlenceli bir film. Özellikle Uzakdoğu yemeklerine meraklı seyirciyi bir dönem kendisine esir etmiş olan bu ilginç filmi keşfetmenizde yarar var. ENGİN ERTAN

Filmleri izlerken bizlere sunulmayan, kameranın kaydettiklerinin ötesinde bir gerçeklik de var elbette. Kayda geçilmeden önce tüm bir mizansenin oluşturulması, seyirciye gösterilecek olan düzenin hazırlanması bunun en önemli parçası. Juzo Itami'nin "Tampopo"su bu anlamda espirili bir sahneyle açılıyor ve neredeyse filmin bütününe yayılacak bir farkındalık hissini anlatımının temel parçaları arasına yerleştiriyor. Önce yavaş yavaş dolmaya başlayan bir sinema salonu görüyoruz. Daha sonra ön sıralara, yakuza olması muhtemel zengin bir adam ve sevgilisi yerleşiyorlar. Birden kadraja giren garsonlar çiftin önüne eksiksiz bir masa donatıyorlar. Bu sırada adam "Demek sizler de bir film izleyeceksiniz", diye söze başlayarak bizlerle konuşmaya girişiyor. Kısa zaman sonra kendimizi salondaki izleyicilerle aynı filmi seyrederken buluyoruz.

Sözkonusu film, kendisine kocasından yadigar kalmış ufak restoranı işletmeye çalışan Tampopo (Nobuko Miyamato) ve hayatına giren bir grup erkeğin hikayesini konu almakta. Yağmurlu bir havada yol almakta olan Goro (Tsutomu Yamazaki) ve Gun (Ken Watanabe), kannları acıkınca gördükleri ilk restorana kendilerini atarlar. Böylece yollan Tampopo ile kesişmiş olur. Restoranda çıkan bir kavga sonrasında bu sevimli dulla daha da yakınlaşırlar. Tampopo iyi niyetli ve gayretli bir aşçıdır. Ancak pişirdiği "noodle"lar (artık bizde de yaygın bir isim ama illa Türkçe bir karşılık bulmak gerekirse eriste veya şehriye diyebiliriz) bir türlü tam kıvama gelmemektedir. Goro, Tampopo'ya iyi noodle pişirmeyi öğretmeyi bir görev olarak üstlenir ve topladığı uzman bir ekiple eğitime başlar.

Itami'nin temelde anlattığı hikaye bu olsa bile, Tampopo ve Goro'nun yaşadıklarını sık sık yan hikayelerle bölüyor. Kesme yoluyla değil, genellikle aynı kamera hareketi içerisinde başka karakterlerin peşine düşerken, onları "iris out" ile dışarıda bırakarak tekrar esas hikayesine dönüyor. Bu filmin temelde söylemeye çalıştığını destekleyen bir tercih, zira Itami "Tampopo" ile tam anlamıyla bir kültürel karmaşadan dem vuruyor ve buradan kendine has bir mizah duygusu çıkartıyor.

Aslında "Tampopo"nun merkez noktasındaki kavramlar, derdi olan kültürel karmaşaya pabuç bırakmayacak kadar gelenekseller. Hele ki Japonlar için. Yemek ve seksin bir elden gittikleri, benzer takıntıların şekil verdiği fetiş unsurları olarak öne çıktıkları bir film karşımızdaki. Yazının girişinde de bahsettiğimiz düzen kurma, hem cinsellik hem de yemek eylemi açısından filmde yer alıyorlar. Masa başına her oturuş veya her cinsel birleşme, adeta bir set oluştururcasına itinalı şekilde "inşa ediliyor". Set benzetmesini kullanmamız da boşuna değil, zira Itami yemek ve cinsellikten yola çıkıp, sinemanın fetiş boyutuna da uzanıyor. Bir süre sonra yemek yeme eylemi başlı başına bir hazza dönüşüyor, hatta sevişme eylemlerine eşlik ediyor. Diğer yandan Tampopo, filmin bir sahnesinde rakibi olan aşçıyı ufak bir delikten gözetliyor, sanki başka insanların sevişmesini izleyen bir röntgenci gibi. Tekrar filmin kültürel boyutuna dönersek, Japonların adını andığımız iki konuda da gayet geleneksel takıldıklarını aşağı yukarı biliyoruz.

Filmin antolojilere geçecek bir açılış sahnesi var.

engin_ertan@yahoo.com

Ancak "Tampopo"da Fransız mutfağına özenerek (Tampopo'nun yenilenmiş restoranına ve başına geçirdiği aşçı şapkasına dikkat) Çin yemeği pişiren aşçılar görmek mümkün. Diğer yandan yağmurlu havada kamyonuyla kasabaya damlayan ve başından şapkasını eksik etmeyen Goro da tipik bir western figürü, atının üzerinde mekansız şekilde dolaşan ve gittiği her yere yabancı olan kovboyların bir uzantısı. Hazır filmde western türünün etkisinden bahsetmişken, belki de "Tampopo"yu spagetti western türüne cevaben çekilmiş bir "noodle western" olarak da görebiliriz. Western türüyle Japonların samuray filmleri arasındaki ortak noktalarsa bizleri tekrar bahsettiğimiz kültürel karmaşanın ortasına bırakıyorlar.

Esasında Itami filminde Batı kültürünün etkisiyle sıkışmış Japonları anlatıyor. Araya yerleştirdiği yan hikayelerden "iris out" yoluyla Tampopo'ya dönmesinin nedeni de belli ki bu. Yıllar boyunca Batı tarafından belirli şekillerde algılanmış ve uzaylı muamelesi görmüş Japonlar, bu filmle Batı'ya kendilerince bakıyorlar. Sinemasından geleneklerine değin Batı, Doğu'nun algı süzgecinden geçerek filme yansıyor. Daha önce de bahsettiğimiz gibi, filmin kendine has mizah duygusu da tam buradan besleniyor. Goro karakteri başlı başına bir espri kaynağıyken, örneğin bir sahnede boğazına yemek kaçan bir adamın elektrikli süpürge yardımıyla kurtulmasını izliyoruz. Başka bir sahnedeyse zerafet dersi veren bir Japon öğretmen, öğrencilerine nasıl spagetti yeneceğini anlatmaya çalışıyor ancak dersi aynı restoranda gürültülü şekilde yemek yiyen bir Batılı nedeniyle bölünüyor. Itami tüm bu sahneleri mizah duygusunu güçlendirecek bir yönetmenlik anlayışıyla peliküle aktarıyor. Çerçevelerinden oyuncu yönetimine, kostüm tasarımlarından müzik kullanımına kadar abartının sınırlarında dolaşan, keskin bir parodi dozu hakim filme. '80'li yılların ikinci yarısında ABD ve Avrupa'da büyük ilgi gören film, ülkemizde de ilk olarak İstanbul Film Festivali aracılığıyla seyirciyle buluşmuş, 1992 yılındaysa vizyona girmişti. O dönemde adından epey bahsettiren ve üzerine pek çok yazı yazılan "Tampopo" gerek özgünlüğü, gerekse mizah duygusuyla büyük beğeni toplamıştı. Çoğu kişi için filmin giderek bir fetise dönüşmesi ve tekrar tekrar izlenmesinde elbette ritüel niteliğine sahip yemek pişirme ve yeme sahnelerinin de etkisi vardı. "Tampopo"dan yemek tarifi çıkartmaya çalışan veya bu filmin etkisiyle Uzakdoğu restoranlarının yolunu tutanların az olmadığını söylersek, filmin seyirci üzerindeki etkisine de dikkat çekmiş oluruz herhalde. Çeşitli sinemasal ve kültürel göndermelerin, ayrıca farklı anlatım tarzlarının içiçe geçtikleri "Tampopo", hâlâ özgünlüğünü koruyan ve seyirciyi yirmi yıl öncesine benzer şekilde etkileyebilen bir film. Yakın tarihli iki örnekle, Quentin Tarantino'nun "Kill Bill"i ve Sofia Coppola'nın "Lost in Translation"ı ile beraber ele alınmasının ilginç sonuçlar vereceği de kesin. Özellikle Doğu'ya ait kimi rollerin Batılılar üzerine geçirildiği "Kill Bill" ile "Tampopo" arasında tersine işleyen bir akrabalık ilişkisi yakalamak sözkonusu olabilir. Bu kadar tanıtımdan sonra, elbette filme nasıl ulaşacağınızı da eklemek gerek. Her ne kadar şu sırada amazon.com'da mevcudu tükenmiş olsa bile, filmin ABD'de piyasaya sürülmüş 1. Bölge bir DVD kopyası var. Benzer şekilde internet üzerinden satış yapan sitelerden bu kopyayı temin etmeniz mümkün olabilir. Ancak uyarmamız lazım, bir elestirmenin belirttiği gibi "'Tampopo' seyirciyi aç ve azgın hale sokan bir film". Dolayısıyla önleminizi bastan almanızda fayda var.

Goro ve Tampopo zamanla duygusal açıdan yaklaşıyorlar. Yalnız Japon kovboyu ve Fransız tarzı noodle aşçısı arasında ilginç şekilde "çokkültürlü" bir ilişki başlıyor.

Tampopo kusursuz çorba tarifi ararken bir meslektaşını röntgenliyor.

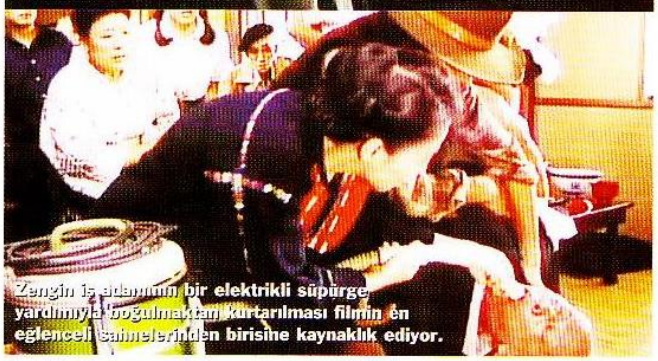

Zengin iş adamının bir elektrikli süpürge yardımıyla boğulmadan kurtarılması filmin en eğlenceli sahnelerinden birisine kaynaklık ediyor.

TAMPOPO

Yönetmen: Juzo Itami. **Yapımcı:** Seigo Hosogoe, Juzo Itami ve Yasushi Tamaoki. **Senaryo:** Juzo Itami. **Görüntü Yönetmeni:** Masaki Tamura. **Kurgu:** Akira Suzuki. **Müzik:** Kunihiko Murai. **Kostüm Tasarımı:** Emiko Kogo. **Oyuncular:** Tsutomu Yamazaki (Goro), Nobuko Miyamato (Tampopo), Ken Watanabe (Gun), Kôji Yakusho (Beyaz takım elbiseli adam), Rikiya Yasuoka (Pisuken), Yoshi Kato (Noodle ustası), Kinzoh Sakura (Shohei), Fukumi Kuroda (Takım elbiseli adamın sevgilisi). 1985 Japonya yapımı, 114 dakika.

Hazırlayan: Burçin S. Yalçın
burcyalc@hotmail.com

Richard Dreyfuss

29 Ekim 1947'de Brooklyn, New York'ta doğan Richard Stephen Dreyfuss çocukluğunu da Brooklyn ile Queens'de geçirdi. Dokuz yaşındayken ailesiyle birlikte Los Angeles'a taşındı. Richard'ın oyunculuk kariyeri henüz o yaşta Beverly Hills Yahudi Merkezi'ndeki küçük rollerle başladı. Televizyon prodüksiyonu "In Mama's House"da oynadığında henüz 15 yaşındaydı. Üniversite için San Fernando Valley Eyalet Koleji'ne girdi. Henüz 18'ini doldurmamıştı ki, çıkan Vietnam Savaşı için askere çağrıldı. Richard vicdani red hakkını kullanarak savaşa katılmadı; onun yerine Los Angeles'taki bir hastanede dosyalama görevlisi olarak iki yıl zorunlu hizmet verdi. Aynı zamanda televizyonda "Peyton Place" ve "The Big Valley" gibi dizilerde kendisine küçük roller buluyordu. 1960'ların sonunda tiyatroya sıçradı ve hem Broadway hem de off-Broadway oyunlarda kendisine yer bularak rotasını çizmeye başladı.

"Goodbye Girl"de.

Richard Dreyfuss'un ilk filmi aslında "The Graduate"ti. Fakat rolü gereği ağzından yalnızca iki cümle çıkıyor ve bu Dreyfuss'un adının filmin jeneriklerine yazılmasına yardımcı olmuyordu: "Polisi mi arayayım yani? Bak polisi arıyorum!" İlk önemli çıkışını 1973'te önce "Dillinger", ardından da Harrison Ford ile Ron Howard'ın da oyuncu olarak önünü açacak George Lucas filmi "American Grafitti"yle yaptı. İlk başrolünü ise Kanada yapımı "The Apprenticeship of Duddy Kravitz"le kaptı. Lucas sayesinde dikkatini çektiği isimlerden biri de Steven Spielberg'di. Usta yönetmen önce "Jaws", sonrasında "Close Encounters of the Third Kind"la Richard Dreyfuss'u neredeyse bir yıldız seviyesine çıkardı. "Jaws"ta filme dahil olduğu andan itibaren delismen karakteriyle seyircinin sempatisini kazanmayı başarıyor, zaten finalde Brody'yle birlikte köpekbalığının dişlerinden "sıyıran" bir diğer kahraman da o oluyordu. "Close Encounters..."daki rolü ise tüm filme yayılmıştı. Bir uzay gemisinin çekimine girip yollara düşen sorumsuz ve çocuksu bir adamı canlandırdığı bu filmle geniş kitleler adını iyice belledi. Onunla aynı yılda, 1977'de kibirli bir aktörü oynadığı "The Goodbye Girl" vesilesiyle kazandığı en iyi erkek oyuncu Oscar'ı ise artık kariyerinin zirvesini ona göstermişti. Bundan sonra bir süre iniş yaşayacaktı.

Çalışması zor bir aktör olduğu söylenir.

Dreyfuss'un sıradan yüzünün arkasında son derece yoğun bir doğallık vardı ve bu, canlandırdığı karakterlerde çok ise yarıyordu. Bu sayede ekrandan seyirciyle çok olumlu bir ilişki kuruyor, vücut dili gözü hiç tırmalamıyordu.

'70'lerin sonları ve 80'lerin başlarında oynadığı "The Big Fix", "The Competition", "Whose Life Is It Anyway?"de müthiş performanslar verdi; fakat filmlerin gişesinin durgun olması onun da önünü tıkadı. O yıllarda uyuşturucuya batmasında kariyerinde zirveyi gördükten sonra yaşadığı bu duraklamanın da payı olsa gerek. 1982'de kokain yüklü bir halde arabasıyla bir ağaca çarpınca Dreyfuss birkaç yıllık bir "anılma" sürecine girdi. "Down and Out in Beverly Hills"le yaptığı dönüş belki muhteşem değildi ama hâlâ Hollywood'un aranan aktörlerinden biri olduğunu kanıtlıyordu. Arka arkaya "Stand by Me", "Tin Men" ve "Stakeout"ta önemli rollerdeydi. "Nuts"ta cinayetle yargılanan çatlak bir fahişenin halim selim avukatı olarak eğlenceli bir kompozisyon verdi. 1989'da Spielberg az bilinen filmlerinden "Always"de ona Holly Hunter'la umutsuz bir aşkın alevinde boğulan bir adamı emanet etti.

Yıl 1974: "The Apprenticeship of Duddy Kravitz"de.

'90'larda birçok filmde kendisine rol bulmaya devam etti, ama karşısına çıkan iyi proje sayısı pek fazla değildi. "What About Bob?"da hastası Bill Murray'den yakasını bir türlü kurtaramayan Dr. Leo Marvin rolüyle seyirciyi gülmekten kırdı geçirdi. 1995'te "Mr. Holland's Opus"ta lisede öğrencilere müzik dersleri vermeye başlayan usta bir besteciyi canlandırarak en iyi erkek oyuncu Oscar'ına aday oldu. 90'ların ikinci yarısında ve 2000'lerde, ilerleyen yaşına rağmen, yine birçok filmde çalışma fırsatı buldu. "Mad Dog Time", "Krippendorf's Tribe" ve "The Old Man Who Read Love Stories" bunlardandı. Ama hiçbiri pek fazla ses getirmedi. Onu şubat sonunda gösterime giren "Silver City"de ana rollerden birinde görüyoruz.

Bugüne dek iki kez evlenen aktör 2002'de sağ ciğerinden enfeksiyon kapınca hastaneye kaldırılmış, deyim yerindeyse ölümden dönmüştü. Geçtiğimiz yıl tiyatroya daha fazla vakit ayırabilmek için sinema oyunculuğunu bıraktığını açıklayan Richard Dreyfuss, geçtiğimiz aylarda, Londra'da sahnelenecek "The Producers" adlı oyunun kadrosundan, sırt ve omuzundaki sakatlıkları bahane ederek ayrıldı. 58 yaşındaki aktör eğer sözünde durursa "Silver City" onu izleyeceğimiz son sinema filmi olabilir.

1968 THE YOUNG RUNAWAYS
1969 HELLO DOWN THERE
1973 DILLINGER
1973 AMERICAN GRAFFITI
1974 THE APPRENTICESHIP OF DUDDY KRAVITZ
1974 THE SECOND COMING OF SUZANNE
1975 INSERTS
1975 JAWS
1977 CLOSE ENCOUNTERS OF THE THIRD KIND
1977 THE GOODBYE GIRL
1978 THE BIG FIX
1980 THE COMPETITION
1981 WHOSE LIFE IS IT ANYWAY?
1984 THE BUDDY SYSTEM
1986 DOWN AND OUT IN BEVERLY HILLS
1986 STAND BY ME
1987 TIN MEN
1987 STAKEOUT
1987 NUTS
1988 MOON OVER PARADOR
1989 LET IT RIDE
1989 ALWAYS
1990 ROSENCRANTZ & GUILDENSTERN ARE DEAD
1990 POSTCARDS FROM THE EDGE
1991 ONCE AROUND
1991 WHAT ABOUT BOB?
1993 LOST IN YONKERS
1993 ANOTHER STAKEOUT
1994 SILENT FALL
1995 THE LAST WORD
1995 THE AMERICAN PRESIDENT
1995 MR. HOLLAND'S OPUS
1996 JAMES AND THE GIANT PEACH (seslendirme)
1996 MAD DOG TIME
1997 NIGHT FALLS ON MANHATTAN
1998 KRIPPENDORF'S TRIBE
2000 THE CREW
2001 THE OLD MAN WHO READ LOVE STORIES
2001 WHO IS CLETIS TOUT?
2004 SILVER CITY

Trafik

Henüz lisedeyken babasının öğretmenlik yaptığı üniversitenin animasyon sınıfına girip 16mm filmler çekmeye başlayan Steven Soderbergh okulu bitirir bitirmez Hollywood'un yolunu tutup kurguculuk yapmış, 26 yaşında çektiği ilk filmi "Sex, Lies, and Videotape"le (1989) de ödüllerle içice bir kariyerin ilk işaretlerini vermişti. Daha ilk filmiyle Cannes'da kazandığı Altın Palmiye buzdağının yalnızca görünen kısmıydı. Soderbergh bu filmden sonra bambaşka tarzlarda filmler çekti.
"Trafik"in (2000) Soderbergh'in kariyerindeki önemi ise, aynı yıl çektiği "Erin Brockovich"le birlikte toplumsal sularda yüzmeye başlamış olmasıydı. O yılın Oscar törenine bu iki filmle damga vuran Soderbergh'in özellikle "Trafik"te sergilediği yönetmenlik becerileri kolay kolay herkesin altından kalkabileceği bir biçimde değildi. Filmin adı ABD ile Meksika arasındaki sınırda süregiden uyuşturucu trafiğine gönderme yapıyordu.
Kalabalık bir oyuncu kadrosunun sürüklediği filmin hikayesinde bu trafiğin farklı ayaklarında mücadele veren insanların yolları kesişiyor. Bu ayakların bir tanesinde Meksika'daki bir sınır kasabasında görevli polis memuru Javier ve ortağı Manolo duruyor. Bir kamyonda yüklü miktarda uyuşturucu yakalayınca hemen ülkenin kolluk kuvvetlerinin başındaki General Salazar'ın dikkatini çekiyor ve "sektörün" entrika dolu dünyasının bir parçası olmadan edemiyorlardı.
Diğer tarafta küçük oğlunu yoğun bir konfor içinde büyütürken bir yandan da sağlıklı bir hamilelik süreci geçirmeye çalışan Helena Ayala bulunuyor. Onun dünyası da kocasının aniden uyuşturucu kaçakçılığından tutuklanmasıyla altüst oluyor, olup biteni başta anlamlandıramazken kısa süre sonra ailesinin uğradığı yıkımı önlemek için dizginleri ele alıyor ve kocasının en büyük rakibi olan Obregón kartelini dize getirmeye dek işi vardırıyordu.
Trafiğin üçüncü ayağında ise ABD'de uyuşturucuyla mücadele departmanının başına getirilen Robert Wakefield ve ailesi duruyor. Göreve geldiğinden beri etrafında ağzı olanın konuştuğunu farkeden Wakefield kolları sıvamaya ve "yerinden yönetim"le bu illetin kaynağını kurutmaya çabalıyordu. Fakat Wakefield'in en büyük zaafı ilgiden yoksun bıraktıkları kızlarının birçok uyuşturucuyu çoktan deneyimlemiş olmasıydı.
Bu üç ayrı ayağın her birini filtreler, film stoğu ve laboratuvarda yaptığı oynamalarla farklı renk ve dokularda tasvir eden Soderbergh aynı zamanda -birçok filminde yaptığı gibi- "Trafik"in görüntü yönetmenliğini de üstlenmişti. Kalabalık kadrodan girift

yapıdaki insan öykülerine dek elindeki malzemeye son derece hakim bir görüntü çiziyor, sekiz kentte 110 ayrı mekanda yaptığı çekimlerin altından hiç aksamadan kalkmayı beceriyordu; böylece kendisine en iyi yönetmen, Benicio Del Toro'ya en iyi yardımcı erkek oyuncu, Stephen Gaghan'a en iyi uyarlama senaryo ve Stepehn Mirrione'ye en iyi kurgu Oscar'ını kazandırmayı başaran bir prodüksiyon ortaya çıkarıyordu. Benicio Del Toro (Javier), Tomas Milian (General Salazar), Miguel Ferrer (Eduardo Ruiz), Catherine Zeta-Jones (Helena), Don Cheadle (Montel), Luis Guzmán (Ray), Steven Bauer (Carlos Ayala), Dennis Quaid (Arnie), Benjamin Brett (Juan Obregón), Jsu Garcia (Pablo Obregón), Salma Hayek (Rosario), Michael Douglas (Robert Wakefield), Erika Christensen (Caroline), Amy Irving (Barbara), Topher Grace (Seth), Albert Finney ve James Brolin filmin çok iyi bir iş çıkaran oyuncu kadrosundaki ünlülerdi. Fakat bu isimlerin bazılarının ekran süresi birkaç dakikayı dahi geçmiyordu.
Aşağıdaki sahne filmin 40'ıncı dakikasından sonra karşımıza geliyor. Bir anda sırtına yüklenen "uyuşturucudan sorumlu devlet bakanı" sıfatının altında ezilmemeye gayret eden Robert, kızı Caroline'ın arkadaşlarından biri, hem de tam kızının yanbaşında aşırı dozdan gidince yıkılır. Hemen karısı Barbara'yla birlikte Caroline'ı karşılarına alarak onun da bu meselede ne derece rolü olduğunu öğrenmeye çalışırlar. Ama sorun şudur ki, Caroline uyuşturucuyla olan "deneyiminin" henüz çok başındadır.

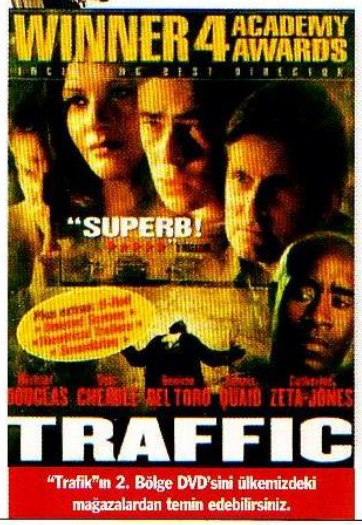

(Üçü evde karşılıklı oturmaktadırlar)
Robert: Caroline, aşırı doz alan bu çocuğu ne kadar tanıyordun?
Caroline: *(Endişeli görünmektedir)* O pek bizle takılmazdı! Şu hippi cocuklardan o! Ben o grupta değilim!
Barbara: Ya şu Seth denen çocuğu, hani şu arabayı kullananı?
Caroline: Sadece bir arkadaşım! Ayrıca durumu kurtarmak için birşey yapan tek kişi oydu! Tamam, birkaç bira içmişti; ama arabayı kullanmak istememişti. Ne yapacağımızı şaşırmıştık! Ot benim değildi!
Robert: *(İç çekerek)* Peki, anlıyoruz tatlım! Biz biraz konuşalım.
Barbara: Yalnız! *(Bunun üzerine Caroline odadan çıkar)*
Robert: Bence yalan söylüyor!
Barbara: Bence de!
Robert: Pekala, o halde elini kolunu bağlayacağız: ikinci bir emre kadar sadece okula ve programındaki etkinliklere katılacak!
Barbara: Robert, canım, Caroline'ın çok yanlış bir seçim yaptığı açık; ama hapiste geçirdiği gece sence de yeterli bir ceza değil mi? Demek istediğim, hepimizin böyle anları oldu! Tanrı biliyor, bütün uyuşturucuları denediğim zamanlar...
Robert: Kes sunu, bunları dinlemek istemiyorum! Sen bu deneyimi geçirdiğinde üniversitedeydin!
Barbara: Şu "deneyim" lafını bırakıp bunu olduğu gibi kabullensek ya!
Robert: *(Kızar)* Bu farklı!
Barbara: Niye?
Robert: Çünkü o daha 16 yaşında!
Barbara: Bence bunu kendi kendine, tekbaşına bulsa daha iyi olur! Bazı şeyleri anlaması için ona biraz fırsat versek...
Robert: Ona fırsat mı vermek istiyorsun? O çocuk gibi aşırı dozdan gebersin diye mi? *(Biraz sakinleşir)* Bu davranışını ailemizin kabullendiği mesajını ona vermem! Çünkü kabullenmiyoruz! Doğru mu?
Barbara: Elbette ama onu böyle uzaklaştıramayız da! Neyle karşı karşıya olduğunu anladığımızı bilmeli!
Robert: Bundan ne zamandır haberin vardı? *(Barbara'nın başını öne eğdiğini görünce sesini yükseltir)* Ne kadar zamandır biliyorsun?
Barbara: Altı aydır!

sine DVD

Hazırlayan: Kerem Sanatel
sanatel@superonline.com

I, Robot - Ben Robot / 2004

Y: Alex Proyas
O: Will Smith, Alan Tudyk, James Cromwell
Bölge: 2 110 dk. (2 disk)
Türkçe altyazı / dublaj
Dolby Dijital 5.1.
Geniş Ekran 2.35:1
20th Fox / Tiglon

Yıl 2035. Robotlar günlük yaşamın bir parçası ve robot yasası sayesinde kusursuz hale getirilmişler. Bu sayede, insanlara zarar vermeleri imkansız. Dedektif Spooner (Smith) ise robotlardan hiç hoşlanmıyor ve kötü anılarına dayanarak robot yasasının bir fiyaskoyla sonuçlanmaması için hiçbir neden olamayacağına dair şüpheler besliyor. Nitekim robotların yaratıcısı şüpheli biçimde intihar edince, Spooner başını epey belaya sokacak tavnyla olayı ele alıyor... Isaac Asimov'un aynı adlı romanını konu alan film için bir edebiyat uyarlaması demek ne kadar doğru, tartışılır. Yazarın robot hikayelerinden oluşan derlemeyle aynı adı taşıyor, evet. Özgün hikayede yer alan, bir robot tarafından işlenip işlenmediği şüpheli cinayet olayı ve soruşturma kısmı da yerli yerinde; ama bundan sonrası epey farklı. Asimov tarafından önerilen ve ilk kez 1942'de yayımlanan "Runaround" isimli kısa öyküsünde karşımıza çıkan 3 robot yasasını temel alan Proyas, bu temelden ayrılmayarak biraz farklı bir şey yapmak istemiş. Bilim kurgu, geleneksel dedektif öyküleri ve gürültülü aksiyonun göz alıcı bir bileşimi. Yazarın hayranlarının patırtı koparıp köpürmesine yol açacak müdahaleler değil bunlar. Zaten film genel olarak, hem seyirciler hem de eleştirmenler nezdinde iyi eleştiriler aldı, aksiyona ağırlık verilmesine rağmen makul ve zekice kabul edildi. Bu arada, Will Smith, ne yazık ki filmin afişlerinde durduğu kadar ciddi bir portre çizmiyor. Canlandırdığı robot düşmanı cinayet masası dedektifi, sanki "Bad Boys"daki karakterinin geleceğe ışınlanmış halini andırıyor. Taşıdığı "mühim sır"a karşılık çok sen sakrak bir hali var. Buna karşılık, filmin Weta Dijital (Yüzüklerin Efendisi) imzalı görsel efektleri, Proyas'ın alameti farikası yaratıcı kamera hareketleri ve temposu çok iyi kurulmuş sıkı finali karşısında hayal kırıklığına uğramanız biraz zor. "İnsanların günümüzün bir uzantısı olduğu hissine kapılacakları gayet inandırıcı bir gelecek portresi çizmek istedim," diyor Proyas. "Böylece film boyunca tedirginliğe kapılmalarını istedim."

Ekstralar: Bütün yapım sürecini günceler şeklinde ele alan 97 dakikalık yapım belgeseli 9 başlığa ayrılmış. Tümünü bir kerede izleme seçeneğinin (Play ALL) olmaması kumandasıyla boğuşmayı sevmeyenlerin canını sıkabilir. Çünkü menü tasarımları çok sık olmasına rağmen bir hayli el oyalıyor. Görsel efekt çalışmaları 5 başlıkta toplanmış. Set ve minyatür tasarımlarının yanısıra Weta'nın ustası olduğu hareket yakalama tekniğinin ayrıntıları da izlenebilir. (36 dk.) Dijital efektlerle ilgili "nasıl yapıldı" konulu üç kısa videoda ise belirli sahneler ele alınıyor. (14 dk.) Çeşitli dallardan bilim adamlarının katılımlarıyla gerçekleştirilmiş 35 dakikalık robot tarihçesi belgeseli ise 18. yüzyıla kadar uzanıyor ve ilginç bilgiler içeriyor. Asimov bibliyografisi üzerine yapılmış 35 dakikalık belgeselin başlıkları ve katılımcıları şu şekilde: Jeff Vintar: Asimov ve Robot Öyküleri (10 dk.); Jeff Vintar: Asimov'un 3 Kanunu ve Ötesi (9 dk.); Akiva Goldsman: Uyarlama Hakkında (4 dk); Robyn Asimov ve Jennifer Brehl ile Asimov üzerine. (8 dk.) Eklerde Türkçe altyazı bulunmuyor.

Diğer: Yönetmen ve senaristin yorumları. Weta Digital ve Digital Domain ekibinden 12 kişinin katıldığı yorum seçeneği. Besteci Marco Beltrami'den yorumlar. 2 silinmiş sahne. (4 dk.) 2 alternatif son (Biri tamamlanmamış efektlerden oluşuyor.) (3 dk.) TV için hazırlanmış yapım belgeseli. (13 dk.) 24 dizisine ön bakış (1 dk.) AVP ve Elektra ön bakış. (4 dk.) Fotoğraf galerisi (30 resim) 5 sürpriz yumurta. (Bkz. Teknik Servis)

FİLM: ✪✪✪
GÖRÜNTÜ: ✪✪✪✪✪
SES: ✪✪✪✪✪
EKSTRA: ✪✪✪✪✪
GENEL: ✪✪✪✪✪

Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Minority Report" (2003)
Kadere meydan okuyan teknoloji.

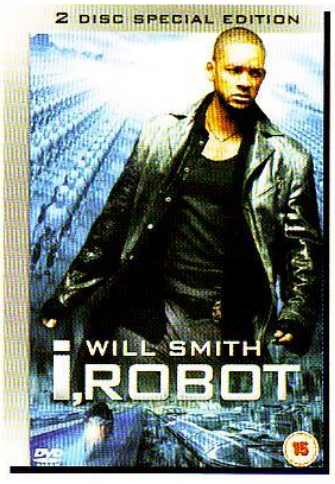

ROBOTUN ARDINDAKİ ADAM: ALAN TUDYK

Alan Tudyk'in ismini bilmeseniz bile yüzüne mutlaka asinasınızdır. Küçük ve sempatik yan rollerde kendisini gösteren Tudyk, Ben Robot'ta neredeyse önemli bir role sahip; ama ne yazık ki kendisini değil sadece vücut dilini, mimiklerini ve sesini izliyoruz. Cinayet zanlısı robot Sonny'nin etkileyici insansı özelliklerinde onun emeği büyük. "İnsanlara açıklaması çok zor," diyor Tudyk. "Yakınlarıma filmde beni görmeyeceklerini söylediğimde, sanki kovulmuşum gibi, üzüldük diyorlar. Ben de her seferinde, işi kabul ettiğim zaman durumdan haberdardım diye açıklamam gerekiyor." Andy Serkis'in Gollum'una benzer bir tecrübe yaşayan Tudyk, dijital bir karaktere ilk kez hayat verdiği rolüyle ilgili deneyimlerini şöyle aktarıyor. "Önce rolümü oynuyordum. Daha sonra özel efektçiler beni sahneden çıkartıp aynı sahneyi bir de ben olmadan diğer aktörlerle çekiyorlardı. Benim için en zor kısmı hareket yakalama tekniğiydi. Başka bir stüdyoya gitmem, üzerinde vericiler bulunan başka bir kıyafet giymem ve o sahnedeki hareketlerimin aynısını tekrarlamam gerekiyordu. Üstelik hareketlerimin zamanlaması orijinal çekimle birebir aynı olmalıydı. Epey zordu, odada sizden başka aktör yok, sahnenin üzerinden bir ay geçmiş ve siz o dramatik etkinin aynısını yakalamaya çalışıyorsunuz."

The Butterfly Effect - Kelebek Etkisi / 2004

Y: Eric Bress & J.Mackye Gruber
O: Ashton Kutcher, Amy Smart, Eric Stoltz, William Lee Scott
Bölge: 2 119 dk.
Türkçe altyazı / dublaj
New Line / PRA Films

Küçük yaşlardan itibaren hafızasında önemli gedikler oluşan ve bilinç kayıpları yaşayan Ewan (genellikle kötü bir olayın sonrasında gerçekleşiyor bunlar) ergenlik çağına gelince günlükleri sayesinde zamanda geri gidebilme ve olayların akışını değiştirebilme becerisine sahip olduğunu anlıyor. Ancak geçmişe her müdahale edişi bir öncekinden daha kötü sonuçlara yol açıyor... Yazar / yönetmen ikilisi Bress ve Gruber, öykünün önceden kestirilemez sürprizlerle dolu olduğunun sık sık altını çiziyorlar. Bu açıdan haksız değiller. Yürek hoplatıcı ve meraklandırıcı kurguyla, özellikle hedefledikleri genç izleyiciler üzerinde, bir eğlence treni etkisi uyandırmayı başarıyorlar. Diğer taraftan, benzer bir yol izleyerek, bu kaotik malzemeyi gençlik fantazilerine alet eden, hatta - ensest, çocuk tacizi ve şiddeti gibi hassas tabulara parmak basmasına rağmen -kendisini ansızın hafife almaya karar veren, hikayeye yarasır karanlık finale bir türlü ulaşamayan bir filme de kapı açıyorlar. Sık sık eleştiri konusu olan senaryo gediklerine, mantık hatalarına gelince; zaman yolculuğunu konu alan bütün filmler üzerinde uzun süre düşününce aynı sorun ortaya çıktığı için, bu kusuru nedeniyle filmi günah keçisi ilan etmek pek anlamlı değil.

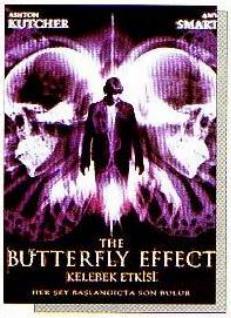

Onu komedilerde izlemeye alışkın Kutcher hayranları ise oyuncunun bu farklı deneyimine tanık olmayı ilginç bulabilir.
Görüntü: 4:3 Tam Ekran. Vegas'ta Son Şans incelemesinin görüntü kusurlarından bahsederken değindiğimiz noktaları tekrarlamaya gerek yok. Filmin orijinal formatı bu kez 2.35 olduğu için kayıp çok daha fazla. Çözünürlüğün düşmesi ise, renklerin metalik tonlara bürünmesine, kumlu görünüme yol açmış.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Diyaloglarda uzaklaşmalara ve boğuklaşmalara

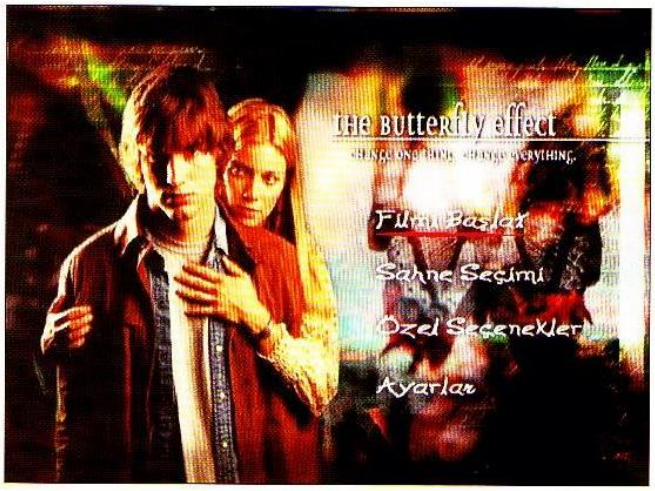

rastlanıyor. Çevreleme etkisinin derinlik duygusu iyi değil. Ses efektleri üst üste binmeler nedeniyle ayrıntı duygusunu yitirebiliyor.
Ekstralar: Söyleşiler ilginç ayrıntılara girmekten çok karakterleri ve öyküyü anlatma ya da övgü işlevi görüyor. (18 dk.) Kaos teorisi üzerine ayrılmış ekte psikiyatristlerin ve bilim adamlarının görüşleri dinlenebilir. (8 dk.) Aynı uzmanlar, zaman yolculuğu hikayelerinin niçin bu kadar ilgi çektiğini başka bir ekte açıklarken, sinema tarihçileri de bu konuyu işleyen filmlerden örnekler veriyor. (15 dk) 11 sahne "storyboard" karşılaştırmalı izlenebiliyor. (6 dk.) Eklerde Türkçe altyazı var.
Diğer: Fragman.
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Donnie Darko" (2001)
Ergenlik eşittir kaos.

Catwoman - Kedi Kadın / 2004

Y: Pitof
O: Halle Berry, Benjamin Bratt, Lambert Wilson, Sharon Stone
Bölge: 2 100 dk.
Türkçe altyazı / dublaj
Warner Bros / Tiglon

Çalıştığı kozmetik firmasının kirli işlerine tanık olduktan sonra öldürülen, ardından kadim bir Mısır tanrısı tarafından özel güçlerle donatılarak diriltilen Patricia Philips'in hikayesi, neredeyse kaba kurgusu biter bitmez - setinden kara kedi mi geçti misali - uğursuz bir projeye dönüştü. ABD galası sonrasında yükselen "çok kötü" çığlıkları, en yüzüne bakılmaz filmleri bile gişe canavarına dönüştüren Amerikan seyircisinin filmi topa tutması hayra alamet değildi; ama insan sonucu bir de kendi gözleriyle görmeli... Ne kadar tarafsız değerlendirmeye çalışırsanız çalışın; cilalı görünümü yüzünden öyle değilmiş gibi görünen, ama büsbütün kötü bir film var ortada. Pitof bir öykü anlatma garibesi. Filmin en uzun planı, muhtemelen en fazla 3 saniye sürüyor. Aksiyon dozunun arttığı sahnelere sıra geldiğinde, filmin kasıtlı olarak deforme edildiğini düşünmemek elde değil. Sıradan bir diyaloğu bile üç dört kamerayla çeken, her iki kelimede bir plan değiştiren Pitof, iyi karakter oyuncularını da çarçur etmiş oluyor. Pitof'un beyni diğer herkesten daha farklı bir işleyişe mi sahip, zamanını aşan filmler çekiyor da geleceğin en makbul sinema dilini şimdiden mi yakalamış bilinmez. Ancak Kedi Kadın gibi bir deneyimden sonra, insan üç adet Angelopoulos filmi izleyerek dinlenme ihtiyacı duyuyor; orası kesin.
Görüntü: 2.40:1 Geniş Ekran. Karanlık sahnelerde, kumlanma, grenlenme, dalgalanma gibi muhtemel kusurlara rastlanmıyor. En hızlı geçişlerde bile - ki filmde hızdan bol bir şey yok - dijital gölgeler ya da izler oluşmuyor. Mükemmel.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Ses kusağı çok incelikli değil. Zaten aksiyon sahnelerinde ne olup bittiğini anlamak için ancak yavaş oynatma seçeneğini kullanmak gerekiyor. Dolayısıyla ses efektleri, aksiyona göre doğal biçimde konumlandırılmaktan çok, alt frekans efektlerinin yoğun biçimde öne çıktığı gürültülü bir atmosfer kuracak biçimde kurgulanmış. En makbul DVD en gürültülü olanı diyenlerdenseniz, şikayet etmeyebilirsiniz.

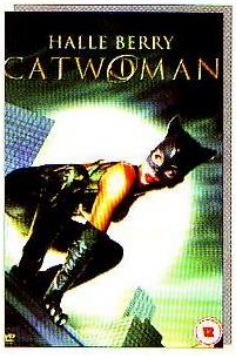

Ekstralar: 30 dakikalık Kedi Kadın belgeseli, karakterin TV ve sinemadaki tarihçesini konu alıyor. (1967 yapımı dizide Selina Kyle'ı canlandıran Eartha "Purrr" Kitt'in eğlenceli sunumuyla.) Belgeseldeki söyleşilere, DC Comics çizerleri, Julie Newmar, Adrianne Barbeau ve Michelle Pfeiffer katılmış. Belgeselin amacı, görünüşe bakılırsa, Selina zaten çok kişilikli bir karakter olduğu için, Pitof'un özgün malzemeyi çarpıtmadığını kanıtlamak ve yapımcıları bu konudaki suçlamalara karşı aklamak. Çizgi roman kareleri ve gaz verici bir müzik desteğiyle epey dinamik hazırlanan bu belgesel, diskin tek ağır topu. Toplamda 6 dakikayı bulan 5 silinmiş veya uzatılmış sahne içinde Patricia'nın üç köpek tarafından kovalandığı bölüm de bulunuyor. Eklerde Türkçe altyazı var.
Diğer: Standart yapım belgeseli. (13 dk.) Fragman. Weblink.
FİLM: ✪
DVD: ✪✪✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Batman Returns" (1992) Burton yorumuyla unutulmaz bir Selina.

G.O.R.A. / 2004

Y: Ömer Faruk Sorak
O: Cem Yılmaz, Ozan Güven, Şafak Sezer, Rasim Öztekin, Özge Özberk, Cezmi Baskın, Özkan Uğur
Bölge: 2 123 dk. (2 disk)
BKM / İmaj

Yılan hikayesine dönen çekimlerinden sonra gösterime giren ve bir yığın tartışmayı beraberinde getiren filmin "ilk"lerle dolu sloganlarını anımsarsınız. "Amerikan filmlerinden geri kalmayan görsel efektleri bu denli başarıyla kullanan ilk Türk filmi", "Kostümler ilk kez bir Türk filminde bu denli titizlikle hazırlandı.", "Dekor ve set tasarımlarında bir ilk." Şimdi bir ilke daha imza attılar; çünkü dünyada gösterime girdikten iki buçuk ay sonra DVD'si çıkan başka bir film yok. (Bu süre genellikle 4 ila 6 ay arasında değişir.) Eğer, bu tür bir film başka diyarlardan gelseydi, birkaç satırla iyisini kötüsünü yazar geçiştirirdik. Ama söz konusu bir Türk filmi olunca, her nedense başlı başına bir olay haline dönüsüyor ve fazlaca sahiplenip didikliyoruz. Daha ileri gidip, usta kalemler tarafından adabıyla yazılmış elestirileri polemik algılayıp ortalığı velveleye bile verebiliyoruz. Oysa, "Marslı Mercano"ya, "Dünyayı Kurtaran Adam"a, "Space Balls"a nasıl ki sorgulamaksızın kahkahayla gülüyorsak, "G.O.R.A."nın da fazla didiklenecek bir yanı yok. Film, şu haliyle bir referanslar toplamı: Yılmaz'ın kariyerine - yeni bir sey katmadan - koca bir başarı çentiği daha atıyor; görsel efektleri hazırlayan ekibin hazır bir portföyü oluyor; kostüm ve müzik çalışmaları da sanatçılarına artı puanlar kazandırıyor. Nitelikli olduklarını yadsımak imkansız. Filmde yanla tepine gülen ve salondan mutlu ayrılan hatırı sayılır bir çoğunluk var. Onlar bir başka ilkle filmin keyfini çıkarmaya devam edebilir; çünkü karşımızda bugüne kadar bir Türk filmi için hazırlanmış en nitelikli DVD duruyor.

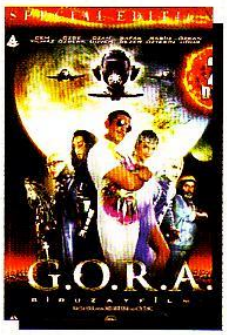

Görüntü: 1.85:1 Geniş Ekran. Renk filtrelerinin yoğun kullanıldığı ve renk karşıtlıklarının hakim olduğu görüntüler, bu tür görüntülerde rastlanan kusurları göstermiyor. Hatta, en sık rastlanan ve renk geçisleri arasında göze çarpan tırtıklı görünümden (edge enhancement) eser yok. Kusursuz.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Sinemalarda izlediğimizde alt frekans efektlerinin ve derin bassların kontrolsüzlüğü bazılarımızı rahatsız etmişti. DVD'de bunun nispeten önüne geçilmiş. Diyaloglar son derece net ve kulağa doğal geliyor. Müziklerin çevreleme etkisi son derece başarılı.
Ekstralar: 35 dakikalık yapım belgeselinde teknik ekibin bütün üyeleriyle ve oyuncularla yapılmış söylesiler, set ve makyaj çalışmalarından görüntüler yer alıyor. Yapım belgeselinin filmin çekimleri sırasında hazırlandığı belirgin; bu nedenle, Cem Yılmaz filmin aldığı tepkilere hiç değinmiyor. DVD'ye ağırlığını koyan ekler ise çekim hataları ve kullanılmayan sahneler. 3 filme yetecek kadar materyal çekildiği söylentilerine bakılırsa duruma şaşmamalı. 10 çıkarılmış sahne yaklaşık 10 dakika sürüyor. Çekim hataları ise 17 dakika. (El hareketleri ve küfürlerde "bip" yok!) Fotoğraf galerisinde eskizler ve afis tasarımları görülebilir.
Diğer: Yılmaz ve Sorak'ın yorumları. Müzik videoları (Al Bir de Buradan Yak - Sagopa Kajmer; Olduramadım - Özkan Uğur) Biyografiler. 25 sayfalık kitapçık. Fragmanlar.
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪✪✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Space Balls" (1987)
Mel Brooks'tan bir Yıldız Savaşları parodisi.

Hababam Sınıfı Serisi / 1975 - 1981

Y: Ertem Eğilmez - Kartal Tibet
O: Münir Özkul, Adile Nasit, Tarık Akan, Kemal Sunal, Halit Akçatepe, Şener Şen, Ayşen Gruda, Perran Kutman, İlyas Salman, Mehmet Ali Erbil, Şevket Altuğ
Bölge: 2 455 dk. (5 film)
Arzu Film / Gala

Uzun zamandır beklediğimiz Hababam Sınıfı DVD'leri elime geçtiğinde, yeni Hababamcılar askerlik macerasıyla sinemalarda boy gösteriyordu. Eski hababam, yeni hababam tartışmalarını da beraberinde getirerek... O yüzden, TV'lerde defalarca gösterilmiş olsa da, yeni seride neyin eksik olduğunu bir kez daha anlayabilme fırsatı yarattığı için güzel bir zamanlama.

İlk Hababam Sınıfı (1975) Mahmut Hoca'nın Özel Çamlıca Lisesine gelişini konu alıyor. Hababamcılar Mahmut Hoca'nın disiplin anlayışına var gücüyle direnseler de, onun sefkatli yüreğini keşfedince pes ediyorlar. İlk filmin başarısı üzerine aynı yıl çekilen "Hababam Sınıfı Sınıfta Kaldı"nın yayımlanması daha sonraya bırakılmış. "Hababam Sınıfı Uyanıyor"da (1976) haylazlar, köyden gelen yeni bir öğrenciyi ağırlıyor. Onunla epey uğraşıyorlar. Bu arada Mahmut Hoca'nın ticari zihniyetli müdürle sürtüşmesi artıyor. "Hababam Sınıfı Tatilde"de (1977) sınıf iyice senleniyor çünkü dört kız öğrenci geliyor. Yeni edebiyat öğretmeni de ayrı bir şenlik. Küstahlığına diyecek yok ve faka basanların saflarına o da katılıyor. Ama haylazlık bu kez çok ileri gidince Mahmut Hoca hepsini bir izci kampına gönderiyor. Orijinal kadrodan Halit Akçatepe bu kez yok. Kartal Tibet'in yönettiği "Hababam Sınıfı Dokuz Doğuruyor"un (1978) en unutulmaz öğesi, Perran Kutman'ın canlandırdığı namus kumkuması öğretmen tiplemesi elbette. Sınıf ise biraz kan kaybediyor. Kemal Sunal'ın eksikliği İlyas Salman ile telafi ediliyor. Bir ağa çocuğu olarak sınıfa katılan İlyas, sınıftakilere hükmetmeye çalışırken - artık sınıfta kızlar da var ya - iki

öğrenci arasında evliliğe kadar varacak bir ilişki gelişiyor. Klasik serinin son filmi "Hababam Sınıfı Güle Güle"de (1981) yönetmen koltuğuna tekrar Ertem Eğilmez dönerken, senaryoda Yavuz Turgul imzası dikkat çekiyor. Mehmet Ali Erbil, yeni atanan edebiyat öğretmeni Mehmet Bülbül rolünde...Bu son bölüm "Tatilde" bölümünün bir tür tekrarı sayılabilir.
Görüntü: 4:3 Tam Ekran. TV'de yayımlanan versiyonlardan pek farklı değil. Bazı bölümlerin jenerik yazıları yenilenmiş sadece. Yine de karelenmelerin olduğu VCD formatına göre daha avantajlı durumda.
Ses: Mono. Senkron kaymalarının mümkün olduğunca önüne geçilmeye çalışılmış. Diyaloglar anlaşılır düzeyde. Fon gürültüleri nadiren de olsa dikkat çekebiliyor.
Ekstralar: Yok.
KOLLEKSİYON: ✪✪✪✪
DVD: ✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Şaban Oğlu Şaban" (1977)
Dönemin en gözde komedi kadrosu Eğilmez çatısı altında.

GoodFellas - Sıkı Dostlar / 1990

GoodFellas - Sıkı Dostlar / 1990
Y: Martin Scorsese
O: Robert De Niro, Ray Liotta, Joe Pesci, Lorraine Bracco, Paul Sorvino
Bölge: 2 139 dk. (2 disk)
Türkçe altyazı
Warner Bros / Tiglon

Bir İtalyan - Amerikan mafya ailesinin arasında büyüyen ve şiddetle yoğrulan Henry Hill'in anılarını içeren kitabı "Wiseguys", mafya dünyasını patronların gözünden değil bir askerin gözünden aktarmasıyla, tam da böyle bir öykü arayan Scorsese için biçilmiş kaftan olmuş, sinema tarihinin en gerçekçi mafya filmlerinden birisi ortaya çıkmıştı. İlk gösteriminde, on beş dakika sonra salonu terk eden 40 kişiye sorarsanız fazla gerçekçi. Bu tepki üzerine filmdeki şiddetin ayıklanmasını isteyen stüdyo patronlarının tepkisine Scorsese'nin yanıtı ise şöyle: İmkansız! Çünkü bu şiddetin gerçekte nasıl olduğunu anlatan bir film. Günbegün şiddetle yatıp kalkan, o şiddetin bumerang etkisiyle ne zaman yüzleşeceğini düşünerek içi içini kemiren bir gencin hikayesi. Bu yüzdendir ki, sıkı dostları tarafından ona sık sık hatırlatılan "sakın dostlarını gammazlama" nasihati, hikayenin esas gerilim ögesi olarak öne çıkmaya başlıyor. Sonuçta, Harry'nin gözünde gammazlama giderek tek kurtuluş yolu haline geliyor. Evet, filmdeki şiddet bir hayli dolaysız ve hissedilir. Ancak onu bazı sinemaseverler için zorlu ve bas döndürücü bir deneyim haline getiren özelliği sadece bu değil. Scorsese'nin alışılageldik kalıpları kırma alışkanlığının en fazla hissedildiği filmlerden biriyle karşı karşıyayız aynı zamanda.

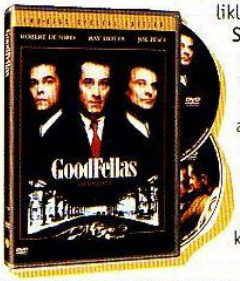

Görüntü: 1.85:1 Geniş Ekran. Daha önce yayımlanan versiyondaki kumlu görünümün önüne tamamen geçilmiş. Yenileme işlemi son derece başarılı ve dijital izlere kesinlikle rastlanmıyor.

Ses: Dolby Dijital 5.1. Ses miksi DTS kalitesinde bir doygunluğa ve dinamiğe sahip. Ses efektlerinin aktarımı mükemmel. Diyaloglar hiçbir şekilde uzaklaşmıyor ve çok net. Dönemin çarpıcı parçalarını içeren müzik kuşağının çevreleme etkisi ve derinliği dikkat çekici. Yakın tarihli filmlere ait DVD'lerin çoğunda rastlayamadığımız ustalıkta bir ses çalışması içeriyor.

Ekstralar: Set görüntülerinin de yer aldığı 30 dakikalık yapım belgeselinde, oyuncular kadroya dahil edilme süreçlerine dair anılarını dile getiriyorlar. 1990 yılına ait kısa bir De Niro söylesisi de bu belgesele dahil edilmiş. Henry Hill ve senarist Nicholas Pileggi ile yapılmış ayrı bir söylesi bulunuyor. (8 dk.) Günümüzün genç kuşak yönetmenlerinin bazılarının yer aldığı bölüme, Hughes kardesler, Antoine Fuqua, Richard Linklater, Joe Carnahan gibi isimler katılmış ve filmin kendi kariyerlerindeki etkisini heyecanlı yorumlarla dile getiriyorlar. (13 dk.) Yönetmenin senaryo üzerine aldığı notlar ve çizdiği eskizlerle karşılaştırmalı bir video da bulunuyor. (5 dk.)

Diğer: Yönetmen, oyuncular (Liotta, Bracco, Sorvino, Vincent) senarist, yapımcılar, editör ve görüntü yönetmeninin sesli yorumları. Henry Hill ve FBI ajanı Edward McDonald'ın beraber katıldığı ikinci bir sesli yorum seçeneği. Fragman.

FİLM: ✪✪✪✪✪
DVD: ✪✪✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"The Sopranos: 1.Sezon" (1999)
Mafya ailesine içeriden bakış.

The Cooler - Vegas'ta Son Şans / 2003

Y: Wayne Kramer
O: William H. Macy, Maria Bello, Alec Baldwin, Shawn Hatosy
Bölge: 2 102 dk.
Türkçe altyazı / dublaj
PRA Films

Bernie Lootz, kumarhane sahiplerinin ellerinden kaçırmamak için can attıkları bir yetenege sahiptir. Doğuştan sanssızdır ve sanssızlığı bulaşıcıdır. Para kazandırmaya başlayan bir masada kağıtlara dokunması, hatta oyun masalarının birine izleyici olarak katılması, o masayı soğutmaya yetiyor. Hırslı ve acımasız kumarhane sahibi Shelly, Bernie'nin bu yeteneğini sahiplense de Bernie gitme hazırlıkları içindedir.Bu hassas dönemde kumarhanedeki garson kızlardan birine aşık olmasıyla Bernie'nin hayatı çark ediyor. Hem de ne çark etme. Bernie, bir kumarhanede asla yapmaması gereken bir şey yapmaya başlıyor. Yani, aşkta kazanan biri olarak, kumarda kaybedenlere sans dağıtmaya...

Yönetmen Kramer'ın ilk yönetmenlik denemesi ilginç bir kimyaya sahip. Karakter gerilimini sürekli tırmandırmasına rağmen hınzırcasına komik, iç ısıtacak kadar samimi ve doğal. Bello ve Macy gerçekten izlemeye değer ilginç bir çift oluşturuyor ve yukarıda saydığımız formüle etkileri belirgin. Özgün bir senaryo, film boyunca seyirciyi hiç bırakmayan "iyi yönetmenlik" duygusu ve yönetmenlik başarısının başka bir ucuna işaret eden çarpıcı oyunculuklar. Özellikle kara film tonlarına sahip öykülerden hoşlananlara şiddetle tavsiye edilir.

Görüntü: 4:3 Tam Ekran. Orijinal görüntü formatının önemini bu sayfalarda defalarca yazıp çizdik; ama halen bu konuda ayak direten firmalar var ne yazık ki. Biz yine de yazalım. Görüntü ne denli temiz renklere ve keskin geçislere sahip olsa da, dijital kalıntılar bulunmasa da, filmin %30'unu görmemiş oluyoruz. (Orijinal formatı 2.35 olan filmlerde aynı müdahale, bu oranı %75'e kadar çıkarabiliyor.) Geniş ekran (16:9) televizyon sahibi seyircilerin yaşadığı ek sıkıntılar da cabası.

Ses: Dolby Dijital 5.1. Ses kuşağı çok hareketli değil. Doğal ayrıntılar başarıyla aktarılmış. Müziklerin çevreleme etkisi ve derinliği iyi. Diyaloglar uzaklaşma eğilimi göstermiyor, son derece net ve doğal.

Ekstralar: Oyuncularla yapılmış söylesi bölümünde, özellikle Baldwin keyifli bir söylesi veriyor. (21 dk.)
Türkçe altyazılı.

FİLM: ✪✪✪✪
DVD: ✪✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Casino" (1995)
Las Vegas'a Scorsese tarzı bakış.

PAUSE TUŞU

The Lord Of The Rings: The Return Of The King: Extended Edition (2003)
Dakika: 02:00:35
Peter Jackson'ın bu defaki minik rolünü sadece Kral'ın Dönüşü Genişletilmiş Versiyon'da izleyebiliyoruz. Korsan gemileri Gondor'a yaklaştığında, Ölüler Yolu'ndan henüz çıkmış olan Aragorn, Legolas'tan bir uyarı atışı yapmasını istiyor. Gimli'nin azizliğiyle ok, korsan Jackson'ı buluyor.

The Chronicles of Riddick / 2004

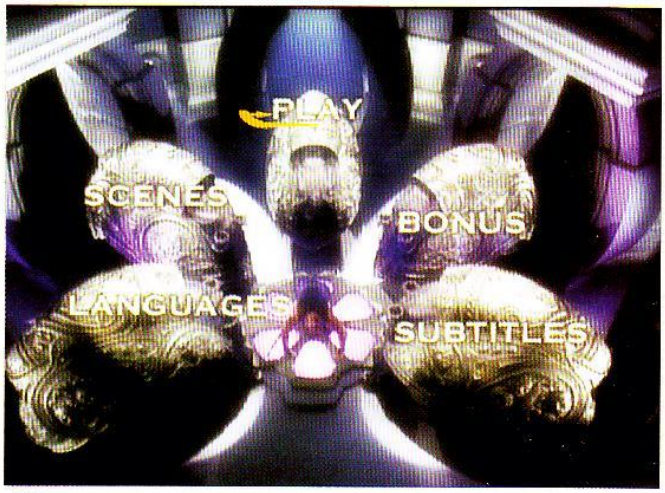

Y: David Twohy
O: Vin Diesel, Thandie Newton, Karl Urban, Colm Feore, Linus Roache, Judi Dench
Bölge: 2 114 dk.
Türkçe altyazı
Universal / Tiglon

Evrenin en paha biçilmez kanun kaçağı Riddick, karizmatik bir anti-kahraman olma yolunda emin adımlarla ilerliyor. Riddick'in peşinde hala ödül avcıları var; ama bu kez yolu, ırkları sindiren, direndikleri takdirde de gezegenleriyle birlikte yok eden "Necromonger"lar ile kesisiyor. Necromonger ırkı bir tür galaktik nirvana sayılabilecek alt evrene hakim bir ırk. Temelleri ise fazlasıyla On Emir'i çağrıştıran bir geçmişe dayanıyor. Ancak şiddet yanlısı yıkıcı tutumlarıyla en az Borg'lar kadar ürkütücü ve acımasızlar. Ayrıca Riddick, zoraki bir dünyayı kurtaran adam rolüne soyununca, bilmediği bir sırrını öğreniyor...Serinin devamı gelir mi bilinmez ama ikinci film fazla plastik görünmesi yüzünden Batı'da sinema yazarlarınca yapılmış "yılın en kötü 10 filmi" listelerinden bazılarına girmeyi başardı. Ne var ki bu plastik görünümü dinamik bir çatının üzerinde şekillendiği, B ruhu da nispeten korunduğu için (çoğu kez Buck Rogers bölümlerini andırıyor) makul karşılanabilir. Twohy ritim duygusu çok iyi bir yazar. Gerilimi kurmayı, hatta esleri kullanmayı çok iyi biliyor. İlk Riddick filminin (Pitch Black) unutulmaz gün batımı sahnesinin bir tür tekrarı sayılabilecek - Crematorium gezegenini patlamış mısıra çeviren - gün doğumundan kaçış sahnesi buna küçük bir örnek. (Eğer heyecanlı sahneleri tırnaklarınızı kemirerek izlemek gibi kötü bir alışkanlığınız varsa, bu sahneden önce eldiven giymenizi tavsiye ederiz.) Twohy, tüm hünerini tek bir büyük sahneye, örneğin cafcaflı bir finale saklamayı yeğleyen bir yönetmen değil. Bu yüzden de film pek sarkmıyor. Beri yandan, Kral Conan'ı anımsatan finali gördükten sonra Twohy'nin aklında ne tilkilerin gezdiğini ve Riddick'i nasıl bir akıbetin beklediğini, daha önemlisi onun anti-kahraman imajının zedelenip zedelenmeyeceğini merak etmemek imkansız. Seriye dönüştürülmesi düşünülen bir karaktere göre hiç de fena bir final sayılmaz. Hatta, Riddick'in sinema serüveninin - bu film dahil - asıl şimdi başladığını bile söyleyebiliriz.

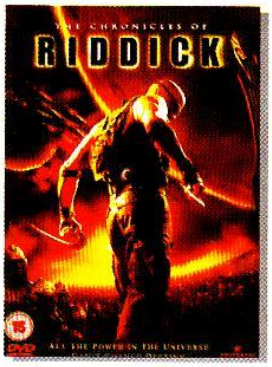

Görüntü: 2.40:1 Geniş Ekran. En küçük bir kusuru yok. Mükemmel.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Derin bas ve diğer alt frekans efektlerinin sarsıcı etkisi çok iyi. Ancak müzik çalışması, bu mükemmel aktarılmış dinamik ses miksinin arasında biraz ezilebiliyor, geride kalabiliyor.
Ekstralar: Twohy, Lucas'ın izlerini takip ederek, kendi evrenini oluşturmayı kafasına koymuş görünüyor; çünkü DVD'de yapım ekleri ve söyleşiler yerine sadece Riddick evrenine ait etkileşimli seçenekler bulunuyor. Örneğin ödül avcısı Toombs'un filmin giriş sahnesinden önceki olaylara ışık tutan seyir defteri bunlardan biri. Ekranın altında açılan pencereler aracılığıyla çeşitli bilgilerin aktarıldığı film izleme seçeneği de keza öyle. (Bu seçenek sadece İngilizce desteğine sahip.) 8 seti 360 derece dönebilen panaromik resimlerle inceleyebiliyorsunuz. Vin Diesel'in sunumuyla hazırlanmış bir video turu daha var. (3 dk.) Söyleşilerin yer aldığı tek yapım belgeseli görsel efektlere ayrılmış. (6 dk.) Evet, ekler oldukça zayıf ama DVD'nin ses ve görüntü kalitesi (janjanlı kapak tasarımı da dahil olmak üzere) filmi sevenler için yeterli bir kıstas sayılabilir. Eklerde Türkçe altyazı bulunuyor.
Diğer: Fragmanlar. Xbox Oyun Demosu: Kasaplar Körfezinden Kaçış.
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Pitch Black" (2000)
Karanlıktan korkar mısınız?

Pieces Of April - Annemler Yemeğe Geliyor / 2003

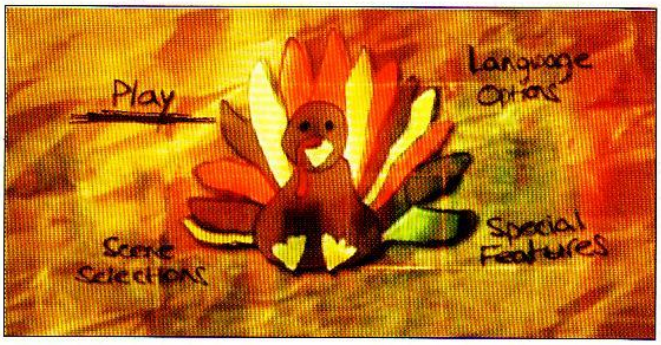

Y: Peter Hedges
O: Katie Holmes, Patricia Clarkson, Derek Luke, Sean Hayes, Oliver Platt
Bölge: 2 80 dk.
Türkçe altyazı
MGM / Tiglon

April, Şükran Günü yemeğine ailesini bekliyor. Fakat hindisini pişireceği fırın bozuk. Genç kızın bütün derdi bu. Kapı kapı dolaşıp fırın araması, komşusunu küçümseyici kahkahalarla güldürecek kadar önemsiz bir sorun değil mi? Üstelik bu kız, giyimiyle kuşamıyla, dövmeleri ve incik boncuklarıyla Şükran Günü yemeğini dert etmeyecek kadar uçan görünüyor. Üstelik bu kız, "Dawson's Creek"te yıllarca içimizi bayan temiz aile kızı Katie Holmes tarafından canlandırılıyor. Eften püften bir mesele, bazılarımız için pek umut verici olmayan baş rol oyuncusu. Şimdi arkamıza bakmadan kaçmamız mı gerekiyor? Şükür ki, hayır. Bu eften püften meselenin ardında bakın neler var. Kanserden ölmek üzere olan sirret bir anne ki Sinderella'nın üvey annesi bile bu kadının yanında melek kalır. Yıllarca ailede herkese çektirmiş, en çok da April'e. Bunun muhtemelen son yemeği olması dışında, geçmişteki alıp verememezliklerden kaynaklanan sayısız gerginlikler söz konusu. April'ın gözünde bu yemek, annesiyle barışması için son fırsat belki de. Yola koyulan aile fertleri birbirleriyle didişirken, April dışında olayı dert edinen tek kişi, görünüşe bakılırsa, evin mülayim babası... Bakalım kızını zenci bir oğlanla, her yanı graffiti kaplı bir binada yaşıyor bulunca mülayimliğini koruyabilecek mi? April'in komşuları kimler bu arada? İyi niyetlileri de var, kayıtsızları da, hindiye göz dikenleri de. Yemek saati yaklaştıkça gerilim tırmandığı için April, koşan Lola misali, bir aşağı bir yukarı dönüp duruyor. Anlayacağınız, muzip, sözünü sakınmaz, biraz gaddar, kesinlikle duygu sömürüsüne kaçmayan, politik Hollywood zırvalarına bulanmamış son kertede samimi bir bağımsız film bu. Ön yargılarınızı bir kenara bırakırsanız Patricia Clarkson'un Oscar adayı performansı yanınıza kar kalacak.

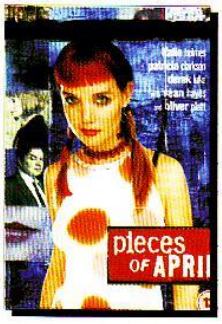

Görüntü: 1.85:1 Geniş Ekran. Dijital video ile çekilen filmlerde sıkça rastlanan kumlu görünüme çok nadiren rastlanıyor. Başarılı ve temiz bir transfer.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Ses kuşağı çok hareketli değil. Doğal ayrıntılar ıskalanmamış, müzikler yeterli derinliğe ve çevreleme etkisine sahip. Diyaloglar temiz ve net.
Ekstralar: Prova görüntüleri ve söyleşilerin yer aldığı kamera arkası belgeseli standart yapıda olmasına karşın, kendisini izlettiren yaratıcı bir üslupla hazırlanmış. (15 dk.) DVD'nin menü tasarımları son derece başarılı.
Diğer: Fragman, yönetmenin yorumu.
FİLM: ✪✪✪✪
DVD: ✪✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Thirteen" (2003)
Asi kızlar her yere gider.

The Lord Of The Rings: The Return Of The King: Extended Edition

(Kralın Dönüşü Genişletilmiş Versiyon) / 2003

The Lord Of The Rings: The Return Of The King: Extended Edition (Kralın Dönüşü Genişletilmis Versiyon) / 2003
Y: Peter Jackson
O: Ian McKellen, Elijah Wood, Viggo Mortensen, Sean Astin, John Rhyes-Davies, Orlando Bloom
Bölge: 1 251 dk. (4 disk)
Türkçe altyazı [Yok]
www.amazon.com

Sadece Kral değil DVD'lerin sahı da dönüyor bu kez. Yüzüklerin Efendisi üçlemesinin genis versiyonları öyle büyük bir basarı yakaladı ki, DVD piyasasında neredeyse her filmin uzun versiyonuyla karşılaşmaya basladık. Ne yazık ki, bunların pek azı üçlemenin uzun versiyonlarıyla boy ölçüsebilecek nitelikte. Kralın Dönüşü'nde de durum değişmiyor ve eklenen sahneler suni bir cilalamadan çok birer amaca hizmet ediyor. Bunların en başında ise senaryo gediklerinin önemli ölçüde doldurulması geliyor. Kitapları okumaya bir türlü fırsat bulamamış üçleme hayranları için önemli bir unsur. Aragorn'un Ölüler Yolu'ndan Pelennor meydanına nasıl ulastığı sorusu, keyifli ek sahnelerle görsel anlamda cevaplanmış örneğin. Film gösterime girdikten sonra duyulan hayal kırıklığı nidalarının başlıca kaynakları; Sauron'un Agzı, Saruman'ın Sesi ve Sifa Evleri sahneleri bu kez telafi edilmiş. (Sauron'un Ağzı mutlaka görülmeli!) Pelennor Meydanı muharabesi başta olmak üzere anahtar savas sahnelerinin gerilimi ve aksiyonu arttıran uzatılmış versiyonları ise tek kelimeyle nefes kesici. Karakterleri ayrıntılı betimleyen sahneler yine ihmal edilmemis. Denethor'un deliliğine, Eowyn'in karşılıksız askına ve akabinde filizlenen yeni birlikteliğine değinen bölümler var. Mekan sayısının artmasıyla birlikte genisleyen hikayede, betimleyici ek sahneler aracılığıyla karakter-mekan bağıntıları berrak hale getirilmis. Toplam 50 dakikayı bulan ek sahneler için DVD kitapçığındaki bölüm listesine gerekli işaretlemeler yapılmış.

Görüntü: 2.40:1 Genis Ekran. Kusursuz.

Ses: DTS ES 6.1. Ülkemizde yayımlanan versiyonun ses miksi mükemmeldi. Aynı ses miksini iç organları titreten DTS ile dinlemek ise apayrı bir deneyim.

Ekstralar: Bu denli büyük çaplı bir proje, elbetteki, beş yıldır birlikte çalışan ekibin derin bağlar geliştirmesine sebep olmus. Dolayısıyla, iki diske yayılmış özel eklerde, bu kez, teknik detayların yerine - onlar hakkında önceki setler sayesinde bilmediğimiz kalmadı zaten - duygusal anların ağır bastığı dikkat çekiyor. Yapım belgeselleri tümüyle ihmal edilmemis tabii. Minyatür tasarımları (20 dk.); set tasarımları (40 dk.); kostüm tasarımları (56 dk.); dublör çalışmaları ve binek hayvanlarının eğitimleri (30 dk.); dijital efektler (42 dk.); mekan araştırmaları (16 dk.) kendilerine ayrılmış başlıklarda izlenebiliyor. Yapım sonrasına ayrılmış belgeseller ise 3 başlığa bölünmüş. Kurgu, müzik, ses efektleri. (98 dk.) Kullanılmayan fikirler, bazıları filme çekildigi halde son kurguya dahil edilmedikleri için, yönetmenin artistik tercihlerinin ana hatlarının çizildiği özel ekte izlenebiliyor. 25 dakikalık bu ekin ilginç ayrıntılarından biri Aragorn ile Sauron arasında geçen düello. Bu sahnenin animatik videosu da konulmus. (5 dk.) Tolkien uzmanlarının açıklamalarının yer aldığı Tolkien belgeselinin üçüncü bölümü (30 dk.) ve etkileşimli Orta Dünya haritası "Genisletilmis Versiyon" setlerinin değişmez ekleri olarak diskte yerlerini almış. Bir video güncesi sayılabilecek "Orta Dünya Kamerası" adlı 73 dakikalık ek, setteki acı tatlı tüm anıları gözler önüne seriyor ve bir çok bakımdan çok etkileyici. Veda konusmaları ve veda sürprizleri gibi ayrıntıların yanısıra, Mortensen ile Boyd arasındaki umulmadık yakınlaşma gibi kafa karıstırıcı anlar da iceriyor. Yeni Zelanda'da yapılan görkemli dünya galasından ve diğer galalardan görüntüler ayrı bir ekte izlenebiliyor. (25 dk.) Kanserden ölen genç sinemacı Cameron Duncan'ın usta işi kısa filmleri DFK6498 (5 dk.) ve "Strike Zone" (11 dk.) göze ilk anda alakasız gelebilir. Diske niçin konulduklarının yanıtını ise Peter Jackson, Duncan'a ayrılmış 32 dakikalık belgeselde bizzat veriyor. Eklerde İngilizce altyazı bulunuyor.

Diğer: Jackson, Walsh, Bowens, oyuncular ve teknik ekibin sesli yorumları. Set fotoğrafları ve eskiz galerileri (sanatçıların sesli yorumlarıyla). Mümkül Çatışması'nın çok açılı izleme seçeneği. (30 sn.) Sürpriz yumurtalar. (Bkz. Teknik Servis)

FİLM: ✪✪✪✪✪
DVD: ✪✪✪✪✪

Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"LOTR: The Two Towers: Extended" (2002)
Yine hacimli bir paket, sevdiğiniz filmin en doyurucu hali.

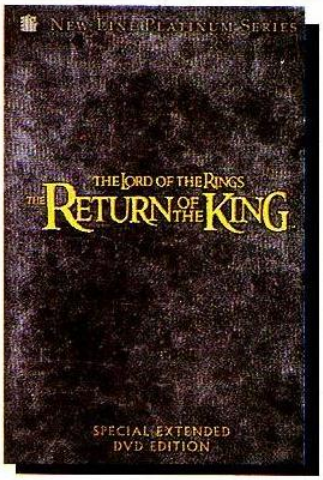

YENİLER

1.BÖLGE

www.amazon.com

My Own Private Idaho: Criterion - 1 Mart
Zatoichi: Complete Set - 8 Mart
Fear X - 8 Mart
Sword of Doom - 15 Mart
Toolbox Murders - 15 Mart
Kojak: 1.Sezon - 22 mart
Mango Yellow - 22 Mart
Star Wars: Clone Wars Vol.1 - 22 Mart

2.BÖLGE

www.sendit.com

Corporation - 7 Mart
Goldfish Memory - 7 Mart
Gotcha! - 7 Mart
Kolya - 7 Mart
Layer Cake - 7 Mart
Blue in the Face - 8 Mart
Romper Stomper - 14 Mart
Anatomy of Hell - 21 Mart
Arrested Development: 1.Sezon - 21 Mart
Bubba Ho-Tep - 21 Mart
Chaos - 21 Mart
Critters - 21 Mart
My Architect - 21 Mart
Save The Green Planet - 21 Mart
Carnages - 28 Mart
Rome, città aperta - 28 Mart
Shakespeare Animated - 28 Mart

TÜRKİYE

Kral Arthur
MASH
Bana Bir Seyhler Oluyor
High Noon
Double Jeopardy
Scandal
American Splendor
Alice Doesn't Live Here Anymore
Eski Açık San Desene
Warriors of Heaven & Earth
There is No Business Like Show Business
Red Corner
Isıklar Sönmesin

GELECEK SAYIDA:

Kral Arthur
MASH
Warriors of Heaven & Earth

Starsky & Hutch / 2003

Y: Todd Phillips
O: Ben Stiller, Owen Wilson, Snoop Dogg
Bölge: 2 101 dk.
Türkçe altyazı / dublaj
Buena Vista HE / Tiglon

Düşük belli kot pantolonlar, gülünç isimler, hepsinden daha gülünç saç stilleri, kükreyen motorlar, bikinili sarışın kızlar, vavaalı cıstaklı müzikler, dünyanın en saçma sapan devriye arabası "hareli domates". 70'lerin çok sevilen, bizde ise pek tanınmayan aynı adlı kült TV dizisi, biraz geç de olsa, TV dizilerinin sinemaya yeniden uyarlandığı furyadan nasibini alarak komedide sempatik bir ikili oluşturan Stiller ve Wilson'u yeniden biraraya getirdi. Amirleri bir yana, birbirleriyle de pek iyi geçinemeyen Dave Starsky ve Ken Hutchinson bir türlü yakalanamayan uyusturucu tacirini faka bastırmaya uğrasırlarken, genellikle faka basan kendileri oluyor...TV dizisi 1975'te ilk gösterime girdiğinde Amerikalılar'ı daha önce görmedikleri bir seyle yüz yüze getirerek büyük keyif yaratmış ve 88 bölüme kadar ulaşmıştı. Stiller'dan o denli yenilikçi ve taze bir şey beklemesek de onun parodi yeteneğine dayalı beklentilerimiz bu kez karşılığını bulamamıştı. Artık daha ziyade Olacak O Kadar türü komedilerde gördüğümüz, makyajla kılık değiştirme esprisine dayalı demode mizah anlayısı bir noktadan sonra kabak tadı verebiliyor. Stiller ise kendisini tekrarlamakla mesgul.

Görüntü: 2.35:1 Genis Ekran. Keskin geçislere sahip, dijital izlerin bulunmadığı son derece temiz bir transfer.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Müzik kusağı bir hayli hareketli ve diskin en kulak dolduran yanı da bu. Ahbap polisler komedisi olmasına karsın aksiyon sahnelerinde cok fazla hareketlilik beklememek gerekiyor. Diyaloglar temiz ve uzaklasma eğilimi göstermiyor.
Ekstralar: 6 silinmis sahne içinde orijinal S&H oyuncuları Soul ve Glazer'ın yer aldığı bir sahne de bulunuyor. (6 dk.) Diğer ekler ise söyle sıralanıyor: Snoop'un kendi kostümlerini anlattığı Huggy Bear'in Gardırobu belgeseli (3 dk.) Kamera arkası ve görüntülerin yer aldığı standart tamtım belgeseli. (9 dk.) Çekim hataları (5 dk.) Yönetmenin yorumu ve fragmanlar. Eklerde Türkçe altyazı bulunuyor.
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Zoolander" (2001)
Stiller ve Wilson'dan podyum parodisi.

The Stepford Wives - Stepford Kadınları / 2004

Y: Frank Oz
O: Nicole Kidman, Matthew Broderick, Bette Midler, Christopher Walken, Glenn Close
Bölge: 2 89 dk.
Türkçe altyazı
Dreamworks / Tiglon

Çalıştığı TV sebekesinde sansasyonel programlarıyla ünlenen Joanne, beklemediği bir anda isinden kovulunca (bes kisinin hastanelik olmasıyla sonuçlanan bir yarışma programının mimandır) sinir krizi gecirir ve kocasını da alıp Stepford kasabasına yerlesir. Eski moda görünümlerine karsın, üstün teknolojiyle donatılmış evlerde yasayan Stepford sakinlerinin en tuhaf özellikleri ise kadınlarının "mükemmel" oluşudur...
Hollywood'un en açık, en çekincesiz yazarlarından biri olan Paul Rudnick'in uzun süreden beridir yazdığı en eğlenceli senaryosunda, bir "gay" kalemin tüm hınzırlığını bulmak mümkün. Orijinali tedirgin edici bir kara film olan ve Ira Levin'in romanına dayanan hikayeye erkek-kadın rollerini muzipçe igneleyen bir tat getirilmis. Zaten onca teknolojik gelismisliğe rağmen kostüm tasarımlarının ve saç stillerinin 50'li yılları çağrıstırması da orijinal yapıma küçük bir saygı durusu niteliği tasıyor. Tabii yine de, Rudnick'in - çoğu kez fazla kisisel - sakalarını, tası gediğine koymalarını veya karikatürize dramatik sahnelerini cok fazla ciddiye almamak gerekiyor. Hikayenin potansiyelindeki ağır tonu daha karmasık hale getirip mesajların altını kalın kalın çizerek gülünç duruma düsme riski de bulunuyor çünkü. Bu tuzağa düsmemek için yazar, dolaysız, basit ve alısılageldik yöntemlerden yararlanıyor. Oyuncu kadrosu müthis keyifli (Kidman ve Close sahne çalmak için yarıs halinde) filmin - biraz da David Arnold'un müziğinin etkisiyle - Burton / Waters karısımı havası da pek hos.
Görüntü: 1.85:1 Genis Ekran. Can sıkıcı hiçbir kusuru bulunmayan temiz bir transfer.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Film diyalog ağırlıklı ilerliyor. Diyaloglar temiz ve doğal tonlarında. Müziklerin çevreleme etkisi ve derinliği iyi. Sınırlı sayıdaki ses efektleri çarpıcı değil; ancak aktarımı basarılı.
Ekstralar: Söyleşiler ve set görüntülerinden oluşan standart yapım belgeseli 4 başlığa bölünmüs. (28 dk.) TV için hazırlanmış yapım belgeseli de aynı yapıda ve ilginç ayrıntılar tasımıyor. (19 dk.) 6 silinmis sahne içinde en ilginci Midler'ın teknolojik marifetlerini gösterdiği sahne. (10 dk.)
Diğer: Yönetmenin yorumu. Çekim hataları (5 dk.) Fragmanlar.
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"In & Out" (1997)
Rudnick, Kevin Kline'ı dolaptan çıkarıyor.

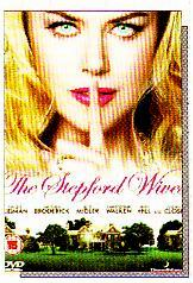

TEKNİK SERVİS

Kral'ın Dönüşü genisletilmis versiyonda iki sürpriz yumurta bulunuyor. Birinci disktekine ulaşmak için "Sahne Seçimi" bölümünün en son sayfasına gidin ve "Gondor Kuşatması"nın üzerine gelip aşağı ok tusuna basın. Yüzük sembolü belirdiğinde ENTER / OK tusuna basın. Dominic Monaghan ve Elijah Wood'la yapılmış 9 dakikalık bir "güya söylesi" izleyeceksiniz. İkinci sürpriz yumurta için aynı sayfada bu kez "Fan Club Credits"in üzerine gelip asagı ok tusuna basın. Yöntem aynı. Yüzük belirince ENTER / OK. Ben Stiller ve Peter Jackson'ın yer aldığı MTV film ödüllerinden alınmış 6 dakikalık klip karşınızda.

Gelelim "I, Robot" DVD'sinin sürpriz yumurtalarına. Bes yumurtanın hepsi de ikinci diskte ve "Day Out Of Days" başlığı altındaki menülere saklanmış. İlk üç tanesi dijital efekt yapımcılarının esprili müdahalelerini içeriyor. Önce bu başlıkta "Following Bread Crumbs"a kadar gelin. "Alex's Introduction" üzerinde yukarı ok tusuna basın, sarı devre belirince ENTER/OK tusuna basın. Aynı islemi "You Are Experiencing..."; "One on One" ve "Will Smith's Wild Ride" sayfalarında da yapınca üç farklı yumurtaya ulasacaksınız. Her seferinde "Alex's Introduction" üzerindeyken yukarı ok tusuna basmayı unutmayın. Son yumurta için "Conclusion" sayfasına ilerleyin. "It's a Wrap Rap" başlığı üzerinde yukarı ok tusuna basın ve devre çıkınca OK'leyin. Klaket tutmanın zorluğu üzerine esprili bir klip daha izleyeceksiniz. Biraz el oyalasa da tüm yumurtaları izlemeniz yaklaşık bir buçuk dakikanızı alacak. Geçmis olsun.

Müzik alanında BMG sirketiyle yapılan birleşmenin ardından ünvanını "Sony BMG Music" olarak değistiren Sony, Columbia Tristar ürünlerini de "Sony Pictures Entertainment Company" adı altında topladı. "Columbia Tristar Home Entertainment", bundan böyle "Sony Pictures Home Entertainment" markasıyla faaliyet gösterecek. Sony, yakın tarihte MGM ürünlerini de dvd-vcd formatında sinemaseverlerle bulusturmaya baslayacak.

David Lynch hayranları sıkı durun. Yönetmen biri hariç bütün kısa filmlerini biraraya toplayarak DVD formatında yayımladı; ancak bu DVD sadece internet üzerinden, www.davidlynch.com adresinden satın alınabiliyor. DVD'nin satış fiyatı 40 dolar civarında.

Species: Special Edition / 1995

Y: Roger Donaldson
O: Ben Kingsley, Michael Madsen, Alfred Molina, Forest Whitaker, Marg Helgenberger, Natasha Henstridge
Bölge: 2 104 dk. (2 disk)
Türkçe altyazı
MGM / Tiglon

Bilim adamlarının son 30 yıldır dünya dışı türlerin varlığını tespit etmek için yürüttügü SETI projesi meyvesini vermistir. Uydudan alınan yabancı bir türe ait DNA kod dizisi, insan DNA'sı ile birlestirilerek melez bir tür yaratılır. Ne var ki, bilim adamları, uysal bir kız çocuğu görünümündeki bu melez türün yaratabileceği tehlikeyi ön görünce, onu yok etmeye kalkısırlar. Deney basarılıdır; ancak imha girisimi o kadar sanslı degildir. Laboratuvardan kaçan Sil, türünün hızlı büyüme evrelerini çabucak geçerek, yetiskin bir kadın formuna bürünmüstür bile. Bu takip etmesi güç üstün canlıyı yakalamak için özel bir ekip biraraya getirilir. Sil üremek için uygun çift ararken geride korkunç cesetler bırakmaya baslamıstır... "Species" gösterime girdiği yıl, "Alien" dan sonra ilk kez büyük bir stüdyo için yaratık tasarımı yapan H.R.Giger'in imzasını tasımasıyla ilgi çekmisti. Çiftlesme derdindeki yaratık fikri, B filmi kalıplarına çok yakın durması bir yana, bu essiz sanatçının imgelemiyle mükemmel bir uyum sağlıyor denebilir. Asıl meslegi mankenlik olan, hiç oyunculuk deneyimi bulunmayan ve Sil'i ikna edici bir ürkütücülükle canlandıran Henstridge de hos bir kesif olmustu. Kutup Ekspresi sayesinde su sıralar kulağımıza sıkça çalınan hareket yakalama (motion-capture) tekniğinin ilk uygulamalarından biriydi. Özellikle finalindeki dijital efektleri günümüz izleyicisine bir hayli yapay ve eskimis gelebilir. Bu bakımdan, Richard Edlund imzalı plastik efektler, akılda kalıcı sahneler yaratma konusunda, çok daha etkili.

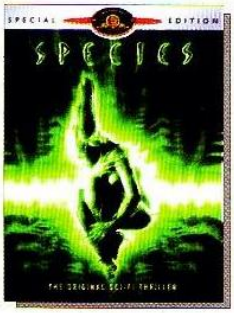

Görüntü: 2.35:1 Genis Ekran. Dijital izlerin ve kirlenmelerin bulunmadığı son derece temiz bir transfer.
Ses: DTS. Derinlik duygusu, özellikle müziklerde, çok iyi. Ses efektleri derin baslarla zenginlestirilmis. Ayrıntılar ıskalanmıyor. Diyaloglar temiz ve net.
Ekstralar: Üç baslığa bölünmüs yapım belgeseli, güncel söylesilerle sette yapılmıs söylesileri kaynastırıyor. Kamera arkası görüntüleri ve filmden kliplerle sık sık bölünen bu söylesiler arasında, senarist Dennis Feldman'ın öyküyü olusturma sürecine ve yapım sonrası hayal kırıklıklarına değindiği bir bölüm de bulunuyor. (46 dk.) Giger'i atölyesinde, hazırladığı maketleri açıklarken izleyebileceğiniz 12 dakikalık videonun yanısıra, serinin üçüncü filminin setinden görüntüler içeren 5 dakikalık bir tanıtım belgeseli de bulunuyor. **Diger:** Yönetmen, yapımcı, oyuncular (Henstridge ve Madsen) ve teknik ekibin yorumları. Özel efektler yapım belgeseli. (15 dk.)
FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪✪✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Species II" (1998)
Sil, erkegini buluyor.

Undead / 2002

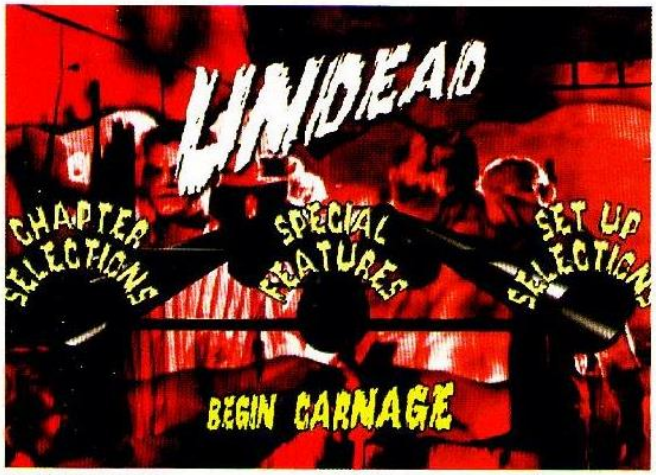

Y: Spierig Brothers
O: Felicity Mason, Mungo McKay, Rob Jenkins, Lisa Cunningham, Dirk Hunter
Bölge: 4 100 dk.
Türkçe altyazı [Yok]
www.atlanticdvd.com.au

Berkeley kasabası, bir göktası yagmurundan sonra zombilerle kaynamaya baslar. Balıkçı Marion'un barakasında kapana kısılan bes kisi, kurtulmanın yollarını ararken olaylarda uzaylıların parmağı olduğunu düsünen Marion, gözü kara bir plan uygulamaya koyar. Marion'un bu sekilde düsünmesinin haklı sebepleri vardır... Avusturalya'dan yeni bir Peter Jackson vakası çıkıyor olabilir mi? Doğrusu, Toronto Film Festivali'ndeki özel gece yarısı gösteriminden sonra göklere çıkartılan Peter ve Michael Spierig kardesler için herkes ağız birliğiyle aynı soruyu soruyor. Daha önce küçük bütçeli zombi filmleriyle "eglenen" ikiz kardesler, bir hayli komik ve yaratıcı bu kan revan gösterisiyle dikkatleri üzerlerine çekmeyi basardılar. İleride Hollywood'a geçis yapmaları muhtemel oyuncuları, çok iyi tasarlanmıs ve uygulanmıs dijital ve mekanik özel efektleri, hem de kendisini ciddiye almayısıyla, düsük bütçeli bir B filmine göre, göze oldukça nitelikli görünüyor. Film, balıkçı Marion karakterinin Snake Plissken'in tahtını zorlayan (!) karizması, "z" ile baslayan kelimeyi dert etmemesi, hatta zombi balıkları ile bir sürü tuhaf gelismeye ve sürprize gebe. Gerçi hikaye bir süre sonra öyle karman çorman hale geliyor ki olan bitenlere anlam vermeye çalışmanız bosuna. (Bu durumu "X-Files zombi filmleriyle bulusuyor!" diye niteleyip isin içinden çıkanlar olmustu.) Her B filmi gibi kusurları da var tabii. Örneğin; kardesler çogu kez ne yapacaklarını sasırmıs bir halde donakalıyor, sarsaklasıyorlar. Kulübeli korku filmlerine göndermelerle dolu kapalı/dar mekan çekimlerin kurgusunda akıcılığa ve tempoya hakim olamıyorlar. Yine de tüm bu kusurlar, verdikleri ısığı gölgelemiyor. Evet, gelismis bilgisayarları olan herkesin sinema filmi çekebildiği bir dönemdeyiz. Neredeyse aynı kosullarda çalısan Spierig kardeslerin (özel efektleri de kendileri yapmıs) filmi ise imkansızlığın yaratıcılığa engel olmadığını bir kez daha hatırlatan güzel bir örnek. DVD'si Amerika ve Avrupa'da ancak iki yıl içinde yayımlanması beklenen filmi bir an önce kesfetmek isterseniz, künyesinde verdiğimiz Avusturalya tabanlı internet adresinden güvenle satın alabilirsiniz.

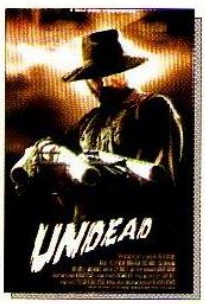

Görüntü: 1.85:1 Genis Ekran. Karanlık sahnelerde ayrıntı duygusu çok iyi degil ve kumlanmalar görülebiliyor. Renk filtreleri ile müdahaleye ugramıs görüntüler genellikle temiz; ancak keskin geçislere sahip degil. Dijital kirlenmelere rastlanmıyor.
Ses: Dolby Dijital 5.1. Ses efektleri derin baslarla güçlendirilmis. Filmin hır gürüne uygun, keskin detaylar tasımayan, çevreleme etkisi iyi, iddiasız bir miks çalısması. Diyaloglar bazen uzaklasma eğilimi gösterebiliyor.
Ekstralar: Yapım belgeseli (35 dk.) Toronto Film Festivali Gece Yarısı Çılgınlığı özel gösteriminden görüntüler, yönetmenlerin seyirci sorularına verdikleri yanıtlar. Ses kaydı iyi olmadığı için takip etmek güç. (9 dk.) Zombi efektleri ve koreografileri. (2 dk.) Kamera ve makyaj testleri. (4 dk.) Animatik karsılastırmalı sahneler. (12 dk.) 4 silinmis, 3 uzatılmıs sahne (11 dk.) Alternatif acılıs jeneriği. Eskiz ve fotograf galerileri. Yönetmenlerin, oyuncuların ve teknik ekibin sesli yorumları. Biyografiler. Fragmanlar.
FİLM: ✪✪✪✪
DVD: ✪✪✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Braindead" (1992)
Kan revan ancak bu kadar komik olabilir!

Who's That Knocking At My Door - Kapımı Çalan Kim? / 1968

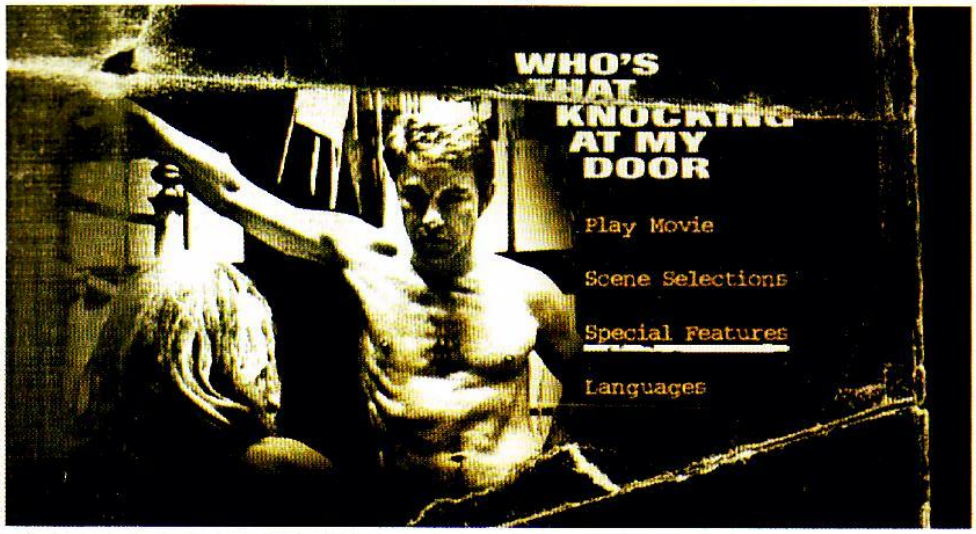

Y: Martin Scorsese
O: Harvey Keitel, Zina Bethune
Bölge: 2 86 dk.
Türkçe altyazı
Warner Bros / Tiglon

Scorsese'nin ilk uzun metrajlı filmi, New York'ta arkadaslarıyla hovardalık eden issiz güçsüz bir gencin kolej mezunu bir kıza aşık olmasını konu alıyor. Yönetmenin Fransız ve İtalyan Yeni Dalga akımına, Amerikan bağımsız sinemacılarına duyduğu ilgisi kendisini belli ederken, filmin senaryosu öz yaşamöyküsel izler de tasıyor. Zaten J.R. karakterinin dinsel günah ve saflık arasında gidip gelen, çagdaş kent insanının iki yüzlülüğüne parmak basan çelişkili yaşamı - Scorsese'nin aldıgı papazlık eğitiminin hikayedeki gölgeleri olması bir yana - daha sonra yönetmenin filmografisinde sıkça karsımıza çıkacak temalardan birisi haline gelecektir. Yönetmen, ilk filmini çok zor koşullarda, kopuklukların yasandıgı genis bir zaman diliminde tamamlayabildiği için bunun etkileri filmde rahatlıkla hissedebiliyor. Bazen bir kolajı andırması ve bütünlük hissi vermemesi, herhalde, bu durumun en tipik göstergelerinden biri. Örneğin, filmin ortalarına denk düsen ve The Doors'un "The End" parçasının eslik ettigi hipnotize edici bölüm,öykünün bir kırılmaya ihtiyacı olduğunu düsünen yapımcıların verdiği ilhamla gerçekleştirilmis. Son bir not olarak, filmin ilkleri arasında Keitel'in oyunculuk kariyerinin baslangıcının yer aldığını da belirtelim.

Görüntü: 1.85:1 Genis Ekran. Diskte 2000 yılında yenilenen kopya kullanılmış. Farklı kopyaların en saglam kısımları arasından derlenerek yapılan bu tür yenileme islemlerinde en sık rastlanan pürüz, aynı sahnelerde gerçeklesen kontrast farklılıklarıdır. Burada da bu baglantı noktaları kendilerini belli ediyor. Hasarlı görünüm ise filmi olduğundan çok daha yaslı gösterebiliyor bazen.

Ses: Mono. Orijinal ses kusagı eksiksiz aktarılmış. Doğal fon gürültüleri - parazit ya da tıslama değil - yerli yerinde. Müzik kusağı tek kanal etkisi nedeniyle derinlige sahip olmasa da metalik tonlardan uzak ve kayıplara uğramıyor. Diyaloglar bazen boğuklasabiliyor.

Ekstralar: 13 dakikalık bir söyleşide yönetmen asistanı Marduk Martin anılarını anlatıyor.

Diğer: Scorsese ve Martin'in sesli yorumları.

FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Alice Doesn't Live Here Anymore" (1975)
Scorsese filmografisinin tek kadın filmi.

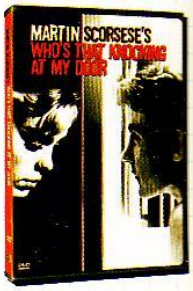

Real Women Have Curves - Kadın Dediğin / 2002

Y: Patricia Cardoso
O: America Ferrera, Lupe Ontiveros, George Lopez
Bölge: 2 99 dk.
Türkçe altyazı
HBO / Tiglon

2002 Sundance Bağımsız Filmler Festivali'nde boy göstermis makul bir kadın filmi. Amerikan televizyon dünyasının en aklı basında islerini kotaran stüdyosu HBO tarafından sahiplenilmesi bosuna değil; çünkü "egitici ögretici" yanı biraz agır basıyor. Kübalı bir ailenin küçük kızı Ana, okulunda çok basarılı bir kolej ögrencisi olmasına karsın baskıcı annesinin gölgesinde eziliyor. Sısmanlığı yüzünden sürekli elestiren annesi (üstelik kendisi de sisman) onun ablasının dikişhanesinde çalışmasını, bir an önce evlenmesini - çünkü 22 yasına basan bir kız onun gözünde evde kalmıs sayılıyor - namusunu korumasını istiyor. Bunları isterken de tipik baskıcı anne davranısıyla sahte agrılar ve hastalıklarla duygu sömürüsüne basvuruyor. Oysa Ana, bir kadının kendi vücuduyla barısık olabileceğinin, sismanlıgın kendisine has güzelliği olduğunun, ayrıca bir kadının sadece doğurganlığıyla değil fikirleriyle de değer görebileceğinin bilincinde... Josefina Lopez'in kendi oyunundan senaryolaştırdığı film bazen didaktik olsa da yeterince samimi.

Görüntü: 1.85:1 Genis Ekran. Renkler temiz ve keskin geçislere sahip. Rahatsız edici hiçbir kusuru yok. Mükemmel.

Ses: Dolby Dijital 5.1. Filmin sıcak latin müzikleriyle dolu bir müzik kusagı var. Epey keyifli.

Ekstralar: İki yapım belgeseli (22 dk.) ve Ana'nın bir yıl sonrasını gösteren 4 dakikalık alternatif sonun yanısıra yönetmen, senarist ve oyuncuların yorum seçenekleri de bulunuyor.
Eklerde Türkçe altyazı yok.

FİLM: ✪✪✪
DVD: ✪✪
Bunu Sevdiyseniz Deneyin:
"Bend It Like Beckham" (2002)
Kızlar futbol oynamaz!

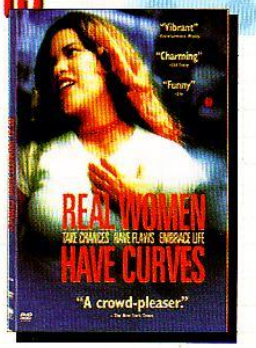

Sin Ton Ni Sonia - Mutsuzluğun Hikayesi (2003)

107 dk. - Sony
1.85:1 - DD 5.1. - T.A.
Meksika'dan kafası bir hayli karışık, renkli bir corba. Çorba diyoruz çünkü hikayesinde medyum cinayet masası dedektifinden tutun, organ hırsızlığı yapan 75 yasında bir seri katile; telepatik sevgiliden, güneş ışığından nefret eden sosyopat bir hacker'a kadar hersey var. Uçuk kaçık olmayı istemekle öyle olunmuyor tabii. Bir hayli renkli ve cafcaflı görselliğiyle bir dereceye kadar oyalayıcı. Çok sey beklemeden...
Ekstralar: Fragmanlar.
Film: ✪✪◡
Görüntü: ✪✪✪✪◡
Ses: ✪✪✪✪◡
Ekstra: ✪◡

Honey (2003)

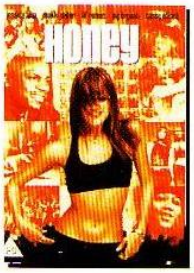

90 dk. - Tiglon
1.85:1 - DTS - T.A.
80'lerin sabun köpüğünden daha hafif dans filmlerinin geleneği, hip-hop akımına uyarlanarak, sürdürülüyor gibi. Bu filmler, türdasları gibi kült seviyesine ulasabilecek mi, zaman gösterecek. "Dark Angel" dizisiyle tanınan Jessica Alba, Mekhi Phifer ve Missy Elliott'ı biraraya getiren bu film; arada bir fıkırdayan, duygusal soslu, uzun metrajlı bir Aguillera klibi izlemek isteyenlerin ilgisine layık.
Ekstralar: Yapım belgeseli (11 dk.); silinmis ve uzatılmıs sahneler (33 dk.); çekim hataları (4 dk.); Honey gibi dans etmek (9 dk.); 3 müzik videosu; Blaque videosunun kamera arkası (6 dk.); Alba ve Woodrull'un sesli yorumları.
Film: ✪✪◡
Görüntü: ✪✪✪✪◡
Ses: ✪✪✪✪◡
Ekstra: ✪✪✪◡

1984 (1984)

95 dk. - Tiglon
1.85:1 - DD 2.0 - T.A.
George Orwell'in totaliter rejim kabusu üzerine karanlık bir tablo çizdiği ünlü romanının sinema uyarlaması, en son Biri Bizi Gözetliyor yarısmalarına ilham kaynağı olmustu hatırlarsanız.Yönetmen Michael Radford, kitabı okumamıs olanlar için bir yığın soru isaretine açık kapı bıraksa da, boğucu atmosfer ile izleyiciye korku vermekte basarılı. John Hurt ve Richard Burton (bu filmden sonra öldü) arasında geçen iskence sahneleri ise kolay kolay akıldan çıkacak gibi değil. Müziklerde Eurythmics imzasının bulunması da ilginç ayrıntılardan biri. Hatta, Annie Lennox'un konuk oyuncu olarak göründüğü bir sahne bulunuyor.
Ekstralar: Fragman.
Film: ✪✪✪◡
Görüntü: ✪✪✪◡
Ses: ✪✪✪◡
Ekstra: ✪◡

Arkadaşım Şeytan (1988)

90 dk. - Gala
4:3 - Mono
Atıf Yılmaz'ın bir dönem fantastige merak salmasının ürünlerinden biri. MFÖ grubunun müziklerini ve grup üyelerini oyuncu olarak ağırlamasıyla dönemin popüler zevklerine hitap etmeyi de amaçlamıstı. Bir türlü tutunamayan müzisyen Fatih'in bir gece canına tak ediyor ve seytana ruhunu satmaya bile razı olduğunu söylüyor. Bu isteğini derhal yerine getiren seytan Fatih'in isteklerini tek tek yerine getirmeye basliyor...Ümit Ünal'ın senaryosundaki "Angel Heart" benzerlikleri, özellikle yumurta mevzusu, akabinde araklama mı değil mi tartısmalarını beraberinde getirmisti.
Ekstralar: Yok.
Film: ✪◡
Görüntü: ✪◡
Ses: ✪◡
Ekstra: ✪◡

Manisa Tarzanı (1994)

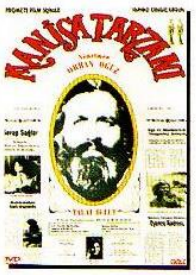

90 dk. - Gala
4:3 - Mono
Yasamını doğa ve insan sevgisine adayan, çevre gönüllüsü, istiklal madalyası sahibi eski asker Ahmet Bedevi'nin gerçek yaşam öyküsüne dayalı film 31.Antalya Altın Portakal Film Festivali'nde en iyi senaryo ve en iyi üçüncü film ödüllerini almıstı. Orhan Oğuz'un yönettiği filmde, ölü doğayı yesillendirme mücadelesi sırasında deli yaftası yiyen, hatta casuslukla itham edilen Manisa Tarzanı lakaplı Ahmet Bedevi'yi Talat Bulut canlandırıyor.
Ekstralar: Yok.
Film: ✪✪◡
Görüntü: ✪✪✪◡
Ses: ✪✪◡
Ekstra: ✪◡

The Odessa File (1974)

123 dk. - Sony
2.35:1 - Mono - T.A.
II. Dünya Savasının üzerinden yirmi yıl geçmesine rağmen Naziler gizli varlıklarını Odessa adlı bir örgütün çatısı altında toplamıs ve faaliyetlerine devam etmektedirler. Esas amaçları ise özel füzelerle İsrail'i haritadan silmektir. Odessa'nın varlığından tesadüfen haberdar olan bir gazeteci (Jon Voight) her ne pahasına olursa olsun aralarına gizlice karısıp örgütü gün ışığına çıkarmaya niyetlidir... Frederick Forsyth, filme kaynaklık eden romanının girisinde Odessa örgütünün kurmaca olmadığını belirtiyor. Ancak filmin etki gücü, döneminin diger siyasal kurgu örneklerine kıyasla, bir hayli zayıf.
Ekstralar: Fragmanlar.
Film: ✪◡
Görüntü: ✪✪✪◡
Ses: ✪✪◡
Ekstra: ✪◡

Win A Date With Tad Hamilton (2004)

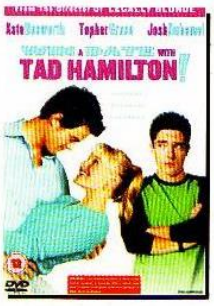

92 dk. - Tiglon
2.40:1 - DD 5.1. - T.A.
Bir markette çalışan Rosalee Futch, tüm genç kızların rüyalarını süsleyen aktör Tad Hamilton'la bir randevu kazanır. Marketteki personel müdürü ise ona gizliden gizliye asık. Randevu, aktörün kendisi için de özel bir sınav haline geliyor. Bir de, sanki kılığından belli değilmis gibi, romantik komedi diyelim olsun bitsin. Yönetmen en son "Legally Blonde / Bu Nasıl Sarışın"a imza atmıstı.
Ekstralar: 5 silinmis sahne (21 dk); çekim hataları (8 dk.); fotoğraf galerisi.
Film: ✪◡
Görüntü: ✪✪✪✪◡
Ses: ✪✪✪✪◡
Ekstra: ✪✪◡

20/30/40 (2004)

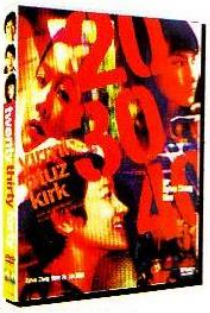

108 dk. - Sony
1.85:1 - DD 5.1. - T.A.
Fındık kabuğunu doldurmayan Hollywood romantik komedilerinden daha güç tahammül edilir bir sey varsa, o da taklitleri. Bu da Çin usulü bir romantik komedi. Filmin ismi, üç bas karakterinin yaslarını belirtiyor ve üç kadının hikayesi birbirlerine kesismeden anlatılıyor. Öyküsünü takip etmekte en fazla güçlük çektiginiz filmi hatırınıza getirin. Hangi filmi düsünürseniz düsünün 20/30/40, hepsiyle boy ölçüsebilir.
Ekstralar: Yapım belgeseli. (5 dk.)
Film: ✪◡
Görüntü: ✪✪✪✪◡
Ses: ✪✪✪✪◡
Ekstra: ✪◡

School Of Rock (2003)

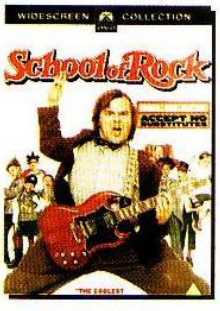

109 dk. - Palermo
1.85:1 - DD 5.1. - T.A.
Jack Black'i sevenlerden misiniz, taciz edici bulanlardan mı?
Filmden keyif almanız tamamen buna bağlı çünkü. Black, okul müfredatına rock derslerini sokmayı basaran atesli bir rock gitaristini/egitmenini canlandırıyor. Görevi de öğrencilerini büyük bir yarısmaya hazırlamak. Yönetmen, bu tür filmlerde adını duymaya hiç alışık olmadığımız bir isim, Richard Linklater. Kulağa geldiği kadar eğlenceli değil, ne yazık ki.
Ekstralar: Yönetmenin, Black'in ve çocuk oyuncuların yorumları. Yapım belgeseli. (25 dk.) Jack Black'ten Led Zeppelin belgeseli. (4 dk.) Çocukların video güncesi. (8 dk.) "Jack Black's MTV Diary" belgeseli. (17 dk.) Müzik videosu. Etkileşimli rock tarihi. Fragman. Weblink.
Film: ✪✪◡
Görüntü: ✪✪✪✪◡
Ses: ✪✪✪✪◡
Ekstra: ✪✪✪◡

Söyleşi: Senem Erdine
serdine@merkezdergi.com.tr

Asuman Dabak

On yıl önce Bahçelievler Belediye Tiyatrosu'nda başlayan profesyonel oyunculuk yaşamına Sadri Alışık Tiyatrosu'nda devam eden oyuncu, geçtiğimiz ay, ilk sinema filmi olan "Şans Kapıyı Kırınca"da Ferhan Şensoy'la başrolü paylaştı.

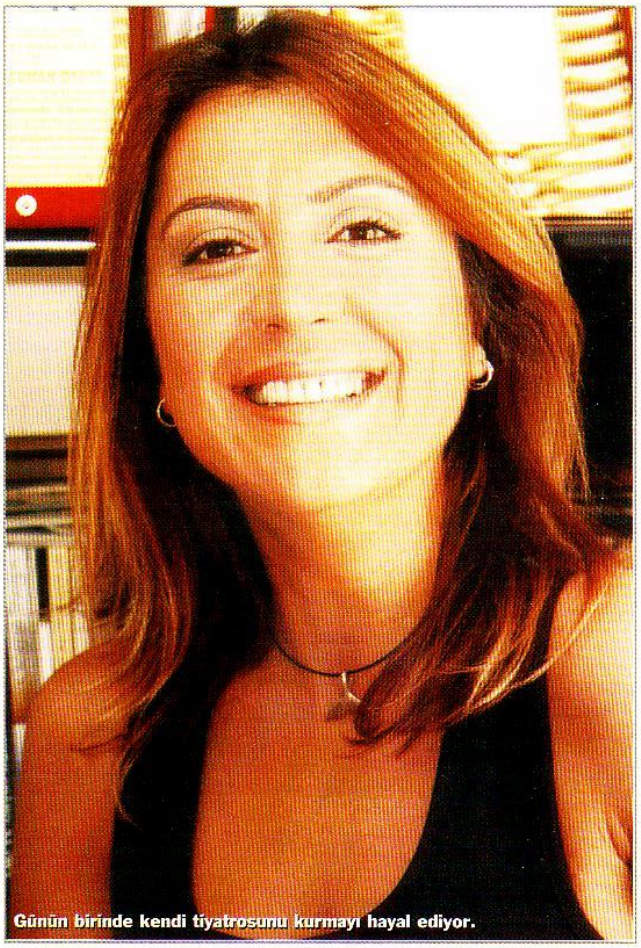
Günün birinde kendi tiyatrosunu kurmayı hayal ediyor.

Unutamadığınız filmler...
"Postacı", Sophia Loren'in "Ana"sı, "Kramer Kramer'e Karşı". İlk gençlik yıllarımda "Dirty Dancing" vardı bir de. Danslar falan etkilemişti o zaman bizi. Onu da unutamam. "İngiliz Hasta" çok beğendiğim filmlerden biridir, "Seytanın Avukatı" ve "Kadın Kokusu" da öyle. Şu an aklıma geliverenler bunlar.

Hangi oyuncuları beğenirsiniz?
Peter Sellers'ı çok severim. Anthony Hopkins hayranıyım. Al Pacino'yu severim. Jean Reno'yu pek beğenirim. Kadın oyunculardan Meryl Streep, Susan Sarandon. Barbara Streisand'ı hem şarkıcı hem oyuncu olarak çok beğenirim. Sophia Loren bir de. Türkiye'den Demet Akbağ, Yasemin Yalçın ve Zuhal Olcay'ı çok beğenirim. Yıldız Hanım'a çok saygı duyuyorum, o bir duayen. Celal Kadri Kınoğlu'nu çok severim. Bizim dizide (Tatlı Hayat) İrfan'ı oynardı. Bence çok iyi bir oyuncudur. Sonra, Sener Şen, Uğur Yücel ve Taner Birsel. Çok iyi oyuncularımız var. Şahika Tekand mesela, çok özel bir insandır. Sonra tabii Haluk Bilginer.

Hangi yönetmenleri seversiniz?
Kubrick ve Spielberg'ü çok beğenirim. Fellini çok eğlencelidir. Türkiye'de Yavuz Turgul'a ve Uğur Yücel'e çok saygı duyuyorum.

Bir filmden yarısında çıktığınız oldu mu?
Çıkmam, sonuna kadar seyrederim. İkinci perdede çok başka bir yere gidebilir, sürprizleri olabilir. Bir de saygısızlık yapmam istemem, orada bir emek var. Onlar benim meslektaşlarım. Çok kötü bir şey olsa bile, yorum yapabilecek bir fikrim olması adına sonuna kadar beklerim, sonuna kadar şans tanırım acaba gerçekten anlatacak hiçbir şeyi yok mu diye.

Çocukluk kahramanınız kimdi?
Pembe Panter. Bizim zamanımızda Akıllı Bıdık'lar vardı Yogi'ler vardı ama ben en çok Pembe Panter'i severdim, bir de Red Kit'i. Son zamanlarda da Bugs Bunny hayranıyım.

Yalnızlığı mı kalabalığı mı tercih edersiniz?
Bazen yalnızlığımdan da çok keyif alıyorum ama insansız, dostsuz, arkadassız, tek başına bir hayat düşünemem herhalde. Genel eğilimimi soruyorsanız, benim iki tane kedim var, sevgilim var, öyle küçücük bir dünyam var, dolayısıyla öyle her gün bir sosyal aksiyonun içinde olan bir insan değilim. Öyle bir hayat bana çok yorucu gelir.

Küsüp somurtur musunuz yoksa bağırıp çağırır mısınız?
Hiç konuşmam. Bir buz keserim, duvar... Duvardan ses gelir mi? Gelmez. Çok ketum olurum. Ciddi bir kırılma söz konusuysa böyle olurum çünkü ağzımdan çıkabilecek kötü bir söz çok kırıcı olabilir, sonra beni çok üzebilir. O yüzden, yani kimseyi kırmamak adına susmayı tercih ederim. Benim kendi içimde bir yerde patlıyor, biraz sıkıntılı oluyor ama ağzımdan tek laf alamazsınız.

Çalışmadığınız akşamlarınız nasıl geçer?
Sevgilime yemek yapanım. Onun dönüsünü beklerim, hoş sürprizler hazırlanım ona. O da film seyretmeyi çok sever. İki tane kedimiz var dediğim gibi. Evde oturup, mısırlar patlatıp, dev ekranda film seyretmek bize çok eğlenceli geliyor. Bazen bilgisayarda oyun oynarız. Bazen de arkadaşlarımız gelir, onlara güzel mezeler hazırlarız, rakı sofraları kurarız, şarap günleri yaparız ya da DVD partileri düzenleriz evde.

Sabah ilk iş ne yaparsınız?
Kahve! Evde yalnızsam hemen mutfağa gidip kahve suyu koyarım. Filtre kahve içiyorum. O kahvenin kokusu bütün eve yayılır ve bu koku benim sabah uyanmam için başlı başına bir sebeptir. Sonra gazeteler, duş, kahvaltı.

Hangi konuda zayıfsınız?
Ne diyeyim ki? Aile konusunda çok hassasım, annemi babamı kaybettiğim için. Hastalar, hastalıklar beni çok etkiler, çok kötü olurum çünkü annem de babam da uzun süre felçliydiler. Yüksek tansiyon vardı, sonra beyin kanaması ve anevrizma yüzünden öldüler ikisi de. Dolayısıyla yaşlılar, aile, hastalık durumları benim en zayıf olduğum konudur, hiç dayanamam.

Hangi konuda güçlüsünüz?
İrade konusunda. İradem çok güçlüdür.

Mesleğiniz söz konusu olduğu zaman nasıl hissediyorsunuz kendinizi peki?
Önemli olan disiplinli çalışmak, özverili olmak ve tabii istekli olmak. Ben bu işi aşkla yapıyorum, gerçekten çok seviyorum. Yoksa ben aslında Turizm Otelcilik mezunuyum. Böyle bir mesleğim var, gidip rehberlik yapabilirim ya da bir acente kurup para kazanabilirim ama bu işi sadece para için yapmıyorum, aşık olduğum için yapıyorum, eğlenceli bulduğum için, sevdiğim için. İşim konusunda da hem özveriliyim, hep disiplinliyim. Öz ahlakımı çok koruduğumu düşünüyorum. Dolayısıyla güçlü müyüm? Evet güçlüyüm. Başarılı mıyım? Başarılıyım. İnşallah Allah bozmaz bunda sonra da böyle devam eder.

Ölümden sonra ne var?
Vallaha bilmiyorum. Rivayete göre çok şey var; tekrar dünyaya geleceğiz başka bir ruhta canlanacağız, ya da hayır, gideceğiz orada hesaplaşma yapacağız gibi. Biz burada hesaplaşmalarımızı zaten yapıyoruz bence. Allah inancı son derece güçlü bir insanım, kendime göre ibadetlerim de vardır. Tanrı'yı yadsımıyorum ancak ben öldükten sonra ne olur ne biter, öbür tarafta bir hayat var mı yok mu, bunlara çok kafamı yormuyorum. Bu dünyada insanlara huzur mutluluk verebiliyor muyum, bu dünyada huzuru mutluluğu bulabiliyor muyum, önemli olan o. Ölecekmişim de başka bir bedende yeniden dünyaya gelecekmişim, onu o bedende hayata dönen düşünsün, ne yapayım yani?

En büyük hayaliniz ne?
Bir tiyatro sahibi olmak. Tiyatro patronu olmayı hayal etmiyorum tabii, orada öğrenciler yetiştirmeyi hayal ediyorum. Bu konuda Müjdat Gezen'i çok takdir ediyorum. Çok güzel bir sanat merkezi kurdu.

Mutlu aşk var mı?
Ben çok mutlu bir aşığım. Çok uzun zamandır sevgilimle beraberim ve çok mutluyum. Hala beni çok heyecanlandırıyor. Ben yaşadığıma göre de, mutlu aşk var demektir. Etrafımda örnek aldığım birkaç çift arkadaşım daha var. Onlarda da görüyorum bunu. Bunun sırrı birbirinizin sınırlarını, çizgilerini iyi bilmek, onun da sizden ayrı bir insan olduğunu, kendine ait bir yaşamı, hakları ve bir dünyası olduğunu kabul etmek herhalde. Yani en önemlisi saygı, bir de güven tabii.

Hayatınız filme çekilecek olsa adı ne olurdu?
Çok mutlu ve keyifliyim. "O RH Pozitif" olsun. Kan grubum aynı zamanda.

"Şans Kapıyı Kırınca" ilk filminiz. Sinemaya devam etmek istiyor musunuz? Yeni bir proje var mı?
Deli gibi istiyorum hem de. Var bir iki proje ama su anda kesinleşmis değil. Okuduğum senaryolar var. Olur mu olmaz mı bilmiyorum henüz. Bir iki tane de dizi projesi var yine öyle kesinleşmemis durumda. Su anda devam eden sadece tiyatro. Sadri Alışık Tiyatrosu'nda eski oyunumuz "Şaşkın Aşıklar" devam ediyor. Bu arada yeni bir oyuna hazırlanıyoruz; "Efsaneler". Onun da 25 Şubat'ta prömiyeri var.

Mutlaka çalışmak istediğiniz bir yönetmen var mı?
Uğur Yücel."Yazı Tura" her şeyiyle çok başarılı bir işti. Ellerine sağlık arkadaşların.

Su anda dolanın kaç TL olduğunu biliyor musunuz?
1.305.

sinema KOLEKSİYON

THE RING

(Halka - Amerikan versiyonu) Hideo Nakata'nın orijinal "Ringu"su mu daha iyiydi, yoksa Gore Verbinski'nin Hollywood'da gerçekleştirdiği bir yeniden çevirim olan "The Ring" mi? Eleştirmenlerin çoğu ilk filmi işaret etti ama "The Ring"e de kimsenin büyük bir itirazı olmadı. Amerikan versiyonunun en büyük kozu, kimilerine göre geniş bütçe ve özel efektler, kimilerine göre ise Naomi Watts'dı. Biz ikinci gruba dahiliz; Watts'ın "The Ring"e çok şey kattığını düşünüyoruz...

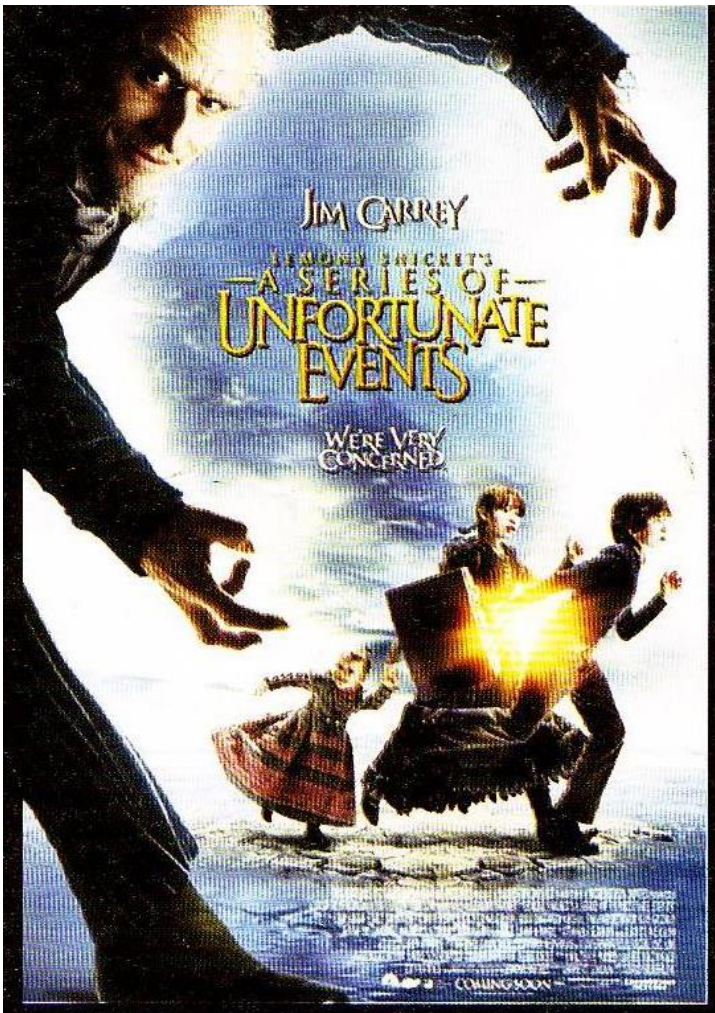
JIM CARREY
LEMONY SNICKET'S
A SERIES OF
UNFORTUNATE
EVENTS
WE'RE VERY
CONCERNED

Robert De Niro
Ben Stiller
Dustin Hoffman
Barbra Streisand
Blythe Danner
Teri Polo
Meet the Fockers
Misery loves family.

MELEĞİN DÜŞÜŞÜ
SEMİH KAPLANOĞLU

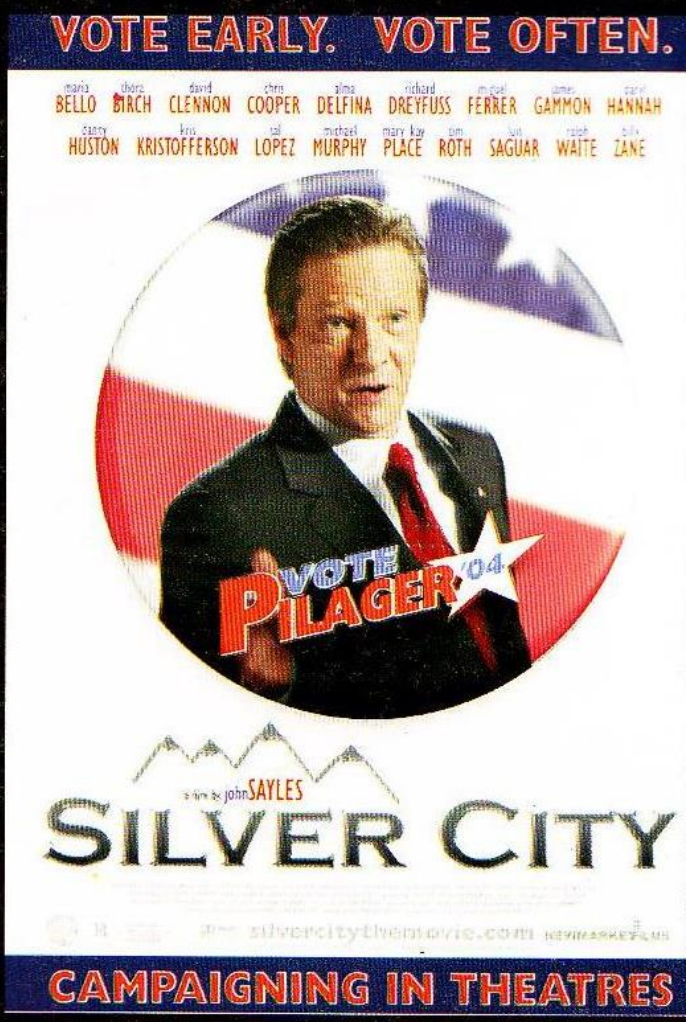
VOTE EARLY. VOTE OFTEN.
maria BELLO
thora BIRCH
david CLENNON
chris COOPER
alma DELFINA
richard DREYFUSS
miguel FERRER
james GAMMON
daryl HANNAH
tawny HUSTON
kris KRISTOFFERSON
sal LOPEZ
michael MURPHY
mary kay PLACE
jon ROTH
luis SAGUAR
ralph WAITE
billy ZANE
VOTE PLAGER '04
a film by john SAYLES
SILVER CITY
CAMPAIGNING IN THEATRES

ZOR BABA VE DÜNÜR
MEET THE FOCKERS

Yönetmen: Jay Roach. **Oyuncular:** Robert De Niro, Ben Stiller, Dustin Hoffman, Barbra Streisand, Blythe Danner, Teri Polo, Owen Wilson, Tim Blake Nelson. **Senaryo:** John Hamburg, Jim Herzfeld. **Görüntü Yönetmeni:** John Schwartsman. **Müzik:** Randy Newman. **Kurgu:** Alan Baumgarten, Jon Poll. **Yapım Tasarımcısı:** Rusty Smith. **Yapımcı:** Jane Rosenthal, Jay Roach, Robert De Niro. **Süre:** 115dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** UIP.

Gösterim Tarihi: 11 Şubat.

Konu: Çiçeği burnunda damat adayının ailesini yakından tanımaya karar veren Jack, Dina ve Pam üçlüsü, yanlarına Greg'i de alarak Jack'in teknoloji harikası otomobiline atladıkları gibi soluğu Bernie ve Roz Focker'ın evinde alırlar. Amaçları bellidir. 48 saatlik ziyaret sırasında damat tarafını yakından tanıyacaklardır. Daha da önemlisi emekli CIA ajanı olan Jack Brynes, Greg'in anne-babası üzerinde araştırma yapma fırsatı bulacaktır. Başlangıçta herşey yeteri kadar güzeldir. Ancak Jack'in yaptığı keşifle işler sarpa sarmaya başlar. Greg'in aslında avukat olan babası Bernie, mesleğini yapmak yerine evde oturup oğlunu büyütmeyi tercih etmiş liberal görüşlü bir adamdır. Annesi Roz ise seks terapistidir. Kız tarafıyla erkek tarafının ailelerinin hayata bakış açısı, gece ile gündüz gibi farklı kutuplardadır. Greg durumu toparlamak için gayret gösterdikçe işlerin karışmasını engelleyemez.

Yönetmen: Jay Roach bundan önce "Zoo Radio", "Austin Powers: Internation Man of Mystery", "Austin Powers: The Spy Who Shagged Me", "Mystery, Alaska", "Meet the Parents" ve "Austin Powers in Goldmember" adlı filmleri yönetti.

Oyuncular: Robert De Niro'nun oynadığı filmlerden bazıları şunlar: "Greetings", "Hi, Mom!", "Mean Streets", "The Godfather: Part II", "Taxi Driver", "1900", "The Deer Hunter", "Once Upon a Time in America", "Brazil", "Angel Heart", "We're No Angels", "Awakenings", "Cape Fear", "A Bronx Tale", "Frankenstein", "Casino", "Heat", "The Fan", "Cop Land", "Wag the Dog", "Jackie Brown", "Analyze This", "Meet the Parents", "The Score", "Analyze That" ve "Hide and Seek"...

sinema

TALİHSİZ SERÜVENLER DİZİSİ
LEMONY SNICKET'S A SERIES OF UNFORTUNATE EVENTS

Yönetmen: Brad Silberling. **Oyuncular:** Jim Carrey, Meryl Streep, Emily Browning, Liam Aiken, Kara Hoffman, Shelby Hoffman, Timothy Spall, Billy Connolly, Luis Guzmán, Cedric the Entertainer, Jennifer Coolidge, Craig Ferguson. **Senaryo:** Robert Gordon (Daniel Handler'ın Lemony Snicket başlığı altında toplanan kitaplarından). **Görüntü Yönetmeni:** Emmanuel Lubezki. **Müzik:** Thomas Newman. **Kurgu:** Dylan Tichenor. **Yapım Tasarımcısı:** Rick Heinrichs. **Yapımcı:** Walter F. Parkes, Laurie MacDonald. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** UIP.

Gösterim Tarihi: 28 Ocak.

Konu: Zengin bir ailenin çocukları olan Baudelaire Kardeşler anne-babalarının korkunç bir yangında öldükleri haberini alınca yıkılırlar. Violet, Klaus ve Sunny'ye ailesi devasa bir servet bırakmıştır fakat yaşça en büyük olan Violet reşit olana dek bu servete dokunmaları mümkün değildir. Çocuklar sırayla akrabalarını dolaşmaya ve onlarda yaşamaya başlarlar. Violet cesur olduğu kadar kardeşlerin liderliği görevini de üstlenmiştir. 12 yaşındaki Klaus ise çok akıllı bir çocuktur ve özellikle sözcüklerle takıntılı bir bağ kurmuştur. En küçükleri Sunny de sadece kardeşlerinin anlayabileceği bir dille konuşur ve en önemli özelliği ısırmasıdır. Yetim kardeşler önce sürüngenler konusunda uzman amcaları Montgomery Montgomery'ye giderler. Başta her şey mutlu ve huzurlu gitmektedir. Ta ki Monty Amca'nın laboratuvar asistanı Kont Olaf çıkıp gelinceye kadar... Çok geçmeden amcaları ölü bulunur. Çocuklar bu kez halaları Josephine'in yolunu tutarlar. Issız bir gölün kenarında yaşayan Josephine de çocukların yaşamına mutluluk katar. Fakat Baudelaire Kardesler'in servetine konmayı kafasına koymuş olan Kont Olaf onları tekrar ziyaret edecektir.

Yönetmen: Televizyon dizileri yöneterek kariyerine başlayan Brad Silberling "Casper", "City of Angels" ve "Moonlight Mile" filmlerini çekti.

Oyuncular: Jim Carrey'nin filmografisindeki filmler "All In Good Taste", "Finders Keepers", "Once Bitten", "Peggy Sue Got Married", "The Dead Pool", "Earth Girls Are Easy", "Pink Cadillac", "Ace Ventura: Pet Detective", "The Mask", "Dumb & Dumber", "Batman Forever", "Ace Ventura: When Nature Calls", "The Cable Guy", "Liar Liar", "The Truman Show", "Simon Birch", "Man on the Moon", "Me, Myself & Irene", "How the Grinch Stole Christmas", "The Majestic", "Bruce Almighty" ve "Eternal Sunshine of the Spotless Mind".

sinema

SILVER CITY

Yönetmen: John Sayles. **Oyuncular:** Maria Bello, Thora Birch, David Clennon, Chris Cooper, Alma Delfina, Richard Dreyfuss, Daryl Hannah, Danny Huston, Kris Kristofferson, Tim Roth, Billy Zane, Miguel Ferrer, Michael Murphy. **Senaryo:** John Sayles. **Görüntü Yönetmeni:** Haskell Wexler. **Müzik:** Mason Daring. **Kurgu:** John Sayles. **Yapım Tasarımcısı:** Toby Corbett. **Yapımcı:** Maggie Renzi. **Süre:** 129 dk. **Yapım:** ABD. **Dağıtımcı:** 1Film.

Gösterim Tarihi: 25 Şubat.

Konu: Tecrübeli ve saygıdeğer Colorado senatörü Jud Pilager'ın, adı pek güven vermeyen, fakat aynı zamanda önümüzdeki seçimlere de katılacak olan oğlu Dicky Pilager valilik seçimlerinin kampanyalarını son sürat yürütmektedir. Fakat çevre politikasına dair bir reklam filminin çekimleri sırasında bulunan bir ceset yüzünden adının cinayetle beraber anılmaya başladığını farkedince Dicky hemen birşeyler yapmaya ve adını temize çıkarmaya çalışır. Dicky'nin kurt kampanya yöneticisi Chuck Raven hemen idealist bir gazeteciye para yedirerek patronunu aklamaya niyetlenir. Çünkü özel dedektif Danny O'Brien bulunan cesedin Pilager ailesinin düşmanlarından birine ait olduğundan şüphelenmektedir. Danny'nin kazdıkça karşısına çıkan bulgular şaşırtıcıdır. İşin içinde karmaşık bir ilişkiler ağı bulunmaktadır. Para karşılığı oy satan lobiciler, medya kuruluşları, çevreyi yağmalayan şirketler ve kaçak göçmenlere dek uzanan uzun bir yolsuzluk listesi neredeyse Danny'yi asacak seviyededir.

Yönetmen: John Sayles'in yönettiği filmler "Return of the Secaucus 7", "Lianna", "Baby It's You", "The Brother From Another Planet", "Matewan", "Eight Men Out", "City of Hope", "Passion Fish", "The Secret of Roan Inish", "Lone Star", "Men with Guns", "Limbo", "Sunshine State" ve "Casa de los Babys".

Oyuncular: Chris Cooper bugüne dek "Matewan", "Guilty by Suspicion", "Thousand Pieces of Gold", "City of Hope", "This Boy's Life", "Money Train", "Pharaoh's Army", "Boys", "Lone Star", "A Time to Kill", "Breast Men", "Great Expectations", "The Horse Whisperer", "The 24 Hour Woman", "October Sky", "American Beauty", "Me, Myself & Irene", "The Patriot", "Interstate 60", "The Bourne Identity", "Adaptation.", "Seabiscuit" ve "Miller" adlı sinema filmlerinde yeraldı.

sinema

MELEĞİN DÜŞÜŞÜ

Yönetmen: Semih Kaplanoğlu. **Oyuncular:** Tülin Özen, Budak Akalın, Musa Karagöz, Engin Doğan, Yeşim Ceren Bozoğlu. **Senaryo:** Semih Kaplanoğlu. **Görüntü Yönetmeni:** Eyüp Boz. **Kurgu:** Ayhan Ergürsel, Semih Kaplanoğlu, Suzan Hande Güneri. **Sanat Yönetmeni:** Esat Tekand. **Yapımcı:** Semih Kaplanoğlu. **Süre:** 98 dk. **Yapım:** Türkiye-Yunanistan. **Dağıtımcı:** 1Film.

Gösterim Tarihi: 4 Şubat.

Konu: Bir otelde temizlik görevlisi olarak çalışan Zeynep'in geceleri, babasının uygunsuz davranışları yüzünden cehenneme dönmektedir. Zeynep'in, iletişim kurabildiği tek kişi otelde çalışan ve ona ilgi duyan Mustafa'dır. Kendisinden yaşça küçük olan Mustafa'nın ilgisine karşılık vermez, ancak kayıtsız da kalamaz. Zeynep, içine girdiği kısır döngüden kurtulmak için bir çıkış yolu arar... Şehrin başka bir yerinde genç bir ses teknisyeni olan Selçuk, eşinin ölümünün ardından suçluluk duygusuyla boğuşmaktadır. Selçuk'un karısının kıyafetlerinin bulunduğu bavul, Zeynep'in kaderini umulmadık bir şekilde değiştirecektir...

Yönetmen: Semih Kaplanoğlu'nun çektiği ilk film "Herkes Kendi Evinde" adını taşıyordu. "Meleğin Düşüşü" onun ikinci uzun metrajı.

Oyuncular: Filmin oyuncu kadrosundaki isimlerin bir kısmı amatör oyuncu. Bazıları da tiyatro deneyimi olan oyuncular. Fakat "Meleğin Düşüşü" hepsi için bir sinema filmi olarak ilk olma özelliğine sahip.

sinema

Ray-Ban
CHANGE YOUR VIEW

Dünyanın 1 numaralı ve ödüllü votkası.

Smirnoff'un orijinal tadının sırrı, üretildiği ilk günden beri 21 numaralı formülde gizlidir.

Sadece ödüllü Smirnoff'u içmek için bir sebep daha.

* Güvenilir ve tutarlı tek uluslararası alkollü içecek veritabanı olarak kabul edilen Impact Databank verilerine göre Smirnoff, dünyanın en çok tüketilen premium votka markasıdır.

Gold Award Winner, San Francisco World Spirits Competition.